

**Raport de monitorizare a implementării
Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție
pentru anii 2017-2020**

Perioada de raportare: anul 2019

Centrul Național Anticorupție

CUPRINS

<u>REZUMAT EXECUTIV</u>	3
<u>DESCRIEREA PROGRESULUI INSTITUȚIILOR RESPONSABILE</u>	15
<u>Pilonul I. Parlamentul</u>	15
<u>Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală</u>	31
<u>Progresele și dificultățile înregistrate de autoritățile administrației publice locale</u>	65
<u>Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție</u>	97
<u>Pilonul IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice</u>	121
<u>Pilonul V. Curtea de Conturi</u>	135
<u>Pilonul VI. Avocatul Poporului</u>	141
<u>Pilonul VII. Sectorul privat</u>	146
<u>PROGRESUL CANTITATIV AL REALIZĂRII REZULTATELOR SCOTATE ȘI INDICATORILOR DE REZULTAT</u>	162
<u>Pilonul I. Parlamentul</u>	162
<u>Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală</u>	165
<u>Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție</u>	168
<u>Pilonul IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice</u>	172
<u>Pilonul V. Curtea de Conturi</u>	174
<u>Pilonul VI. Avocatul Poporului</u>	176
<u>Pilonul VII. Sectorul privat</u>	178
<u>DESCRIEREA RISCURILOR ÎN IMPLEMENTAREA ACȚIUNILOR PENTRU PERIOADA URMĂTOARE</u>	181
<u>CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI</u>	184
<u>REFLECTAREA INDICATORILOR DE IMPACT AI STRATEGIEI, CONFORM SONDAJULUI</u>	188
<u>REFLECTAREA INDICATORILOR DE IMPACT AI STRATEGIEI CONFORM SURSELOR ALTERNATIVE</u>	204

REZUMAT EXECUTIV

Prezentul Raport de monitorizare a Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020 (în continuare, SNIA, Strategie) efectuează analiza progresului realizării în perioada anului 2019 a Planurilor de acțiuni ale Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție adoptată prin Hotărârea Parlamentului nr.56 din 30 martie 2017 și cuprinse în anexa nr. 2 a acesteia.

Planurile de acțiuni adoptate împreună cu Strategia au adus coerență eforturilor anticorupție, asigurând conjugarea activităților la nivel național în scopul realizării priorităților propuse. Planurile de acțiuni însumează eforturile entităților publice pentru a realiza obiectivele Strategiei de a: descuraja implicarea în acte de corupție, recupera produsele infracțiunilor de corupție, consolida etica și integritatea în sectoarele public, privat și neguvernamental, proteja avertizorii de integritate și victimele corupției, asigura transparența instituțiilor publice, finanțării partidelor și mass-media, educa societatea și funcționarii.

Procedura de monitorizare și evaluare a implementării Planurilor de acțiuni relevă al cincilea set de rezultate, fiind precedată de raportarea realizărilor pentru anul 2017, pentru semestrul I al anului 2018, anul 2018, semestrul I al anului 2019, și respectiv anul 2019. Analiza schimbărilor pozitive și negative asigură o viziune continuă asupra situației în domeniul luptei cu corupția în Republica Moldova, contribuind astfel la congruența eforturilor actorilor participanți în proces la diferite niveluri administrative, economice și sociale.

Eficiența analizei și reflectarea multidimensională a procesului de prevenire și combatere a fenomenului corupției sunt asigurate de clasificarea acțiunilor în baza Pilonilor de integritate, în conformitate cu abordarea sistemului național de integritate realizată de către Transparency International. Un factor de reper în acest sens este importanța implementării uniforme a acțiunilor în paralel în cadrul tuturor pilonilor, element care va fi apreciat în prezentul raport, întrucât încetinirea progresului într-un pilon ar tergiversa întregul climat de integritate la nivel național.

Pentru anul 2019, stabilitatea climatului de integritate, echivalată progreselor realizate pentru fiecare pilon, prezintă următoarele valori:

Pilonul I: Acțiuni realizate-4, Acțiuni în proces de realizare-0, Acțiuni parțial realizate-8, Acțiuni nerealizate-0.

Pilonul II: Acțiuni realizate-12, Acțiuni în proces de realizare-4, Acțiuni parțial realizate-19, Acțiuni nerealizate-0.

Pilonul III: Acțiuni realizate-17, Acțiuni în proces de realizare-9, Acțiuni parțial realizate-6, Acțiuni nerealizate-3.

Pilonul IV: Acțiuni realizate-6, Acțiuni în proces de realizare-3, Acțiuni parțial realizate-2, Acțiuni nerealizate-1.

Pilonul V: Acțiuni realizate-6, Acțiuni în proces de realizare-0, Acțiuni parțial realizate-2, Acțiuni nerealizate-0.

Pilonul VI: Acțiuni realizate-6, Acțiuni în proces de realizare-0, Acțiuni parțial realizate-2, Acțiuni nerealizate-0.

Pilonul VII: Acțiuni realizate-8, Acțiuni în proces de realizare-1, Acțiuni parțial realizate-4, Acțiuni nerealizate-1.

În conformitate cu recomandările experților, actuala SNIA este monitorizată prin prisma progresului și impactului produs, astfel obiectivele prezentului raport sunt următoarele:

- măsurarea progresului cantitativ al realizării SNIA 2017-2020;
- reflectarea indicatorilor de impact, conform sondajelor naționale și indicatorilor internaționali;
- identificarea bunelor practici în implementarea acestui document;

Nivelul de detaliere în baza domeniilor, a acțiunilor Strategiei a fost extins prin asigurarea adoptării unor documente de politici sectoriale care au drept scop reducerea riscurilor de corupție în cele mai vulnerabile sectoare ale activității publice și prestării de servicii către populație. Întrucât, adesea impactul unor documente de politici naționale nu se materializează suficient la nivel sectorial, local și la nivelul contactului cetățeanului cu prestatorul de servicii publice. Astfel, elaborarea și implementarea celor 9 planuri sectoriale anticorupție, precum și a 35 de planuri locale anticorupție va permite atingerea unor rezultate cuantificabile și durabile.

Progresele și provocările relevate în procesul de monitorizare și evaluare sunt pertinente și în contextul intervenirii termenului de revizuire a SNIA, în conformitate cu prevederile Capitolului V. Procedurile de raportare și monitorizare. În același context, la inițierea procedurii de evaluare, a fost evidențiată importanța identificării de către entitățile publice implementatoare a propunerilor de ajustare a acțiunilor Strategiei, care sunt incluse în conținutul Raportului curent.

Metodologia care a contribuit la reflectarea statistică a implementării Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, este următoarea: pentru fiecare acțiune a fost atribuit calificativul „Realizat” - pentru >90% din indicatori realizați, „În proces de realizare” - pentru acțiunile cu indicatorii realizați între 30% - 60% sau indicatorii care presupun realizarea în continuu a acțiunii; „Parțial realizat” - pentru >30% din indicatori realizați, statutul cărora presupune finalitatea activităților pentru termenul stabilit de raportare, „Nerealizat” - pentru <30% din indicatori realizați.

Progresul realizării acțiunilor scadente pentru perioada anului 2019, a celor cu termen permanent de implementare, cu raportare trimestrială sau semestrială, este reflectat mai jos, conform structurii celor 3 grupuri de monitorizare. Aceste rezultate vor fi examinate în cadrul ședințelor Grupurilor de Monitorizare a SNIA.

Grupul de monitorizare 1 – responsabil de pilonii: I. Parlamentul și IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice

Nr.	Acțiunea	Termenul de realizare	Statut
Pilonul I. Parlamentul			
1	Evaluarea (revizuirea) cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul IV anul 2017	REALIZAT
2	Elaborarea cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul I anul 2018	REALIZAT
3	Adoptarea cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul I anul 2018	PARȚIAL REALIZAT

7	Adoptarea metodologiei de realizare a controlului parlamentar, ca urmare a consultărilor publice desfășurate	Trimestrul II anul 2017	REALIZAT
8	Aprobarea planurilor anuale de control parlamentar al autorităților independente și al legilor adoptate	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	PARȚIAL REALIZAT
9	Întocmirea și publicarea anuală, pe pagina web a Parlamentului, a rapoartelor privind controalele parlamentare efectuate	Trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	PARȚIAL REALIZAT
10	Audierea în plenul Parlamentului a rapoartelor anuale ale autorităților independente, aflate sub control parlamentar (cel puțin: CNA, ANI, PG, CEC, Curtea de Conturi, Avocatul Poporului)	Trimestrul II 2017, trimestrul I 2018/ 2019/ 2020	PARȚIAL REALIZAT
11	Întocmirea și publicarea sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de legi înainte de a doua lectură	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
12	Monitorizarea întocmirii și publicării sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de legi înainte de a doua lectură	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	REALIZAT
13	Dezvoltarea unei platforme informatice pentru îmbunătățirea monitorizării on-line a procesului legislativ, de la înregistrarea proiectului de lege în Parlament și până la adoptarea legii	Trimestrul IV anul 2017	PARȚIAL REALIZAT
14	Întocmirea de sinteze ale obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și publicarea acestora pe pagina web a Parlamentului concomitent cu proiectele de legi înregistrate în Parlament	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
15	Monitorizarea procesului de întocmire și publicare a sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție concomitent cu publicarea proiectelor de legi înregistrate în Parlament	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
Pilonul IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice			
1	Publicarea în format deschis (cu posibila reutilizare) a datelor legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, prin crearea unui modul electronic actualizat periodic	Trimestrul II anul 2018 – pentru elaborarea modulului; începînd cu trimestrul IV anul 2018 – permanent, cu verificarea anuală a indicatorului de progres privind publicarea datelor	REALIZAT
2	Elaborarea și desfășurarea unei campanii de sensibilizare a opiniei publice cu privire la modul și procedurile de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2018	REALIZAT

3	Instruirea subiecților implicați în/interesați de gestionarea resurselor financiare ale partidelor politice și campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017 – trimestrul II anul 2020	ÎN PROCES DE REALIZARE
4	Publicarea de către CEC a rapoartelor anuale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
5	Publicarea rapoartelor anuale de activitate ale CEC	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
6	Dezvoltarea unui mecanism de asigurare a accesului facilitat al publicului la informațiile privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017 – pentru elaborarea metodologiei; trimestrul II anul 2018/ 2019/ 2020 – pentru publicarea rapoartelor	PARȚIAL REALIZAT
7	Consolidarea și dezvoltarea cunoștințelor profesionale ale membrilor și funcționarilor CEC în domeniul controlului finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017 – trimestrul I anul 2020	ÎN PROCES DE REALIZARE
8	Revizuirea legislației în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborarea proiectului; trimestrul I anul 2018 – pentru adoptarea legii	PARȚIAL REALIZAT
9	Verificarea și publicarea rapoartelor de audit privind gestiunea financiară a partidelor politice	Trimestrul II anul 2019	REALIZAT
10	Clarificarea responsabilității și a rolului părților interesate/observatorilor în perioadele inter-electorale, inclusiv a drepturilor acestora în contextul monitorizării modului de finanțare a partidelor politice	Trimestrul I anul 2018	NEREALIZAT
11	Dezvoltarea normelor metodologice și instruirea ofițerilor de urmărire penală, a procurorilor și a judecătorilor în vederea examinării dosarelor privind finanțarea partidelor și campaniilor electorale, a cauzelor de corupere a alegătorilor și de utilizare a resurselor administrative	Trimestrul IV anul 2017 – pentru elaborarea normelor metodologice; permanent, începând din trimestrul I anul 2018, cu verificarea anuală a indicatorului de progres legat de instruire	REALIZAT
12	Instruirea funcționarilor electorali privind modalitățile de identificare și de sesizare a încălcărilor privind coruperea alegătorilor și utilizarea resurselor administrative	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul I anul 2020	ÎN PROCES DE REALIZARE
Total acțiuni			24
Acțiuni realizate			10
Acțiuni în proces de realizare			3
Acțiuni parțial realizate			10
Acțiuni nerealizate			1

Grupul de monitorizare 2 – responsabil de pilonii: II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală și VII. Sectorul privat

Nr.	Acțiunea	Termenul de realizare	Statut
Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală			
1	Asigurarea angajării și promovării agenților publici pe bază de merit și de integritate profesională	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
2	Asigurarea respectării regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
3	Asigurarea respectării regimului declarării averilor și intereselor personale	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	
4	Asigurarea respectării regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
5	Asigurarea respectării regimului cadourilor	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
6	Asigurarea neadmiterii, denunțării și tratării influențelor necorespunzătoare	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
7	Asigurarea neadmiterii și denunțării manifestărilor de corupție; protecția avertizorilor de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
8	Asigurarea intoleranței față de incidentele de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
9	Asigurarea respectării transparenței în procesul decizional	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
10	Asigurarea respectării accesului la informații de interes public	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
11	Asigurarea gestionării transparente și responsabile a patrimoniului public și a asistenței externe	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
12	Asigurarea implementării și respectării normelor de etică și deontologie	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
13	Asigurarea respectării regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantuflej)	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
14	Asigurarea implementării managementului riscurilor de corupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
15	Instruirea agenților publici și a conducătorilor entităților publice cu privire la rigorile de integritate instituțională	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	REALIZAT
16	Instruirea responsabililor de elaborarea proiectelor de acte legislative, normative și departamentale cu privire la evitarea riscurilor de corupție la elaborarea proiectelor	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	REALIZAT

17	Instruirea agenților publici și a conducătorilor entităților publice cu privire la legislația evaluării integrității instituționale	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	REALIZAT
18	Instruirea conducătorilor entităților publice cu privire la managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate instituțională	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	REALIZAT
19	Crearea unui mecanism de coordonare a elaborării și implementării planurilor sectoriale anticorupție la nivelul APC din subordinea Guvernului responsabile de sectoarele prevăzute la acțiunile 20–28	Trimestrul II anul 2017	REALIZAT
20	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul vamal	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	ÎN PROCES DE REALIZARE
21	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul fiscal	Trimestrul IV 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I 2018 – pentru implementare	REALIZAT
22	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul achizițiilor publice	Trimestrul IV 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I 2018 – pentru implementare	ÎN PROCES DE REALIZARE
23	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul administrării și deetatizării proprietății publice	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	REALIZAT
24	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul ocrotirii sănătății și asigurărilor medicale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	REALIZAT
25	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul educației	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	PARȚIAL REALIZAT
26	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul agroalimentar (subvenționări în agricultură, siguranța alimentelor etc.)	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	PARȚIAL REALIZAT
27	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul asigurării ordinii publice	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I 2018 – pentru implementare	REALIZAT

28	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul protecției mediului ambiant	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	ÎN PROCES DE REALIZARE
29	Crearea unui mecanism de coordonare a elaborării și implementării planurilor anticorupție la nivel local	Trimestrul II anul 2017	REALIZAT
30	Adoptarea și implementarea planurilor anticorupție în domeniul administrării publice locale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, semestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	ÎN PROCES DE REALIZARE
31	Crearea unei platforme electronice a Guvernului ce ar permite monitorizarea externă a fluxului de proiecte de legi și de hotărâri ale Guvernului, precum și accesul publicului la proiectele respective și la materialele aferente din momentul transmiterii lor la Guvern	Trimestrul II anul 2018	PARȚIAL REALIZAT
32	Extinderea listei de servicii publice prestate prin intermediul platformei electronice www.servicii.gov.md	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
33	Implementarea resursei informaționale în domeniul comerțului, prevăzută de legislația privind comerțul interior	Trimestrul IV anul 2017	REALIZAT
34	Înaintarea acțiunilor în regres împotriva persoanelor responsabile de condamnarea Republicii Moldova la CtEDO	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	ÎN PROCES DE REALIZARE
35	Transmiterea tuturor proiectelor de acte legislative și normative pasibile de expertiza anticorupție, după definitivarea proiectelor în urma avizării, la CNA pentru efectuarea expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
36	Întocmirea sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului și publicarea ei pe pagina web a executivului concomitent cu publicarea proiectelor transmise la Guvern spre aprobare	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
37	Asigurarea adoptării proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului, pasibile de expertiza anticorupție obligatorie, doar după supunerea acestora expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
Pilonul VII. Sectorul Privat			
1	Asigurarea accesului public la Registrul de stat al persoanelor juridice, actualizat permanent, ce conține următoarele informații despre societățile comerciale: domeniile de activitate, numele fondatorilor, ale acționarilor și ale beneficiarilor efectivi	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT

2	Organizarea de consultări publice periodice între reprezentanții sectorului public și ai mediului de afaceri cu privire la politicile și angajamentele naționale anticorupție cu impact asupra activității economice	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	ÎN PROCES DE REALIZARE
3	Revizuirea legislației în vederea reglementării mecanismului de stabilire a nivelului de audiență a instituțiilor mass-media	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborare; trimestrul I anul 2018 – pentru adoptare	PARȚIAL REALIZAT
4	Evaluarea riscurilor de corupție existente în legislația și activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală în baza unui eșantion reprezentativ și elaborarea unor modele pentru registrul riscurilor de corupție și, după caz, a planurilor de integritate	Trimestrul II anul 2017 – trimestrul III anul 2018	REALIZAT
5	Instruirea conducătorilor de întreprinderi cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală cu privire la ținerea registrelor riscurilor de corupție, întocmirea planurilor de integritate și monitorizarea implementării acestora	Trimestrul II anul 2017, trimestrul IV anul 2018	REALIZAT
6	Monitorizarea adoptării și implementării măsurilor prevăzute în registrele riscurilor de corupție și/sau în planurile de integritate pentru întreprinderile cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală	Începînd cu trimestrul I anul 2019 – permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
7	Elaborarea și adoptarea unui proiect de lege și/sau de hotărîre de Guvern privind modificarea și completarea legislației pentru înlăturarea vulnerabilităților la corupție din activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală	Trimestrul IV anul 2018 – pentru elaborare; trimestrul I anul 2019 – pentru adoptare	REALIZAT
8	Efectuarea periodică a auditului de performanță și a inspecțiilor financiare la întreprinderile cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
9	Elaborarea și promovarea codului-model de etică în afaceri și de governanță corporativă pentru societățile comerciale cu scopul de a asigura exercitarea corectă a activităților economice, a preveni conflictele de interese și a încuraja aplicarea bunelor practici comerciale de către întreprinderi, atît în relațiile dintre ele, cît și în relațiile cu statul	Trimestrul III anul 2018 – pentru elaborarea codurilor; începînd cu trimestrul II anul 2018 – permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
10	Identificarea stimulentele legale pentru promovarea implementării codurilor de etică în afaceri și de governanță corporativă, pentru prevenirea corupției și asigurarea integrității angajaților	Trimestrul IV anul 2017	REALIZAT
11	Îmbunătățirea legislației în domeniul filantropiei și sponsorizărilor pentru a asigura transparența în actele de caritate ale societăților comerciale,	Trimestrul IV anul 2017	NEREALIZAT

	pentru a evita conflictele de interese și a asigura utilizarea donațiilor în scopurile propuse		
12	Diseminarea în rîndul comunității de afaceri a standardelor internaționale de prevenire a corupției în sectorul privat (ISO 37001:2016 „Sisteme de management anticorupție. Cerințe și recomandări de implementare”) și a codului-model de etică în afaceri și de guvernanta corporativă	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
13	Sensibilizarea publicului privind importanța integrității, a prevenirii și combaterii corupției în sectorul privat	Trimestrul III anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	REALIZAT
14	Revizuirea legislației (privind cadastrul bunurilor imobile și insolvabilitatea) în vederea asigurării protecției cetățenilor care investesc în proiecte de construcție a blocurilor de locuințe împotriva fraudelor	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborare; trimestrul I anul 2018 – pentru adoptare	REALIZAT
Total acțiuni			51
Acțiuni realizate			20
Acțiuni în proces de realizare			5
Acțiuni parțial realizate			23
Acțiuni nerealizate			1
			2

Grupul de monitorizare 3 – responsabil de pilonii: III. Justiție și autoritățile anticorupție, V. Curtea de Conturi și VI. Avocatul Poporului (Ombudsmanul)

Nr.	Acțiunea	Termenul de realizare	Statut
Pilonul III. Justiție și autoritățile anticorupție			
1	Instruirea inițială și continuă (fiecare 2 ani) a poligrafologilor angajați să-i testeze pe candidații la funcțiile de judecător, procuror, pe angajații CNA, SIS, MAI și SV	Trimestrul I anul 2018, trimestrul I anul 2020	ÎN PROCES DE REALIZARE
2	Dotarea cu aparate poligraf a CSM, CSP, SV și MAI	Trimestrul I anul 2018	PARȚIAL REALIZAT
3	Monitorizarea stilului de viață al angajaților CNA, MAI și SV în vederea stabilirii corespunderii nivelului de trai cu nivelul veniturilor legale al acestora, cât și al persoanelor cu care duc un trai comun	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	ÎN PROCES DE REALIZARE
4	Instruirea subdiviziunilor de securitate internă ale CNA, MAI și SV în vederea îmbunătățirii	Trimestrul III anul 2017/ 2019	PARȚIAL REALIZAT

	practicilor de monitorizare a stilului de viață al angajaților		
5	Instituirea instanțelor/ completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției	Trimestrul III anul 2017	NEREALIZAT
6	Asigurarea instanțelor/ completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente, în conformitate cu prevederile legale ce reglementează statutul judecătorilor din aceste instanțe/complete de judecată	Trimestrul III anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	NEREALIZAT
7	Asigurarea Procuraturii Anticorupție cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente în conformitate cu prevederile Legii nr. 159/2016 cu privire la procuraturile specializate	Trimestrul III anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
8	Asigurarea Autorității Naționale de Integritate cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente în conformitate cu prevederile Legii nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate	Trimestrul III anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
9	Implementarea platformei electronice de depunere a declarațiilor de avere și interese personale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru lansarea platformei. Permanent, începînd cu trimestrul I anul 2018, cu verificarea anuală a indicatorilor de funcționalitate a platformei	REALIZAT
10	Efectuarea unor analize strategice și operaționale în vederea identificării cazurilor de îmbogățire ilicită, conflicte de interese, delapidare a proprietății publice și a fondurilor din asistența externă	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	ÎN PROCES DE REALIZARE
11	Publicarea și prezentarea unor cercetări privind sentințele adoptate în dosare pentru fapte de corupție și conexe corupției	Trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2020	ÎN PROCES DE REALIZARE
12	Adoptarea legii privind denunțarea corupției și protecția avertizorilor de integritate	Trimestrul II anul 2017	REALIZAT
13	Instituirea liniei telefonice naționale pentru avertizorii de integritate și instruirea operatorilor liniei	Trimestrul IV anul 2017	REALIZAT
14	Promovarea unei campanii de informare a avertizorilor de integritate și a agenților publici care denunță manifestările de corupție cu privire la dreptul lor de a fi protejați	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	REALIZAT
15	Elaborarea și adoptarea mecanismului de conlucrare dintre CNA și alte entități abilitate cu examinarea avertizărilor de integritate, precum și cu autoritatea de protecție a avertizorilor de integritate (Ombudsmanul)	Trimestrul I anul 2018	REALIZAT
16	Publicarea rapoartelor de activitate anuală a Procuraturii Anticorupție	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT

17	Publicarea rapoartelor de activitate anuală a Centrului Național Anticorupție	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
18	Publicarea rapoartelor anuale privind activitățile anticorupție ale Ministerului Afacerilor Interne	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
19	Publicarea rapoartelor de activitate anuală a Autorității Naționale de Integritate	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
20	Lansarea platformelor on-line de instruire anticorupție și de promovare a integrității	Trimestrul IV anul 2017 – pentru platforma CNA; trimestrul IV anul 2018 – pentru platforma ANI	PARȚIAL REALIZAT
21	Instruirea elevilor și studenților în spiritul integrității și intoleranței față de corupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
22	Instruirea reprezentanților sectorului privat cu privire la etica relațiilor comerciale, controlul intern și transparența afacerilor cu statul	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
23	Lansarea și implementarea platformei electronice de asigurare a integrității instituționale și de evidență a e-cazierului de integritate profesională	Trimestrul IV anul 2017 – pentru lansarea platformei; trimestrul I anul 2018 – pentru conectarea entităților publice	PARȚIAL REALIZAT
24	Evaluarea integrității instituționale și adoptarea planurilor de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	ÎN PROCES DE REALIZARE
25	Aprobarea noii Metodologii privind efectuarea expertizei anticorupție, în condițiile Legii integrității	Trimestrul II 2017	REALIZAT
26	Efectuarea de către CNA a expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative și legislative în condițiile Legii integrității și ale noii Metodologii privind efectuarea expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
27	Publicarea și prezentarea unor cercetări cu privire la constatările expertizei anticorupție efectuate de către CNA	Trimestrul II 2018, trimestrul II 2020	ÎN PROCES DE REALIZARE
28	Adoptarea actelor normative privind recuperarea bunurilor infracționale	Trimestrul II anul 2017	REALIZAT
29	Crearea Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale, responsabilă de urmărirea, indisponibilizarea, administrarea și recuperarea, inclusiv din străinătate, a bunurilor infracționale	Trimestrul III anul 2017	REALIZAT
30	Elaborarea și adoptarea Strategiei naționale de recuperare a bunurilor infracționale	Trimestrul III anul 2018	NEREALIZAT
31	Crearea bazei de date pentru evidența bunurilor infracționale indisponibilizate, sechestrate sau confiscate	Trimestrul IV anul 2018	PARȚIAL REALIZAT
32	Instruirea actorilor din sistemul justiției (ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători) cu privire la procedurile de recuperare a bunurilor infracționale, inclusiv cu privire la sechestrarea și confiscarea specială și extinsă, precum și cu privire la cooperarea juridică internațională	Trimestrul III anul 2018; permanent, începînd cu trimestrul I anul 2019, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT

33	Campanie de sensibilizare a victimelor corupției cu privire la dreptul lor de a obține despăgubiri	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul II anul 2019, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	ÎN PROCES DE REALIZARE
34	Elaborarea și promovarea unor ghiduri pentru victimele corupției privind procedurile de obținere a despăgubirilor	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2020	ÎN PROCES DE REALIZARE
35	Instruirea avocaților cu privire la asistența juridică acordată victimelor și părților vătămate în cadrul procedurilor penale privind infracțiunile de corupție și conexe corupției	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2020	ÎN PROCES DE REALIZARE
36	Înaintarea acțiunilor de regres în interesul statului pe dosarele privind infracțiuni de corupție și conexe corupției	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	
Pilonul V. Curtea de Conturi			
1	Selectarea de către Comisia parlamentară economie, buget și finanțe a companiei de audit pentru auditarea rapoartelor financiare ale Curții de Conturi	Trimestrul II anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
2	Realizarea misiunii de audit al CC, întocmirea și publicarea raportului de audit financiar al Curții de Conturi	Trimestrul IV anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
3	Publicarea de rapoarte privind mersul implementării recomandărilor din raportul de audit al rapoartelor financiare ale Curții de Conturi	Trimestrul II anul 2018, trimestrul II anul 2019, trimestrul II anul 2020	PARȚIAL REALIZAT
4	Consultarea societății civile înainte de aprobarea planurilor și programelor anuale de audit al Curții de Conturi pentru anul viitor	Trimestrul III anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
5	Crearea unui mecanism de comunicare cu donatorii externi cu privire la suspiciunile de fraudă, corupție, iregularități și conflicte de interese identificate de Curtea de Conturi în procesul auditului activității entităților publice care au beneficiat de asistență externă	Trimestrul II anul 2018, verificarea anuală a comunicărilor realizate	REALIZAT
6	Crearea sistemului de certificare a auditorilor publici	Trimestrul IV anul 2018	REALIZAT
7	Instruirea auditorilor publici în vederea implementării sistemului de certificare a auditorilor publici	Trimestrul IV anul 2018 – pentru aprobarea programului de instruire; trimestrul IV anul 2019 – trimestrul IV anul 2020 – verificarea anuală a indicatorului de instruire și certificare a auditorilor	REALIZAT
8	Revizuirea mecanismului de sancționare și demotivare a entităților publice auditate prin responsabilizarea managementului instituțional și corporativ pentru a se conforma cerințelor Curții de Conturi	Trimestrul IV anul 2017 – pentru adoptarea legii; trimestrul III anul 2018 – pentru aplicabilitatea mecanismului revizuit	PARȚIAL REALIZAT
Pilonul VI. Avocatul Poporului			

1	Identificarea cazurilor de prejudiciere a drepturilor omului în activitatea entităților publice din cauza lipsei de integritate instituțională și profesională	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
2	Transmiterea către entitățile publice a recomandărilor de evitare a încălcării drepturilor omului în activitatea lor și sesizarea CNA asupra recomandărilor respective	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
3	Informarea Parlamentului cu privire la cazurile de nerespectare a principiilor generale de drept, de administrare defectuoasă și de încălcare a drepturilor omului de către entitățile publice	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
4	Revizuirea și completarea legislației pentru a conferi Avocatului Poporului competența de protejare a avertizorilor de integritate	Trimestrul II anul 2017 – pentru elaborare; trimestrul III anul 2017 – pentru adoptare	PARȚIAL REALIZAT
5	Asigurarea elaborării cadrului normativ subsecvent pentru punerea în aplicare a competenței Avocatului Poporului de protejare a avertizorilor de integritate	Trimestrul IV anul 2017	PARȚIAL REALIZAT
6	Instruirea reprezentanților Oficiului Avocatului Poporului cu privire la instituția avertizorilor de integritate	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	REALIZAT
7	Instruirea funcționarilor publici cu privire la instituția avertizorilor de integritate și respectarea drepturilor omului	Permanent, începînd cu trimestrul III anul 2017, cu raportare semestrială	REALIZAT
8	Înaintarea actelor de reacționare către autoritățile publice pentru protejarea avertizorilor de integritate	Permanent, începînd cu trimestrul III anul 2017, cu raportare semestrială	REALIZAT
Total acțiuni			52
Acțiuni realizate			29
Acțiuni în proces de realizare			9
Acțiuni parțial realizate			10
Acțiuni nerealizate			3
			1

DESCRIEREA PROGRESULUI INSTITUȚIILOR RESPONSABILE

Pilonul I. Parlamentul

Obiectivul pilonului I: Asigurarea conduitei etice a deputaților, valorificarea rolului anticorupție al Parlamentului, sporirea transparenței procesului legislativ și a activității parlamentarilor

Indicatori de impact:

- Încrederea în Parlament îmbunătățită considerabil
- Percepția privind corupția în cadrul legislativului diminuată

- Eficiența controlului parlamentar sporită
- Calitatea reglementărilor îmbunătățită.

Prioritatea I.1. Promovarea eticii deputaților

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Evaluarea (revizuirea) cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul IV anul 2017	Parlamentul	Studiu cu privire la cadrul normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Pagina web a Parlamentului	REALIZAT
2	Elaborarea cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul I anul 2018	Parlamentul	Act normativ elaborat	Pagina web a Parlamentului	REALIZAT
3	Adoptarea cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul I anul 2018	Parlamentul	Act normativ adoptat	Pagina web a Parlamentului	PARȚIAL REALIZAT

În vederea revizuirii cadrului normativ privind etica și conduita deputatului, în perioada de raport, Comisia juridică numiri și imunități informează că, prevederile vizate supra au fost integrate într-un capitol separat al proiectului Codului regulilor și procedurilor parlamentare (nr. 376 din 02.11.2018) care a fost adoptat în prima lectură la data de 22.11.2018. De asemenea, în procedură legislativă este proiectul de lege nr. 135 din 04 aprilie 2016 privind Codul de etică și conduită a deputatului în Parlament. Proiectul de lege stabilește principiile și normele de conduită ale deputaților, îndatoririle și restricțiile în exercitarea atribuțiilor parlamentare, impunând o mai mare responsabilitate etică în sarcina aleșilor poporului.

În această ordine de idei, cu suportul proiectului PNUD "Consolidarea Guvernării Parlamentare în Republica Moldova"¹, a fost asigurată selectarea unui consultant național, pentru a susține grupul de lucru în integrarea codului de conduită și etică în proiectul Codului regulilor și procedurilor parlamentare. Astfel, a fost realizat un studiu comparativ între prevederile incluse în Proiectul Codului sus-menționat și proiectele anterioare privind etica și conduita deputaților, constatând următoarele subiecte care necesită o atenție și claritate sporită: necesitatea reglementării clare a funcționării comitetului parlamentar creat pentru cercetarea subiectelor privind conduita și etica, lipsa unor sancțiuni clare și comprehensive pentru lipsa conduitei în plen, precum și în procesul de îndeplinire a mandatului, integrarea regulilor privind recepționarea cadourilor și beneficiilor, introducerea prevederilor privind conflictul de interese precum și stabilirea normelor privind etica și conduita după expirarea mandatului.

Totodată, merită a fi menționat, Raportul de conformitate, în cadrul rundeii a IV-a de evaluare a Republicii Moldova privind prevenirea corupției în rândurile membrilor parlamentului, judecătorilor și procurorilor² al Grupului de State Contra Corupției (GRECO) – Comitet specializat al Consiliului Europei în prevenirea și combaterea corupției, care evidențiază, că

¹ <http://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=b3eB8wS8l3g%3D&tabid=211&language=ro-RO>

² <https://rm.coe.int/fourth-evaluation-round-corruption-prevention-in-respect-of-members-of/168096812d>

Republica Moldova trebuie să facă progrese semnificative pentru a atinge un nivel acceptabil de conformitate, criticînd faptul că nu a fost adoptat un cod de conduită pentru deputați și că nu au fost luate încă măsuri de prevenire a diferitelor forme de conflicte de interese în rîndul parlamentarilor.

Subsecvent, stabilirea normelor de conduită și etică urmărește, printre altele, scopul de îmbunătățire a imaginii față de populație și, primordial, creșterea încrederii acesteia față de prestarea reprezentanților entității respective. Conform sondajului realizat în noiembrie - decembrie 2019 de către Institutul Republican Internațional în rîndul locuitorilor Republicii Moldova³, opinia favorabilă față de Parlament a crescut cu 4% comparativ cu rezultatele obținute în aceeași perioadă a anului 2018⁴. Astfel, indicele total necesită o atenție continuă pentru a avansa pozitiv față de indicele opiniei nefavorabile.

De asemenea, conform datelor expuse în Studiul de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, Moldova 2019⁵, elaborat cu suportul proiectului PNUD „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, ponderea respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere în Parlament a crescut cu 4%, comparativ cu datele prezentate în cadrul Studiului de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anul 2017⁶.

Drept urmare, pentru perioada curentă de raport, calificativele stabilite fiecărei acțiuni în corespundere cu metodologia aplicată, se concentrează în continuare pe realizarea în totalitate a acțiunii nr. 3, care rămîne a fi realizată parțial.

Prioritatea I.2. Consolidarea controlului parlamentar

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Adoptarea metodologiei de realizare a controlului parlamentar, ca urmare a consultărilor publice desfășurate	Trimestrul II anul 2017	Parlamentul	Metodologie adoptată și aplicată	Pagina web a Parlamentului	REALIZAT

Biroul permanent al Parlamentului a aprobat prin Hotărîrea nr. 2 din 07.02.2018, Metodologia de evaluare ex-post privind implementarea actelor legislative.

Deși acțiunea se constată de a fi realizată în baza atingerii indicatorilor de progres, este oportună reiterarea importanței asigurării dezvoltării continue a instrumentului controlului parlamentar. Astfel, menționăm analiza realizată de asociația Promo-Lex, “Monitorizarea modului de realizare a controlului parlamentar în anul 2017”⁷, prezentată în luna iunie 2018, care identifică o lipsă de claritate în legătură cu formele de control parlamentar, modul în care ar trebui să se realizeze procesele de supraveghere, obligativitatea/ imperativitatea procesului de supraveghere parlamentară.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
----------	----------	-----------------------	-------------------------	----------------------	---------------------	----------------------

³ https://www.iri.org/sites/default/files/iri_moldova_may-june_2019_poll_final.pdf

⁴ http://www.iri.org/sites/default/files/2018-7-16_moldova_poll_presentation.pdf

⁵ https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/library/effective_governance/studiu-de-evaluare-a-impactului-strategiei-naionale-de-integrita0.html

⁶ <https://www.undp.org/content/dam/moldova/docs/Publications/studiu%20Civis%20CNA.pdf>

⁷ <https://promolex.md/12725-promo-lex-a-prezentat-rapoartele-privind-monitorizarea-modului-de-realizare-a-controlului-parlamentar-si-a-meritocrației-in-serviciul-public-in-anul-2017/?print=print&lang=ro>

8	Aprobarea planurilor anuale de control parlamentar al autorităților independente și al legilor adoptate	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018, trimestrul I anul 2019 , trimestrul I anul 2020	Comisiile permanente Parlamentului	Planurile anuale de control parlamentar din partea tuturor comisiilor permanente, publicate pe pagina web a Parlamentului	Pagina web a Parlamentului
---	---	---	------------------------------------	---	----------------------------

PARTIAL
REALIZAT

Realizarea cu întârziere a aprobării planurilor anuale de control parlamentar al autorităților independente și al legilor adoptate din partea tuturor comisiilor permanente și publicarea pe pagina web a Parlamentului a acestora, este dictată de tergiversarea creării organelor de lucru ale Parlamentului de legislatura a XX-a care și-a început activitatea abia la data de 08 iunie 2019, astfel fiind în imposibilitate de a realiza activitatea în termenul stabilit conform prevederilor stabilite- trimestrul I anul 2019.

Totodată, din informațiile recepționate, **Comisia securitate națională, apărare și ordine publică**, raportează aprobarea anuală a Planului de acțiuni al Comisiei, care include un Obiectiv separat „Realizarea funcției de control parlamentar”, care se publică și pe pagina web a Parlamentului⁸.

Comisia economie, buget și finanțe informează că Planul comisiei de control parlamentar al autorităților independente și al legilor adoptate pentru semestrul I al anului 2019 a fost aprobat prin Decizia Comisiei CEB nr. 613 din 12.12.2018.

Comisia agricultură și industrie alimentară informează că la data de 11.09.2019, la ședința Comisiei a fost examinat și aprobat Planul de activitate al Comisiei pentru sesiunea de toamnă a Parlamentului, care include și acțiunile privind controlul parlamentar.

Comisia administrație publică menționează pct. 2.1.4. lit.a), b), c) al Capitolului II „Planificarea evaluării ex-post” din Hotărârea nr. 2 din 7 februarie 2018 cu privire la Metodologia de evaluare ex-post privind implementarea actelor legislative în care este statuat că la întocmirea de acte legislative ce vor fi supuse evaluării ex-post, Biroul permanent se conduce de următoarele criterii:

- a) Prioritățile politice identificate de Biroul permanent;
- b) Propunerile comisiilor permanente;
- c) Propunerile Direcției Generale Juridice.

Subsecvent, Comisia administrație publică în organizarea audierilor publice parlamentare are ca premisă colectarea, examinarea și luarea în considerare a tuturor avizelor organelor responsabile vizate, inclusiv, Raportul de expertiză a Centrului Național Anticorupție, cu elaborarea de concluzii și recomandări.

Comisia drepturile omului și relații interetnice raportează că Planul de control parlamentar al autorităților independente și al legilor adoptate pentru semestrul I al anului 2019 nu a fost aprobat, deoarece Parlamentul era în plină campanie electorală pentru alegerile parlamentare din 24 februarie 2019. Drept urmare, la data de 12 iulie 2019, odată cu numirea președintelui Comisiei, Comisia a stabilit un Plan al audierilor și al controalelor parlamentare, de uz intern. Planul anual de control parlamentar al **Comisiei protecție socială, sănătate și familie** a fost aprobat în semestrul II de către noua componență a membrilor comisiei.

⁸ <http://parlament.md /LinkClick.aspx?fileticket=9Kn16GLVXTk%3d&tabid=84&mid=486&language=ro-RO>

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media informează că a fost efectuat controlul parlamentar asupra următoarelor acte legislative: Legea nr.215/2016 cu privire la tineret, și Legea cinematografilei nr.116/2014.

Comisia mediu și dezvoltare regională raportează că luând în considerație situația politică incertă în prima jumătate a anului 2019, Comisia mediu și dezvoltare regională a aprobat cu întârziere, astfel la 18 septembrie 2019, a fost aprobat Planul de activitate al Comisiei pentru anul 2019, care cuprinde inclusiv acțiunile ce vizează controlul parlamentar.

Comisia juridică, numiri și imunități a comunicat că planul de control parlamentar pentru anul 2020 urmează a fi publicat pe pagina web oficială a Parlamentului, fără a oferi careva detalii pe marginea Planului de control parlamentar pentru anul 2019.

Cu referire la realizarea aprobării planurilor anuale de control parlamentar al autorităților independente și al legilor, 2 dintre comisiile parlamentare permanente **Comisia de control al finanțelor publice și Comisia politică externă și integrare europeană**, nu au oferit careva informații privind realizarea acțiunii nr.8.

De asemenea, conform datelor expuse în Studiul de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, Moldova 2019, elaborat cu suportul proiectului PNUD „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”⁹, ponderea respondenților (populație, business) care susțin că Parlamentul controlează în mare măsură/în foarte mare măsură modul cum funcționează legile pe care le adoptă a scăzut cu 4%, comparativ cu datele prezentate în cadrul Studiului de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anul 2017¹⁰.

Astfel, în conformitate cu informațiile obținute în urma runde a cincea de raportare, acțiunea vizată rămîne a fi **parțial realizată**.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
9	Întocmirea și publicarea anuală, pe pagina web a Parlamentului, a rapoartelor privind controalele parlamentare efectuate	Trimestrul I anul 2018, trimestrul I anul 2019 , trimestrul I anul 2020	Comisiile permanente ale Parlamentului	Rapoartele privind controalele parlamentare, publicate pe pagina web a Parlamentului. Progres în realizarea planurilor anuale de control parlamentar de cel puțin 75%	Pagina web a Parlamentului	PARȚIAL REALIZAT

Tergiversarea creării organelor de lucru ale Parlamentului de legislatura a XX-a care și-a început activitatea la data de 08 iunie 2019, a servit drept motiv principal pentru realizarea parțială de către Comisiile permanente a activităților ce se impun la acțiunea nr.9.

Comisia economie, buget și finanțe raportează că informația comisiei privind controalele parlamentare efectuate în anul 2019 se conține în pct. 4 „Programul de control al executării legilor” din Raportul Comisiei privind rezultatele implementării Planului de Acțiuni a Comisiei pentru 2017-2021 și a Planului de Dezvoltare a Capacităților Comisiei 2017-2021, care este publicat pe pagina web a Parlamentului. Prin urmare, Comisia a publicat pe pagina web a

⁹ https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/library/effective_governance/studiu-de-evaluare-a-impactului-strategiei-naionale-de-integrita0.html

¹⁰ <https://www.undp.org/content/dam/moldova/docs/Publications/studiu%20Civis%20CNA.pdf>

Parlamentului informația privind rezultatele audierilor în cadrul controlului parlamentar pentru anul 2019.

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică informează că urmare a exercitării funcției de control parlamentar, comisia după caz adoptă decizii, care se publică pe pagina web a Parlamentului¹¹.

Subsecvent, Comisia securitate națională și ordine publică a prezentat unele controale parlamentare efectuate, după cum urmează:

- vizita de documentare la Penitenciarul nr.13, (ședința din data de 2 iulie 2019);
- audieri privind executarea Legii privind activitatea specială de investigații, nr. 59 din 29.03.2012 (ședința din data de 3 iulie 2019);
- audieri publice asupra rezultatelor investigării legalității acțiunilor întreprinse de către autoritățile competente în privința unor cetățeni turci declarați indezirabili și expulzați de pe teritoriul Republicii Moldova în data de 06.09.2018 (ședința din data de 31 iulie 2019);
- audierea autorităților competente privind transparența procesului de aprovizionare cu energie electrică în contextul asigurării securității energetice a Republicii Moldova (ședința din data de 17 iulie 2019);
- audierea raportului directorului CNPDCP privind rezultatele activității Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal pe parcursul anului 2018 (ședința din data de 24 iulie 2019); .

Comisia agricultură și industrie alimentară informează că rapoartele și deciziile Comisiei ca urmare a exercitării controlului parlamentar sunt plasate pe pagina web a Parlamentului, după cum urmează:

- audierea informației Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului și a Serviciului Special pentru Influențe Active asupra Proceselor Hidrometeorologice privind situația și măsurile întreprinse urmare a calamităților naturale din anul 2019. (ședința din data de 10.07.2019, Raport CAI-6 nr.27 din 17.07.2019)¹²;
- audierea raportului anchetei interne pe marginea situației cu privire la prevenirea și contracararea impactului negativ al calamităților naturale din luna iulie 2019 (ședința CAI din data de 17.07.2019, Decizia CAI-6 nr.28 din 24.07.2019)¹³;
- audierea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Asociația Producătorilor și Exportatorilor de Fructe „Moldova – Fruct”, Asociația Producătorilor și Exportatorilor de Struguri din Moldova și Oficiul Național al Viei și Vinului cu privire la situația privind producția și comercializarea merelor și strugurilor (ședința CAI din data de 18.09.2019, Raport CAI-6 nr.79 din 09.10.2019)¹⁴;
- audierea cu genericul „Controlul privind importul și comercializarea produselor alimentare ce conțin organisme modificate genetic în perioada 2016-2019” (ședința din data de 25.09.2019, Raport CAI-6 nr.75 din 04.10.2019)¹⁵;
- audierea privind realizarea acțiunilor stabilite în Planul măsurilor de supraveghere, control și eradicare a rabiei la vulpi pentru anul 2019, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.185/2019 (ședința CAI din data de 02.10.2019, Raport CAI-6 nr.96 din 31.10.2019)¹⁶;

¹¹ <http://parlament.md/StructuraParlamentului/Comisiiipermanente/tabid/84/CommissionId/2/language/ro-RO/Default.aspx>.

¹² <http://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=a0BrIY1ZG%2f0%3d&tabid=263&language=ro-RO>

¹³ <http://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=%2bfhBTSplhlw%3d&tabid=263&language=ro-RO>

¹⁴ <http://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=83o3paKhSD8%3d&tabid=263&language=ro-RO>

¹⁵ <http://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=83o3paKhSD8%3d&tabid=263&language=ro-RO>

¹⁶ <http://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=najo%2f%2f%2feWtk%3d&tabid=263&language=ro-RO>

- exercitarea controlului parlamentar asupra implementării Legii nr.66/2008 privind protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate (ședința CAI din data de 27.11.2019, Raport CAI-6 nr.133 din 11.12.2019)¹⁷;

- audierea Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură privind gestionarea Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural pentru anii 2018-2019 (ședința CAI din data de 27.11.2019, Decizia CAI-4 nr.114 din 29.11.2019)¹⁸;

Subsecvent, întru exercitării funcției de control parlamentar, prin organizarea diverselor evenimente, întruniri și audieri publice, **Comisia drepturile omului și relații interetnice** raportează despre remiterea mai multor demersuri organelor și autorităților competente cu un șir de recomandări spre executare.

Comisia mediu și dezvoltare regională comunică, că urmare a exercitării funcției de control parlamentar, comisiile după caz adoptă decizii care se publică pe pagina web a Parlamentului, după cum urmează:

- audieri publice privind elucidarea complexă a circumstanțelor ce au influențat poluarea aerului în mun. Chișinău și localitățile adiacente, precum și agravarea situației ecologice a râului Bâc.¹⁹;

- audieri publice cu privire la implementarea Legii nr. 209/2016 privind deșeurile²⁰;

Comisia protecția socială, sănătate și familie raportează că toată informația pe marginea rapoartelor privind controalele parlamentare efectuate, a fost plasată pe pagina web a Parlamentului

Comisia administrație publică și Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media raportează că rapoartele de evaluare ex-post de impact/deciziile respective nu au fost publicate pe pagina web a Parlamentului.

Comisia juridică, numiri și imunități informează că deciziile privind audierile în cadrul controlului parlamentar pentru anul 2020 va fi publicată pe pagina web oficială a Parlamentului în conformitate cu Planul de control. Totodată, nu au fost aduse careva informații privind implementarea acțiunii vizate pentru perioada curentă de raport.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
10	Audierea în plenul Parlamentului a rapoartelor anuale ale autorităților independente, aflate sub control parlamentar (cel puțin: CNA, ANI, PG, CEC, Curtea de Conturi, Avocatul Poporului)	Trim II 2017, trim I 2018, trim I 2019, trim I 2020	Parlamentul	Audieri desfășurate; rapoartele anuale ale autorităților, publicate pe paginile web a Parlamentului și ale autorităților. Problemele identificate în rapoartele discutate în cadrul audierilor	Ordinea de zi a ședințelor Parlamentului; paginile web a Parlamentului și ale autorităților; rapoartele anuale	PARȚIAL REALIZAT

Urmare a examinării paginii web a parlamentului precum și din informația prezentată de Direcția generală documentare parlamentară s-a constatat că pentru perioada anului 2019, au

¹⁷ <http://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=PMAb%2f4Ly3R0%3d&tabid=263&language=ro-RO>

¹⁸ <http://www.parlament.md/Controlparlamentar/Audieri%c3%aencomisie/tabid/263/ContentId/5793/Page/0/language/ro-RO/Default.aspx>

¹⁹ <http://parlament.md/Controlparlamentar/Audieri%c3%aencomisie/tabid/263/ContentId/5452/Page/0/language/ro-RO/Default.aspx>

²⁰ <http://parlament.md/Controlparlamentar/Audieri%c3%aencomisie/tabid/263/ContentId/5457/Page/0/language/ro-RO/Default.aspx>

fost prezentate și publicate pe pagina web²¹ următoarele rapoarte anuale ale autorităților independente și instituțiilor aflate sub control parlamentar, care au fost prezentate în termenele prevăzute de legislația în vigoare:

1. Raportul privind activitatea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică pentru perioada anului 2018 nr.654 din 05.06.2019;
2. **Raportul Comisiei Electorale Centrale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale pentru anul 2018 nr.647 din 31.05.2019;**
3. Auditul financiar asupra Rapoartelor Guvernului privind executarea bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul bugetar 2018 nr.644 din 31.05.2019;
4. Raportul privind activitatea Consiliului Concurenței pentru anul 2018 nr.643 din 31.05.2019;
5. Raportul anual al Băncii Naționale a Moldovei pentru anul 2018 nr.642 din 31.05.2019;
6. Raportul anual 2018 privind activitatea Comisiei Naționale a Pieței Financiare și funcționarea pieței financiare nebancale nr.641 din 31.05.2019;
7. Raportul de activitate al Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar pentru anul 2018 nr.520 din 26.04.2019;
8. **Raportul de activitate a Curții de Conturi pe anul 2018 nr.518 din 26.04.2019;**
9. Raportul Agentului guvernamental pentru anul 2018 cu privire la măsurile întreprinse în vederea executării hotărârilor și a deciziilor Curții Europene a Dreptului Omului nr.461 din 13.04.2019;
10. Raportul Centrului Național Anticorupție privind evaluarea integrității instituționale pentru anul 2018 nr.407 din 03.04.2019;
11. Raportul de activitate al Comisiei Electorale Centrale pentru anul 2018 în conformitate cu activitățile prevăzute în Planul strategic al CEC pentru anii 2016-2019 nr.391 din 02.04.2019;
12. Raportul financiar privind executarea bugetului Curții de Conturi pentru anul 2018 nr.386 din 01.04.2019;
13. Raportul de activitate a Consiliului de Integritate pentru anul 2018 nr.373 din 29.03.2019;
14. **Raportul cu privire la activitatea Centrului Național Anticorupție pentru anul 2018 nr.359 din 27.03.2019;**
15. Informație privind aprobarea bugetului Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică pentru anul 2019 nr.358 din 27.03.2019;
16. Raport general privind situația în domeniul prevenirii și combaterii discriminării în Republica Moldova pentru anul 2018 nr.345 din 25.03.2019;
17. **Raportul Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2018 nr.344 din 25.03.2019;**
18. Raportul Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică despre situația pe piața produselor petroliere a Republicii Moldova în anul 2018 nr.310 din 18.03.2019;
19. Raportul de activitate al Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal pentru anul 2018 nr.302 din 15.03.2019;
20. Raportul anual de performanță al Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor pentru anul 2018 nr.294 din 14.03.2019;

²¹ <http://www.parlament.md/Controlparlamentar/Rapoartealeinstitu%C8%9Bilordestat/tabid/202/language/ro-RO/Default.aspx>

21. Raportul privind implementarea Planului de construire a clădirilor noi și/sau de renovare a clădirilor existente, necesare pentru buna funcționare a sistemului instanțelor judecătorești nr.293 din 13.03.2019;
22. **Raportul de activitate a Autorității Naționale de Integritate pentru anul 2018 nr.269 din 11.03.2019;**
23. Raportul cu privire la activitatea Consiliului Coordonator al Audiovizualului pentru anul 2018 nr.249 din 01.03.2019;
24. Raportul de activitate a Consiliului Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat pentru anul 2018 nr.239 din 28.02.2019;
25. Raportul Curții Constituționale privind exercitarea jurisdicției constituționale în anul 2018 nr.189 din 14.02.2019;
26. Informația privind executarea Planului național de acțiuni pentru implementarea Strategiei Naționale de Apărare pentru anii 2018 – 2022, pentru semestrul II, 2018;
27. Raportul Consiliului Concurenței privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova pentru anul 2017 nr.35 din 11.01.2019;
28. Raportul Curții de Conturi asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și patrimoniului public pentru anul 2018;
29. Raportul Consiliului Concurenței privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova pentru anul 2018;
30. Raportul Auditorului Independent și Situația financiară pentru anul 2018 prezentat de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică.

Din cele 31 rapoarte, care urmau să fie prezentate Parlamentului, nu au fost prezentate următoarele:

- Raportul Consiliului Superior al Magistraturii asupra modului de organizare și funcționare a instanțelor judecătorești;
- Raportul Procuraturii Generale privind activitatea pentru anul 2018.

Totodată, **Comisia securitate națională, apărare și ordine publică** informează că a organizat, după cum urmează:

- audierea subdiviziunilor specializate care efectuează activitatea specială de investigații privind executarea Legii privind activitatea specială de investigații, nr. 59 din 29.03.2012;
- audierea raportului de activitate al Centrului național pentru protecția datelor cu caracter personal pentru anul 2018,
- audieri asupra rezultatelor investigării legalității acțiunilor întreprinse de către autoritățile competente în privința unor cetățeni turci declarați indezirabili și expulzați de pe teritoriul Republicii Moldova în data de 06.09.2018;
- audierea autorităților competente privind transparența procesului de aprovizionare cu energie electrică, în contextul asigurării securității energetice a Republicii Moldova.

Comisia economie, buget și finanțe informează că au fost efectuate audieri și controale parlamentare conform planului aprobat, după cum urmează:

- audiere pe marginea proiectului de lege cu privire la patenta de întreprinzător;
- audierea informației privind realizarea prevederilor Legii nr.246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală la compartimentul reorganizării întreprinderilor de stat în alte forme juridice de organizare prevăzute de legislație;
- audierea Raportului de activitate a Comisiei Naționale a Pieței Financiare;
- audierea Raportului de activitate a Băncii Naționale a Moldovei;

- audierea Raportului de activitate al Consiliului de supraveghere a Băncii Naționale a Moldovei;
- audierea Raportului de activitate a Fondului de Garantare a Depozitelor în Sistemul Bancar;
- audierea Raportului de activitate al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică;
- audierea Raportului de performanță al Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor;
- audierea Raportului de activitate al Consiliului Concurenței;
- audierea Raportului privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova;
- audierea Raportului de activitate a Consiliului Concurenței;
- audieri în domeniul asigurării securității energetice a Republicii Moldova.

Comisia drepturile omului și relații interetnice informează că în cadrul ședințelor de lucru comune cu Avocatul Poporului și cu Avocatul Poporului pentru drepturile copilului s-a discutat pe marginea Raportului Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2018.

Referindu-ne la obligativitatea audierii rapoartelor sus-menționate în plenul Parlamentului doar 10 urmau a fi audiate conform prevederilor legislației naționale (raportul – CCA, ANI, PG, Avocatul poporului, CNPDCP, Guvernul, Curtea de Conturi - 2 rapoarte, CEC, ANRE). Pentru perioada de raport-anul 2019, Rapoartele anuale ale autorităților independente, aflate sub control parlamentar, nu au fost audiate în Parlament.

Drept urmare, acțiunea nr. 10, se constată a fi realizată parțial, pentru perioada curentă de raport.

Prioritatea I.3. Transparența procesului legislativ și expertiza anticorupție

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
11	Întocmirea și publicarea sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de legi înainte de a doua lectură	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Comisiile permanente ale Parlamentului	Sintezele amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor tuturor părților interesate, publicate pe pagina web a Parlamentului	Pagina web a Parlamentului	PARȚIAL REALIZAT

Conform articolului 32, pct. 6, din Legea nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative, “în urma avizării și consultării publice, autorul proiectului întocmește sinteza obiecțiilor și propunerilor autorităților publice, precum și sinteza recomandărilor reprezentanților societății civile, conform unuia dintre modelele indicate în anexele nr. 2 și nr. 3. Sinteza obiecțiilor și propunerilor și sinteza recomandărilor pot fi incluse într-un singur document.

Drept urmare, publicarea sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate a fost confirmată în rapoartele pentru perioada anului 2019 a **Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică, Comisiei juridice, numiri și imunități, Comisiei economie, buget și finanțe, Comisiei protecție socială, sănătate și familie, Comisia agricultură și industrie alimentară, Comisia drepturile omului și relații interetnice, Comisiei administrație publică și Comisia mediu și dezvoltare regională.**

Totodată, în conformitate cu Dispoziția Președintelui Parlamentului DD/C-1 Nr. 32 din 31.03.2010, Comisia duce evidența contribuțiilor societății civile, precum și a evenimentelor de cooperare cu societatea civilă și raportează semestrial Secretariatului Parlamentului despre contribuțiile societății civile la procesul legislativ și despre cooperarea cu societatea civilă.

Subsecvent, se menționează că urmare a examinării paginii web a Parlamentului, s-a constatat că deși Rapoartele comisiilor sesizate în fond se publică înainte de prima și a doua lectură, acestea nu includ sinteza propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate.

Astfel, acțiunea nr.11, este clasificată drept realizată parțial pentru perioada curentă de raport.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
12	Monitorizarea întocmirii și publicării sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de legi înainte de a doua lectură	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Biroul permanent al Parlamentului; Secretariatul Parlamentului	Rapoartele semestriale ale comisiilor permanente către Biroul permanent al Parlamentului cu privire la contribuțiile societății civile (numărul de organizații, lista proiectelor de lege pe marginea cărora au fost făcute propuneri, numărul de propuneri transmise și acceptate în sinteză), publicate pe pagina web a Parlamentului	Rapoartele semestriale ale comisiilor permanente; pagina web a Parlamentului	REALIZAT

Parlamentul Republicii Moldova cooperează cu organizațiile societății civile în baza Concepției privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.373-XVI din 29 decembrie 2005 și a Dispoziției DD/C-1 nr.32 din 31 martie 2010 a Președintelui Parlamentului Republicii Moldova. În acord cu documentul menționat mai sus, comisiile permanente duc evidența contribuțiilor societății civile și a activităților realizate în comun în cadrul unui registru. În acest sens, Direcția informațional-analitică solicită semestrial rapoartele de cooperare și le sintetizează pentru a monitoriza procesul dat și a vizualiza activitățile de cooperare.

Astfel, din informațiile transmise în adresa Secretariatului Grupurilor de monitorizare, în anul 2019 au avut loc 33 audieri și dezbateri publice inițiate de către comisiile permanente și deputați, 26 ședințe de lucru/mese rotunde și ateliere cu consultarea ONG-urilor pe marginea diferitor probleme de interes public și 1 conferință internațională.

O importanță deosebită pentru Parlamentul Republicii Moldova o au contribuțiile sectorului asociativ pe marginea proiectelor de acte legislative. Pe acest segment, în anul 2019 au fost recepționate 70 de contribuții din partea ONG-urilor (cu 14 mai puține comparativ cu anul 2018). Parlamentul asigură prin intermediul comisiilor permanente accesul societății civile la ședințele acestora și la dezbaterile publice organizate. ONG-urile participante la procesul

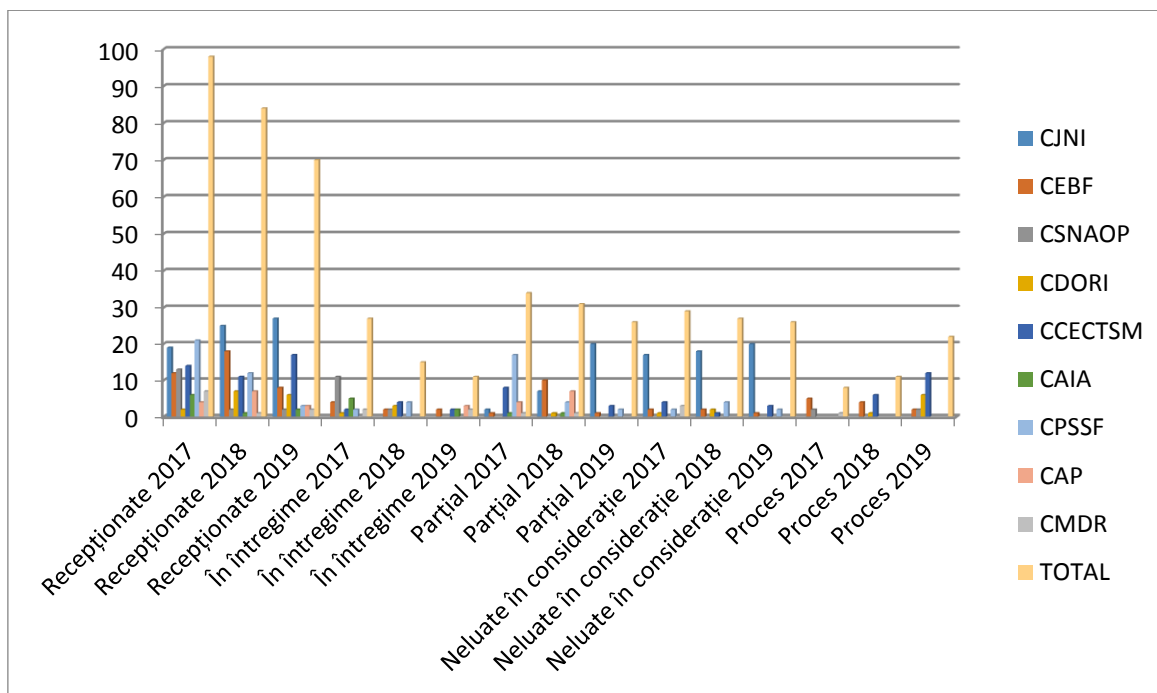
legislativ oferă expertiză pe diverse domenii legislative. Unele contribuții au fost luate în considerație în întregime, altele parțial sau sunt în proces de examinare. Indiferent de statutul acestor contribuții, este important faptul că Parlamentul Republicii Moldova rămâne deschis și transparent în procesul legislativ.

Tabel Nr. 1: Numărul contribuțiilor pe acte normative, recepționate de către Comisiile permanente, anul - 2019

Comisia permanentă	Contribuții recepționate din partea societății civile	Contribuții luate în considerație în întregime	Contribuții luate în considerație parțial	Contribuții neluate în considerație	Contribuții în considerație în lucru
Comisia juridică, numiri și imunități	27	-	7	20	-
Comisia economie, buget și finanțe	8	2	3	1	2
Comisia securitate națională, apărare și ordinea publică	2	-	-	-	2
Comisia drepturile omului și relații interetnice	6	-	-	-	6
Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media	17	2	-	3	12
Comisia agricultură și industrie alimentară	2	2	-	-	-
Comisia protecție socială, sănătate și familie	3	-	1	2	-
Comisia administrație publică	3	3	-	-	-
Comisia mediu și dezvoltare regională	2	2	-	-	-
Comisia politică externă și integrare europeană	-	-	-	-	-
Comisia de control al finanțelor publice	-	-	-	-	-
TOTAL	70	11	11	26	22

Evaluarea informației relevă un nivel scăzut de preluare în întregime a contribuțiilor recepționate (aproximativ 15%, cu 3% mai scăzut decât în anul 2018). În ceea ce privește contribuțiile care sunt luate în considerație parțial, constituie aproximativ 18%, cu 18% mai puțin decât în anul 2018, pe când 37% (cu 5% mai multe decât în anul 2018) – nu sunt luate în considerație.

În Graficul nr. 2. prezentat mai jos poate fi remarcată ponderea de preluare a contribuțiilor recepționate din partea societății civile pe marginea proiectelor de legi înainte de a doua lectură pentru anii 2017, 2018 și 2019.

Sursă: Raportul Secretariatului Parlamentului Republicii Moldova

Subsecvent, merită a fi menționate în continuare constatările incluse în Raportul realizat de către Asociația Promo-Lex “Monitorizarea modului de realizare a controlului parlamentar în anul 2017” unde în cadrul interviurilor cu deputații, recomandarea de a *institui un sistem care să permită la începutul fiecărei sesiuni adoptarea unei liste de legi care să fie evaluate de comisii. Această listă fiind publică, va da posibilitatea ca și societatea civilă să se implice în evaluarea legilor selectate.* Reiterăm astfel concluzia identificată la acțiunea nr. 8, privind necesitatea intensificării eforturilor de a publica planurile de activitate ale fiecărei comisii parlamentare în parte.

Totodată, cu referire la realizarea procesului de monitorizare a întocmirii și publicării sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de legi înainte de a doua lectură, pe parcursul anului 2019, de către Comisiile permanente a fost asigurată atingerea indicatorilor de progres.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
13	Dezvoltarea unei platforme informatice pentru îmbunătățirea monitorizării on-line a procesului legislativ, de la înregistrarea proiectului de lege în Parlament și pînă la adoptarea legii	Trimestrul IV anul 2017	Parlamentul	Platforma informatică funcțională pe pagina web a Parlamentului; numărul de accesări ale paginii web a Parlamentului după lansarea platformei informatice	Pagina web a Parlamentului	PARȚIAL REALIZAT

Acțiunea nr. 13 are drept scop eficientizarea controlului parlamentar, cu posibilitatea extinderii datelor de analiză conform necesităților expuse în acțiunile de mai sus: identificarea și clasificarea propunerilor prezentate, inclusiv de către reprezentanții societății civile, conform listei proiectelor de lege pe marginea cărora au fost făcute propunerile, date privind randamentele de publicare a sintezei amendamentelor la toate etapele procesului legislativ.

Pentru perioada de raport- anul 2019, nu au fost aduse careva informații adiționale pe marginea realizării platformei informatice pentru îmbunătățirea monitorizării on-line a procesului legislativ, de la înregistrarea proiectului de lege în Parlament și până la adoptarea legii.

Totodată, conform raportului recepționat pentru perioada anului 2018, Secretariatul Parlamentului informează despre publicarea Raportului de progres al Proiectului PNUD „Consolidarea Guvernanței Parlamentare în Moldova” pentru anul 2017²², în cadrul căruia a fost realizată analiza funcțională a proceselor de lucru²³ și dezvoltat conceptul dezvoltării sistemului informațional al Parlamentului. În anul 2017, proiectul a contribuit la elaborarea și aprobarea planului de transformare a tehnologiilor informaționale și de comunicație și a sarcinilor tehnice. De asemenea, a fost aprobat un proiect de dezvoltare a sarcinilor tehnice pentru un soft de vot electronic, au fost organizate cursuri specializate de instruire pentru angajații în domeniul tehnologiilor informaționale. Suplimentar, în același an a fost supus testărilor proiectul unei noi pagini web, astfel, au fost realizate o serie de acțiuni întru implementarea platformei informatice funcționale pe pagina web a Parlamentului.

În același context, a fost selectată compania care să dezvolte sistemul informatic e-Parlament. Ulterior, au fost aprobate etapele de implementare a Sistemului Informațional e-Parlament – circulația electronică a documentelor, e-Vot și Portalul Web. La fel, a fost creat un grup de lucru format din reprezentanții subdiviziunilor Secretariatului Parlamentului pentru a colabora cu compania selectată în vederea asigurării implementării Sistemului Informațional e-Parlament.

În raportul prezentat pentru anul 2019, Secretariatul Parlamentului informează că proiectul e-Parlament se află în proces de implementare în colaborare cu compania selectată, ulterior urmează testarea sistemelor, instruirea și dezvoltarea în mediul de producție. Astfel, acțiunea nr. 13, rămîne a fi realizată parțial.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
14	Întocmirea de sinteze ale obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și publicarea acestora pe pagina web a Parlamentului concomitent cu proiectele de legi înregistrate în Parlament	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Autorii inițiativelor legislative; Secretariatul Parlamentului	Sintezele obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi publicate pe pagina web a Parlamentului	Pagina web a Parlamentului	PARȚIAL REALIZAT

În contextul asigurării întocmirii sintezelor ale obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și publicarea acestora pe pagina web a Parlamentului concomitent cu proiectele de legi înregistrate în Parlament, Secția pentru lucrările plenului Parlamentului a Secretariatului Parlamentului informează că în anul 2019 pe

²² <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=fBQagrm8Cxo%3d&tabid=211&language=ro-RO>

²³ http://www.md.undp.org/content/moldova/en/home/library/effective_governance/functional-and--institutional-analysis-findings-and-recommendatio.html

agenda Parlamentului au fost înregistrate 326 de proiecte de acte legislative (din ele 9 nu au intrat în procedură legislativă). Din 317 proiecte intrate în procedură legislativă, CNA-ul a fost sesizat să prezinte rapoarte de expertiză anticorupție la 121 proiecte de acte legislative. Astfel, Centrul Național Anticorupție a prezentat în termen 116 rapoarte de expertiză anticorupție, asigurând respectarea prevederilor legislației privind prezența și examinarea obligatorie a raportului anticorupție până la adoptarea proiectelor în lectură finală. Totodată, în perioada de referință, Parlamentul a adoptat 202 de acte legislative, unde 7 proiecte ale Guvernului au fost înaintate Parlamentului fără rapoartele de expertiză anticorupție din cauza că CNA a refuzat să avizeze proiecte nedefinitivate. Ulterior, proiectele menționate au fost expediate spre avizare CNA-ului prin rezoluția Președintelui Parlamentului.

De asemenea, au fost recepționate și 5 expertize anticorupție la inițiativele legislative transmise spre avizare CNA-ului la sfârșitul anului 2018. Reieșind din datele menționate, în anul 2019 Centrul Național Anticorupție a prezentat în total 116 rapoarte de expertiză anticorupție (111 rapoarte - la proiectele din 2019; 5 - la proiectele din 2018).

Subsecvent, analizând pagina-web a Parlamentului, Centrul a constatat că în perioada anului 2019 au fost publicate 326 de proiecte de acte normative (din ele 9 nu au intrat în procedură legislativă), dintre care 198 de proiecte sunt pasibile expertizei anticorupție, iar 128 de proiecte nu necesitau a fi supuse expertizei anticorupție, în temeiul art.28 alin. (2) din Legea integrității nr.82 din 25.05.2017. Totodată, din cele pasibile (198 proiecte), au fost remise către Centrul Național Anticorupție și supuse expertizei anticorupție – 172 de proiecte, iar 26 proiecte nu au fost supuse expertizei anticorupție.

Conform prevederilor Legii integrității nr. 82/2017 și ale Legii nr. 100/2017 privind actele normative, expertiza anticorupție este obligatorie pentru toate proiectele actelor normative, inclusiv pentru proiectele actelor normative elaborate de deputații în Parlament. Proiectele actelor normative (Constituția Republicii Moldova, legile și hotărârile Parlamentului, decretele Președintelui Republicii Moldova, hotărârile și ordonanțele Guvernului), sînt expediate Centrului Național Anticorupție pentru a fi supuse expertizei anticorupție. În contextul prevederilor expuse, se identifică necesitatea identificării categoriei de acte prezentate în raportul privind implementarea acțiunii, pentru a asigura respectarea obligației conform normelor legale.

Respectiv, **acțiunea nr. 14 se constată de a fi parțial realizată**, această etapă este deosebit de importantă pentru sporirea eficienței și a impactului expertizei anticorupție, precum și pentru facilitarea examinării proiectelor de către comisii și deputați. La fel, pentru asigurarea transparenței procesului legislativ și a trasabilității modificărilor și completărilor operate la proiectele de acte legislative, sinteza obiecțiilor din rapoartele de expertiză anticorupție urmează a fi întocmită de către autorii inițiativelor legislative și/sau comisia sesizată în fond și publicată de către Secretariatul Parlamentului pe pagina web oficială, împreună cu Raportul comisiei sesizate în fond.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
15	Monitorizarea procesului de întocmire și publicare	Permanent, cu verificarea	Biroul permanent al Parlamentului;	Rapoartele semestriale ale Secretariatului Parlamentului către Biroul	Rapoartele semestriale ale	REALIZAT PARȚIAL

a sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție concomitent cu publicarea proiectelor de legi înregistrate în Parlament	semestrială a indicatorilor de progres	Secretariatul Parlamentului	permanent al Parlamentului cu privire la prezentarea de către autorii inițiativelor legislative a sintezei pe marginea rapoartelor de expertiză anticorupție concomitent cu înregistrarea proiectelor de legi	Secretariatului Parlamentului
--	---	--------------------------------	---	----------------------------------

Cu referire la realizarea monitorizării procesului de întocmire și publicare a sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție concomitent cu publicarea proiectelor de legi înregistrate în Parlament, în anul 2019 au fost înregistrate și au intrat în procedură legislativă 59 de proiecte de acte legislative ale Guvernului.

Urmare a analizei efectuate, s-a constatat existența a 21 de sinteze ale obiecțiilor și propunerilor la proiectele de acte legislative, din care 12 conțin analiza obiecțiilor și propunerilor din rapoartele de expertiză efectuate de CNA.

Totodată se recomandă în continuare pentru realizarea acțiunii nr. 15, introducerea modificărilor la Instrucțiunea privind circulația proiectelor de acte legislative în Parlament.

Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală

Obiectivul pilonului al II-lea: Dezvoltarea integrității, a responsabilității, a transparenței și a rezistenței față de riscurile de corupție a agenților publici, a membrilor Guvernului și a aleșilor locali

Indicatori de impact:

- Încrederea în Guvern îmbunătățită considerabil
- Încrederea în APC și APL îmbunătățită
- Percepția privind corupția din cadrul executivului, îmbunătățită semnificativ
- Abaterile disciplinare ale agenților publici sancționate
- Transparența decizională și transparența datelor guvernamentale, sporite.

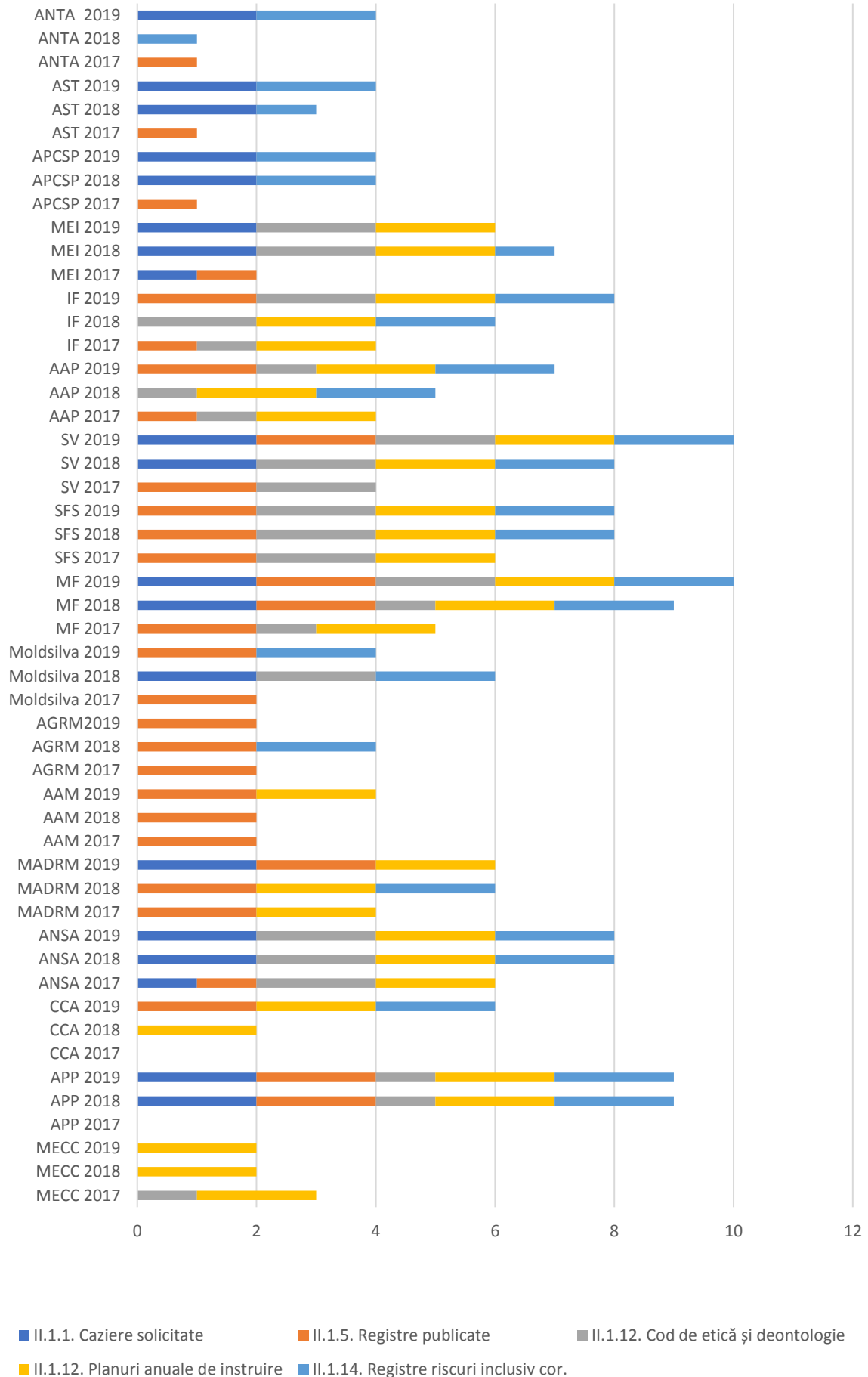
Prioritatea II.1. Promovarea integrității în cadrul entităților publice

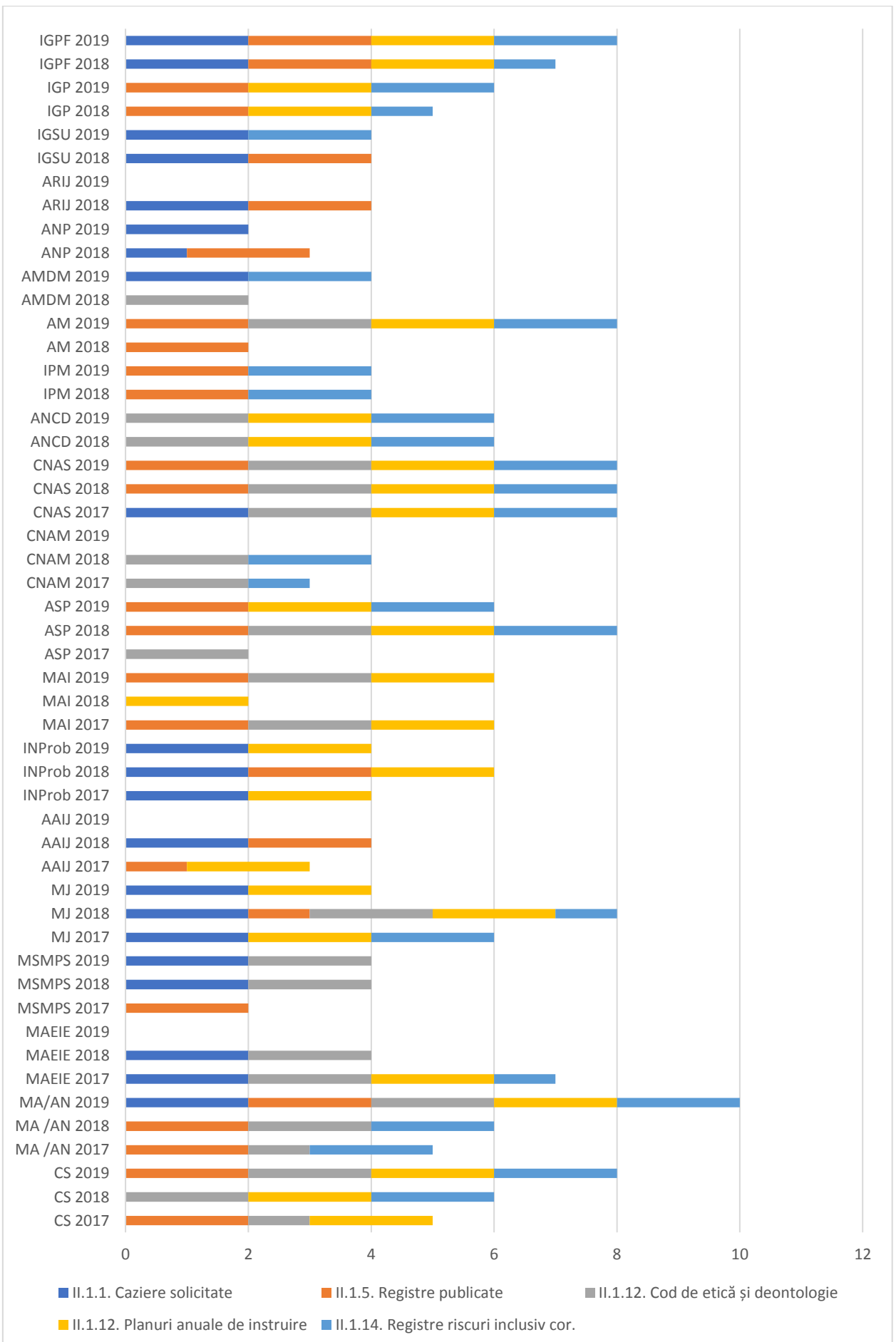
Informația privind implementarea priorității II.1 *Promovarea integrității în cadrul entităților publice* în anul 2019, a fost prezentată de către 52 de entități publice.

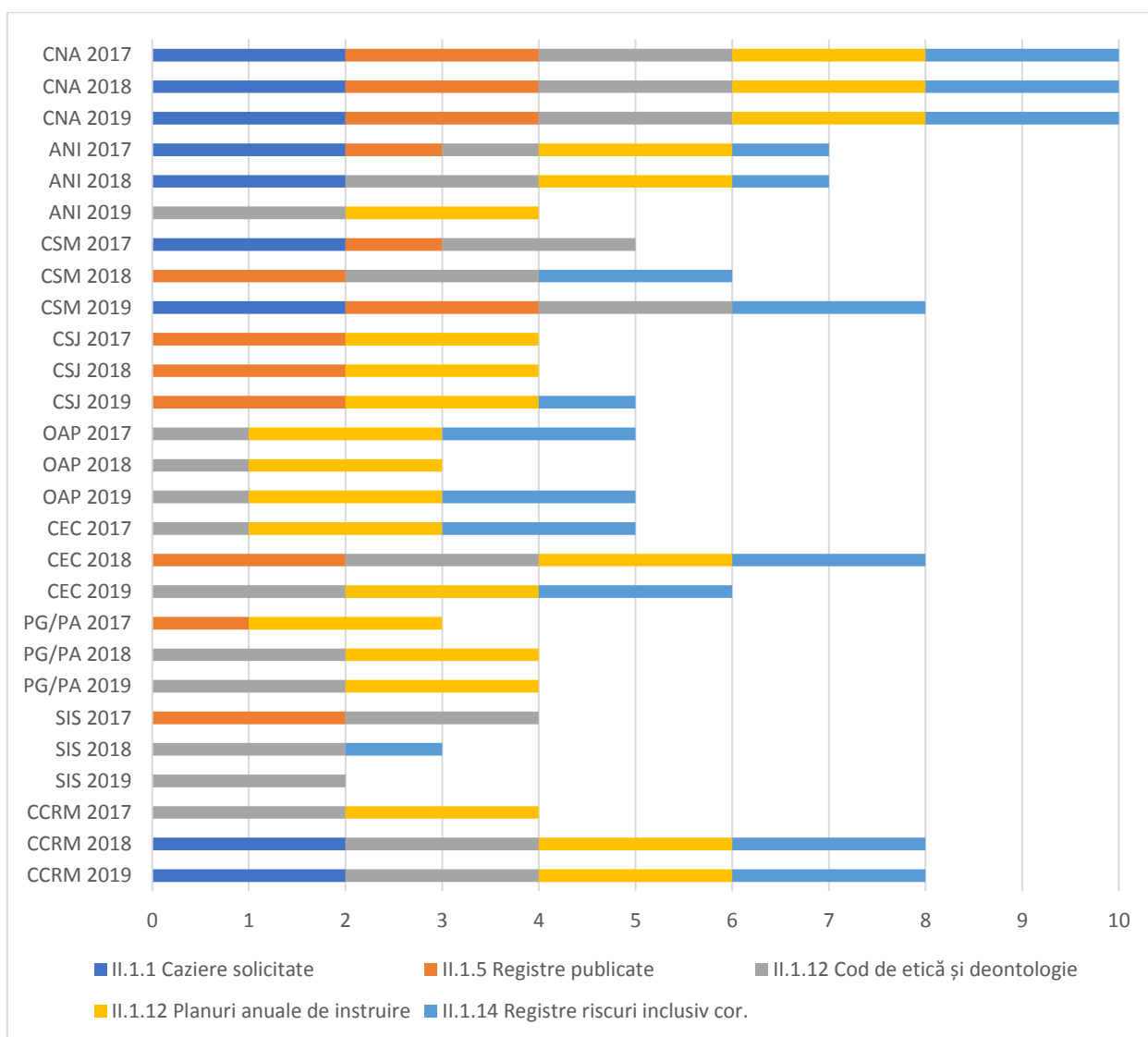
Prioritatea II.1 prevede 18 acțiuni de consolidare a integrității instituționale, elaborate în scopul de a asigura respectarea prevederilor Legii Integrității nr. 82/2017, care include în art. 10, 14 instrumente de integritate necesare a fi respectate și asigurate de către entitățile publice, responsabilitatea pentru acestea aparținând conducătorului și fiecărui agent public în parte.

Neraportarea datelor în această categorie relevă necunoașterea rigorilor și a procedurilor de asigurare a respectării acestor măsuri de integritate, precum și lipsa unui mecanism de gestionare a acestora.

Grafic nr. 3.1. Rapoartele prezentate la **acțiunile 1, 5, 12, 14** ale priorității II.1

Gradul de implementare a acțiunii este clasificat după cum urmează: 0 = nerealizat/neraportat; 1 = parțial realizat / date insuficiente raportate; 2 = realizat.

În procesul de stabilire a rezultatelor atinse, se ține cont și de calitatea raportării, întrucât o analiză consistentă și semnificativă poate fi realizată doar în cazul disponibilității unor date sigure. În medie, pentru realizarea acțiunilor nr. 1, 5, 12 și 14 și atingerea indicatorilor de progres prestabiliți, entităților publice li se atribuie 10 puncte.

Conform graficului prezentat, 4 autorități publice (Ministerul Apărării, Ministerul Finanțelor, Serviciul Vamal, Centrul Național Anticorupție) au atins integral indicatorii vizați. Totodată, rezultate remarcabile au fost înregistrate și în cazul altor entități, precum: Curtea de Conturi, Agenția Proprietății Publice, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, Consiliul Superior al Magistraturii, Cancelaria de Stat, Casa Națională de Asigurări Sociale, Agenția Mediului, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră. Un decalaj în comparație cu rezultatele raportate în anii precedenți, fie din motivul neaplicării instrumentelor obligatorii, fie din cauza neprezentării integrale a datelor necesare pentru monitorizare, fie din cauza neconcordanței datelor prezentate, se relevă în cazul următoarelor entități: Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, Ministerul Justiției.

În general, situația raportată s-a îmbunătățit în cazul a 31% din autorități publice raportoare comparativ cu rezultatele atinse pentru perioada de raport anul -2018.

Rata de aprobare a codurilor de etică și conduită instituționale, măsoară 44%. Cu toate acestea, pe lângă entitățile care nu au prezentat informație la acest indicator, 4 entități au făcut referire la Legea nr. 25/2008 privind Codul de conduită a funcționarului public. Este oportună reiterarea prevederilor articolului 23, pct. (2) alin. 1 din Legea integrității nr. 82/2017, conform căruia responsabilitatea conducătorului entității *să instituie și să implementeze norme de etică și deontologie ținând cont de specificul activității, standardele naționale și internaționale în domeniu sau, dacă adoptarea acestor norme este dată în competența altei autorități responsabile, să elaboreze și să propună spre adoptare proiectul acestor norme de etică și deontologie*. Conform punctului (4) al aceluiași articol, *normele de etică și deontologie adoptate în cadrul entității publice se aplică în mod complementar cu prevederile Legii nr. 25/2008*.

Aprobarea normelor de etică și conduită la nivel de instituție este necesară în contextul abordării activității specifice a acesteia, a nivelului de interacțiune cu alți actori naționali și internaționali, a nivelului de responsabilitate și a atribuțiilor de control acordate angajaților săi. Pe când Legea nr. 25/2008 oferă un cadru orientativ pentru toți funcționarii publici, specificul activității agentului public în instituția respectivă invocă necesitatea ghidării acestuia la subiectul drepturilor și obligațiilor sale față de instituție, față de sectorul public și, după caz, sectorul privat și față de cetățean.

Rata publicării pe pagina web a entităților publice a registrelor de evidență a cadourilor atestă în anul 2019, a crescut comparativ cu rezultatele înregistrate pentru perioada precedentă de raport, și constituie 51%. La subiectul solicitării cazierelor de integritate la angajare, valoarea medie raportată pentru anul 2019, rămîne a fi deficitară și înregistrează aceleași rezultate comparativ cu anul precedent de raport, fiind realizată de 43% de entități publice. Subsecvent, atestăm cazuri unde solicitarea cazierelor judiciare este interpretată eronat în coraport cu solicitarea cazierelor de integritate, drept urmare, se invocă necesitatea continuă de evidențiere a acestor două instrumente menționate supra.

Acțiunile 1, 5, 12 și 14 au fost selectate pentru analiză comună datorită pertinentei acestora pentru asigurarea climatului de integritate instituțională. Astfel, acestea reprezintă mecanisme de asigurare a integrității individuale a angajaților (acțiunile 1 și 12), de stabilire a normelor și valorilor entității în interacțiunea cu alți actori la nivel național și internațional (acțiunile 5 și 12), de asigurare a aplicării eficiente și continuității acestor valori și norme (acțiunea 14). Astfel, în cazul celei din ultima, instituirea și menținerea Registrului riscurilor, inclusiv a riscurilor de corupție, precum și completarea acestuia după manifestarea incidentelor de integritate, contribuie la evitarea repetării încălcărilor comise, consolidarea imaginii entității în fața cetățenilor, asigurarea unei activități performante și evitarea pierderii memoriei instituționale în contextul fluctuației cadrelor, care periclitează stabilitatea normelor de integritate. Din entitățile raportoare, 54% au raportat ținerea registrului de evidență a riscurilor, inclusiv a riscurilor de corupție. Dintre acestea, doar 2 entități (4%) au informat privind practica completării registrului în cazul manifestării incidentelor de integritate.

Tot în contextul asigurării continuității valorilor și normelor de integritate, 65% din entități au raportat adoptarea Planurilor de instruire, care conțin subiecte de integritate, cu 15 % mai mult comparativ cu perioada precedentă de raport.

Nr. crt	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Asigurarea respectării regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror agenți publici sînt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale; ANI	Numărul de cazuri de incompatibilități și restricții în ierarhie atestate și soluționate în entitățile publice; numărul de sesizări la ANI cu privire la încălcarea regimului de incompatibilități și limitare a publicității; numărul de persoane suspendate pentru asemenea încălcări	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	PARȚIAL REALIZAT

Conform rapoartelor prezentate, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și Agenția Mediului au fost sesizați în privința a cîte unui caz de încălcare a regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității. Informație privind soluționarea cazului nu a fost prezentată.

Inspectoratul General pentru Situații de Urgență a informat privind examinarea unui caz, în privința căruia a fost sesizată Autoritatea Națională de Integritate.

Subsecvent, Autoritatea Națională de Integritate informează despre înregistrarea în total a 68 de sesizări din partea entităților publice cu privire la încălcarea regimului de incompatibilități de restricții în ierarhie și de limitare a publicității. Totodată, fiind atestate și soluționate în cadrul entităților publice, 23 de cazuri de încălcare a regimului vizat.

Nr. crt	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Asigurarea respectării regimului declarării averilor și intereselor personale	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror agenți publici sînt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale; ANI; CNA	Numărul de agenți publici angajați/numiți/cu mandatele validate pe parcursul anului și numărul de declarații depuse în momentul angajării/numirii /validării mandatului. Numărul total de agenți publici angajați/numiți/cu mandatele validate care activează în entitatea publică pe parcursul anului și numărul de declarații depuse anual. Numărul de agenți publici ale căror mandat/raporturi de muncă sau de serviciu au încetat pe parcursul anului și numărul de declarații depuse la încetarea mandatului/raporturilor de muncă sau de serviciu pe parcursul anului respectiv.	Platforma electronică de depunere a declarațiilor de avere și interese personale. Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale. Pagina web a ANI;	

Numărul total de declarații de avere și hotărârile interese personale transmise anual la instanțelor de ANI de la entitățile publice. judecată

Numărul actelor de constatare ale ANI privind existența averii nejustificate.

Numărul de dosare penale și contravenționale instrumentate privind încălcarea regimului declarării averilor și intereselor personale

În contextul depunerii declarației de avere și interese personale în format electronic, prin intermediul serviciului electronic disponibil pe pagina web oficială a Autorității Naționale de Integritate, în conformitate cu prevederile art.7 și art.24 alin.(2) din Legea nr.133 din 17.06.2016 privind declararea averii și a intereselor personale, este oportună revizuirea acțiunii nr. 3, întru asigurarea unei raportări eficiente a datelor pertinente acțiunii date. Totodată, Autoritatea Națională de Integritate a informat privind înregistrarea a 88062 de declarații de avere și interese personale, pentru perioada- anul 2019. În baza acestora, au fost instrumentate 98 de dosare privind încălcarea regimului declarării averilor și intereselor personale.

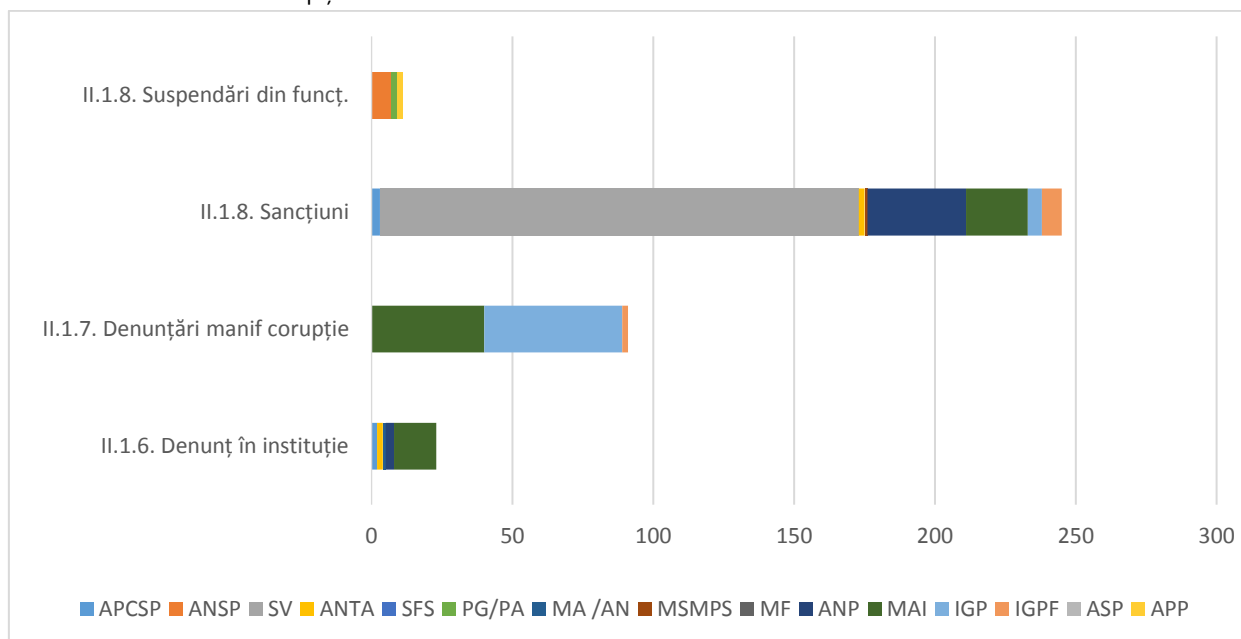
Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Asigurarea respectării regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror angajați sînt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale; ANI	Numărul conflictelor de interese declarate și soluționate în cadrul entităților publice. Numărul conflictelor de interese sesizate la ANI. Numărul actelor de constatare ale ANI cu privire la conflictele de interese. Numărul actelor juridice, adoptate în situații de conflict de interese, anulate în instanța de judecată la solicitarea ANI. Numărul de dosare penale și contravenționale instrumentate privind conflictele de interese penale	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	PARȚIAL REALIZAT

Din rapoartele recepționate de la entitățile raportare, au fost identificate 38 de cazuri de conflicte de interese declarate în cadrul instituțiilor. Sesizarea instituției cu privire la conflicte de interese a fost raportată de către: Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, (4 cazuri), Agenția Proprietăți Publice (1 caz), Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (2 cazuri), Ministerul Agriculturii, Dezvoltării regionale și Mediului (1 caz), Agenția de Intervenții și Plăți pentru Agricultură (8 cazuri), Serviciul Fiscal de Stat (4 cazuri), Agenției pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței (1 caz), Cancelaria de Stat (2 cazuri), Ministerul Apărării (9 cazuri - subiecții au solicitat abținerea de la exercitarea atribuțiilor în calitate de membru a comisiei în cadrul căreia aveau dreptul de vot, reieșind din considerentele că urma a fi discutată și candidatura acestora), Oficiul Avocatului Poporului (2 cazuri) și Inspectoratul General al Poliției (5 cazuri).

Dintre acestea, Autoritatea Națională de Integritate a fost sesizată în privința a 12 cazuri cu privire la încălcarea regimului sus-menționat.

Subsidiar, Autoritatea Națională de Integritate, la rîndul său, a informat privind declararea și soluționarea a 29 de cazuri privind încălcarea regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului. Totodată, ANI informează despre adoptarea a 65 de acte de constatare pe marginea regimului conflictelor de interese.

Grafic nr. 4 Acțiunile nr. 6, 7, 8: denunțarea și sancționarea incidentelor de integritate și a manifestărilor de corupție

În rapoartele pentru **acțiunea nr. 6** (Asigurarea neadmiterii, denunțării și tratării influențelor necorespunzătoare), a fost prezentată informația privind 23 de denunțuri înregistrate în cadrul următoarelor instituții publice: Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței (2 cazuri- remise în adresa CNA), Agenția Națională Transport Auto (2 cazuri), Ministerul Apărării (1 caz – remis în adresa CNA), Ministerul Finanțelor (1 caz – remis în adresa CNA), Serviciul Fiscal de Stat (2 cazuri – remise în adresa CNA), Serviciul Vamal (1 caz – remis în adresa CNA), Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (1 caz- soluționat); Serviciul Vamal (1 caz – remis în adresa CNA), Administrația Națională a Penitenciarelor (3 cazuri, 1 caz remis în adresa CNA), Ministerul Afacerilor Interne (15 cazuri).

În rapoartele pentru **acțiunea nr. 7** (Asigurarea neadmiterii și denunțării manifestărilor de corupție; protecția avertizorilor de integritate), a fost prezentată informația privind 3 cazuri înregistrate în cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor, 40 cazuri în cadrul Ministerului Afacerilor Interne și 49 cazuri – în cadrul Inspectoratului General al Poliției și 2 cazuri înregistrate în cadrul Inspectoratului General al Poliției de Frontieră, 4 cazuri -Agenția Servicii Publice. Totodată, Serviciul Vamal, raportează despre transmiterea în adresa Centrului Național Anticorupție a 3 cazuri pe marginea încălcării regimului menționat supra.

În rapoartele pentru **acțiunea nr. 8** (Asigurarea intoleranței față de incidentele de integritate), sancționarea incidentelor de integritate a fost raportată de către Serviciul Vamal (170 de

cazuri), Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței (3 cazuri), Agenția Națională Transport Auto (2 cazuri), Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (1), Administrația Națională a Penitenciarelor (35), Ministerul Afacerilor Interne (22), Inspectoratul General al Poliției (5), Inspectoratul General al Poliției de Frontieră (7) și în cadrul Agenției Servicii Publice (2).

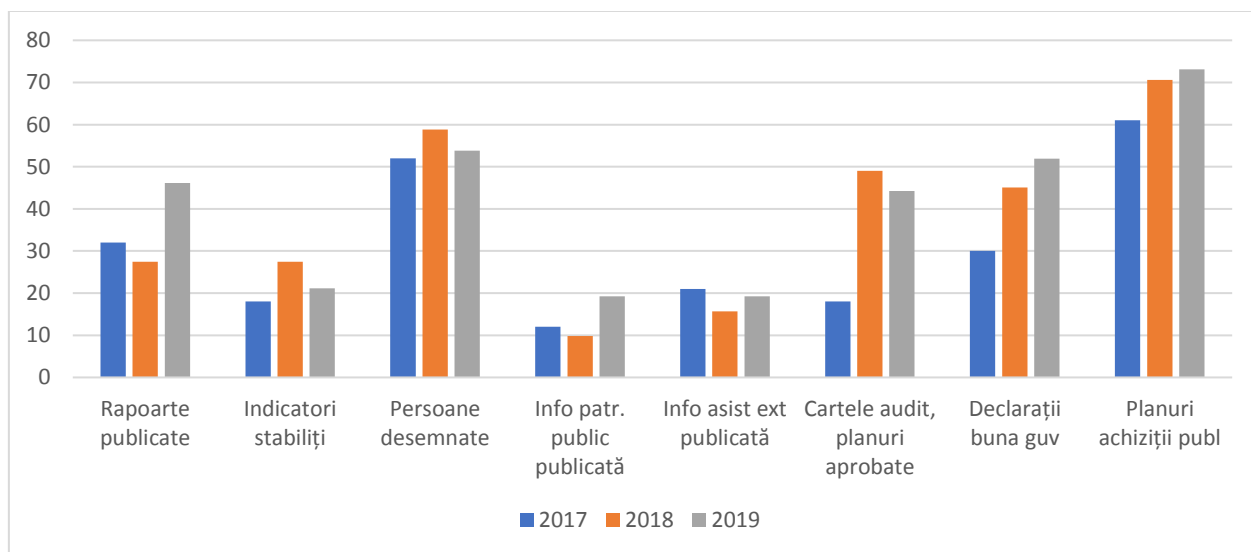
În privința a 10 cazuri au fost sesizate autoritățile anticorupție (SFS – 5; ANTA – 2; ASP – 3).

Serviciul protecție internă și anticorupție al Ministerului Afacerilor Interne a informat privind inițierea a 185 de anchete de serviciu, dintre care 158 au fost finalizate, 21-suspendate și 6 sunt în derulare.

În cazul suspendărilor din funcții ale agenților publici inculpați pentru infracțiuni de corupție sau conexe corupției, au fost raportate 15 cazuri, dintre care: APP – 2 cazuri, AIPA- 1 caz, PG- 2 cazuri, IGP – 2 cazuri; ASP– 1 cazuri și ANSP-7 cazuri.

În Raportul de monitorizare și evaluare a implementării Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru perioadele precedente de raport, a fost identificată provocarea pe marginea ne-prezentării informației detaliate privind procedurile de soluționare a cazurilor denunțate. Rata crescândă a rapoartelor care conțin informație privind sancțiunile aplicate, relevă o îmbunătățire a situației la subiectul vizat.

Grafic nr. 5 Transparența instituțională (acțiunile nr. 9, 10, 11)

Rapoartele prezentate pentru **acțiunile 9, 10 și 11** relevă nivelul de respectare a rigorilor de transparență în serviciul public. Astfel, din cele 52 de entități care au raportat implementarea priorității II.1, 46% (cu 19% mai multe decât în anul 2018) au raportat asigurarea publicării rapoartelor anuale privind transparența în procesul decizional. Toate rapoartele publicate conțin indicatori calitativi și cantitativi stabiliți pentru măsurarea transparenței în procesul decizional (o scădere cu 6% comparativ cu anul 2018).

În domeniul furnizării informației de interes public, 54% din entități au raportat desemnarea persoanelor responsabile de accesul la informații de interes public (o scădere cu 4 %). În mediu, în anul 2019, per instituție au fost recepționate 558 solicitări de acces la informația de

interes public, cu excepția unor devieri precum raportul Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (3390 solicitări), Serviciului Vamal (15319 solicitări), Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (3355), Procuratura Generală (2311). Numărul înalt de solicitări evocă necesitatea desemnării unor persoane specializate care le vor gestiona și vor monitoriza transparența instituției.

La subiectul gestionării transparente și responsabile a patrimoniului public, se identifică necesitatea specificării mai detaliate a necesității raportării publice a patrimoniului gestionat de fiecare entitate. Din instituțiile raportoare, doar 19% au publicat informație suficientă privind gestionarea patrimoniului public, o creștere cu circa 10%, comparativ cu anul 2018. La subiectul gestionării resurselor obținute din fonduri externe, doar 19% din entități au raportat publicarea informației privind asistența externă, iar dintre acestea, doar 10% au raportat cu privire la realizarea rezultatelor/obiectivelor stabilite în proiectele de asistență externă. Toate valorile sunt în creștere în comparație cu anul 2018.

Totodată, se identifică o atenție sporită față de asigurarea controlului financiar public intern. Astfel, 44 % din entități au raportat aprobarea cărții, planurilor de audit intern. Declarația privind buna guvernare a fost publicată de către entitățile raportoare cu o pondere de 52% (o creștere cu circa 7%).

Aproximativ 73% dintre entitățile raportoare au confirmat publicarea pe paginile web a planurilor anuale, trimestriale de achiziții publice (o creștere de 3%). La acest subiect, Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor a raportat depunerea în adresa acesteia în 2019 a 1028 contestații, fiind contestate 801 proceduri de achiziție și emise 805 decizii, dintre care 227 de admitere a contestațiilor, 152 de admite parțială, 363 de respingere a contestațiilor, iar 63 de restituire datorită excepțiilor de fond.

Subsecvent, în instanțele judecătorești pe parcursul anului 2019 au fost înaintate 21 de cereri de chemare în judecată, drept urmare, 9 cereri au fost respinse ca și fiind nefondate, menținându-se deciziile emise anterior de către ANSC, în 6 cazuri instanța a dispus încetarea procesului judiciar, în urma renunțării la acțiune de către reclamant, 2 decizii emise de către ANSC au fost anulate în urma deciziilor instanțelor de judecată, celelalte cazuri urmează a fi examinate și soluționate pe parcursul anului 2020.

În raportul prezentat pentru anul 2019, privind implementarea **acțiunii nr. 11** din Prioritatea II.1., **Agencia Proprietății Publice (APP)** informează despre publicarea Raportului privind administrarea și deținerea proprietății publice de stat în anul 2018. Totodată, Agenția aduce la cunoștință că toate întreprinderile de stat au prezentat dările de seamă privind mărimea și circulația proprietății publice.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
13	Asigurarea respectării regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a	Permanent, cu verificarea anuală a indicato	Entitățile publice	Numărul anual de agenți publici care și-au încetat mandatul, raporturile de muncă sau de serviciu și numărul ofertelor de muncă sau de angajare oferite agenților publici în cadrul organizațiilor comerciale, comunicate de către agenții publici înainte de încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu.	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-	PARȚIAL REALIZAT

raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantufraj)	rilor de progres	Numărul de contracte comerciale refuzate anual de către entitățile publice din motivul că în organizațiile comerciale activează persoane care, pe parcursul ultimului an, au fost agenți publici în cadrul entităților publice	cazierul integrității profesionale
--	------------------	--	------------------------------------

Rapoartele recepționate de la 52 entități publice prezintă numărul de 679 de persoane care în anul 2019 au încetat raporturile de serviciu. Totodată, nu a fost prezentată informație privind comunicarea de către aceștia a oricăror oferte de muncă din partea organizațiilor comerciale, precum și informație privind contracte comerciale refuzate din motivul că în organizațiile comerciale activează persoane care, pe parcursul ultimului an, au fost agenți publici în cadrul entităților publice. Lipsa datelor se datorează în general menținerii unei percepții insuficiente privind conceptul regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantufraj) și posibil a pericolului prezentat de admiterea acestuia pentru obiectivitatea proceselor de achiziții publice și calitatea produselor oferite publicului, drept rezultat, bunăstarea populației. Provocarea constă și în lipsa unui mecanism detaliat de monitorizare a aplicării regimului de pantufraj. Prin urmare, este pertinentă specificarea necesității de stabilire a rigorilor interne de raportare a ofertelor recepționate de către agenții publici din partea reprezentanților sectorului privat, în cazul încheierii raporturilor de muncă sau de serviciu, astfel încât informația să fie disponibilă spre revizuire în cazul încheierii contractelor ulterioare cu organizații comerciale în cadrul cărora ar putea activa agenții publici vizați.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
15	Instruirea agenților publici și a conducătorilor entităților publice cu privire la rigorile de integritate instituțională	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	CNA; entitățile publice; Academia de Administrare Publică; INJ	100% de instituții au efectuat instruirii în baza solicitărilor transmise. Conducătorii și agenții publici a cel puțin 85% dintre entitățile publice instruiți. Numărul de solicitări de instruire cu privire la integritatea instituțională. Instruirea anuală a cel puțin 15000 de reprezentanți ai entităților publice (conducători și agenți publici). Aprecierii instruirilor de către audienți	Confirmări ale instituțiilor responsabile – agenda, listele participanților, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

Pe parcursul anului 2019 de către colaboratorii **Centrului Național Anticorupție** au fost desfășurate 278 de instruirii cu privire la rigorile de integritate profesională pentru aproximativ 13500 agenți publici la nivel de conducere și execuție.

De menționat, că numai în cadrul campaniilor „Fără corupție la BAC”, „Corupția dăunează grav sănătății” și „Polițist integru – cetățean protejat” au fost instruiți – 425 cadre didactice; 6350 de lucrători medicali și respectiv circa 1975 de polițiști.

În cadrul instruirilor subiectele abordate variază în dependență de statutul audienților. Temele de bază sunt: Rigorile integrității profesionale și instituționale; Răspunderea pentru lipsa integrității, Controlul integrității Denunțarea actelor de corupție, Avertizarea de integritate etc. Suplimentar, în perioada de raportare în adresa CNA au parvenit circa 60 de solicitări de instruire în domeniul integrității și anticorupției, care au fost asigurate integral (100%) de către reprezentanții CNA.

O parte din solicitări au fost coordonate și stabilite la nivel de comunicare cu reprezentanții CNA, în baza Planului tematic remis anual de către CNA entităților publice.

Potrivit chestionarelor de evaluare a instruirilor 99% din respondenți au menționat despre utilitatea acestora și prestația foarte bună și bună a formatorilor.

Este apreciat efortul unor entități publice de a prezenta informație privind instruirile de care au beneficiat angajații acestora, după cum urmează: **Procuratura Generală** raportează că în perioada anului 2019 au fost instruiți **267 de procurori** cu privire la rigorile de integritate în cadrul seminarelor cu următoarele tematici, precum Metode de prevenire a comportamentului corupțional; Etica profesiilor juridice, precum și:

- 19-20.07.2019, de către ABA ROLI a fost organizat cursul de instruire “Comunicarea și dialogul interprofesional”,
- 23.07.2019, a fost organizat forumul “Reforma justiției și combaterea corupției”,
- 29-31.07.2019, de către Proiectul CLEP a fost organizată școala de vară cu genericul “Recuperarea bunurilor infracționale”
- 29.08.2019, în cadrul Proiectului Twinning “Implementarea orientărilor elaborate de experții Proiectului în domeniul îmbunătățirii procedurilor interne de luare a deciziilor, cooperării interinstituționale, coordonării și comunicării referitoare la investigarea cauzelor de corupție”, a fost organizată masa rotundă
- 04.09.2019, în cadrul Proiectului Twinning “Testarea integrității profesionale și evaluarea riscurilor de corupție”, s-a desfășurat atelierul de lucru
- 23-25.09.19, de către ABA ROLI a fost organizat cursul de instruire “Elaborarea și managementul proiectelor”;
- 08.10.2019 – a fost organizat atelierul de lucru (CNA) “Procedurile de monitorizare și raportare a politicilor anticorupție”;
- 28.10.2019 - seminar (INJ) “Relații cu mass-media și strategii de comunicare”;
- 29.10.2019 - seminar (INJ) “Managementul conduitei etice și profesionale și gestionarea conflictelor”;
- seminar (INJ) “Elaborarea documentelor de politici și strategii, a planurilor de acțiuni pentru implementarea lor”;
- 31.10.2019 - seminar (INJ) “Monitorizare, raportare și evaluare a documentelor de politici, coordonarea activităților prin care se realizează implementarea acestora”;
- 11.11.2019 - curs (INJ) “Metode de prevenire a comportamentului corupțional”
- 28.11.2019 - seminar (INJ) “Declararea averii personale: conflicte de interese și incompatibilități”;
- 29.11.2019 - Conferință (OSCE) “Independența funcțională a procurorilor din RM - provocări și perspective”.

Agencia Servicii Publice, pe marginea instruirilor agenților publici și a conducătorilor entităților publice cu privire la rigorile de integritate instituțională, în total pentru perioada de referință a raportat privind instruirea a **108 de angajați**.

Ministerul Economiei și Infrastructurii (107 agenți publici)

- La 27 februarie 2019, cu suportul Centrului Național Anticorupție (CNA) a fost organizat și desfășurat seminarul cu genericul "Avertizorii de integritate și răspunderea pentru lipsa de integritate. Influența necorespunzătoare".

Serviciul vamal (473 agenți publici)

- În perioada 01.03-05.04.2019 a fost desfășurat cursul de instruire cu tematica "Rigorile integrității instituționale - de la teorie la practică".

Inspekția Financiară (37 agenți publici)

- Curs de instruire cu tematica „Integritatea profesională și instituțională”.

Inspectoratul Național de Probațiune (113 agenți publici)

- 20 mai 2019 - în comun cu CNA, a fost realizat seminarul de instruire cu genericul: „Măsurile de asigurare a integrității profesionale-Modalități de control a integrității”;

- 4 februarie 2019 - în comun cu Institutul Național al Justiției, a fost organizat cursul de instruire continuă cu genericul: „Integritatea profesională a consilierilor de probațiune”;

- 7 martie 2019 - în cadrul CNEJ a fost organizat către angajații CNA un seminar cu tematica: „Integritatea instituțională”.

Agenția de Stat pentru Proprietate Intelectuală a informat privind instruirea angajaților de către reprezentanții Autorității Naționale de Integritate pe aspecte ce țin de regimul funcției publice și statutul funcționarului public, precum și modalitatea de completare și depunere a declarației de avere și interese personale.

Ministerul Apărării (> 192 agenți publici)

- ședințe de instruire cu angajații subdiviziunilor de resurse umane și secretariat cu referire la integritatea instituțională, conflictele de interese, protecția avertizorilor de integritate, regimul cadourilor simbolice oferite cu prilejul anumitor acțiuni de protocol, neadmiterea, denunțarea și tratarea influențelor necorespunzătoare, neadmiterea favoritismului, respectarea regimului juridic al incompatibilităților, restricțiilor în ierarhie precum și, răspunderea pentru săvârșirea actelor de corupție și a faptelor de comportament corupțional. Persoanele instruite (au fost instruiți 30 militari și funcționari civili) ulterior au susținut și o testare a cunoștințelor obținute în acest sens;

- 16-17 mai 2019 - Inspectoratul Militar al Ministerului Apărării (IMMA), în colaborare cu Centrul Național Anticorupție, a desfășurat, ședințe de instruire pentru efectivului de studenți ai anului IV și cadrelor didactice ale Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” și personalului medical al Spitalului Clinic Militar Central despre evaluarea integrității instituționale, conflictele de interese, protecția avertizorilor de integritate, regimul juridic al cadourilor, precum și răspunderea pentru săvârșirea actelor de corupție, celor conexe și a faptelor de comportament corupțional;

În cadrul Programului de consolidare a integrității în sectorul de securitate și apărare (NATO BI Programme), Ministerul Apărării a informat privind participarea la următoarele evenimente:

- 4-5 martie 2019 - în Berlin, Germania, s-a organizat seminarul „Achizițiile în sectorul de apărare și securitate” (Defence and Security Procurement), organizat la nivel de experți, în cadrul Academiei Europene pentru Impozite, Economie și Drept. Activitatea a oferit participanților posibilitatea de înțelegere aprofundată a principalelor provocări în domeniul achizițiilor publice în sectorul de apărare și modul de abordare a acestora în practică;

- 04 - 09 martie 2019 - în or. Washington DC, Statele Unite ale Americii, a fost organizată Conferința de consolidare a integrității 2019 „Construirea de instituții capabile și rezistente pentru a consolida parteneriatele noastre” (2019 BI Conference “Building Capable and Resilient Institutions to Strengthen our Partnerships”). Activitatea a avut ca obiectiv conștientizarea impactului integrității și buneii guvernări asupra păcii și securității, promovarea

practicilor menite să construiască instituții capabile și rezistente în domeniul apărării, precum și identificarea instrumentelor practice necesare în vederea fortificării integrității, transparenței și responsabilității în sectorul de apărare și securitate. Evenimentul a marcat și lansarea Programului BI al NATO pentru anii 2019-2022. Conferința a fost prezidată de Asistentul Secretarului General al NATO pentru Afaceri Politice și Politică de Securitate, Alejandro Alvargonzález și a întrunit circa 150 de reprezentanți civili și militari din 32 de țări aliate și parteneri, membrii ai organizațiilor internaționale, inclusiv din partea Uniunii Europene, Oficiului Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate (UNODC), Departamentului Organizației Națiunilor Unite pentru Operațiuni de Menținere a Păcii (DPKO) și Băncii Mondiale. Agenda evenimentului a cuprins sesiuni plenare și ateliere de lucru, în cadrul cărora au fost abordate rezultatele raportului Institutului Internațional de Cercetare pentru Pace de la Stockholm privind implementarea BI, impactul corupției ca risc pentru securitate, și au fost analizate realizările preliminare privind buna guvernare prin combaterea corupției evaluate de Centrul întrunit de analiză al lecțiilor învățate (JALLC). La activitate a participat o delegație a instituției apărării compusă din 3 reprezentanți. Șeful delegației, Secretarul general de stat al MA, a fost invitat pentru a prezenta în cadrul Panelului „Consolidarea instituțiilor capabile și rezistente: studii de caz” experiența MA în implementarea Programului BI. De asemenea, reprezentanții instituției apărării au participat în cadrul atelierelor de lucru privind impactul integrității în activitățile de bună guvernare și parteneriatul public-privat. Realizările sectorului de apărare al Republicii Moldova, în speță ale MA, cu privire la implementarea Programului NATO „Consolidarea integrității” au fost apreciate pozitiv de către conducerea Programului în contextul temei evenimentului organizat, aceștia exprimându-și disponibilitatea continuării cooperării în cadrul Programului BI.

- 20-24 mai 2019 - la Centrul de conducere Shrivenham al Academiei de apărare, Londra, Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord a avut loc Cursul de consolidare a integrității pentru conducătorii structurilor de apărare, a cărui scop a fost de a examina aspectele cheie ale conducerii și managementului schimbării în abordarea riscului de corupție în sectorul apărării și securității în domeniul finanțelor, achizițiilor publice, managementului resurselor umane și operațiunilor. Astfel instituția apărării a participat cu un reprezentant la activitatea dată.

- 21-23 mai 2019, și 18-22 noiembrie - în comun cu o echipă mobilă de instructori BI NATO, Ministerul Apărării a organizat la Chișinău Cursul „Building Integrity in Peace Support Operations” („Consolidarea integrității în cadrul operațiunilor de menținere a păcii”) pentru personalul militar ce urmează a fi detașați în misiuni de menținere a păcii, inclusiv cei din contingentul KFOR-11, în vederea facilitării înțelegerii riscurilor de corupție, impactul acestora în instituțiile de apărare, precum și identificarea acțiunilor practice în vederea consolidării integrității, creșterii transparenței și îmbunătățirii responsabilității în sectorul de apărare,

- 17-21 iunie 2019, MA a participat cu trei reprezentanți la cursul Consolidarea integrității în operații de menținere a păcii (Building Integrity in Peace Support Operations), în cadrul Centrului de Instruire pentru Operații pentru Menținerea Păcii din Sarajevo, Bosnia și Herțegovina. Scopul activității a fost de a instrui ofițerii participanți în domeniul identificării și prevenirii unei varietăți de tipuri de corupție, care ar putea afecta negativ desfășurarea cu succes a misiunilor internaționale de menținere a păcii;

august 2019, în cadrul Brigăzii 3 Infanterie Motorizată „Dacia”, dislocată în orașul Cahul, în comun cu reprezentanții CNA a fost desfășurată o ședință de informare pentru întreg efectivul

unității cu privire la noțiunea conflictului de interese și modul de soluționare a acestora, precum și profilaxia influențelor necorespunzătoare.

- 10 septembrie 2019, IMMA, în colaborare cu Autoritatea Națională de Integritate, a organizat o ședință de instruire pentru conducătorii și adjuncții entităților publice ale MA/AN din garnizoana Chișinău, care s-a axat pe abordarea tematicii cu privire la realizarea controlului averii și al intereselor personale, respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.

- 16-20 septembrie 2019, or. Sarajevo, Bosnia și Herțegovina, instituția apărării a participat cu doi reprezentanți la Cursul privind consolidarea integrității pentru efectivul de subofițeri (Building Integrity For Senior Non-Commissioned Officers Course).

- 11-15 noiembrie curent, în cadrul școlii NATO din Oberammergau, Germania, a fost organizat cursul „Rolul conducătorului structurilor de apărare în consolidarea integrității”. Scopul activității a constat în reiterarea importanței bunei guvernări în sectorul de securitate și apărare. La activitate au participat 6 reprezentanți ai Ministerului Apărării și 2 reprezentanți ai Centrului Național Anticorupție.

- 02-06 decembrie 2019, în cadrul Departamentului Regional de Studii pentru Managementul Resurselor de Apărare, or. Brașov, România, s-a desfășurat cursul privind consolidarea integrității în managementul resurselor umane (Building Integrity in Human Resources Management Course), la care Ministerul Apărării a fost reprezentat de un participant. Scopul cursului a constituit împărtășirea experienței acumulate și de a aduce exemple practice în vederea promovării integrității, transparenței și responsabilității în domeniul managementului resurselor umane.

- 12 decembrie, 2 reprezentanți ai Ministerului Apărării au participat la Seminarul Executiv Regional de Consolidare a Integrității (Regional Executive Building Integrity Seminar), desfășurat în Tbilisi, Georgia. Obiectivul seminarului a constat în reunirea managerilor de nivel executiv din structurile de apărare a țărilor aliate și parteneri NATO privind abordarea riscurilor de corupție în sectoarele de apărare care gestionează Programul BI instituțional.

Ministerul Afacerilor Interne (> 6069 agenți publici)

-17.06.2019-21.06.2019, a fost organizat un Curs de instruire în domeniul prevenirii și combaterii faptelor de corupție, la care au participat 7 angajați ai subdiviziunilor IGP.

- prin dispoziția IGP nr. 34/3-33 din 06.02.2019, a fost desfășurată instruirea angajaților INP în domeniul evitării riscurilor de corupție, la care au participat 45 de angajați.

- 22.04-31.05.19, în baza Ordinului MAI nr. 232 din 19.04.2019, de către angajații SPIA, au fost organizate ședințe de instruire cu tematica: răspunderea pentru lipsa integrității, coruperea activă/pasivă, traficul de influență, influența necorespunzătoare, în cadrul cărora au fost instruiți 642 de angajați ai INP.

- 03.11.2019-08.11.2019, efectuarea vizitei de studiu în domeniul Anticorupție, dezvoltare economică, reacție rapidă, desfășurată în Republica Federală Germania și Republica Austria, la care au participat 12 angajați ai Poliției.

- 21-25.10.2019, cursul de instruire „Aspecte de securitate națională și ordine publică în domeniul prevenirii și combaterii faptelor de corupție”, la care au fost instruiți 9 angajați ai Poliției.

- 24.06.2019 - 04.07.2019, în incinta MAI, au fost organizate Cursuri de instruire în domeniul Integrității Poliției, sub auspiciul Centrului pentru Control Democratic al Forțelor Armate. La cursurile menționate au fost instruiți 22 de angajați din cadrul subdiviziunilor IGP și 22 de angajați din cadrul Serviciului tehnologii informaționale.

- 08.07.2019-12.07.2019, cursul de instruire în domeniul integrității, în incinta Consiliului raional din or. Drochia, la care au participat 22 de angajați ai Poliției.
- 17.07.2019-19.07.2019, cursul de instruire în domeniul integrității, organizat în incinta Inspectoratului de Poliție Leova, la care au participat 25 de angajați ai Poliției.
- 22.07.2019-26.07.2019, cursul de instruire în domeniul integrității, organizat în incinta Consiliului raional din or. Drochia, la care au participat 25 de angajați ai Poliției.
- 24-27.09.2019, cursul de instruire în domeniul integrității, organizat în incinta MAI, la care au fost instruiți 32 de angajați din cadrul subdiviziunilor IGP.
- 22.08.2019, în incinta IGP, a fost desfășurat un Seminar cu tematica „Îmbunătățirea capacităților de investigare cu privire la modul de utilizare a metodelor și tehnicilor speciale de investigare a cazurilor de corupție”, la care au participat 10 angajați ai Poliției.
- 08.-11.10.2019, cursul de instruire în domeniul integrității, organizat în incinta MAI, la care au fost instruiți 33 de angajați ai Poliției.
- 15-16.10.2019 și 17-18.10.2019, cursul de instruire în domeniul integrității, organizat în incinta IGP, la care au fost instruiți 39 de polițiști.
- 28.10.2019-31.10.2019, cursul de instruire în domeniul integrității, organizat în incinta Inspectoratului de poliție Edineț, la care au fost instruiți 32 de polițiști.

Totodată, în baza demersului BMA nr. 5/2-6644 din 20.11.2019, BMA a solicitat suportul unui expert al CNA pentru a desfășura o instruire pentru angajații Biroului privind implementarea măsurilor de asigurare a integrității instituționale prevăzute de Legea integrității nr. 82/2017. Respectiv, la data de 05.02.2020 a fost desfășurată ședința de instruire, în cadrul căreia au fost instruiți 39 de angajați ai BMA.

Concomitent, menționăm că, pe parcursul semestrului I al anului 2019, de către colaboratorii Centrului Național Anticorupție, în cadrul campaniei „Polițist integru – cetățean protejat” au fost instruiți – circa 1975 de polițiști.

Suplimentar, pe parcursul perioadei de raport, de către SPIA au fost desfășurate 116 sesiuni de instruire, cu participarea a 3110 angajați ai autorităților administrative și instituțiilor din subordinea Ministerului Afacerilor Interne.

Ministerul Justiției, (516 agenți publici) pe parcursul perioadei de referință, raportează că în conformitate cu Planul de dezvoltare profesională a angajaților din cadrul aparatului central al Ministerului pentru anul 2019 a fost organizat seminarul de instruire cu tematica ”Cultivarea integrității” În cadrul seminarului de instruire au fost instruiți 33 agenți publici, dintre care: - 11 din cadrul Ministerului Justiției - 13 din cadrul ANP; - 1 din cadrul CNEJ; - 1 din cadrul ARIJ; - 1 din cadrul ANA.

Pe parcursul anului, în cadrul INP au fost organizate două instruirii, după cum urmează:

- 20 mai 2019 a fost organizat seminarul de instruire cu genericul: „Măsurile de asigurare a integrității profesionale. Modalități de control a integrității”, în comun cu Centrul Național Anticorupție, la care au fost instruiți 62 de persoane.
- 4 februarie 2019 și 7 octombrie 2019, în cadrul Institutului Național al Justiției au fost organizate cursurile de instruire continuă cu genericul „Integritatea profesională a consilierilor de probațiune”, la care au participat 46 de consilieri de probațiune.
- 07.03.2019 în cadrul CNEJ a fost organizat un seminar cu tematica: „Integritatea instituțională”, la care au fost instruiți 28 de angajați. Instruirea a fost organizată către angajații din cadrul Centrului Național Anticorupție.

Totodată, pe parcursul anului 2019 în cadrul Centrului de Instruire al Administrației Naționale a Penitenciarelor s-au desfășurat mai multe lecții informative care au vizat domeniul

consolidării integrității personale și instituționale a personalului sistemului administrației penitenciare (cu o durată de 80 de ore și participarea a 347 de funcționari).

Ministerul Finanțelor a raportat despre înaintarea a 3 solicitări de instruire cu privire la integritatea instituțională către SIS, CNA și ANI, care au fost acceptate.

Agenția Achiziții Publice, de asemenea, raportează că a înaintat o solicitare de instruire în adresa CNA cu privire la integritatea instituțională, care a fost acceptată.

Academia de Administrare Publică informează despre organizarea și desfășurarea a 16 activități de instruire pentru **397 de funcționari** din administrația publică centrală și locală, la subiectele "Integrarea profesională în funcția publică" (7 cursuri de dezvoltare profesională), fiind instruiți în total 181 de reprezentanți ai entităților publice și "Etica și integritatea funcționarului public" (6 cursuri de dezvoltare profesională) fiind instruiți 144 de reprezentanți ai entităților publice. De asemenea, a fost asigurată desfășurarea cursului la subiectul "Achiziții publice. Gestionarea conflictului de interese în procesul de achiziții publice", la care au participat 40 de agenți publici, precum și instruirea formatorilor din cadrul AAP în domeniul eticii și integrității, în număr de 7 persoane. Curs de dezvoltare managerială pentru funcționarii din cadrul MAI, unde au fost instruiți 25 de funcționari din cadrul MAI.

Este relevant de reiterat concluzia Raportului de monitorizare a implementării Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020, perioada de raportare: semestrul I al anului 2018, privind planificarea cursului "Etica și integritatea funcționarului public" doar pentru un grup de 25 funcționari publici la nivel central. Considerând responsabilitatea sporită a funcționarilor publici, atât la nivel central cât și la nivel local, de a asigura aplicarea instrumentelor de integritate, inclusiv protecția avertizorilor de integritate, precum și angajamentele specifice prin implementarea planurilor sectoriale și locale anticorupție, ar fi relevantă repetarea cursurilor în domeniul integrității profesionale și instituționale pentru autoritățile administrației publice locale de nivelul I și II cel puțin de două ori pe an.

Comisia Națională a Pieții Financiare informează că potrivit solicitării Centrului Național Anticorupție, la data de 02.10.2019, a avut loc atelierul practic de instruire "Proceduri de monitorizare și raportare a practicilor anticorupție", organizat în vederea realizării măsurilor de asigurare a integrității instituționale.

În cadrul **Cancelariei de Stat, (51 agenți publici)** au fost desfășurate activități de informare privind măsurile de asigurare a integrității instituționale unde au fost implicați 24 agenți publici (șefi /șefi adjuncți al Oficiilor teritoriale), totodată au fost desfășurate activități privind măsurile de soluționare a conflictului de interese (cu suportul ANI) unde au fost implicați 27 agenți publici (șefi /șefi adjuncți al Oficiilor teritoriale).

Agenția de Stat pentru Proprietate Intelectuală informează despre organizarea următoarelor instruirii:

- 07.03.2019 funcționari publici au fost instruiți de reprezentanții Autorității Naționale de Integritate pe aspecte ce țin de regimul funcției publice și statutul funcționarului public, precum și modalitatea de completare și depunere a declarației de avere și interese personale.

Ministerul Sănătății Muncii și Protecției Sociale și Instituțiile Medico Sanitare Publice din subordine informează că pe parcursul anului 2019 în conformitate cu Ordinul MSMPS nr. 56 P1 din 05.04.2019 și Ordinul MSMPS nr. 137 P1 din 15.08.2019, cu participarea reprezentanților Centrului Național Anticorupție și a Autorității Naționale de Integritate au fost organizate 2 cursuri de instruire.

Curtea de Conturi a Republicii Moldova (14 agenți publici), informează că la data de 25 noiembrie 2019 de comun cu reprezentanții CNA, a fost desfășurată sesiunea de instruire cu tematica „Integritatea agenților publici. Managementul riscurilor de corupție”.

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (30 agenți publici) informează despre instruirea angajaților din instituțiile subordonate precum Agenției de Mediu (30 funcționari, inclusiv conducerea) și Agenției de Intervenție și Plăți în Agricultură în domeniul conduitei funcționarilor publici și integrității profesionale cu tema: „Măsurile de asigurare a integrității profesionale și instituționale. Institutul avertizorului de integritate” realizată de către reprezentanții CNA.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
16	Instruirea responsabililor de elaborarea proiectelor de acte legislative, normative și departamentale cu privire la evitarea riscurilor de corupție la elaborarea proiectelor	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	CNA; entitățile publice	Numărul instruirilor și al agenților publici responsabili de elaborări instruiți. Numărul solicitărilor de instruire cu privire la evitarea riscurilor de corupție la elaborarea proiectelor	Instruirea responsabililor de elaborarea proiectelor de acte legislative, normative și departamentale cu privire la evitarea riscurilor de corupție la elaborarea proiectelor	REALIZAT

Cu referire la desfășurarea instruirilor a responsabililor de elaborarea proiectelor de acte legislative, normative și departamentale cu privire la evitarea riscurilor de corupție, **Ministerul Apărării** raportează că în cadrul ședințelor de instruire a agenților publici și a conducătorilor entităților publice cu privire la rigorile de integritate instituțională menționate la acțiunea nr. 15, s-a atras o atenție deosebită la modalitatea și necesitatea evitării riscurilor de corupție la elaborarea proiectelor de acte legislative, normative și departamentale. Totodată, a fost solicitată asistența CNA și ANI la acest subiect.

Procuratura Generală raportează că de către Asociația Barourilor Americane din Republica Moldova ABA ROLI a fost organizat cursul de instruire “Tehnica legislativă și elaborarea actelor normative” la care au participat 6 procurori și 2 consultanți ai procurorului.

De asemenea, 10 reprezentanți ai Procuraturii au participat la sesiunea de instruire organizată de Institutul Național de Justiție în parteneriat cu ABA ROLI „Elaborarea politicilor publice”.

Totodată, **Procuratura Generală** informează că majoritatea procurorilor-șefi ai subdiviziunilor Procuraturii au fost instruiți pe marginea evitării riscurilor de corupție la elaborarea proiectelor de acte normative. Totodată, la 23-25.09.19, de către ABA ROLI a fost organizat cursul de instruire “Elaborarea și managementul proiectelor” la care au participat 9 procurori și un consultant din cadrul Procuraturii Generale.

Ministerul Afacerilor Interne raportează că în perioada anului 2019 s-a asigurat participarea a 4 angajați ai MAI în cadrul cursurilor de instruire cu genericul „Elaborarea și coordonarea proiectelor de acte normative”, organizate de Academia de Administrare Publică.

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului informează despre instruirea angajaților din instituția subordonată Agenția de Mediu unde 19 funcționari au participat la cursurile de dezvoltare profesională organizate în cadrul Academiei de Administrare Publică cu referire la elaborarea și coordonarea proiectelor de acte normative.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
17	Instruirea agenților publici și a conducătorilor entităților publice cu privire la legislația evaluării integrității instituționale	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	CNA; entitățile publice	Numărul instruirilor, al conducătorilor și al agenților publici instruiți. Numărul solicitărilor de instruire cu privire la evaluarea integrității instituționale	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele participanților, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

În perioada de raport, **Centrul Național Anticorupție** raportează privind desfășurarea a 26 instruirii pentru 640 agenți publici, pe marginea subiectului “legislația evaluării integrității instituționale”.

Totodată, evaluarea riscurilor de corupție și testarea integrității instituționale au constituit teme ale instruirilor oferite, de regulă, în cadrul Cursurilor de dezvoltare profesională organizate de către Academia de Administrare Publică și Centrul de Instruire a Administrației Naționale a Penitenciarelor.

De asemenea, pe parcursul anului 2019, în cadrul CNA au parvenit circa 10 solicitări de acordare a consilierii pe componenta evaluarea integrității instituționale, care au fost asigurate de către colaboratorii CNA. Celelalte instruirii au fost organizate de către CNA conform Planului tematic planificat pentru anul 2019 care a fost remis către entitățile publice. Potrivit chestionarelor de evaluare a instruirilor 99% din respondenți au menționat despre utilitatea instruirilor și prestația foarte bună și bună a formatorilor.

Suplimentar, **Ministerul Apărării** informează că în cadrul ședinței de instruire anticorupție enumerată în acțiunea 15 al prezentului Raport, angajații subdiviziunilor de resurse umane și secretariat au fost instruiți cu referire la integritatea instituțională, conflictele de interese, protecția avertizorilor de integritate, regimul cadourilor simbolice oferite cu prilejul anumitor acțiuni de protocol, neadmiterea, denunțarea și tratarea influențelor necorespunzătoare, neadmiterea favoritismului, respectarea regimului juridic al incompatibilităților, restricțiilor în ierarhie precum și, răspunderea pentru săvârșirea actelor de corupție și a faptelor de comportament corupțional. Suplimentar, în scopul încurajării denunțării corupției, precum și a neregulilor de serviciu, Inspectoratul Militar al Ministerului Apărării IMMA a asigurat elaborarea Telegrammei Secretarului general de Stat al MA nr. 16/70 din 26.02.2019 în vederea informării efectivului din subordine despre funcționarea liniilor telefonice anticorupție ale MA și a „Cererii de intervenție a IMMA” și s-a solicitat plasarea inscripțiilor cu numerele acestora și a adresei electronice: <http://www.army.md/cidig/> în locuri accesibile pentru toate categoriile de efectiv militar și civil, precum și pentru vizitatorii structurilor MA și AN.

De asemenea, în perioada de referință, militarii au beneficiat și de activități de instruire internă, în colaborare cu CNA și ANI, și internațională, oferită în cadrul Programului de consolidare a integrității în sectorul de securitate și apărare. Astfel, în anul 2019, reprezentanții instituției apărării au participat la șapte cursuri în domeniul managementului achizițiilor și consolidării integrității în sectorul de apărare, dar și în misiunile de menținere a păcii, precum și la Conferința de consolidare a integrității 2019 „Construirea de instituții capabile și rezistente pentru a consolida parteneriatele noastre”. Prin urmare, reprezentanții entităților publice responsabili de evaluarea integrității instituționale au primit asistență metodologică în vederea identificării riscurilor de corupție cu ajutorul metodelor analitice și practice.

Procuratura Generală informează că, în contextul implementării proiectului Uniunii Europene "Suport pentru prevenirea eficientă și lupta anti-corupție în sectorul judiciar" a fost efectuată evaluarea necesităților de instruire a personalului Inspecției procurorilor, fiind identificate subiectele relevante. Drept urmare, în perioada anului 2019 membrii Inspecției procurorilor a urmat o serie de instruirii cu participarea unor experți internaționali asistați de un instructor din Finlanda. În cadrul acestora, inspectorii au participat la 3 seminare cu tematica de prevenire a corupției în sistemului justiției, metode și practici de evaluare, schimb de experiență. (valabil și pentru acțiunea nr. 18)

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului informează că în perioada de raport a beneficiat de 4 instruirii cu privire la legislația evaluării integrității instituționale la care au participat 3 agenți publici.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
18	Instruirea conducătorilor entităților publice cu privire la managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate instituțională	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	CNA; entitățile publice	Numărul instruirilor și al conducătorilor de entități publice instruiți. Numărul solicitărilor de instruire cu privire la managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate	Instruirea conducătorilor entităților publice cu privire la managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate instituțională	REALIZAT

În perioada anului 2019, de către colaboratorii **Centrului Național Anticorupție** au fost desfășurate circa 16 instruirii și instruiți 370 de agenți publici, pe componenta managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate instituțională.

Pa parcursul anului au parvenit 2 solicitări despre organizarea instruirilor cu abordare de subiecte despre managementul riscurilor de corupție. Ambele solicitări au fost executate.

Potrivit chestionarelor de evaluare a instruirilor 99% din respondenți au menționat despre utilitatea instruirilor și prestația foarte bună și bună a formatorilor.

Subsecvent, în anul curent a fost lansat Proiectul "Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova", implementat de către PNUD Moldova în parteneriat cu Centrul Național Anticorupție, cu suportul financiar al Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei. Astfel, unul din obiectivele proiectului PNUD este consolidarea capacităților entităților publice întru implementarea art.27 din Legea integrității nr.82/2017 "Managementul riscurilor instituționale de corupție", care presupune oferirea unui Ghid metodologic și organizarea unor instruirilor în acest sens.

În vederea realizării obiectivului dat a fost elaborat proiectul Ghidului metodologic privind implementarea managementului riscurilor de corupție în cadrul entităților publice care a fost supus unei expertize de către expertul PNUD. Totodată, au fost selectați în calitate de participanți reprezentanții Ministerul Finanțelor, Consiliului Concurenței, Serviciul Protecție Internă și Anticorupție al Ministerului Afacerilor Interne și Inspectoratul General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne pentru organizarea unor întreprinderi, în cadrul cărora vor fi discutate aspecte ce țin de cele mai bune practici în managementul riscurilor, inclusiv cele care

vizează fraudă și corupția, tehnici de detectare a acestora, dar și modalități de responsabilizare a conducătorilor entităților publice în vederea implementării unui management eficient al riscurilor.

Ministerul Apărării informează că în cadrul ședințelor de instruire cu privire la rigorile de integritate instituțională s-a abordat și tematica cu privire la managementul riscurilor de corupție de către conducătorii entităților publice.

Curtea de Conturi a Republicii Moldova informează că în perioada de raport în comun cu reprezentanții CNA, a fost desfășurată sesiunea de instruire cu tematica „Integritatea agenților publici. Managementul riscurilor de corupție” la care au participat 14 angajați.

Prioritatea II.2. Abordarea sectorială a corupției

Nr.	Acțiunea	Termenul de realizare	Responsabili	Nivelul de realizare
19	Crearea unui mecanism de coordonare a elaborării și implementării planurilor sectoriale anticorupție la nivelul APC din subordinea Guvernului responsabile de sectoarele prevăzute la acțiunile 20–28	Trimestrul II anul 2017	Guvernul; CS; CNA	REALIZAT

În conformitate cu **acțiunile 19 și 29** din prioritatea II.2, a fost adoptată Hotărârea Guvernului nr. 676 din 29.08.2017 privind aprobarea mecanismului de elaborare și coordonare a planurilor sectoriale și locale de acțiuni anticorupție pentru anii 2018-2020. Documentul stabilește mecanismul de elaborare, implementare și monitorizare a Planurilor sectoriale/locale anticorupție, oferind structuri-tip a planurilor și a rapoartelor de implementare ale acestora.

Totodată, pe parcursul anul 2019, cu suportul proiectului "Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova", implementat de PNUD în parteneriat cu CNA și OAP, a fost elaborată Metodologia Evaluării Inițiativelor Anticorupție, care va ghida evaluarea progreselor și deficiențelor înregistrate de către entitățile responsabile de implementarea planurilor sectoriale anticorupție, precum și promovarea instrumentului dat prin evidențierea succeselor realizate de entități și, cu suportul proiectului PNUD, consolidarea capacităților punctelor focare ale SNIA în cadrul entităților care vor înregistra cele mai bune performanțe, prin organizarea unei vizite de studiu.

Nr.	Acțiunea	Termenul de realizare	Responsabili	Indicatori de progres	Nivelul de realizare
20	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul vamal	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; MF; SV; CNA; ANI	Planul – aprobat prin H.G. nr. 410 din 07.05.2018. Raportul trimestrial a fost prezentat Secretariatului, însă nu este publicat pe paginile web ale Guvernului și Serviciului Vamal. Gradul de realizare – 2	ÎN PROCES DE REALIZARE
21	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul fiscal	Trimestrul IV 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând	Guvernul; MF; SFS; CNA; ANI	Planul – aprobat prin H.G. nr. 325 din 17.04.2018. Raportul trimestrial a fost prezentat Secretariatului. Raportul este publicat pe	REALIZAT

		cu trimestrul I 2018 – pentru implementare		pagina web Serviciului Fiscal de Stat. Gradul de realizare – 3	
22	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul achizițiilor publice	Trimestrul IV 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I 2018 – pentru implementare	Guvernul; MF; AAP; CNA; ANI	Planul – aprobat prin H.G. nr. 370 din 21.04.2018. Raportul trimestrial a fost prezentat Secretariatului, însă nu este publicat pe paginile web ale Guvernului și a Ministerului Finanțelor. Gradul de realizare – 2	ÎN PROCES DE REALIZARE
23	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul administrării și deetatării proprietății publice	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; ME; APP; CNA; ANI	Planul- aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 554 din 18.06.2018. Raportul trimestrial a fost prezentat Secretariatului și este publicat pe pagina web a Agenției Proprietăți Publice. Gradul de realizare – 3	REALIZAT
24	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul ocrotirii sănătății și asigurărilor medicale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; MS; CNAM; CNA; ANI	Planul- aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 892 din 12.09.2018. Raportul trimestrial a fost prezentat Secretariatului, este publicat pe pagina web a Ministerului sănătății, muncii și protecției sociale, însă nu este publicat pe paginile web ale Guvernului și Companiei Naționale de Asigurări în Medicină Gradul de realizare –3	REALIZAT
25	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul educației	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; MEd; CNA; ANI	Planul- aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 816 din 20.08.2018. Raportul trimestrial nu a fost prezentat Secretariatului, și nu este publicat pe paginile web ale Guvernului și Ministerului Educației, Culturii și Cercetării. Gradul de realizare – 1	PARȚIAL REALIZAT
26	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul agroalimentar (subvenționări în agricultură, siguranța alimentelor etc.)	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; MAIA; CNA; ANI	Planul- aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 19 din 18.01.2019. Raportul trimestrial nu a fost prezentat Secretariatului, și nu este publicat pe paginile web ale Guvernului și Ministerului de resort. Gradul de realizare – 1	PARȚIAL REALIZAT
27	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare.	Guvernul; MAI; CNA; ANI	Planul – aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 597 din 26.06.2018.	REALIZAT

	domeniul asigurării ordinii publice	Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I 2018 – pentru implementare		Raportul trimestrial a fost prezentat Secretariatului, și este publicat pe pagina web a Ministerului Afacerilor Interne. Gradul de realizare – 3	
28	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul protecției mediului ambiant	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; MM; CNA; ANI	Planul – aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1206 din 15.12.2018. Raportul trimestrial a fost prezentat Secretariatului, însă nu este publicat pe paginile web ale Guvernului și Ministerului de resort Gradul de realizare – 2	ÎN PROCES DE REALIZARE
Gradul total de realizare a planurilor sectoriale					2,22

* Gradul de realizare: 0 – nerealizat, 1 – parțial realizat, 2 – în proces de realizare; 3 – realizat

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
29	Crearea unui mecanism de coordonare a elaborării și implementării planurilor anticorupție la nivel local	Trimestrul II anul 2017	Guvernul; CS; CALM; CNA; ANI	Actul normativ privind mecanismul de coordonare a implementării planurilor anticorupție, aprobat. Mecanismul de coordonare funcțional	Monitorul Oficial al RM; pagina web a Guvernului	REALIZAT

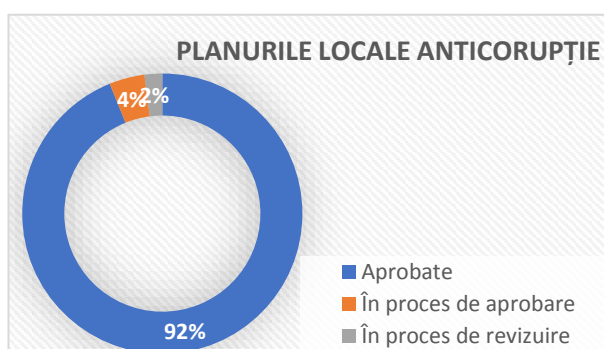
Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
30	Adoptarea și implementarea planurilor anticorupție în domeniul administrării publice locale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, semestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	APL de nivel II; CS; CALM; CNA; ANI	Planurile anticorupție la nivel local, adoptate de către APL de nivel II. Rapoartele semestriale privind implementarea planurilor, audiate în cadrul Grupului de monitorizare 2 și publicate pe paginile web ale Cancelariei de Stat și APL de nivel II	Monitorul Oficial al RM; pagina web a Guvernului	ÎN PROCES DE REALIZARE

În colaborare cu expertul sectorial, CNA a asigurat elaborarea modelului Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020, care a fost publicat pe pagina web a CNA²⁴. Modelul a fost transmis către cele 35 de unități administrativ teritoriale de nivel II pentru ajustare în cadrul Grupurilor de lucru create în fiecare unitate administrativ-teritorială, conform necesităților identificate la nivelul comunității locale și aprobare în cadrul ședințelor Consiliilor locale.

Modelul Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020 are ca obiectiv *“Dezvoltarea climatului de integritate, a responsabilității, transparenței și*

²⁴https://www.cna.md/public/files/sna_cadrulnormativ/Planul%20local%20anticoruptie%20pentru%20anii%202018-2020.docx

rezistenței la riscurile de corupție ale agenților publici din cadrul autorităților administrației publice locale și aleșilor locali,, și este constituit din 5 priorități la nivel local pentru soluționarea problemelor identificate, *Prioritatea 1. Consolidarea integrității instituționale a APL prin prisma aplicării corespunzătoare a legislației anticorupție, Prioritatea 2. Gestionarea patrimoniului public local în condiții de legalitate, transparență și eficiență, Prioritatea 3. Asigurarea transparenței și prevenirea corupției în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice, Prioritatea 4. Sporirea calității serviciilor publice printr-un management eficient al resurselor umane, Prioritatea 5. Îmbunătățirea comunicării cu cetățenii și transparenței activității APL-urilor.* Subsecvent, modelul Planului local anticorupție include 17 rezultate scontate care stabilesc schimbarea ce urmează a se produce la nivel local prin realizarea a 35 de acțiuni, cu posibilitatea ajustării la necesitățile identificate la nivelul administrației publice locale.

Subsecvent, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 676/2017, autorităților administrației publice de nivelul II, se recomandă aprobarea planurilor locale anticorupție. În rezultat, din informațiile parvenite în adresa Secretariatului Grupului de Monitorizare a CNA, pentru perioada anului 2019, din numărul total de Consilii raionale, 92% au aprobat Planurile

anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020 (Anenii Noi, Basarabeasca, Cahul, Cantemir, Călărași, Cimișlia, Comrat, Dondușeni, Edineț, Fălești, Florești Hîncești, Ialoveni, Leova, Nisporeni, Ocnița, Rezina, Rîșcani, Strășeni, Șoldănești, Ungheni, Taraclia, UTA Găgăuzia, Căușeni, Soroca, Drochia, Orhei, Telenești, Sîngerei, Ștefan-Vodă, Glodeni, Bălți).

Subsidiar, planul local anticorupție nu a fost aprobat de către Consiliile municipale/ raionale Chișinău, Briceni și Dubăsari.

Totodată, ca urmare a instruirilor desfășurate în anul 2016 în cadrul proiectului „Transparența și responsabilitatea autorităților publice prin activități comune ale mass-media și ONG-urilor locale și regionale”, realizat de Centrul Contact și finanțat de Uniunea Europeană, Consiliile raionale Telenești, Criuleni, Călărași și Primăria orașului Cimișlia, Primăria mun. Bălți au elaborat Planul strategic local anticorupție și de integritate a APL pentru perioada 2016-2021. Inițiativa de a adopta un Plan de acțiuni anticorupție cu un termen de implementare de 5 ani (2016-2021) este una salutabilă, însă aceasta presupune asumarea responsabilității de a adopta modificări ulterioare ale acestui Plan, în conformitate cu documentele de politici care au fost adoptate ulterior, precum Strategia Națională de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020.

Prioritatea II.3. Transparență și responsabilitate în fața cetățenilor						
Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
31	Crearea unei platforme electronice a Guvernului ce ar permite monitorizarea	Trimestrul II anul 2018	CS; Centrul de e-Guvernare; MJ	Platforma electronică ce permite monitorizarea externă a fluxului de	Pagina web a Guvernului	PARȚIAL REALIZAT

externă a fluxului de proiecte de legi și de hotărâri ale Guvernului, precum și accesul publicului la proiectele respective și la materialele aferente din momentul transmiterii lor la Guvern

proiecte de legi și de hotărâri ale Guvernului, integrată pe pagina web oficială a Guvernului după consultarea societății civile asupra caracterului prietenos pentru utilizator

Hotărârea Guvernului nr.414 din 08.05.2018 cu privire la măsurile de consolidare a centrelor de date în sectorul public și de raționalizare a administrării sistemelor informaționale de stat, prevede în pct. 20 modificarea denumirii Instituției publice „Centrul de Guvernare Electronică (E-Government)” (în SNIA indicată ca „Centrul de eGuvernare”) în Instituția publică „**Agenția de Guvernare Electronică**” (AGE). Astfel, în contextul raportărilor ulterioare se va utiliza denumirea nouă a instituției.

Articolul 22 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, prevede utilizarea Sistemului informațional e-Legislație și publicarea în cadrul acestuia a tuturor versiunilor proiectului actului normativ la diferite etape ale elaborării acestuia, precum și a materialelor suplimentare corespunzătoare etapei respective de elaborare, de către autoritatea publică sau subiectul cu drept de inițiativă legislativă care elaborează proiectul actului normativ, cu excepția Președintelui Republicii Moldova și a deputaților în Parlament.

Conform raportului prezentat de către Agenția de Guvernare Electronică, SI „e-Legislație” , pentru perioada de implementare – anul 2018, are ca obiectiv primar facilitarea procesului de creație legislativă și a fost dezvoltat astfel încât să cuprindă traseul unui proiect de act normativ la toate etapele procesului legislativ (elaborare, avizare, expertizare), concentrate într-un singur sistem - accesibil subiecților implicați în procesul legislativ, inclusiv a publicului.

Ținând cont de indicatorul de progres al acțiunii în cauză, AGE recomandă ca la etapa elaborării de către Ministerul Justiției a proiectului viitorului Regulament al SI „eLegislație”, să se stabilească expres că sistemul informațional respectiv să fie integrat pe pagina web oficială a Guvernului (<http://gov.md/ro>), după consultarea societății civile asupra caracterului prietenos pentru utilizator.

Concomitent, în raportul privind realizările atinse în semestrul I al anului 2018, AGE a propus Cancelariei de Stat, în calitate de administrator al conținutului informațional al Paginii oficiale a Guvernului în rețeaua Internet, să implice în realizarea acțiunii în cauză și Instituția publică „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică” (succesorul de drepturi și obligații ale Î.S. „Centrul de Telecomunicații Speciale”), care în conformitate cu pct.3 din Hotărârea Guvernului nr.1464/2007, este administratorul tehnico-tehnologic al paginii <http://gov.md/ro>.

Totodată, Agenția de Guvernare Electronică își exprimă disponibilitatea să se alăture realizării acțiunii 31 prin prisma integrării SI „e-Legislație” cu platformele centralizate de e-Guvernare (serviciul electronic guvernamental de autentificare și control al accesului (MPass), serviciul electronic guvernamental integrat de semnătură electronică (MSign), serviciul electronic guvernamental de jurnalizare (MLog).

Conform raportului prezentat de **Ministerul Justiției**, pentru perioada de implementare – anul 2018, Sistemul Informațional Automatizat (SIA) “e-legislație” se afla în proces de testare cu toate autoritățile publice ale administrației publice centrale. Totodată, a fost actualizată lista persoanelor implicate în procesul de elaborare a actelor normative, iar Agenția Resurse Informaționale Juridice a creat conturile necesare pentru a avea acces la sistem și pentru a participa la testare.

Prin intermediul acestui sistem urmează ca autoritățile care elaborează proiecte de acte normative să le facă publice în diferite versiuni la diferite etape ale elaborării. Prin intermediul sistemului informațional se va face public:

- a) inițiativa legislativă;
- b) numele și datele de contact ale persoanei responsabile de elaborarea proiectului de act normativ sau, după caz, informația despre grupurile de lucru create și componența acestora;
- d) concepția viitorului proiect;
- e) proiectul de act normativ;
- f) materialele din dosarul de însoțire a proiectului;
- g) informația referitoare la consultarea publică a proiectului etc.

Considerînd provocările întâmpinate în supunerea tuturor proiectelor de acte normative expertizei anticorupție și publicării rezultatelor acesteia, este relevantă includerea categoriei “rezultatele expertizei anticorupție” în lista informațiilor făcute publice în sistemul susmenționat, inclusiv în conformitate cu acțiunea nr. 36 din prioritatea II.3, care prevede “Întocmirea sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și de hotărîri ale Guvernului și publicarea ei pe pagina web a executivului concomitent cu publicarea proiectelor transmise la Guvern spre aprobare”.

Totodată, în perioada raportării precedente, a fost recepționată informația privind planificarea lansării oficiale a sistemului „e-legislație” cu asigurarea interconectării cu Registrul de stat al actelor juridice (www.legis.md). Proiectul Hotărîrii de Guvern cu privire la aprobarea sistemului informațional autorizat „e-legislație” era raportat ca fiind la etapa de definitivare pentru a fi transmis spre consultare publică. La 13 aprilie 2019, Ministerul Justiției a plasat pe pagina web oficială anunțul privind continuarea procesului de elaborare a proiectului Hotărîrii Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Sistemului Informațional Automatizat „e-Legislație” și a proiectului Hotărîrii Guvernului cu privire la aprobarea Conceptului tehnic al Sistemului Informațional Automatizat „e-Legislație”. Propunerile urmau a fi transmise până la data de 26 aprilie 2019.

Din informația oferită de **Cancelaria de Stat** pe parcursul perioadei anului 2019, nu au fost întreprinse careva activități suplimentare privind dezvoltarea platformei informaționale. La

moment accesul publicului la proiectele de acte normative este asigurat prin intermediul paginilor web oficiale a instituțiilor publice și a platformei guvernamentale particip.gov.md.

Prioritatea II.3 Transparență și responsabilitate în fața cetățenilor, a fost analizată inclusiv prin prisma datelor acumulate, care au stat la baza elaborării Studiului de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, Moldova 2019, elaborat cu suportul proiectului PNUD „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, unde ponderea respondenților (populație, business) care apreciază nivelul de transparență a Guvernului drept destul de transparentă/foarte transparentă, a crescut cu 3%, comparativ cu datele prezentate în cadrul Studiului de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anul 2017.

Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
32 Extinderea listei de servicii publice prestate prin intermediul platformei electronice www.servicii.gov.md	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Centrul de e-Guvernare; entitățile prestatoare de servicii	Numărul de servicii publice noi prestate prin intermediul platformei electronice www.servicii.gov.md , lansate anual. Numărul de servicii publice cu plată electronică prin intermediul platformei www.servicii.gov.md	Platforma www.servicii.gov.md	REALIZAT

Hotărârea Guvernului nr.414 din 08.05.2018 cu privire la măsurile de consolidare a centrelor de date în sectorul public și de raționalizare a administrării sistemelor informaționale de stat, prevede în pct. 20 modificarea denumirii Instituției publice „Centrul de Guvernare Electronică (E-Government)” (în SNIA indicată ca „Centrul de eGuvernare”) în Instituția publică „**Agencia de Guvernare Electronică**” (AGE). Astfel, în contextul raportărilor ulterioare se va utiliza denumirea nouă a instituției.

În calitate de posesor al portalului guvernamental unic al serviciilor publice (<https://servicii.gov.md/>), Agenția de Guvernare Electronică (AGE) raportează că, potrivit situației de la 15.01.2019, portalul <https://servicii.gov.md/> are două interfețe: interfața informativă – pe care se regăsesc fișele/pașapoartele serviciilor publice, ce conține informații despre 631 servicii publice (cu 39 mai mult decât în anul 2017), și interfața interactivă care oferă beneficiarilor acces la 161 servicii publice prestate în mod electronic (e-servicii), care au fost integrate cu portalul și, respectiv, accesibile de pe portal (cu 35 mai mult decât în anul 2017).

Cu referire la al doilea indicator de progres („Numărul de servicii publice cu plată electronică prin intermediul platformei <https://servicii.gov.md/>”), AGE a clarificat că achitarea electronică are loc nu prin portal, ci prin Serviciul Guvernamental de Plăți Electronice (MPay). Cu alte cuvinte, accesarea unui serviciu public concret poate avea loc prin portal, achitarea efectuându-se însă prin Serviciul MPay. În acest context, conform raportului sunt integrate cu Serviciul MPay 44 de servicii publice, ce permite achitarea prin MPay pentru obținerea a peste 60 de acte/certificate etc. La momentul raportării, 23 autorități prestatoare de servicii publice și 16 operatori de plăți sunt conectați la Serviciul Mpay, (număr neschimbat în comparație cu anul 2017).

Pentru perioada anului 2019, **Agencia Servicii Publice** informează despre disponibilitatea a 80 de servicii electronice prestate. Serviciile electronice care pot fi procesate prin intermediul paginii web oficiale a ASP, sunt următoarele: servicii cadastrale – 7; servicii de înregistrare/licențiere a unităților de drept – 3/24; servicii stare civilă - 20; servicii în domeniul evidenței și documentării populației – 12; servicii disponibile prin intermediul buletinului de identitate electronic – 6; servicii în domeniul evidenței și documentării conducătorilor de vehicule – 6; servicii în domeniul evidenței și documentării vehiculelor – 7; servicii în domeniul confecționării și eliberării numerelor de înmatriculare – 4; evidența unităților de drept – 2; programare prealabilă – 1.

Serviciul Fiscal de Stat prestează, prin intermediul platformei www.servicii.gov.md, 34 de servicii. Cel mai recent serviciu introdus în perioada anului 2019, este „Soluția fiscală individuală anticipată”. Toate serviciile electronice prestate de Serviciul Fiscal de Stat sunt gratuite pentru contribuabilii care întrunesc cerințele stipulate în art. 187 alin (2¹) lit d) și e) din Codul Fiscal, care conține prevederile la subiectul prezentării dării de seamă fiscale. Contribuabilii care nu corespund acestor cerințe beneficiază de serviciile electronice prestate de SFS prin accesul oferit de IP ”Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe” în bază de contract.

Ministerul Afacerilor Interne raportează că prestează în total – 81 de servicii. Totodată, în vederea extinderii numărului serviciilor prestate de către STI prin platforma [servicii.gov.md](http://www.servicii.gov.md), urmare evaluării serviciilor publice prestate, a fost identificată posibilitatea supunerii procedurii de automatizare și transformare într-un serviciu online a serviciului de eliberare a certificatului de cazier contravențional, în mod similar cu serviciile deja prestate online (eliberarea cazierului judiciar și eliberarea cazierului detaliat).

Serviciul Vamal raportează că la data de 30.06.2019 pe portalul www.servicii.gov.md sînt publicate 18 seturi de servicii care conțin informații și referințe utile privind serviciile publice asociate administrării vamale. Suplimentar, Serviciul Vamal informează că prin intermediul platformei www.servicii.gov.md, este prestat 1 serviciu public cu plată electronică „Eliberarea certificatelor de origine”.

Serviciul de Informații și Securitate informează că serviciul electronic de eliberare a actului permisiv ”Certificatul de acreditare a prestatorului de servicii de certificare” este lansat pe platforma guvernamentală www.servicii.gov.md.

Lista serviciilor prestate de **Casa Națională de Asigurări Sociale** a fost actualizată la data de 02.07.2019 și totodată pe parcursul perioadei de gestiune prin intermediul platformei electronice au fost lansate 4 servicii noi. Suplimentar, CNAS informează că nu prestează servicii publice cu plată electronică prin intermediul platformei www.servicii.gov.md.

În cadrul **Ministerului Apărării**, structura responsabilă de serviciile publice prestate a întreprins măsuri pentru continuarea procesului de identificare a serviciilor publice prestate de către structurile MA, în total 55 servicii publice existente (11 prestate prin intermediul platformei electronice [servicii.gov.md](http://www.servicii.gov.md)). **Agencia Națională pentru Siguranța Alimentelor** informează că pe pagina web actpermisiv.gov.md se regăsesc 7 servicii (eliberarea actelor permisive). Totodată,

aceste servicii se găsesc și pe pagina web www.mpay.gov.md la compartimentul Taxa pentru eliberarea actelor permise.

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului informează că instituția subordonată Agenția de Mediu – instituție nou creată pentru eliberarea actelor permise în domeniul mediului a elaborat și a aprobat în perioada de raport, pașapoartele a 15 acte permise de mediu prin Ordinul nr. 18 din 29.03.2019, care ulterior au fost incluse în Sistemului Informațional Automatizat de Gestionare și Eliberare a Actelor Permise (SIA GEAP) Pașapoartele au fost publicate pe pagina web oficială a Agenției de Mediu. S-a înregistrat ca prestator de servicii pe platforma electronică www.servicii.gov.md și a inclus informații actualizate privind actele permise eliberate de Agenția de Mediu (15 la număr), dintre care 13 e-permise pot fi solicitate direct prin intermediul platformei.²⁵ Agenția de Mediu prestează 9 servicii cu plată electronică prin intermediul platformei www.servicii.gov.md (MPay).

Nr.c rt.	Acțiunea	Termen ul de realizar e	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
33	Implementarea resursei informaționale în domeniul comerțului, prevăzută de legislația privind comerțul interior	Trim IV anul 2017	Centrul de e-Guvernare; ME; ANSA; CNSP; APL de niv I și II	Soft implementat și funcțional; numărul de notificări înregistrate în sistem	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	REALIZAT

Potrivit raportului prezentat de către **Ministerul Economiei și Infrastructurii**, la 28 martie 2018 a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 263 cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în Hotărârea Guvernului nr. 753 din 14 iunie 2016, potrivit căreia a fost aprobat un nou Plan de acțiuni privind implementarea soluțiilor de ghișeu unic pentru eliberarea actelor permise.

Posesor – Ministerul Economiei și Infrastructurii;

Deținător – Agenția Servicii Publice;

Registrator – autoritățile emitente de acte permise conform Legii nr. 160 din 22 privind reglementarea prin autorizație a activității de întreprinzător.

Potrivit Planului de acțiuni, au fost aprobate 2 acte normative:

- Hotărârea Guvernului nr. 550 din 13.06.2018 cu privire la aprobarea conceptului tehnic al Sistemului informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor permise;
- Hotărârea Guvernului nr. 551 din 13.06.2018 cu privire la aprobarea Regulamentului cu privire la modul de ținere a Registrului actelor permise.

De asemenea, a fost aprobată Dispoziția Guvernului nr. 88-d din 23 iunie 2018 potrivit căreia a fost instituit Grupul de lucru tehnic pentru coordonarea definitivării și implementării Sistemului informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor permise.

²⁵ <https://servicii.gov.md/AgencyDetails.aspx?aid=f29ad213-c879-43a1-b81b-fc152cd79853>.

Sistemul este integrat cu serviciile guvernamentale comune precum MConnect, MSign, MPass, MNotify, MPay, etc. și este plasat pe MCloud și a fost înregistrat la Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.

În anul 2018, a avut loc lansarea Sistemului informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor permise. În prima etapă au fost incluse în pilotare 29 de acte permise, eliberate de Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, Ministerul Economiei și Infrastructurii, Agenția Servicii Publice, Agenția Națională de Reglementare a Activității Nucleare și Radiologice, Serviciul Național de Management al Frecvențelor Radio și Securității Cibernetice și notificarea privind inițierea activității de comerț, eliberată de către primăria mun. Chișinău. De asemenea, pentru perioada de implementare – anul 2018, a fost raportată planificarea lansării în regim de pilotare și de producție încă a cel puțin 60 de acte permise, prevăzute în Nomenclatorul actelor permise din Anexa nr. 1 la Legea nr. 160/2011.

Totodată, la data de 19 decembrie 2018, a fost aprobată Hotărârea Guvernului cu privire la instituirea resursei informaționale în domeniul comerțului, pe baza SIA GEAP. Drept urmare, au fost aduse modificări la Conceptul Tehnic al Sistemului Informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor permise, în continuare - SIA GEAP, Conceptul mecanismului de gestionare și eliberare a actelor permise și a Planului de acțiuni privind implementarea soluțiilor de ghișeu unic, Regulamentul cu privire la modul de ținere a Registrului actelor permise. Astfel, autoritățile publice implicate în implementarea soluțiilor de ghișeu unic din domeniul comerțului utilizează SIA GEAP în calitate de resursă informațională în domeniul comerțului.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituți a respons abilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
34	Înaintarea acțiunilor în regres împotriva persoanelor responsabile de condamnarea Republicii Moldova la CtEDO	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	PA; MJ	Acțiunile de regres înaintate; sentințele în privința persoanelor responsabile de condamnarea RM la CtEDO, pronunțate; volumul de mijloace financiare recuperate ca urmare a acțiunilor în regres de la responsabilii de condamnarea Republicii Moldova la CtEDO	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	ÎN PROCES DE REALIZARE

Pentru perioada semestrului I al anului 2019 **Ministerului Justiției**, a raportat că la data de 14 martie 2019, prin scrisoarea nr.06/4622 în baza articolului 25 alin. (3) din Legea nr. 151/2015, Agentul guvernamental a transmis Procuraturii Generale lista hotărârilor și a deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului contra Republicii Moldova, în vederea inițierii, după caz, a urmăririi penale împotriva persoanelor care s-ar face responsabile de încălcările Convenției Europene a Drepturilor Omului, pentru anul 2018. În absența unor decizii irevocabile de constatare a vinovăției persoanelor vizate, Ministerul Justiției nu a putut înainta nici o acțiune în ordine de regres.

Totodată, conform raportului **Procuraturii Generale**, în perioada de raport nu au fost înaintate acțiuni în regres în privința funcționarilor publici și a judecătorilor pentru orice abatere gravă, care a dus la condamnarea Republicii Moldova de către CtEDO. De asemenea, nu au fost

pronunțate sentințe în privința persoanelor responsabile de condamnarea Republicii Moldova la CtEDO.

În același context, **Procuratura Anticorupție** a intervenit în cadrul ședinței Grupului de Monitorizare 3 al SNIA, organizate la data de 28 mai 2018, cu argumentarea necesității de revizuire a acțiunilor nr. 34 din Prioritatea II.2 și nr. 36 din Prioritatea III.5, odată cu actualizarea planului de acțiuni al SNIA, în conformitate cu Codul de procedură civilă și Codul de procedură penală, care prevăd atribuțiile procurorului în acțiunile civile și cazurile când procurorul intervine cu acțiune civilă în cadrul unui proces penal. Astfel, a fost subliniat că nu există un temei în baza căruia procurorul să se adreseze în judecată față de persoana responsabilă de condamnarea Republicii Moldova la CtEDO. În primul rînd, persoana trebuie să fie condamnată, cel puțin trasă la răspundere disciplinară sau contravențională. În acest context, reprezentantul PA a punctat că nu este posibil de a merge cu o acțiune civilă în circumstanța inexistenței unui cadru legal funcțional, cu temeiuri care să reglementeze procedura. Totodată, Legea Integrității nr. 82 prevede dreptul persoanei de a recupera prejudiciul de la autoritatea publică, dar nu este prevăzut procedural cum se realizează această măsură. Drept urmare, membrii Grupului de Monitorizare 3 au adoptat decizia de a fi organizată o masă rotundă la subiectul implementării acțiunilor nr. 34 din Prioritatea II.2 și nr. 36 din Prioritatea III.5, pentru a determina modul de realizare în continuare a acestora.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituți a respons abilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
35	Transmiterea tuturor proiectelor de acte legislative și normative pasibile de expertiza anticorupție, după definitivarea proiectelor în urma avizării, la CNA pentru efectuarea expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	APC	Actele normative și proiectele de acte legislative aprobate de Guvern, pasibile de expertiza anticorupție, supuse în prealabil acestei expertize	Pagina web a Guvernului /Ordinea de zi a ședințelor Guvernului;/ pagina web a CNA/ Rapoarte privind activitatea de expertiză anticorupție/	PARȚIAL REALIZAT

Conform articolului nr. 35 din Legea nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative, *expertiza anticorupție este obligatorie pentru toate proiectele actelor normative*. Conform Articolului 28 din Legea Integrității nr. 82/2017, lit. (2) *agenții publici și entitățile publice cu drept de inițiativă legislativă, alte entități publice care elaborează și promovează proiecte de acte legislative și normative (în continuare în acest articol – autori), precum și Secretariatul Parlamentului, în cazul inițiativelor legislative ale deputaților, au obligația de a supune expertizei anticorupție proiectele de acte, cu excepția:*

- a) documentelor de politici;
- b) actelor cu caracter individual de remanieri de cadre;
- c) decretelor Președintelui Republicii Moldova;
- d) dispozițiilor Guvernului;
- e) hotărîrilor Guvernului de aprobare a avizelor asupra proiectelor de legi și decrete ale Președintelui Republicii Moldova;

f) *tratatelor internaționale, actelor de acordare a deplinelor puteri și de exprimare a consimțământului Republicii Moldova de a fi legată prin tratat internațional.*

În procesul de analiză a paginii web a Guvernului, respectiv a proiectelor incluse pe ordinea de zi la ședințele de Guvern, s-a constatat că în perioada anului 2019 au fost examinate în cadrul ședințelor de Guvern 708 proiecte de acte normative. Din numărul total de acte examinate (708 proiecte), 461 de proiecte sunt pasibile expertizei anticorupție, iar 274 de proiecte nu necesită a fi supuse expertizei anticorupție, temei servind art.28 alin.(2) din Legea integrității nr.82/2017. Din cele pasibile (461 proiecte) au fost remise către Centrul Național Anticorupție și supuse expertizei anticorupție – 316 de proiecte, iar 145 de proiecte au fost examinate în cadrul ședințelor de Guvern fără a fi supuse expertizei anticorupție, cu încălcarea normelor legale ce reglementează procedura de elaborare și adoptare a proiectelor de acte normative.

În același timp, potrivit noilor prevederi ale Legii nr.100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative, intrate în vigoare la 22.07.2018, expertiza proiectului de act normativ este efectuată concomitent cu avizarea acestuia, deci, asupra unui proiect nedefinitivat. Astfel, normele Legii nr.100/2017 care reglementează efectuarea expertizei anticorupție nu sunt corelate cu prevederile Legii integrității nr.82/2017, care la art.28 prevede că „expertiza anticorupție, cu excepțiile stabilite de lege, se efectuează (...) doar asupra proiectului definitivat în baza propunerilor și obiecțiilor expuse în procesul de avizare și/sau de consultare publică a părților interesate”.

Ținând cont de impactul și obiectivele expertizei anticorupție (prevenirea manifestărilor de corupție prin excluderea factorilor de risc din proiecte, oferirea garanțiilor suplimentare de desfășurare a procesului legislativ în interesul cetățenilor și în interes public) efectuarea acesteia concomitent cu etapa de avizare a proiectului va diminua din rolul și din scopul mecanismului dat, prevăzut chiar în Legea nr.100/2017 – Expertiza anticorupție are menirea de a – „(...) preveni apariția unor reglementări care ar favoriza corupția, prin elaborarea recomandărilor în vederea revizuirii reglementărilor respective sau în scopul diminuării efectelor negative ale acestora”. Raționamentul care stă la baza efectuării expertizei anticorupție asupra proiectului definitivat constă în faptul că proiectul nu poate suferi alte modificări, modificări care pot conține în sine norme coruptibile.

În acest context, se impune în mod necesar aprobarea modificărilor la Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative în sensul instituirii obligativității efectuării expertizei anticorupție asupra proiectului atunci când acesta este definitivat.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
36	Întocmirea sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului și publicarea ei pe pagina web a executivului concomitent cu publicarea proiectelor transmise la Guvern spre aprobare	Permanent, cu verificare trimestrială a indicatorilor de progres	APC; CS	Sintezele obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi, publicate pe	Pagina web a Guvernului	PARȚIAL REALIZAT

Rapoartele recepționate relevă o situație similară și pentru **acțiunea nr. 36**. Entitățile publice au prezentat informație generală. Însă nu au fost indicate date specifice sau surse de verificare a acestora.

Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a raportat privind includerea propunerilor și obiecțiilor recepționate în tabelul divergențelor și luarea acestora în considerare în procesul de definitivare a proiectelor. Procedura a fost respectată cu excepția a 4 proiecte de acte normative, astfel reieșind din urgența necesității modificării cadrului normativ, proiectele nu au fost examinate în cadrul ședinței Secretarilor Generali de Stat, respectiv nu a fost expediate Centrului National Anticorupție în vederea efectuării expertizei anticorupție, conform procedurii de promovare prevăzute de cadrul normativ.

Ministerului Apărării raportează efectuarea sintezelor propunerilor și obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de acte normative, publicarea pe pagina web a Guvernului fiind raportată de către Cancelaria de Stat.

Totodată, Ministerul informează că pe parcursul anului 2019, au fost întocmite sintezele propunerilor și obiecțiilor la proiectele de acte normative, după cum urmează:

- Proiectul Hotărârii de Guvern pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 666/2015 cu privire la stabilirea cazurilor de asigurare cu rație alimentară a efectivului Armatei Naționale pe timp de pace;

- Proiectul Hotărârii de Guvern pentru modificarea punctului 4 din Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a alocațiilor de stat pentru merite deosebite față de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1413/2003;

- Proiectul Hotărârii Guvernului pentru completarea anexei nr.2211 a Hotărârii Guvernului nr. 351/2005 cu privire la aprobarea listelor bunurilor imobile proprietate publică a statului și la transmiterea unor bunuri imobile;

- Proiectul Hotărârii Guvernului „Cu privire la trecerea unor terenuri din domeniul public în domeniul privat al statului, modificarea destinației și transmiterea acestora”;

- Proiectul Hotărârii de Guvern cu privire la legitimațiile veteranilor serviciului militar;

- Proiectul Hotărârii de Guvern cu privire la modificarea unor Hotărâri ale Guvernului (amendamente la HG nr. 587/2003, HG nr. 897/2003, HG nr. 864/2005, HG nr. 650/2006, HG nr. 941/2006, HG nr. 1042/2007, HG nr. 387/2010 și HG nr. 980/2010).

Ministerul Economiei și Infrastructurii susține că sintezele obiecțiilor au fost incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și publicate pe pagina web a Guvernului.

Conform raportului prezentat de **Ministerul Justiției**, toate proiectele de acte normative elaborate de către Minister sunt transmise Centrului Național Anticorupție pentru efectuarea expertizei anticorupție, în condițiile Legii nr.100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative. Suplimentar, toate constatările și concluziile din rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi sunt incluse în sinteze separate și remise Guvernului împreună cu dosarul proiectului. Publicarea acestora pe pagina web oficială a Guvernului ține de competența Cancelariei de Stat.

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării informează că elaborarea proiectelor actelor normative în mod implicit presupune întocmirea sintezei obiecțiilor și propunerilor care

include poziția entităților vizate. În fiecare situație, în sinteze și obiecții sunt incluse constatările din rapoartele de expertiză anticorupție cu argumentările de rigoare.

Ministerul Afacerilor Interne raportează că proiectele de acte normative elaborate de MAI sunt remise Guvernului spre examinare, fiind însoțite de sintezele obiecțiilor și propunerilor. Astfel, în anul 2019, în raport cu 7 proiecte de acte normative publicate pe www.particip.gov.md au fost publicate rezultatele consultărilor publice.

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului informează că obiecțiile din rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de acte normative au fost incluse în sinteza obiecțiilor și propunerilor, ulterior aceste sinteze au însoțit proiectele transmise Guvernului spre examinare și aprobare.

Conform raportului **Cancelariei de Stat**, prezentat la finele anului 2017, caracterul public al traseului unui proiect de act normativ la toate etapele procesului legislativ, concentrate într-un singur sistem, respectiv transparența procesului urmau a fi asigurate odată cu intrarea în vigoare a Legii cu privire la actele normative (nr. 100/2017) și asigurarea funcționalității Sistemului informațional e-Legislație, care are ca obiectiv facilitarea procesului de creație legislativă.

Totodată, în raportul transmis pentru perioada anului 2018 și anului 2019, Cancelaria de Stat menționează că, în urma avizării și consultării publice, autorul proiectului întocmește sinteza propunerilor parvenite de la autoritățile publice precum și din partea reprezentanților societății civile, iar în ceea ce privește constatările expertizei anticorupție acestea după caz sunt incluse în sinteza obiecțiilor sau în nota informativă la proiectul actului normativ.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
37	Asigurarea adoptării proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului, pasibile de expertiza anticorupție obligatorie, doar după supunerea acestora expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	CS	Rapoartele trimestriale ale Cancelariei de Stat cu privire la prezentarea de către autorii proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului a sintezei pe marginea rapoartelor de expertiză anticorupție, concomitent cu înregistrarea proiectelor respective	Pagina web a Guvernului /Ordinea de zi a ședințelor Guvernului	PARȚIAL REALIZAT

Potrivit raportului **Cancelariei de Stat** pentru perioada anului 2019, a fost asigurată monitorizarea strictă a proiectelor de acte normative care necesită expertiza anticorupție, întrucât să fie avizate în mod corespunzător de către CNA. Totodată, a fost asigurată publicarea pe pagina web oficială a Guvernului a proiectului ordinii de zi a ședinței Guvernului și a proiectelor de acte ale Guvernului propuse pe ordinea de zi, cu excepția celor ce conțin secret de stat.

Totodată, monitorizarea paginii-web a Guvernului a relevat faptul că 145 proiecte de acte normative au fost examinate în cadrul ședințelor de Guvern fără a fi supuse expertizei anticorupție, drept urmare, încălcându-se prevederile normelor legale ce reglementează procedura de elaborare și adoptare a proiectelor de acte normative. (vezi informația prezentată la acțiunea nr. 35, prioritatea II.3)

Raportul de monitorizare a progreselor și deficiențelor înregistrate în implementarea Planurilor anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020, pentru perioada anului 2019.

Planul anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020 reprezintă principalul documentul de politici anticorupție la nivelul autorităților publice locale de nivelul II, care are un caracter multidisciplinar pe termen mediu și oferă coordonatele majore de acțiune în sprijinul promovării integrității, buneii guvernări, eficienței, transparenței și îmbunătățirea structurilor și proceselor proprii ale administrației publice locale. Totodată, Planul local anticorupție contribuie la creșterea eficienței și eficacității organizaționale, precum și la creșterea gradului de responsabilizare a administrației publice locale, prin oferirea unui fundament solid în vederea prestării serviciilor publice calitative, utilizarea adecvată și eficientă a banilor publici, contribuind astfel la îmbunătățirea imaginii publice precum și la creșterea încrederii societății în autoritățile publice locale.

Planul are ca obiectiv “Dezvoltarea climatului de integritate, a responsabilității, transparenței și rezistenței la riscurile de corupție ale agenților publici din cadrul autorităților administrației publice locale și aleșilor locali,,.

Măsurile incluse în Plan sunt structurate în jurul a cinci priorități la nivelul local pentru depășirea problemelor identificate:

- Prioritatea 1. Consolidarea integrității instituționale a APL prin prisma aplicării corespunzătoare a legislației anticorupție,
- Prioritatea 2. Gestionarea patrimoniului public local în condiții de legalitate, transparență și eficiență,
- Prioritatea 3. Asigurarea transparenței și prevenirea corupției în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice,
- Prioritatea 4. Sporirea calității serviciilor publice printr-un management eficient al resurselor umane,
- Prioritatea 5. Îmbunătățirea comunicării cu cetățenii și transparenței activității APL-urilor.

Derularea activităților incluse în modelul Planului local anticorupție vine în sprijinul și detalierea inclusiv a celor 14 măsuri din Prioritatea II.1 “Promovarea integrității în cadrul entităților publice” ale *Pilonului II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală*, al Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, aplicabile fiecărei instituții în mod particular, în funcție de riscurile, vulnerabilitățile și nevoile de intervenție specifice identificate. De asemenea, planurile sunt concepute cu o viziune concretă și realistă, fiind utilă și o analiză internă periodică privind modificarea acțiunilor cuprinse în acesta, întru asigurarea atingerii obiectivelor stabilite.

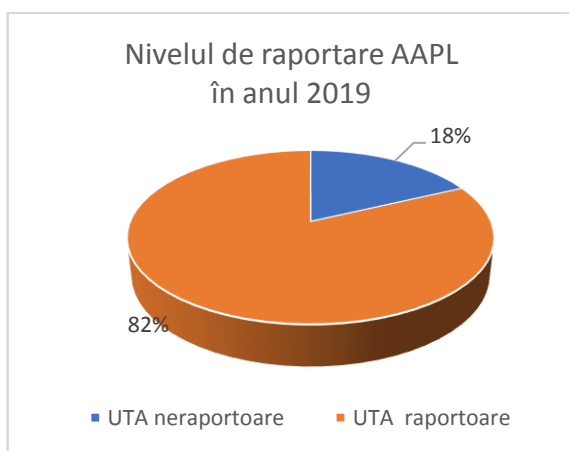
În ceea ce privește procesul de adoptare a Planului local anticorupție, Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA a acordat asistență tehnică cu privire la elaborarea și adaptarea modelului Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale în cadrul Grupurilor de lucru la nivelul fiecărei instituții din cadrul autorităților administrației publice locale de nivelul II. Drept urmare, în urma elaborării, modelul exhaustiv al Planului a fost transmis către toate cele 35 de autorități publice locale de nivelul II, pentru a fi ajustat la specificul și nevoile fiecărei entități, subliniind importanța unei analize obiective a măsurilor cuprinse în plan și nu

În ultimul rând identificarea unor lacune din activitatea instituției care nu își găsesc acoperire în modelul transmis.

În activitatea de asistență acordată autorităților publice locale de nivelul II, a fost subliniată importanța consultării angajaților implicați în domeniul de raportare din cadrul fiecărei instituții. Dat fiind faptul, că planul anticorupție în domeniul administrării publice locale are caracterul unui act normativ (urmând a fi adoptat prin decizia Consiliului raional/municipal), s-a recomandat respectarea dispozițiilor legale privind transparența decizională.

Analizând documentele transmise de către autoritățile publice locale, s-au constatat următoarele:

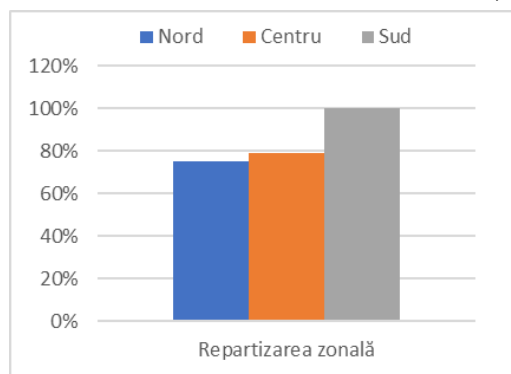
- o mare parte din unitățile administrativ teritoriale de nivelul II au preferat să preia cu fidelitate măsurile indicate în modelul transmis și au adoptat planul anticorupție în domeniul administrației publice locale în forma propusă de Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA, fără a-l adapta la specificul fiecărei instituții în parte, ceea ce denotă fie formalism, fie o încredere/acord adus autorilor modelului planului în ceea ce privește cultivarea integrității în sectorul public la nivelul local;
- este apreciată inițiativa și responsabilitatea prezentată de autoritățile administrației publice locale precum Consiliul raional Orhei și Consiliul raional Hîncești, care și-au stabilit în planul anticorupție, pe lângă acțiunile regăsite în modelul transmis și alte măsuri de integritate specifice instituției, fapt ce exhibă și atrage după sine implicare și atenție detaliată;
- autoritățile administrației publice locale precum Consiliul raional Taraclia, Consiliul raional Ungheni, Consiliul raional Cahul, Consiliul raional Cimișlia, analizând acțiunile regăsite în modelul transmis al planului anticorupție în domeniul administrării publice locale, au decis să excludă o parte din ele, fără să realizeze în prealabil, analiza riscurilor și vulnerabilităților la corupție desprinse în acțiunile acestuia;
- pot fi considerate exemple de bune practici, documentele aprobate la nivelul Consiliului raional Orhei, Consiliului raional Hîncești, Direcția Justiției a UTA Găgăuzia, Consiliului raional Basarabeasca, Consiliului raional Leova;

Prezentul Raport de monitorizare privind implementarea Planurilor locale anticorupție pentru anii 2018-2020, tratează datele colectate pentru anul 2019. Astfel, **29** de AAPL de nivelul II, ce constituie **83%** (cu 11% mai mult, de cât în anul 2018) din numărul total, au transmis către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare din cadrul CNA, rapoartele privind progresele înregistrate în implementarea acțiunilor cuprinse în Planul local anticorupție. Consiliile care nu au remis rapoartele pentru perioada anului 2019

sunt următoare: Consiliul raional Briceni, Consiliul raional Dubăsari, Consiliul raional Florești, Consiliul raional Glodeni și Consiliul raional Rezina.

Dacă ar fi să repartizăm subiecții supuși raportării conform poziției geografice a acestora, putem evidenția o rată de raportare de 79 % la sută din Consiliile raionale/municipale din regiunea Centru, 75 % de raportări din regiunea Nord și respectiv 100 % -din regiunea Sud a Republicii Moldova.

Principalele dificultăți semnalate de către reprezentanții autorităților administrației publice locale privind implementarea Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020, se referă la:

- lipsa personalului și nivelul insuficient de pregătire a celui existent pentru îndeplinirea atribuțiilor;
- dificultatea de a atrage și de a menține un sistem de personal specializat și lipsa unor mecanisme eficiente de raportare și sancționare a încălcărilor comise de către agenții publici;
- sistemul actual extrem de depășit și nemotivat al salarizării în domeniul administrației publice locale, segment vulnerabil evidențiat inclusiv în Raportul de monitorizare "Situția democrației locale și gradului de implementare a documentelor de politici în domeniul descentralizării din Republica Moldova", realizat de Congresul Autorităților Locale din Moldova și IDIS "Viitorul" cu suportul Fundației Est-Europene, din resursele acordate de Guvernul Suediei²⁶.
- resurse financiare și umane insuficiente pentru dezvoltarea rețelelor de elaborare și implementare a politicilor publice anticorupție de la nivelul local;
- resurse financiare insuficiente pentru asigurarea accesului la pregătirea profesională a angajaților instituției;
- furnizarea de către cetățeni a unor informații false pentru obținerea de subvenții și sau ajutoare necuvenite.
- lipsa capacității proprii de realizare a analizei riscurilor și vulnerabilităților față de fenomenul corupției, de identificare a măsurilor de remediere, de elaborare a celorlalte documente solicitate la raportare;
- rigiditatea și teama angajaților de a raporta abaterile disciplinare și faptele de corupție identificate;
- lipsa unei comunicări interne eficiente cu efecte negative semnificative asupra asigurării unui climat organizațional optim;
- nivelul relativ scăzut al interesului salariaților și al instituțiilor publice privind organizarea de consultări și dezbateri publice periodice pentru diseminarea bunelor practici privind integritatea;
- lipsa de informare și conștientizare a consecințelor faptelor de corupție;
- cumul de atribuții ale persoanelor desemnate responsabile de monitorizarea/ implementarea Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020.

²⁶ <http://www.viitorul.org/files/library/raport%202018%20nou%20%281%29.pdf>

Dintre măsurile de remediere a vulnerabilităților evidențiate de autoritățile administrației publice locale de nivelul II, în rapoartele elaborate, putem menționa:

- identificarea, în comun cu autoritățile publice centrale, a mecanismelor de motivare nefinanciară a personalului;
- cooperarea cu donatorii externi care activează la nivelul local, întru consolidarea capacităților angajaților;
- recrutare de personal pentru ocuparea posturilor vacante existente;
- stabilirea unor mecanisme interne de instruire, întru menținerea memoriei instituționale, inclusiv la subiectul integrității;
- redimensionarea atribuțiilor din fișele de post ale personalului cu stabilirea unui coordonator din cadrul fiecărei entități publice, responsabil de colectarea informațiilor necesare privind stadiul implementării planului local anticorupție și raportarea semestrial către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA, asigurat de CNA;
- analiza și identificarea necesităților pentru salarizarea corespunzătoare a muncii;
- realizarea unui sistem intern de colectare periodică (lunară/trimestrială) a datelor și nu doar în zilele premergătoare raportării propriu-zise;
- participarea periodică la instruirii, precum și programe de dezvoltare profesională a agenților publici și aleșii locali;
- conștientizarea agenților publici cu privire la sancțiunile care li se pot aplica în cazul descoperii ulterioare a îndeplinirii defectuoase a atribuțiilor de serviciu;
- inițierea unui sistem de monitorizare a activității funcționarilor publici din cadrul autorității publice locale cu funcții de execuție și de control;
- în domeniul achizițiilor: specialiști licențiați, care să fie atestați și să aibă capacitatea de a oferi consultări actorilor implicați în achiziții publice (autoritatea contractantă și operatori economici); stabilirea necesităților în funcție de nevoile reale și prioritățile autorității contractante, inițierea în timp util a procedurilor de achiziții, formularea adecvată a cerințelor de calificare, stabilirea unor factori de evaluare care să reflecte avantajele reale și evidente pe care autoritatea contractantă le poate obține prin utilizarea acestora, respectarea legislației în materie de achiziții publice, analiza cu atenție a contractelor adiționale care se încheie în timpul derulării contractelor, fundamentarea temeinică a eventualelor modificări ale contractelor, instituirea unor proceduri specifice privind achizițiile la nivelul instituției publice locale (recomandările expuse de către operatorii economici participanți la studiu privind “Indexul de încredere în sistemul achizițiilor publice din Republica Moldova” elaborat în cadrul proiectului „Îmbunătățiri inovative în sistemul de achiziții publice din Republica Moldova prin incluziune, creativitate și practici de respectare a legislației”, pentru ca sistemul național de achiziții publice să devină unul mai eficient).²⁷

²⁷ <http://viitorul.org/files/library/Index%20incredere%20achizitii%20WEB%202ab.pdf>

- efectuarea de vizite trimestriale în teritoriu pentru identificarea la zi a vulnerabilităților;
- verificarea din surse alternative a informațiilor oferite de subiecții anchetelor sociale; informarea noilor consilieri raionali despre Planul local anticorupție pentru anii 2018 – 2020 și implementarea acestuia, care prin interacțiunea lor cu cetățenii și alegătorii va impulsiona nivelul de cunoaștere a acestui document de către publicul larg.

Printre recomandările evidențiate supra, se regăsesc cele expuse în Rapoartele alternative de monitorizare a Planurilor locale anticorupție, elaborate în cadrul Programului de granturi mici, instituit cu suportul Programului de Proiectul "Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova" finanțat de către Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei și implementat de către PNUD Moldova în cooperare cu Centrul Național Anticorupție și Oficiul Avocatului Poporului, care a urmărit scopul de a încuraja eforturile societății civile, în special considerând specificul domeniilor abordate de planurile locale anticorupție și eforturile analitice necesare întru monitorizarea eficientă a acestora²⁸.

Merită de a fi accentuată și apreciată în mod separat implicarea activă a APL-urilor de nivelul II în realizarea acțiunilor incluse în Planul anticorupție în domeniul administrării publice locale, prestația cărora este una salutară și necesită a fi menținută și consolidată, întru valorificarea și extinderea eforturilor anticorupție pe mai multe dimensiuni la nivelul administrării publice locale.

Pentru fiecare dintre măsurile incluse în Plan, autoritățile administrației publice locale colectează indicatori în cadrul unui proces de autoevaluare pe care îi raportează Secretariatului Grupurilor de Monitorizare al SNIA.

Raportul de față are drept scop monitorizarea stadiului de raportare a implementării Planurilor locale anticorupție la nivelul unităților administrativ-teritoriale de nivelul II prin realizarea unei analize cantitative și calitative a documentelor transmise către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare pentru perioada anului 2019.

Conform acestui document, obiectivele procesului de monitorizare sunt:

- identificarea progreselor înregistrate în implementarea Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale;
- identificarea și corectarea problemelor practice apărute în aplicarea normelor anticorupție incluse în plan;
- creșterea gradului de cunoaștere, înțelegere și implementare a măsurilor de consolidare a climatului de toleranță zero la corupție.

În urma analizei rapoartelor autorităților administrativ teritoriale de nivelul II, privind descrierea progreselor și deficiențelor înregistrate în atingerea indicatorilor de progres a acțiunilor cuprinse în Planurile locale anticorupție, a fost înregistrată o evoluție relevantă, comparativ cu perioada anterioară de raportare, însă nivelul scăzut de realizare a acțiunilor, rămîne să existe în rapoartele prezentate pentru perioada anului 2019.

În urma analizei calitative a rapoartelor s-a constatat o menținere a variației semnificative în ceea ce privește volumul de raportare pe acțiuni și indicatori de progres, raportarea neuniformă (utilizarea în același timp a mai multor tipuri de raportare) și inclusiv probleme de calitate a datelor.

²⁸ <https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/presscenter/pressreleases/2019/cu-sprijinul-pnud--planurile-de-aciuni-din-strategia-naional-de-.html>

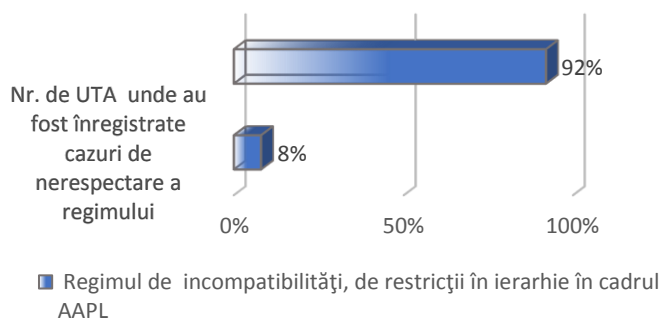
Prioritatea 1. Consolidarea integrității instituționale a APL prin prisma aplicării corespunzătoare a legislației anticorupție, urmărește 4 rezultate scontate, după cum urmează:

Rezultatele scontate:

1. *Climatul de integritate cultivat în cadrul APL de toate nivelurile.*
2. *Încălcarea măsurilor de asigurare a integrității profesionale de către agenții publici din cadrul APL și aleșii locali sancționată.*
3. *Unități de audit intern create și funcționale.*
4. *Sistem de gestiune a riscurilor, inclusiv riscurile de corupție, implementat.*

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Asigurarea respectării regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror agenți publici sînt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale; ANI	Numărul de cazuri de incompatibilități și restricții în ierarhie atestate și soluționate în entitățile publice; numărul de sesizări la ANI cu privire la încălcarea regimului de incompatibilități și limitare a publicității; Numărul de persoane suspendate pentru asemenea încălcări	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	REALIZAT PARȚIAL

Respectarea regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității, prin evitarea promovării intereselor personale și asigurarea respectării interesului public, conform rapoartelor remise, a fost asigurată în cadrul a 24 de Consilii municipale/raionale

raportoare. Consiliul raional Soroca raportează înregistrarea a 30 de cazuri privind încălcarea regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității. Totodată, informațiile transmise în adresa Secretariatului Grupurilor de Monitorizare al SNIA, denotă că 10 din cazurile înregistrate au fost soluționate în cadrul entității. Pe marginea a 20 cazuri privind încălcarea regimului de

incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității a fost sesizată Autoritatea Națională de Integritate (ANI).

Subsecvent, careva informații referitoare la demararea și finalitatea soluționării cazurilor menționate supra nu a fost oferită.

La data întocmirii Raportului de monitorizare și evaluare a SNIA pentru perioada anului 2019, pe pagina web a ANI, la compartimentul Acte de constatare, nu au fost găsite Acte de constatare la subiectul sus-vizat²⁹.

²⁹ <http://ani.md/ro/acte-constatare>

Totodată, din informațiile recepționate în total în cadrul Consiliilor raionale Edineț, Fălești, Sîngerei, Soroca și Ștefan-Vodă au fost înregistrate -25 de cazuri privind încălcarea regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității. Autoritatea Națională de Integritate a fost sesizată pe marginea a 4 dintre acestea.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Asigurarea respectării regimului declarării averilor și intereselor personale	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror agenți publici sînt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale; ANI; CNA	Numărul de agenți publici angajați/numiți/cu mandatele validate pe parcursul anului și numărul de declarații depuse în momentul angajării/numirii /validării mandatului. Numărul total de agenți publici angajați/numiți/cu mandatele validate care activează în entitatea publică pe parcursul anului și numărul de declarații depuse anual. Numărul de agenți publici ale căror mandat/raporturi de muncă sau de serviciu au încetat pe parcursul anului și numărul de declarații depuse la încetarea mandatului/raporturilor de muncă sau de serviciu pe parcursul anului respectiv.	Platforma electronică de depunere a declarațiilor de avere și interese personale. Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale. Pagina web a ANI; hotărârile instanțelor de judecată	REALIZAT PARȚIAL

Prevenirea îmbogățirii nejustificate și ilicite a agenților publici, evitarea conflictelor de interese în activitatea acestora, obligă agenții publici să depună declarația de avere și interese personale, în termenul și în modul prevăzute de legislație în următoarele cazuri:

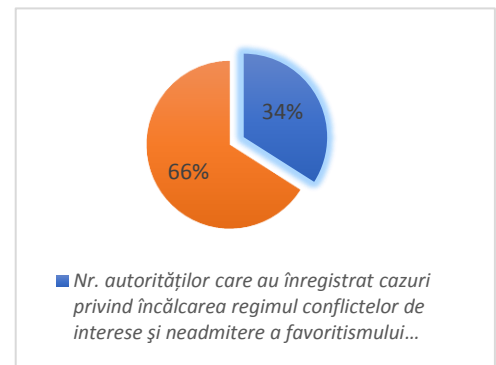
- a) în momentul angajării, numirii sau validării mandatului,
- b) anual,
- c) la încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu.

Din rapoartele parvenite în adresa Secretariatului Grupului de Monitorizare al CNA, s-a evidențiat o serie de neconformități în raportarea respectării regimului declarării averilor și intereselor personale. Au fost atestate date diferite privind numărul persoanelor angajate prin transfer sau concurs la entitatea publică și numărul declarațiilor depuse la validarea mandatelor în perioada de raportare, de asemenea, în cazul numărului de persoane care activează în cadrul autorității și numărul de declarații depuse anual la Autoritatea Națională de Integritate. Aceeași situație se regăsește și în cazurile privind numărul agenților publici care și-au încetat mandatul și numărul de declarații depuse în acest caz.

Toate aceste neconcordanțe se datorează în mare măsură faptului că începînd cu anul 2018, agenții publici care cad sub incidența Legii Nr. 133 din 17.06.2016 privind declararea averii și a intereselor personale, depun declarația în formă electronică prin intermediul serviciului electronic E-integritate, ceea ce face ca raportarea privind numărul agenților publici care au depus declarațiile, de către subdiviziunile responsabile din cadrul Consiliilor raionale să devină anevoioasă sau chiar imposibilă.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Asigurarea respectării regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror angajați sînt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale; ANI	Numărul conflictelor de interese declarate Numărul conflictelor de interese soluționate în cadrul entităților publice. Numărul conflictelor de interese sesizate la ANI. Numărul actelor de constatare ale ANI cu privire la conflictele de interese.	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	REALIZAT PARȚIAL

În vederea asigurării exercitării atribuțiilor de serviciu a agenților publici cu nepărtinire și corectitudine și întru garantarea respectării regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului, în perioada de raport- anul 2019 în cadrul subdiviziunilor Consiliul Raional Soroca au fost înregistrate 17 cazuri de încălcare a regimului conflictelor de interese și neadmitere a favoritismului, în urma cărora pe marginea a 10 cazuri de nerespectare a conflictului de interese, a fost sesizată Autoritatea Națională de Integritate, restul soldîndu-se cu soluționarea acestora în cadrul entității.

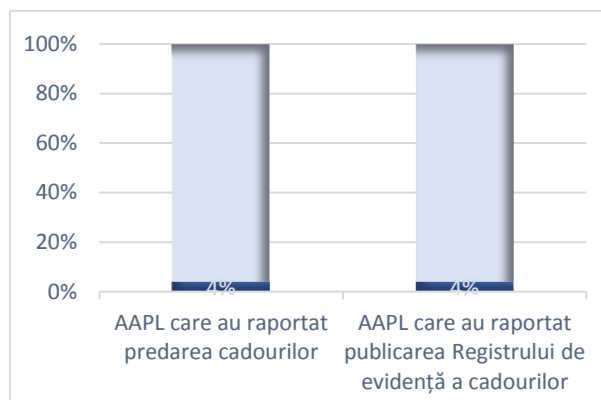
De asemenea, Consiliul raional Cantemir raportează înregistrarea a 13 cazuri, dintre care 2 au fost transmise către autoritatea de resort, Consiliul raional Fălești a înregistrat 4 cazuri, Consiliul raional Glodeni-7 cazuri, Consiliul raional Ocnița- 2 cazuri și în cadrul Consiliului raional Sîngerei-15 cazuri. Despre finalitatea cazurilor nu au fost aduse careva informații. Totodată, cîte un caz de încălcare a regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului a fost semnalat în cadrul Consiliului raional Taraclia, Edineț, Ștefan-Vodă, acestea au fost soluționate în cadrul entităților publice.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Asigurarea respectării regimului cadourilor	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Numărul cadourilor predate comisiilor de evidență și evaluare a cadourilor în cadrul entităților publice. Comisia de evaluare și evidență a cadourilor instituită și funcțională Numărul cadourilor predate comisiei de evaluare și evidență a cadourilor Numărul și suma cadourilor răscumpărate în cadrul entităților publice. Numărul de cadouri inadmisibile, transmise agenției anticorupție și numărul de dosare penale și contravenționale instrumentate.	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	REALIZAT PARȚIAL

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
				Registrele de evidență a cadourilor publicate pe paginile web ale entităților publice		

În baza ultimului Sondaj al opiniei publice a locuitorilor Moldovei, efectuat de către Institutul Republican Internațional, locuitorii Republicii Moldova la întrebarea “Pentru cine ați făcut o favoare, ați dat un cadou sau plătit mită pentru a face/primi un servicii?” au calificat autoritățile publice locale în top 5 sectoare vulnerabile³⁰.

Întru evitarea manifestărilor de corupție, agenților publici le este interzis să solicite sau să accepte cadouri (bunuri, servicii, favoruri, invitații sau orice alt avantaj) care le sînt destinate personal sau familiei lor, dacă oferirea sau acordarea lor este legată direct sau indirect de desfășurarea activității lor profesionale.

În acest sens, în vederea asigurării respectării regimului cadourilor, 23 Consilii raionale ce constituie circa 79 % de autorități publice locale raportoare pentru perioada anului 2019 (Consiliile raionale Călărași, Cahul, Cantemir, Cimișlia, UTA Găgăuzia, Bălți, Anenii-Noi, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Glodeni, Hîncești, Ialoveni, Leova, Nisporeni, Ocnița, Orhei, Sîngerei, Șoldănești, Soroca, Strășeni, Telenești) au raportat despre instituirea și funcționarea Comisiei de evaluare și evidență a cadourilor. Astfel identificăm o creștere cu 17% comparativ cu anul precedent.

Din numărul total de Consilii raionale raportoare, doar în cadrul Consiliului raional Călărași și Dondușeni a fost asigurată înregistrarea în Registrul de evidență a cadourilor, în total a 8 cadouri, valoarea estimată a 2 cadouri înregistrate în cazul Consiliului raional Dondușeni, constituie - 650 lei.

Cu referire la publicarea Registrului de evidență a cadourilor pe pagina web a autorităților administrației publice locale de nivelul II, a fost raportată de către 5 dintre entitățile publice raportoare și anume, Consiliile raionale Călărași, Criuleni, Edineț, Ialoveni, Telenești. Subsecvent, Consiliile raionale raportează că publicarea pe pagina web a Registrelor de evidență a cadourilor, nu este asigurată pe motiv că lipsesc careva date înregistrate în acesta.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Asigurarea neadmiterii, denunțării și tratării influențelor necorespunzătoare	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Numărul cazurilor de influență necorespunzătoare denunțate, soluționate în cadrul entităților publice. Numărul cazurilor de influență necorespunzătoare denunțate la CNA /alte autorități anticorupție.	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	REALIZAT PARȚIAL

³⁰ https://www.iri.org/sites/default/files/iri_poll_-_december_2019_for_publishing.pdf

Neadmiterea, denunțarea și tratarea influențelor necorespunzătoare, reprezintă o obligație a agenților publici, angajamentul cărora constituie asigurarea calității, transparenței, obiectivității și imparțialității în prestarea serviciilor publice.

Din rapoartele colectate de către Secretariatul Grupurilor de monitorizare a SNIA, în cadrul Consiliilor raionale raportoare, pentru perioada anului 2019, nu au fost identificate careva cazuri de influență necorespunzătoare denunțate, soluționate în cadrul entităților publice, sau denunțate la CNA /alte autorități anticorupție.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
6	Asigurarea neadmiterii și denunțării manifestărilor de corupție; protecția avertizorilor de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice; CNA	Regulament privind organizarea activităților de denunțare a manifestărilor de corupție, adoptat Numărul manifestărilor de corupție denunțate de către agenții publici conducătorilor entităților publice și agențiilor anticorupție. Numărul avertizărilor de integritate depuse în cadrul entităților publice. Numărul avertizărilor de integritate transmise la CNA. Numărul avertizorilor de integritate supuși protecției	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	REALIZAT PARȚIAL

Agenții publici angajați și conducătorul entității sunt obligați să denunțe imediat încercările de implicare a lor în manifestări de corupție. Dezvăluirea manifestărilor anticorupție de către un agent public, care cunosc astfel de cazuri în entitatea în care sunt angajați, este un drept al acestora. Legea nr. 122/2018 privind avertizorii de integritate, prevede mecanismele de dezvăluire precum și drepturile persoanei care a efectuat-o, inclusiv drepturile asigurate în cazul în care persoana este recunoscută drept avertizor de integritate, precum și obligațiile conducătorului entității respective și a autorităților de resort de a asigura respectarea acestor drepturi.

În urma informațiilor parvenite de la autoritățile administrației publice locale, pentru perioada anului 2019, 9 Consilii raionale (Consiliile raionale Călărași, Cimișlia, Drochia, Glodeni, Edineț, Șoldănești, Ialoveni, Orhei, Ungheni) au raportat aprobarea Regulamentului privind organizarea activităților de denunțare a manifestărilor de corupție.

Totodată, în cadrul rapoartelor recepționate a fost înregistrat și transmis organelor abilitate un caz pe marginea dezvăluirii practicilor ilegale din cadrul entității publice.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Asigurarea intoleranței față de incidentele de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Numărul de sancțiuni disciplinare aplicate în cadrul entităților publice în legătură cu incidentele de integritate admise de agenții publici. Numărul sesizărilor depuse de către conducătorii entităților publice la autoritățile anticorupție cu	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	REALIZAT PARȚIAL

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
				privire la incidentele de integritate ce constituie infracțiuni și contravenții. Numărul de suspendări din funcții ale agenților publici inculpați pentru infracțiuni de corupție sau conexe corupției		

Manifestarea spiritului de intoleranță față de incidentele de integritate, o prerogativă importantă în consolidarea încrederii populației în entitate, presupune realizarea măsurilor de prevenire și sancționare a persoanelor implicate în incidente de integritate, cu monitorizarea minuțioasă a traseului procedurilor asigurate, în conformitate cu normele legale.

Din informațiile deținute la moment, pentru perioada de raport, au fost înregistrate trei cazuri cu privire la incidentele de integritate ce constituie infracțiuni și/sau contravenții, în cadrul Consiliilor raionale Glodeni, Leova și Orhei, care însă nu a oferit careva informații privind finalitatea cazurilor.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Asigurarea respectării accesului la informații de interes public	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Persoanele responsabile de accesul la informații de interes public, desemnate în cadrul autorităților. Numărul de solicitări de acces la informații, transmise anual entităților publice. Numărul de refuzuri de acces la informații. Numărul contestațiilor depuse anual în instanța de judecată împotriva refuzului entităților publice de a oferi acces la informații. Numărul de hotărâri adoptate anual de instanțele de judecată privind obligarea entităților publice de a oferi informațiile solicitate	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	REALIZAT PARȚIAL

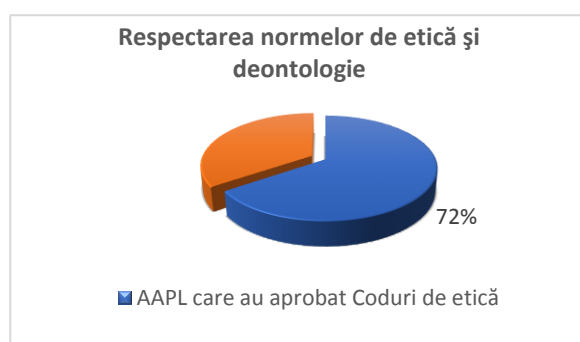
Accesul liber și neîngrădit al cetățenilor la orice informație de interes public, constituie unul dintre principiile fundamentale care stă la baza relațiilor dintre cetățeni și autoritățile publice. În acest sens, din informațiile recepționate de către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare al SNIA, 26 de Consilii raionale au comunicat despre desemnarea persoanelor responsabile de accesul la informații de interes public (Consiliile raionale Anenii-Noi, Basarabasca, Cahul, Călărași, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Glodeni, Fălești, Hîncești, Ialoveni, Leova, Nisporeni, Orhei, Sîngerei, Șoldănești, Soroca, Strășeni, Taraclia, Telenești, Ungheni, UTA Găgăuzia) relevînd sporirea numărului cu 7 entități în comparație cu anul precedent.

În total, pe parcursul anului 2019, în cadrul Consiliilor raionale raportoare au fost înregistrate 1945 de solicitări de acces la informații (cu 1175 de solicitări mai mult de cât pentru anul 2018). Astfel, în cadrul Consiliului raional Cantemir au fost înregistrate 1289 de solicitări privind accesul la informații, Consiliul raional Dondușeni a înregistrat un număr de 41 de solicitări, Consiliul raional Criuleni raportează înregistrarea a 37 cazuri, Consiliul raional Taraclia, denotă înregistrarea a 93 de solicitări atribuite accesului la informații, Consiliu raional Telenești a înregistrat 148 solicitări, Consiliul Raional Leova, a raportat parvenirea a 63 de cazuri privind accesul la informații.

Din informațiile oferite de către entitățile locale raportoare, examinarea solicitărilor privind accesul la informații a fost realizată în conformitate cu legislația în vigoare, oferindu-se răspuns pertinent în termenii stabiliți. Totodată, nu au fost identificate careva refuzuri de oferire a informațiilor solicitate.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
9	Asigurarea implementării și respectării normelor de etică și deontologie	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Adoptarea codurilor de etică și deontologie pentru entitățile publice care nu au astfel de coduri. Planurile anuale de instruire, inclusiv de instruire continuă, aprobate. Numărul de instruiți și de agenți publici instruiți cu privire la normele de etică și deontologie. Numărul de cazuri de încălcare a normelor de etică și deontologie, sancționate disciplinar	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	REALIZAT PARȚIAL

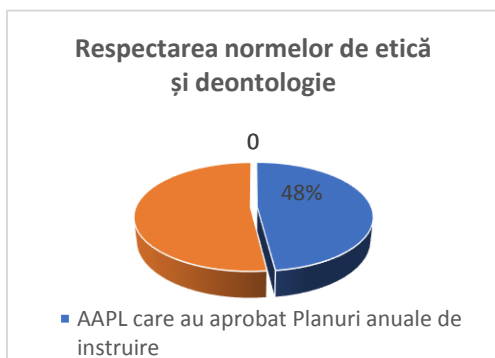
Instituirea unui climat de încredere și respect reciproc între cetățeni și autoritățile publice, urmărind scopul creării și menținerii prestigiului, sporirii prestației, eliminării birocrației și a manifestărilor de corupție din cadrul entității publice, se face posibilă inclusiv prin promovarea normelor de etică și deontologie în cadrul entității publice. Totodată, serviciul în administrația publică implică un comportament etic din partea funcționarilor și angajaților, conform normelor și standardelor deontologice.

Astfel, pentru perioada anului 2019, de către 21 de Consilii raionale (Basarabeasca, Anenii Noi, Cahul, Călărași, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Glodeni, Hîncești, Ialoveni, Leova, Rîșcani, Orhei, Sîngerei, Șoldănești, Soroca, Ștefan-Vodă, Strășeni) a fost raportată elaborarea Codurilor de etică și deontologie, cea ce reprezintă circa 72% dintre autoritățile publice locale raportoare, o creștere cu 4% în comparație cu anul 2018 și o creștere cu 45% în comparație cu anul 2017.

O ascensiune în acest sens este remarcat și în Raportul de monitorizare a evoluției administrațiilor publice locale de nivelul I și II din Moldova în ce privește deschiderea acestora

către cetățeni, pentru perioada 2016-2018³¹, care este un produs al inițiativei „Promovarea transparenței și sustenabilității financiare a politicilor regionale, a întreprinderilor de stat și a autorităților locale din Republica Moldova”, inițiativa este implementată de IDIS „Viitorul”, în parteneriat cu Institutul pentru Reforme Economice și Sociale din Slovacia (INEKO), care denotă, că “dacă în 2016 nici un raion nu avea publicat un Cod de etică pentru angajații autorităților administrației publice raionale, atunci în 2018 au fost identificate opt astfel de coduri pe paginile web”.

În cadrul a circa 48% de Consilii municipale/raionale (UTA Găgăuzia, Călărași, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Fălești, Glodeni, Hîncești, Ialoveni, Orhei, Leova, Nisporeni, Telenești), a fost asigurată elaborarea și aprobarea Planurilor anuale de instruire, o scădere cu 20% în comparație cu anul 2018.

Subsidiar, din informațiile recepționate s-a constatat că de instruire cu privire la normele de etică și deontologie, au beneficiat, din cadrul Consiliului raional Călărași - 6 persoane, Consiliul raional Drochia - 10 persoane,

Consiliul raional Edineț- 4 persoane, Consiliul raional Hîncești- 151 de persoane, Consiliul raional Nisporeni- 11 persoane, Consiliul raional Sîngerei- 12 persoane și Consiliul raional Ungheni- 33 persoane.

În total, cu privire la normele de etică și deontologie au fost instruiți 291 de reprezentanți a autorităților administrației publice locale de nivelul II.

În ceea ce privește înregistrarea încălcării normelor de etică și deontologie, au fost înregistrate 7 astfel de cazuri, dintre care a fost raportată finalitatea unui singur caz-soldată cu aplicarea sancțiunii disciplinare.

Informații privind procedura de soluționare și/sau procedura de sancționare și finalitatea procesului în restul cazurilor nu au fost stipulate în rapoartele prezentate.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
10	Asigurarea respectării regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantuflij)	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Numărul anual de agenți publici care și-au încetat mandatul, raporturile de muncă sau de serviciu și numărul ofertelor de muncă sau de angajare oferite agenților publici în cadrul organizațiilor comerciale, comunicate de către agenții publici înainte de încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu. Numărul de contracte comerciale refuzate anual de către entitățile publice din motivul că în organizațiile comerciale activează persoane care, pe parcursul ultimului an, au fost agenți publici în cadrul entităților publice	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	REALIZAT PARȚIAL

³¹ <http://viitorul.org/files/library/Raport%20Evolutie%20APL%20si%20si%20II%202018%203%20ro.pdf>

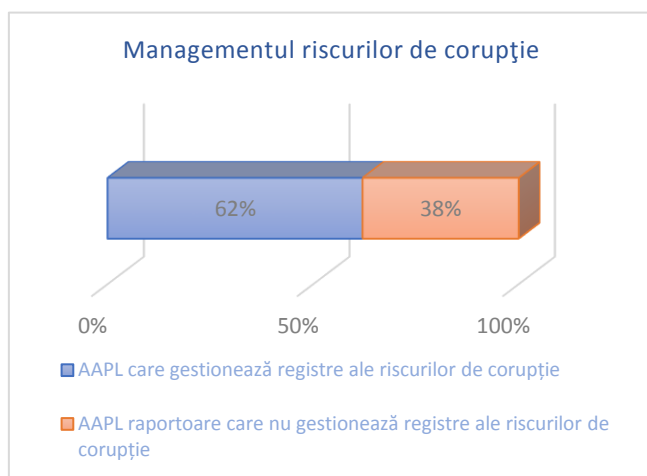
Asigurarea respectării regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantufraj), reprezintă o măsură de cultivare a integrității instituționale, față de care autoritățile publice locale manifestă o insuficiență de cunoștințe privind implementarea și gestionarea mecanismului.

Este important de menționat faptul, că autoritățile publice locale, depistând careva deficiențe, au solicitat consultanță privind identificarea rigorilor legale și descrierii proceselor de monitorizare în vederea respectării regimului juridic al restricțiilor și limitărilor post-angajare.

Totodată, 11 Consilii raionale din cele raportoare au exclus acțiunea dată din planul local anticorupție pentru perioada 2018-2020, considerând-o o acțiune neactuală/neaplicabilă, astfel, tergiversând procesul de monitorizare a măsurii la nivelul administrației publice locale. Totodată, din informațiile recepționate de către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA, pentru perioada de raport- anul 2019, au fost identificate 3 cazuri în cadrul Consiliilor raionale raportoare, în care agenții publici înainte de încetarea mandatului, a raportului de muncă sau de serviciu, au comunicat despre ofertele de angajare din cadrul societăților comerciale.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
11	Asigurarea implementării managementului riscurilor de corupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Registrele riscurilor, care includ și riscurile de corupție, elaborate de către entitățile publice. Completarea registrului riscurilor cu riscurile de corupție după incidentele de integritate din cadrul entităților publice. Raportul privind implementarea măsurilor de tratare a riscurilor, elaborat anual	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	REALIZAT PARȚIAL

Evaluarea internă a riscurilor de corupție reprezintă un instrument important în vederea

excluderii posibilității de manifestare a fenomenului și întru eficientizarea activității profesionale.

Circa 62 % din autoritățile publice locale care au prezentat raportul, gestionează Registrele riscurilor care includ și riscurile de corupție. Acestea sunt Consiliile raionale, Cahul, Călărași, Bălți, Anenii Noi, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Drochia, Dondușeni, Edineț, Fălești, Hîncești, Leova, Nisporeni, Rîșcani, UTA, Găgăuzia, Sîngerei și Strășeni. Acest număr este în

prezent mai mare cu 2% în comparație cu anul precedent.

Totodată, 3 Consilii raionale/municipale (Bălți, Cantemir, Edineț) raportează despre asigurarea completării registrului riscurilor cu riscurile de corupție după incidentele de integritate din cadrul entităților publice.

Subsecvent, Consiliile raionale Cantemir, Edineț, Fălești, Hîncești, Ialoveni, și Nisporeni raportează elaborarea Raportului privind implementarea măsurilor de tratare a riscurilor.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
12.	Crearea și consolidarea unităților de audit intern în cadrul autorității	Trimestrul II anul 2019;		Unitate de audit intern creată și funcțională. Cartela de audit intern, planul strategic și planurile anuale ale activității de audit, aprobate de către entitatea publică.	Pagina web a APL	REALIZAT PARȚIAL

Unitatea de audit intern în cadrul autorității este o activitate funcțional independentă și obiectivă, care dă asigurări și consiliere conducerii pentru bună administrare a veniturilor și cheltuielilor publice, perfecționând activitățile entității publice. Totodată, ajută entitatea publică să-și îndeplinească obiectivele printr-o abordare sistematică și metodică, care evaluează și îmbunătățește eficiența și eficacitatea sistemului de conducere bazat pe gestionarea riscurilor, a controlului și a proceselor de administrare.

Din informațiile recepționate de la autoritățile administrației publice de nivelul II, au fost identificate 10 Consilii raionale care dispun de unitatea de audit intern creată și funcțională (Consiliul raional Anenii Noi, Cahul, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Ialoveni, Leova, Rîșcani, Taraclia, Sîngerei). Totodată de către unele autorități raportoare a fost semnalat faptul despre instituirea și deținerea funcției de auditor în cadrul Consiliul raional, însă aceasta rămîne a fi vacantă, din lipsa de participanți la concursurile anunțate.

Subsecvent, Consiliile raionale/municipale Bălți, UTA Găgăuzia, Anenii-Noi, Cahul, Călărași, Dondușeni, Hîncești, Leova, Rîșcani, Sîngerei și Ungheni au raportat aprobarea Cartelei de audit intern, planului strategic și a planurilor anuale ale activității de audit a entității publice. Astfel înregistrăm o creștere cu 7 entități care dețin Cartela de audit, în comparație cu anul 2018.

Prioritatea 2. Gestionarea patrimoniului public local în condiții de legalitate, transparență și eficiență.

Rezultatele scontate:

1. Sistem de proceduri privind modul de gestionare a patrimoniului la nivelul local implementat.
2. Proces transparent de vânzare/locățune/arendă a bunurilor patrimoniului public local asigurat.
3. Bunurile patrimoniului public la nivelul local înregistrate și evaluate corespunzător.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
13	Asigurarea gestionării transparente și responsabile a	Permanent, cu verificarea semestrială		Numărul bunurilor patrimoniului public local înregistrate și evaluate; Informația privind gestionarea patrimoniului entităților publice publicată.	Pagina web a APL	REALIZAT PARȚIAL

patrimoniul indicatorilor
ui public și de progres
a asistenței
externe

Informația privind atragerea și
gestionarea asistenței externe,
publicată.
Numărul informațiilor privind
planificarea și administrarea
lucrărilor de construcții publicate
pe pagina web
Rapoartele entității publice care a
atras fonduri externe cu privire la
rezultatul (performanța) obținut în
urma acestei asistențe.
Planurile anuale și trimestriale de
achiziții publice ale entității publice,
publicate pe pagina web oficială,

Valorificarea rațională, eficientă și durabilă a resurselor publice, ce constituie aportul contribuabililor, precum și a mijloacelor din fondurile externe, poate fi atinsă prin aportul autorităților publice de a asigura gestionarea alocațiilor bugetare și extrabugetare, administrarea patrimoniului public în baza principiilor bunei guvernări, garantarea transparenței achizițiilor publice, implementarea sistemului de management financiar și control și organizarea auditului intern în sectorul public.

Din informațiile colectate de către Secretariatul Grupului de Monitorizare al SNIA de la autoritățile administrației publice de nivelul II, pentru perioada anului 2019 s-a constatat următoarele:

82 % din Consiliile raionale/municipale raportoare (Basarabeasca, Bălți, Anenii Noi, Călărași, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Glodeni, Ialoveni, UTA Găgăuzia, Leova, Șoldănești, Orhei, Rîșcani, Sîngerei, Soroca, Ștefan-Vodă, Telenești și Strășeni, Ungheni) au comunicat despre asigurarea înregistrării și evaluării bunurilor patrimoniului public local, (o rată mai mare cu 10% comparativ cu anul 2018).

48% din Consiliile raionale (Călărași, Cimișlia, Bălți, UTA Găgăuzia, Căușeni, Criuleni, Cantemir, Dondușeni, Edineț, Ialoveni, Leova, Orhei, Rîșcani, Șoldănești, Telenești) au raportat asigurarea publicării informației privind gestionarea patrimoniului entității publice. Cu referire la publicarea informației privind atragerea și gestionarea asistenței externe, a fost înregistrate progrese întru realizarea activității în cadrul Consiliilor municipal/raional Bălți, Călărași, Cantemir, Criuleni, Edineț, Ialoveni, Leova, Rîșcani, Șoldănești și Telenești și Ungheni (o rată mai mare cu 22% comparativ cu anul 2018).

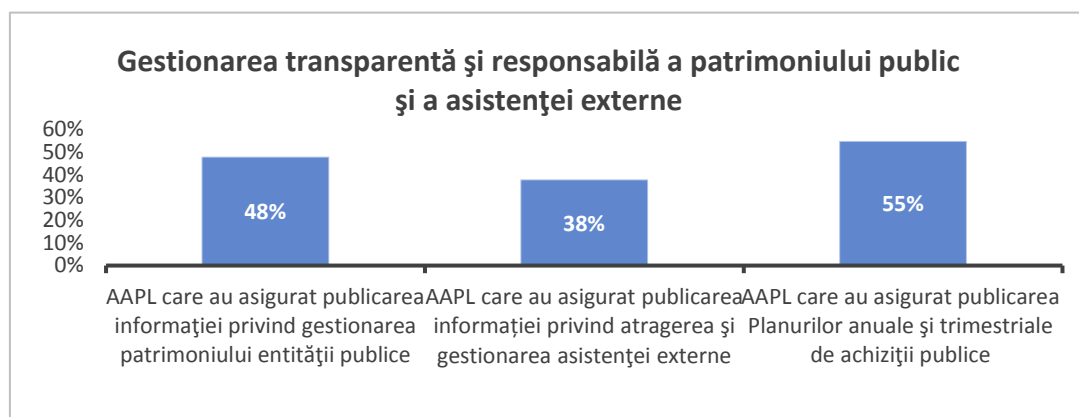
Totodată, pe marginea realizării Rapoartelor privind rezultatul (performanța) obținut în urma asistenței fondurilor externe, au raportat Consiliul raional Călărași, Criuleni, Edineț, Leova, Dondușeni și Telenești.

Publicarea pe pagina web a informațiilor privind planificarea și administrarea lucrărilor de construcții în cadrul autorității publice a fost asigurată de către **38 %** din numărul Consiliilor raionale raportoare, după cum urmează, Consiliile municipale/raionale Călărași, Cantemir, Criuleni, Dondușeni, Edineț, Ialoveni, Leova, UTA Găgăuzia, Orhei, Șoldănești și Telenești, înregistrându-se o creștere cu 14% comparativ cu anul precedent.

55% din Consiliile municipale/raionale (Basarabeasca, Călărași, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Ialoveni, Leova, Orhei, Rîșcani, Șoldănești, Soroca, Taraclia, Ungheni și Telenești) au raportat asigurarea publicării pe paginile lor web oficiale, a Planurilor anuale și trimestriale de achiziții publice (o creștere cu 11%).

De asemenea, în baza Raportului de monitorizare a evoluției administrațiilor publice locale de nivelul I și II din Moldova în ce privește deschiderea acestora către cetățeni, pentru perioada 2016-2018³², se constată că în procesul de monitorizare a transparenței achizițiilor publice se atestă pentru perioada anului 2018, comparativ cu anul 2016, 2017 o evoluție la etapa de planificare a achizițiilor publice și publicare pe pagina web a planurilor de achiziții de către Consiliile raionale/municipale.

În cadrul examinării rapoartelor autorităților publice locale, s-a evidențiat lipsa informațiilor pertinente pentru indicatori relevanți, cu practica de a exclude din raport o serie de indicatori sau chiar acțiunea din Planul local anticorupție.

Totodată, au fost înregistrate o serie de deficiențe în implementarea și prezentarea informației elocvente conform indicatorilor de progres a acțiunii în cauză. Astfel, au fost identificate neconcordanțe numerice în informațiile expuse de către autoritățile raportoare pentru perioadele anterioare, ceea ce devine suspectabil în contextul calității și veridicității materialului expus pentru informare.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
14	Asigurarea transparenței în procesul de administrare și gestionare a bunurilor patrimoniului public local	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul anunțurilor privind desfășurarea licitațiilor de vânzare/locățiune/arendă a bunurilor patrimoniului public local publicate în termeni rezonabili, inclusiv pe pagina web a APL; Numărul informațiilor cu privire la rezultatele licitațiilor/concursurilor/negocierilor de vânzare/locățiune/arendă a bunurilor patrimoniului public local aduse la cunoștința publicului prin intermediul panourilor informative, paginii web a APL; Numărul audierilor/dezbaterilor/consultărilor publice pe subiecte privind gestionarea patrimoniului public organizate, Numărul persoanelor care au solicitat îmbunătățirea condițiilor de trai și/sau	Pagina web a APL; Panouri informative	REALIZAT PARȚIAL

³² <http://viitorul.org/files/library/Raport%20Evolutie%20APL%20si%20II%202018%203%20ro.pdf>

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
				atribuirea terenurilor de pământ pentru construcția caselor individuale de locuit; Numărul actelor normative și deciziilor APL pe subiecte privind gestionarea patrimoniului public publicate în presa locală		

Unul din cele mai vulnerabile domenii pentru autoritățile administrației publice locale îl reprezintă administrarea patrimoniului unităților administrativ-teritoriale. Acest fapt se datorează interesului sporit pentru patrimoniu și cadrului legal lacunar, fapt ce dă posibilitate interpretărilor abuzive.

Asigurarea transparenței în procesul de administrare și gestionare a bunurilor patrimoniului public local, contribuie la respectarea angajamentelor autorităților prestatoare de servicii publice față de cetățeni.

Din informațiile parvenite către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare al SNIA, 15 Consilii raionale (Consiliile raionale/municipale Bălți, Basarabeasca, Călărași, Cantemir, Căușeni, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Ialoveni, UTA Găgăuzia, Leova, Soroca, Sîngerei, Ștefan-Vodă și Strășeni) au asigurat publicarea în termeni rezonabili inclusiv pe pagina web a entității a anunțurilor privind desfășurarea licitațiilor de vânzare/locățiune/arendă a bunurilor patrimoniului public local.

45% din Consiliile raportoare au asigurat aducerea la cunoștința publicului prin intermediul panourilor informative/paginii web a informațiilor cu privire la rezultatele licitațiilor/concursurilor/negocierilor de vânzare/locățiune/arendă a bunurilor patrimoniului public local.

Suplimentar, Consiliile raionale/municipale Bălți, Călărași, Criuleni, Dondușeni, Ialoveni, Orhei, Rîșcani, Strășeni și Teleneshti au asigurat organizarea audierilor/dezbaterilor/consultărilor publice pe subiecte privind gestionarea patrimoniului public.

Raportul de monitorizare a evoluției administrațiilor publice locale de nivelul I și II din Moldova în ce privește deschiderea acestora către cetățeni, pentru perioada 2016-2018³³, denotă o regresie în administrarea patrimoniului public înregistrată în perioada monitorizată 2016-2018, drept urmare, se recomandă depunerea unui efort mai mare de către administrația publică locală întru sporirea transparenței.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
15	Elaborarea, adoptarea și publicarea Regulamentului intern de gestionare a patrimoniului public local;	Trimestrul IV. 2018		Regulament intern de gestionare a patrimoniului public local elaborat, aprobat și publicat. Desemnarea persoanei responsabile de administrarea și gestionarea patrimoniului public și publicarea datelor de contact.	Pagina web a APL	REALIZAT PARȚIAL

³³ <http://viitorul.org/files/library/Raport%20Evolutie%20APL%20si%20II%202018%203%20ro.pdf>

Din informațiile recepționate au fost identificate 6 Consilii raionale/municipale printre care, Consiliul raional Basarabeasca, Călărași, Cantemir, Criuleni, Orhei, Soroca, care au asigurat elaborarea, adoptarea și publicarea Regulamentului intern de gestionare a patrimoniului public local.

Totodată, cu referire la desemnarea persoanei responsabile de administrarea și gestionarea patrimoniului public și publicarea datelor de contact au raportat 3 Consilii raionale/municipale Călărași, Cantemir, Soroca.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
16	Delimitarea și înregistrarea tuturor terenurilor în terenuri proprietate publică a statului și terenuri proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale, inclusiv a terenurilor ce țin de domeniul public sau cel privat	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Registru al terenurilor proprietate publică elaborat, aprobat, actualizat permanent și publicat. Numărul terenurilor – proprietate publică delimitate și înregistrate în Registru.	Registru terenurilor proprietate publică; Pagina web a APL;	REALIZAT PARȚIAL

Acțiunea în cauză a fost raportată drept realizată de către 3 dintre autoritățile administrației publice locale de nivelul II, și anume Consiliul raional Călărași și Consiliul raional Edineț și Consiliul raional Orhei care au asigurat elaborarea, aprobarea, actualizarea permanentă și publicarea pe pagina web oficială a instituției a Registrului terenurilor proprietate publică.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
18	Instruirea specialiștilor în domeniul administrării și gestionării patrimoniului public	Permanent		Numărul persoanelor instruite; Numărul cursurilor de instruire;		REALIZAT PARȚIAL

Instruirea specialiștilor reprezintă o prioritate la nivelul național, susținerea acestui proces fiind de competența fiecărei autorități publice centrale sau locale.

Potrivit reglementărilor în vigoare autoritățile publice au deplină competență în planificarea formării, în achiziționarea serviciilor de formare și în monitorizarea și evaluarea formării agenților publici.

Instruirea specialiștilor în domeniul administrării și gestionării patrimoniului public a fost facilitată în cadrul a 17 autorități publice locale, (Consiliile raionale Anenii Noi, Călărași, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Edineț, Glodeni, Ialoveni, Leova, Orhei, Sîngerei,

Soroca, Strășeni, Telenești, Ungheni și Ștefan -Vodă), cu 3 autorități mai multe decât în anul precedent.

Numărul total de persoane instruite în domeniul administrării și gestionării patrimoniului public în cadrul acestor autorități, pentru perioada anului 2019 a constituit un număr de 138 persoane.

Totodată, rămîne relevant exercițiul de evaluare a implementării acestei acțiuni, prin care se atestă un nivel scăzut de realizare, care își găsește pretextul în o serie de vulnerabilități evidențiate în partea introductivă a raportului.

Subsidiar, dezvoltarea capacităților autorităților publice locale de nivelul II, în domeniul administrării patrimoniului prin elaborarea și desfășurarea cursurilor de instruire privind administrarea eficientă a patrimoniului public se regăsește și în Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de descentralizare pentru anii 2012–2018, realizarea căreia a fost evaluată în cadrul Raportului de monitorizare “Situția democrației locale și gradului de implementare a documentelor de politici în domeniul descentralizării din Republica Moldova”, realizat de Congresul Autorităților Locale din Moldova și IDIS “Viitorul” cu suportul Fundației Est-Europene, din resursele acordate de Guvernul Suediei, în anul 2018. Termenul limită pentru realizarea acestei acțiuni a fost stabilit anul 2018, drept urmare, în urma evaluării, gradul de executare atribuit de către experți a fost unul nesatisfăcător, adică “nerealizat”³⁴.

Prioritatea 3. Asigurarea transparenței și prevenirea corupției în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice.

Rezultatele scontate:

1. Transparență și acces la informație la toate etapele procesului de achiziție publică efectuate de APL asigurat

2. Membrii grupului de lucru pentru achiziții și specialiștii pe achiziții publice din cadrul APL instruiți și pregătiți corespunzător.

3. Încălcarea măsurilor de integritate instituțională și regimului conflictelor de interese de către membrii grupului de lucru pentru achiziții sancționată.

4. Combaterea concurenței neloiale în domeniul achizițiilor publice asigurată.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
19	Corelarea procesului de achiziții cu planurile de dezvoltare a localității, antrenarea societății în procesul de identificare a necesităților, evitarea achizițiilor	Anual, la elaborarea proiectului bugetului		Bugetul consultat înainte de aprobare, elaborat; Planul de achiziții elaborat și publicat pe pagina web a instituției; Achizițiile efectuate conform planului de achiziții;	Rapoartele de monitorizare a executării contractelor de achiziții Pagina web a APL	REALIZAT PARȚIAL

³⁴ <http://www.viitorul.org/files/library/raport%202018%20nou%20%281%29.pdf>

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
	inutile și neplanificate					

Realizarea corelării procesului de achiziții cu planurile de dezvoltare a localității, antrenarea societății în procesul de identificare a necesităților, evitarea achizițiilor inutile și neplanificate și anume elaborarea și aprobarea bugetului entității publice, a fost asigurată de către 16 Consilii raionale raportoare (Consiliile raionale Călărași, Cantemir, Orhei, Ialoveni, Căușeni, Cimișlia, Dondușeni, Drochia, UTA Găgăuzia, Edineț, Glodeni, Leova, Șoldănești, Ștefan Vodă, Strășeni și Telenești).

Totodată, pe marginea asigurării elaborării și publicării pe pagina web a instituției a Planului de achiziții, au raportat circa 59% dintre Consiliile raionale raportoare, fapt ce constituie o descreștere cu 1% comparativ cu anul precedent.

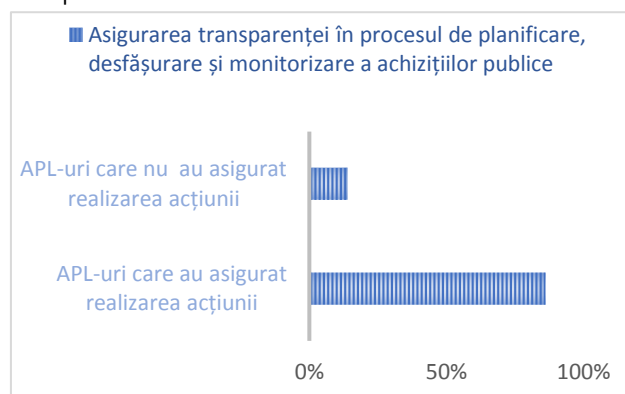
Subsecvent, asigurarea conformității executării Planului de achiziții a entității publice, a fost raportată ca realizată de către circa 62 % dintre Consiliile raionale/municipale (Călărași, Bălți, Călărași, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Drochia, UTA Găgăuzia, Ialoveni, Orhei, Edineț, Glodeni, Leova, Șoldănești, Strășeni și Telenești), o creștere cu 10% comparativ cu anul 2018.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
20	Asigurarea transparenței în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul anunțurilor de intenție publicate în Buletinul Achizițiilor Publice (BAP) și pe pagina web a Agenției Achiziții Publice (AAP); Rezultatele/anunțurile de atribuire, publicate pe pagina web a APL; Numărul anunțurilor publicate în presa locală și regională; Rapoartele anuale și semestriale privind executarea contractelor de achiziții publice elaborate și publicate pe pagina web a APL;	Rapoartele de activitate ale AAP; Pagina web a AAP; (BAP); Pagina web a APL;	REALIZAT PARȚIAL

Transparența asigurată în procesul achizițiilor publice contribuie la eliminarea riscurilor fraudării acestora, facilitează monitorizarea din partea părților terțe și promovează calitatea lucrărilor realizate pentru beneficiul public.

Asigurarea transparenței în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice, a fost raportată de 86% din Consiliile raionale, care au asigurat publicarea a 248 anunțuri de intenție în Buletinul Achizițiilor Publice și pe pagina web a Agenției Achiziții Publice.

Subsidiar, 69 % din autorități (Consiliile raionale Basarabeasca, Călărași, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Criuleni, UTA Găgăuzia, Drochia, Edineț, Glodeni, Ialoveni, Leova, Orhei, Rîșcani,

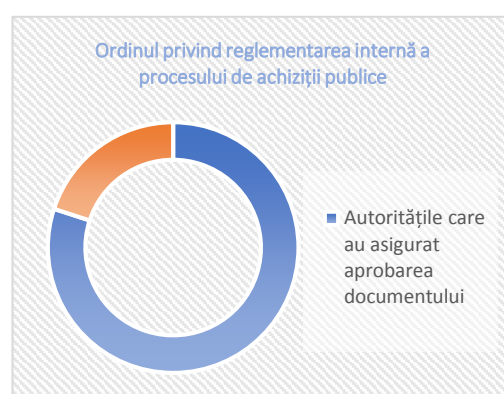
Sîngerei, Șoldănești, Soroca, Telenești, Ungheni și Strășeni) au raportat pe marginea elaborării și publicării pe paginile web ale autorităților, a rapoartelor semestriale și anuale privind executarea contractelor de achiziții publice (o creștere a ponderii cu 21% în comparație cu anul 2018).

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
21	Reglementarea internă a procesului de achiziții publice	Trim. II 2018, permanent		Ordinul intern privind activitatea grupului de lucru ca specificarea comprehensivă a drepturilor și responsabilităților fiecărui membru este elaborat și aprobat.	Registrul de acte;	REALIZAT PARȚIAL

Pornind de la faptul că achizițiile publice presupun utilizarea banilor publici, iar lucrările, serviciile prestate și bunurile procurate sunt în interes public, se impune o transparență maximă a procedurilor și rezultatelor achizițiilor publice.

În această ordine de idei elaborarea și aprobarea ordinului intern privind activitatea grupului de lucru cu specificarea comprehensivă a drepturilor și responsabilităților fiecărui membru a Comisiei pentru organizarea și desfășurarea achizițiilor bunurilor, lucrărilor și serviciilor reprezintă un prim pas întru asigurarea respectării normelor legale.

Din informațiile acumulate 72% din Consiliile raionale raportoare (Consiliile raionale/municipale Bălți, Basarabeasca, Călărași, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Criuleni, UTA Găgăuzia, Dondușeni, Drochia, Edineț, Glodeni, Ialoveni, Leova, Orhei, Rîșcani, Sîngerei, Strășeni, Șoldănești, Taraclia și Telenești) au informat despre elaborarea și aprobarea ordinului intern privind activitatea grupului de lucru ca specificarea comprehensivă a drepturilor și responsabilităților fiecărui membru.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
22	Consolidarea procesului de monitorizare a executării contractelor și efectuarea modificărilor în contracte	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Persoana responsabilă de monitorizarea procesului de executarea a contractelor desemnată, Rapoartele de monitorizare sunt prezentate lunar grupului de lucru pentru achiziții, Numărul acordurilor de modificare a contractelor din numărul totalul de acorduri adiționale semnate examinate și aprobate de grupul de lucru, Numărul contractelor neperformante examinate în ședință grupului de lucru, cu luarea deciziilor în contextul acestora	Ordinul conducătorului; Procese verbale ale ședințelor grupului de lucru; Rapoartele	REALIZAT PARȚIAL

Consolidarea procesului de monitorizare a executării contractelor și efectuarea modificărilor în contracte în cadrul autorităților publice locale de nivelul II, a fost asigurată de către 83 % de Consiliile raionale raportoare.

Astfel, 20 Consilii raionale (Basarabeasca, Anenii Noi, Călărași, Căușeni, Cimișlia, Criuleni, Cantemir, UTA Găgăuzia, Dondușeni, Edineț, Glodeni, Ialoveni, Orhei, Rîșcani, Șoldănești, Soroca, Ștefan-Vodă, Telenești, Ungheni și Strășeni), ce reprezintă o creștere cu 4 entități în comparație cu anul 2018, au raportat desemnarea persoanei responsabile de monitorizarea procesului de executare a contractelor în cadrul autorității publice.

În ceea ce privește asigurarea prezentării lunare a Rapoartelor de monitorizare către grupul de lucru pentru achiziții, această acțiune a fost realizată de către 42 % din Consilii raionale raportoare (Consiliile municipale/raionale Bălți, Călărași, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Ialoveni, Orhei, Drochia, Soroca, Ungheni, UTA Găgăuzia).

Subsidiar, 11 dintre Consiliile raionale/municipale (Bălți, Dondușeni, Călărași, Cimișlia, Ialoveni, Leova, Orhei, Glodeni, Ungheni și UTA Găgăuzia) au raportat înregistrarea cazurilor de modificare a contractelor din numărul totalul de acorduri adiționale semnate examinate și aprobate de grupul de lucru.

Din informațiile parvenite de la autoritățile raportoare, nu au fost înregistrate cazuri pe marginea contractelor neperformante examinate în cadrul grupurilor de lucru ale autorităților administrației publice locale.

Cu referire la încălcările care au dus la sesizarea organelor competente, 3 autorități ale administrației publice locale (Consiliile raionale Edineț, Orhei și Rîșcani) au raportat despre existența a 3 astfel de cazuri, fără a specifica progresul și/sau finalitatea proceselor.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
23	Încurajarea participării societății în componența grupului de lucru prin crearea unei liste de ONG-uri care vor primi înștiințări la anunțarea achizițiilor și includerea în componența grupului de lucru pentru achiziții a reprezentanților societății civile	Permanent, cu verificare a semestrială a indicatorilor de progres		Registrul de evidență a cererilor parvenite de la societatea civilă întocmit; Numărul cererilor de includere în componența grupului de lucru pentru achiziții din partea societății civile; Numărul reprezentanților societății civile incluși în componența grupului de lucru pentru achiziții; Numărul procedurilor de achiziție, la care au participat reprezentanții societății civile în calitate de membri ai grupului de lucru pentru achiziții;	Registrul cererilor parvenite din partea societății civile; Pagina web a APL	REALIZAT PARȚIAL

Asigurarea elaborării Registrului de evidență a cererilor parvenite de la societatea civilă, a fost raportată de către 12 autorități raportoare ce constituie circa 41 % (Consiliile

raionale/municipale Călărași, Bălți, Cantemir, Dondușeni, Drochia, Glodeni, Ialoveni, Orhei, Rîșcani, Șoldănești și Soroca).

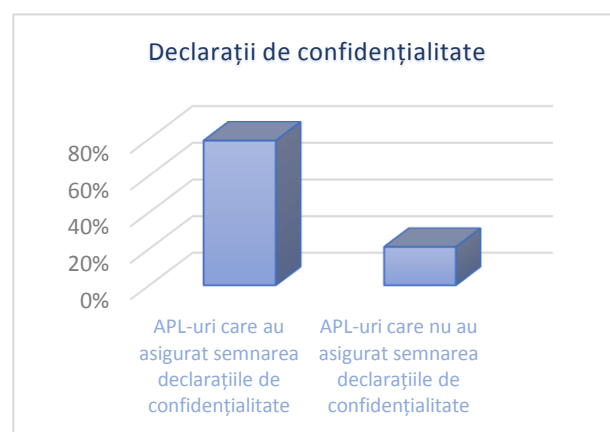
Totodată, în cadrul Consiliului raional Drochia a fost înregistrat un caz din partea societății civile, drept urmare, componența grupului de lucru pentru achiziții în cadrul Consiliului a fost suplinit cu o persoană, reprezentant al societății civile. De asemenea, din informațiile recepționate, Consiliul municipal Bălți și Consiliul raional Drochia raportează că în componența Grupului de lucru pentru achiziții, este prezent câte un reprezentant ai societății civile, de asemenea, Consiliul raional Dondușeni a menționat existența a 2 reprezentanți, Consiliul raional Cantemir-3 reprezentanți.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
24	Asigurarea respectării regulilor de evitare a conflictelor de interes pe parcursul aplicării procedurii de atribuire a contractului de achiziții	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Membrii grupului de lucru pentru achiziții informați și instruiți privind regulile de evitare a conflictelor de interes; Declarațiile de confidențialitate și imparțialitate semnate de către fiecare membru al grupului de lucru la fiecare procedură de achiziție publică; Numărul de încălcări constatate/ Măsurile întreprinse în vederea înlăturării încălcărilor constatate	Dosarul de achiziție publică; Pagina web a AAP; SIA "RSAP"	REALIZAT PARȚIAL

Conform descrierii Sumarului celor mai bune și celor mai proaste 10 politici locale și regionale din Republica Moldova, elaborat de către IDIS Viitorul, se evidențiază că corupția în achizițiile publice este cea mai gravă problemă a sistemului, iar costurile acesteia se ridică la 20-25% dintr-un contract³⁵.

Totodată, în cadrul studiului „Prevenirea corupției și promovarea eticii publice la nivel local și regional în țările Parteneriatului Estic”, este relevat faptul că cea mai răspândită formă de corupție în Moldova, conform experților, este cea de favoritism în achizițiile publice (83%).³⁶

În acest sens, cazurile de favoritism în procesul de achiziții publice trebuie denunțate. Acest lucru va spori nivelul de transparență în gestionarea bugetului local, va informa corect cetățenii despre procedurile de achiziții publice și implicare a aleșilor locali, cât și a funcționarilor publici, în scheme ilegale.

³⁵ http://viitorul.org/files/library/Sumar%20rom_1.pdf

³⁶ <http://www.lse.ac.uk/business-and-consultancy/consulting/assets/documents/preventing-corruption-and-promoting-public-ethics.pdf>

Din rapoartele parvenite de la autoritățile publice locale pentru anul 2019, în cadrul a 69 % de autorități (Consiliile raionale/municipale Bălți, Anenii Noi, Basarabeasca, Călărași, Cantemir, Cimișlia, UTA Găgăuzia, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Ialoveni, Leova, Rîșcani, Soroca, Strășeni, Taraclia, Telenești și Ungheni), au fost raportate către Secretariatul Grupului de Monitorizare al SNIA, informații precum că membrii grupului de lucru pentru achiziții au fost înștiințați și instruiți privind regulile de evitare a conflictelor de interese. Suplimentar, 79% din Consiliile raionale raportoare au informat Secretariatul că au asigurat semnarea declarațiilor de confidențialitate și imparțialitate de către fiecare membru al grupului de lucru la fiecare procedură de achiziție publică. Totodată, din numărul total de consilii raportoare, a fost înregistrat un caz de încălcare constatată în asigurarea respectării conflictelor de interese pe parcursul aplicării procedurii de atribuire a contractului de achiziții.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
25	Prevenirea concurenței neloiale în achizițiile publice	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul de participări a membrilor grupului de lucru pentru achiziții informați la instruire privind regulile de combatere a concurenței neloiale în procesul de achiziție publică de combatere a concurenței neloiale în procesul de achiziție publică; Numărul mediu de operatori economici participanți la o procedură de achiziție publică; Numărul procedurilor anulate din lipsa concurenței/ofertelor; Numărul contestațiilor depuse privind procedurile de achiziție desfășurate de APL; Numărul de încălcări constatate/Măsurile întreprinse în vederea înlăturării încălcărilor constatate Numărul sesizărilor depuse de către APL la Agenția Achiziții Publice, Consiliul Concurenței, Centrul Național Anticorupție;	Rapoartele de activitate ale Agenției Achiziții Publice; Dosarul de achiziție publică; Pagina web a AAP; SIA "RSAP"	REALIZAT PARȚIAL

Coordonarea procesului de prevenirea a concurenței neloiale în procesul achizițiilor publice, a fost asigurată în cadrul a 17 Consilii raionale/municipale (Anenii Noi, Cantemir, Cimișlia, Dondușeni, UTA Găgăuzia, Edineț, Glodeni, Leova, Rîșcani, Șoldănești, Soroca, Ialoveni, Orhei, Sîngerei, Strășeni, Ștefan-Vodă și Ungheni) unde membrii grupului de lucru pentru achiziții au beneficiat de instruire pe marginea regulilor de combatere a concurenței neloiale în procesul de achiziții publice.

Subsecvent, în cadrul a 12 autorități publice locale (Consiliile raionale/municipale, Basarabeasca, Călărași, Edineț, Ialoveni, Orhei, Rîșcani, UTA Găgăuzia, Șoldănești, Soroca, Ștefan-Vodă, Strășeni, Ungheni și Bălți) au fost înregistrate în total 38 de contestații depuse privind procedurile de achiziții desfășurate în cadrul autorității. Informații cu referire la măsurile întreprinse nu au fost recepționate.

Suplimentar, în cadrul Consiliilor raionale/municipale Bălți, UTA Găgăuzia, Criuleni și Telenești au fost înregistrate trei sesizări transmise în adresa organelor competente, despre finalitatea cărora nu au fost aduse careva informații adiționale.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
26	Instruirea specialiștilor în achiziții publice, a membrilor grupului de lucru pe achiziții din cadrul APL	Permanent, cu verificare ea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul specialiștilor, membrilor grupului de lucru pe achiziții instruiți; Numărul instruirilor de care a beneficiat fiecare specialist în achiziții publice și membru al grupului de lucru	Informații despre instruirile organizate, Informații despre instruirile organizate de Agenția Achiziții Publice	REALIZAT PARȚIAL

Se relevă cazuri de implicare a persoanelor în fapte de corupție sau conexe pe motivul necunoașterii prevederilor legale, a obligațiilor și drepturilor ce i se atribuie. Deși necunoașterea legii nu exclude persoana vinovată de pedeapsă, perfectarea cunoștințelor angajaților reprezintă cea mai eficientă modalitate de prevenire a unor viitoare manifestări de ilegalități și la sporirea profesionalismului și eficienței în activitatea autorităților.

În cadrul autorităților administrației publice locale au fost instruiți circa 145 de specialiști în achiziții publice și/sau membrii a grupului de lucru pe achiziții din cadrul a 22 de Consilii raionale/municipale (Bălți, Basarabeasca, UTA Găgăuzia, Călărași, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Criuleni, Drochia, Edineț, Glodeni, Ialoveni, Leova, Orhei, Sîngerei, Rîșcani, Șoldănești, Ștefan-Vodă, Soroca, Taraclia, Ungheni și Telenești) ce constituie 76 % de autorități raportoare către Secretariatul Grupului de Monitorizare al SNIA.

Prioritatea 4. Sporirea calității serviciilor publice printr-un management eficient al resurselor umane

Rezultatele scontate:

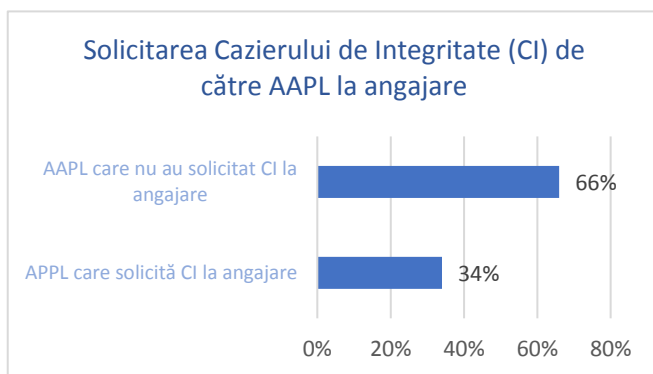
- 1. Proces de recrutare, selectare, angajare și promovare a personalului în funcții publice organizat cu respectarea principiilor de transparență și integritate asigurat.*
- 2. Agenții publici din cadrul APL și aleșii locali instruiți.*
- 3. Mecanism de evaluare de către cetățeni a calității serviciilor publice prestate implementat și aplicat periodic.*

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
27	Asigurarea angajării și promovării agenților publici pe bază de merit și de integritate profesională	Permanent, cu verificare ea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul de agenți publici angajați prin concurs sau prin transfer de la alte entități publice; Numărul de anunțuri privind lansarea concursurilor de ocupare a funcțiilor publice publicate pe portalul Numărul cazierelor de integritate solicitate de entitățile publice la angajare.		REALIZAT PARȚIAL

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
				Numărul de contestații depuse împotriva rezultatelor concursurilor organizate. Numărul de agenți publici angajați/reconfirmați în funcții ca urmare a verificării conform Legii nr. 271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice		

Politica de dezvoltare și promovare profesională a resurselor umane în autoritățile administrației publice locale are la bază principiul selectării și angajării cadrelor în serviciu prin concurs, conform criteriilor transparente și obiective de selectare în bază de merit, calificare profesională, capacitate, competență și integritate profesională, fără a admite favorizarea intereselor private și a oricăror forme de discriminare pe motiv de sex, rasă, limbă, religie, opinii politice sau orice altă opinie, origine națională sau socială, precum și alte forme de discriminare.

Raportarea privind progresele înregistrate în implementarea acțiunii nr. 27 din Planul local anticorupție, pentru anul 2019, a fost asigurată de către 79% dintre autoritățile publice locale. În ceea ce privește indicatorul privind numărul cazierelor de integritate solicitate la angajare, de către entitățile publice locale ca și în cazul raportării pentru perioada anterioară, aceasta rămâne a fi o latură nerespectată. Totodată, se menține interpretarea confuză dintre cazierul juridic solicitat de la

participantul la concurs și cazierul de integritate, pe care angajatorul îl solicită de la Centrul Național Anticorupție. Drept urmare, din numărul total de instituții raportoare, 10 Consilii raionale (Călărași, Criuleni, Edineț, Fălești, Dondușeni, UTA Găgăuzia, Ialoveni, Sîngerei, Telenești și Șoldănești) au comunicat despre solicitarea cazierelor de integritate la angajarea agentului public.

Subsecvent, din informațiile oferite de către entitățile publice raportoare nu au fost identificate cazuri privind depunerea contestațiilor împotriva rezultatelor concursurilor organizate pentru recrutarea și promovarea agenților publici în cadrul autorităților.

Subsecvent, din informațiile oferite de către entitățile publice raportoare nu au fost identificate cazuri privind depunerea contestațiilor împotriva rezultatelor concursurilor organizate pentru recrutarea și promovarea agenților publici în cadrul autorităților.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
28	Asigurarea condițiilor și încurajarea participării în cadrul instruirilor, programelor de dezvoltare	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor		Numărul agenților publici și aleșilor locali care a beneficiat de programe de dezvoltare profesională; Numărul instruirilor, programelor de dezvoltare profesională de care a beneficiat un agent public, ales local pe durata unui an.	Informații despre instruirile, programele de dezvoltare; Informații de la	REALIZAT PARȚIAL

profesională
pentru
agenții
publici și
aleșii locali
(domeniul
de
specialitate,
integritate
anticorupție)

Resurse
Umane

Agenții publici din cadrul autorităților administrației publice centrale și locale se confruntă cu schimbări frecvente ale cadrului normativ, cu necesități noi ale sectorului privat și ale societății civile, cu cerințe față de modernizarea serviciilor publice. Pentru a răspunde la aceste necesități, agenții publici trebuie să fie instruiți și să-și dezvolte permanent potențialul atât personal cât și profesional.

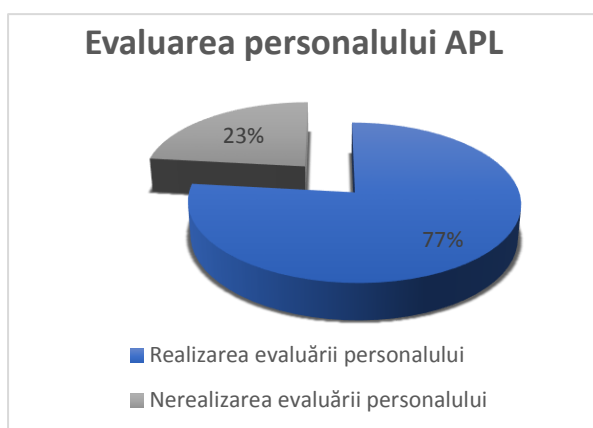
Încurajarea participării în cadrul instruirilor, programelor de dezvoltare profesională pentru agenții publici și aleșii locali (domeniul de specialitate, integritate anticorupție), din informațiile parvenite, a fost asigurată în cadrul a 20 autorități publice locale, (Consiliile raionale Basarabeasca, UTA Găgăuzia, Călărași, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Dondușeni, Drochia, Edineț, Glodeni, Ialoveni, Leova, Orhei, Rîșcani, Sîngerei, Șoldănești, Soroca, Ștefan-Vodă, Strășeni și Ungheni) ce constituie 69 % din numărul total de autorități publice raportoare.

Prin urmare, au beneficiat de instruirii și/sau programe de dezvoltare profesională (domeniul de specialitate, integritate, anticorupție) circa 667 de agenți publici din cadrul autorităților administrației publice locale de nivelul II.

Totodată, procesul de instruire a agenților publici din cadrul autorităților administrației publice locale de nivelul II, întâmpină o serie de deficiențe pe care le-au constatat inclusiv și reprezentanții ONG-urilor antrenați în procesul de monitorizare alternativă a implementării Planurilor locale anticorupție în cadrul Programului de Granturi mici, implementat cu suportul proiectului PNUD, incluse în Rapoartele de monitorizare alternative.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
29	Evaluarea permanentă a performanțelor personalului	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Comisie de evaluare a personalului creată; Număr chestionare elaborate; Numărul evaluărilor efectuate; Numărul funcționarilor supuși evaluării	Informații despre instruirile, programele de dezvoltare; Informații de la Resurse Umane	REALIZAT PARȚIAL

Evaluarea permanentă a performanțelor profesionale individuale are ca scop aprecierea obiectivă a activității personalului, prin compararea gradului de îndeplinire a obiectivelor și criteriilor de evaluare stabilite pentru o anumită perioadă cu rezultatele obținute în mod efectiv.

Totodată, în cadrul procesului de evaluare a performanțelor profesionale individuale în raportul de evaluare sunt identificate acele segmente și direcții profesionale, în care funcționarul public evaluat necesită formare profesională suplimentară. Din informațiile parvenite în adresa Secretariatului Grupurilor de monitorizare al SNIA, asigurarea realizării evaluării permanente a personalului este realizată în cadrul a circa 76% de autorități publice locale (Consiliile raionale

Basarabeasca, Anenii Noi, UTA Găgăuzia, Călărași, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Glodeni, Ialoveni, Ocnița, Leova, Rîșcani, Sîngerei, Șoldănești, Soroca, Ștefan-Vodă, Strășeni, Taraclia, Ungheni și Telenești).

În ceea ce privește crearea și funcționarea Comisie de evaluare a personalului, a fost raportată îndeplinirea acestei prevederi de către Consiliile raionale Călărași, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Glodeni, Ialoveni, Orhei, Rîșcani, Sîngerei, Șoldănești, Ștefan-Vodă, Strășeni, Soroca și Telenești.

De asemenea, cu referire la crearea structurii care monitorizează și coordonează procesul de evaluare în cadrul celorlalte instituții publice locale vizate, informații adiționale nu au fost recepționate, drept urmare, se face dificilă analiza obiectivității evaluărilor de personal realizate în cadrul autorităților raportoare, precum și clasificarea nivelului de realizare a acțiunii.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția resp.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
30	Instituirea unui mecanism de evidență a reclamațiilor cetățenilor privind calitatea serviciilor publice prestate.	Permanent cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Boxă pentru reclamații instalată în cadrul APL; Rubrică pentru reclamații disponibilă pe pagina web a APL; Numărul cetățenilor nemulțumiți de calitatea serviciilor publice prestate; Numărul problemelor depistate; Raport privind evoluția calității serviciilor publice în viziunea cetățenilor/beneficiarilor elaborat și publicat;	Instituirea unui mecanism de evidență a reclamațiilor cetățenilor privind calitatea serviciilor publice prestate.	REALIZAT PARȚIAL

Instituirea unui mecanism de evidență a reclamațiilor cetățenilor privind calitatea serviciilor publice prestate, contribuie la sporirea nivelului de încredere a celor din urmă față de entitatea publică, precum și la realizarea eficace a procesului de gestionare a riscurilor de corupție.

Asigurarea atingerii indicatorilor de progres regăsiți la acțiunea sus-menționată, a fost raportată de către 19 Consilii raionale/municipale (Bălți, UTA Găgăuzia, Basarabeasca, Călărași, Cantemir, Criuleni, Dondușeni, Edineț, Drochia, Glodeni, Ialoveni, Orhei, Leova, Rîșcani, Sîngerei, Șoldănești, Strășeni, Telenești și Ungheni) care au raportat pe marginea instalării unei boxe pentru reclamații în cadrul autorității și/sau funcționalitatea rubricii pentru reclamații disponibilă pe pagina web a entității.

Din rapoartele autorităților parvenite pentru perioada anului 2019 a fost identificat înregistrarea a 43 de reclamații din partea cetățenilor care sau soldat cu identificarea a 355 probleme interinstituționale, despre rezolvarea cărora nu a parvenit careva clarificări.

Autoritățile publice locale trebuie să acorde o atenție deosebită orientării către cetățean și în acest sens considerăm că soluționarea reclamațiilor și apelurilor depuse de către beneficiarul serviciului public acordat, sau alte părți interesate reprezintă una dintre valorile sale de progres. În acest sens, instituirea mecanismului de evidență a reclamațiilor, transparența și disponibilitatea modului de tratare al reclamațiilor și apelurilor reprezintă un prim pas spre perfecționarea și creșterea încrederii cetățeanului în autoritățile publice locale.

Prioritatea 5. Îmbunătățirea comunicării cu cetățenii și transparenței activității APL-urilor

Rezultatele scontate:

1. *Proces decizional transparent și participativ asigurat.*
2. *Accesul la informație și comunicarea cu publicul (mass-media, societatea civilă, cetățenii) îmbunătățite.*
3. *Pagini web elaborate și funcționale, care oferă acces la informații complete, exacte și în timp util.*
4. *Rapoarte de transparență anuale elaborate și publicate;*

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
31	Elaborarea/îmbunătățirii funcționării paginii web prin plasarea informațiilor exacte, complete și în timp util.	Permanent, cu verificare semestrială a indicatorilor de progres		Pagină web elaborată, funcțională și actualizată permanent cu informații; Pagina web dispune de: - compartimente privind transparența decizională; consultări publice; servicii publice, achiziții publice, prevenirea corupției - programul de lucru al APL și subdiviziunile sale, cu indicarea zilelor și orelor de audiență a funcționarilor responsabili de furnizarea informațiilor, documentelor oficiale; - date despre Consiliu Local, aleșii locali (nume, date de contact, afilierea politică); - un instrument online pentru depunerea plângerilor/reclamațiilor; - proiectele de decizie, materialele aferente, date despre organizarea ședințelor publice, etc.	Pagina web a APL	REALIZAT PARȚIAL

Unul din instrumentele utilizate de autoritățile publice este „panoul informativ”, care nu este suficient pentru a garanta cetățenilor accesul la informațiile publice. Cel mai modern și comod instrument de diseminare a datelor publice îl reprezintă portalul web guvernamental unde administrația publică locală trebuie să plaseze informații relevante despre activitatea sa.

Despre funcționalitatea paginii web și plasarea informațiilor exacte, complete și în timp util cu privire la transparența decizională; consultări publice; servicii publice, achiziții publice, prevenirea corupției, programul de lucru al autorității și subdiviziunilor sale, zilele și orele de

audiență a funcționarilor responsabili de furnizarea informațiilor, documentelor oficiale; date despre Consiliu local, aleșii locali (nume, date de contact, afilierea politică), instrument online pentru depunerea plângerilor/reclamațiilor; proiectele de decizie, materialele aferente, date despre organizarea ședințelor publice, au raportat 90% (cu 6% mai mult decât în anul 2018) din Consiliile raionale Bălți, Anenii Noi, Basarabeasca, Călărași, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Criuleni, UTA Găgăuzia, Dondușeni, Drochia, Glodeni, Edineț, Leova, Ialoveni, Ocnîța, Orhei, Rîșcani, Sîngerei, Șoldănești, Soroca, Strășeni, Telenești, Taraclia și Ungheni, Ștefan-Vodă.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
32	Organizarea și publicarea informațiilor privind ședințele/consultările publice pentru proiecte de decizie	Permanent, cu verificare semestrială a indicatorilor de progres		Numărul anunțurilor privind ședințele/consultările publice ce urmează a fi organizate; Numărul consultărilor publice organizate; Numărul participanților la consultările publice; Numărul recomandărilor primite din partea participanților la proiectele de decizii; Numărul recomandărilor acceptate Sinteza recomandărilor la fiecare proiecte de decizie consultat publicată pe pagina web a APL	Informații de la coordonatorul procesului de consultare publică, responsabil de asigurarea transparenței procesului decizional; Pagina web a APL	REALIZAT PARȚIAL

Din informațiile analizate în urma recepționării rapoartelor autorităților publice locale au fost înregistrate următoarele progrese:

- 79% din autoritățile publice locale de nivelul II au raportat despre asigurarea publicării anunțurilor privind ședințele/consultările publice ce urmează a fi organizate, înregistrându-se în total 159 de anunțuri.
- 69% din autoritățile administrației publice locale de nivelul II au raportat despre asigurarea organizării a 261 de consultări publice, la care sau întrunit circa 2686 de participanți, unde au fost înregistrate 372 recomandări dintre care au fost acceptate doar 280.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
33	Crearea unor grupuri consultative de lucru permanente sau ad-hoc care participă la elaborarea proiectelor de decizii	Permanent, cu verificare semestrială a indicatorilor de progres		Numărul grupurilor de lucru permanente sau ad-hoc care participă în procesul decizional; Numărul întrunirilor/ședințelor grupurilor de lucru permanente sau ad-hoc Numărul deciziilor adoptate cu consultarea grupurilor și numărul total de decizii adoptate	Pagina web a APL	REALIZAT PARȚIAL

Cu referire la crearea grupurilor consultative de lucru permanente sau ad-hoc care participă la elaborarea proiectelor de decizii, autoritățile publice locale au raportat în număr de 10

Consilii raionale precum Consiliile raionale/municipale Bălți, Călărași, Cantemir, Criuleni, Dondușeni, Edineț, UTA Găgăuzia, Leova, Orhei și Telenești.

Drept urmare, în cadrul acestor autorități au fost organizate 46 ședințe, în urma cărora au fost adoptate 623 de decizii.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
34	Asigurarea respectării transparenței în procesul decizional	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres		Rapoartele anuale privind transparența în procesul decizional publicate pe paginile web ale entității. Stabilirea unor indicatori calitativi privind transparența în procesul decizional.	Pagina web a APL	REALIZAT PARȚIAL

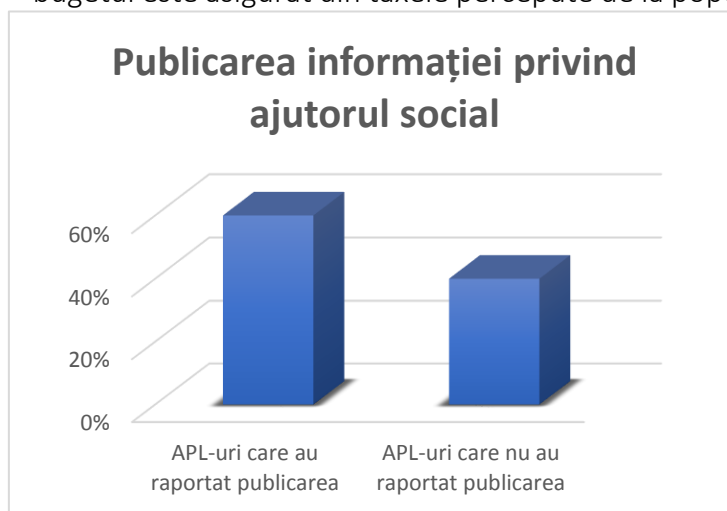
Desfășurarea activității autorităților publice în mod transparent, responsabil în raport cu cetățenii și cu implicarea acestora asigurând crearea posibilităților de participare a cetățenilor, a asociațiilor și a altor părți interesate la procesul decizional din cadrul autorității publice, reprezintă una din laturile inteligibile ale unei societăți integre.

Consiliile raionale/municipale Basarabeasca, Călărași, Cantemir, UTA Găgăuzia, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Edineț, Ialoveni, Leova, Orhei, Rîșcani, Sîngerei, Șoldănești, Soroca, Ștefan-Vodă, Strășeni, Telenești și Ungheni, (cu 9 entități mai mult comparativ cu anul precedent), au raportat despre asigurarea publicării pe paginile web ale entităților, a Rapoartelor anuale privind transparența în procesul decizional. Subsidiar, indicând și elaborarea unor indicatori calitativi și cantitativi privind transparența în procesul decizional. De asemenea, în baza Raportului de monitorizare a evoluției administrațiilor publice locale de nivelul I și II din Moldova în ce privește deschiderea acestora către cetățeni, pentru perioada 2016-2018³⁷, se constată că în urma procesului de monitorizare a administrațiilor publice locale de nivelul II, acestea au stabilit o creștere a gradului de respectare a transparenței în elaborarea, adoptarea și publicarea actelor normative, precum și implicarea cetățenilor în acest proces.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
35	Plasarea informației privind ajutorul social plasat pe pagina web a autorității, panouri informative, mass-media locală și regională	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres		Numărul informațiilor privind ajutorul social plasat pe pagina web a autorității, panouri informative, mass-media locală și regională	Pagina web a APL	REALIZAT PARȚIAL

³⁷ <http://viitorul.org/files/library/Raport%20Evolutie%20APL%20I%20si%20II%202018%203%20ro.pdf>

Printre domeniile proprii de activitate pentru autoritățile publice locale este dezvoltarea și gestionarea serviciilor sociale comunitare pentru categoriile vulnerabile, precum și monitorizarea calității serviciilor sociale. În prestarea serviciilor sociale, administrația publică locală trebuie să se bazeze pe principiul de accesibilitate, care prevede asigurarea accesului persoanelor/famiiliilor defavorizate la toate tipurile de servicii, prin informarea populației despre serviciile sociale existente, precum și adaptarea lor la necesitățile beneficiarilor. Plasarea pe pagina web a autorității, panouri informative, mass-media locală și regională a informațiilor privind ajutorul social facilitează accesibilitatea informațiilor de interes pentru publicul larg, atît timp cît sistemului de asistență socială este unul redistributiv, necontributiv – bugetul este asigurat din taxele percepute de la populație și nu din contribuțiile individuale

de tip asiguratoriu, iar ajutoarele nu sunt acordate în funcție de eventualele contribuții individuale și de mărimea acestora, ci în funcție de necesitățile de existență. Din rapoartele colectate de Secretariatul Grupurilor de Monitorizare al SNIA au fost identificate 20 Consilii raionale (Basarabeasca, UTA Găgăuzia, Călărași, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Ialoveni, Leova, Orhei,

Rîșcani, Sîngerei, Șoldănești, Soroca, Ștefan-Vodă, Strășeni, Taraclia și Telenești) care au raportat pe marginea realizării acțiunii sus-menționate.

Rezultatele înregistrate de către autoritățile administrației publice locale pentru anul 2018 au fost calificate avînd o tendință pozitivă, comparativ cu anii 2016 și 2017, unde Consilii raionale au utilizat mijloacele de comunicare în masă pentru aducerea la cunoștință a informațiilor privind ajutorul social. Aceste constatări au fost evidențiate în Raportul de monitorizare a evoluției administrațiilor publice locale de nivelul I și II din Moldova în ce privește deschiderea acestora către cetățeni, pentru perioada 2016-2018³⁸, care este un produs al inițiativei „Promovarea transparenței și sustenabilității financiare a politicilor regionale, a întreprinderilor de stat și a autorităților locale din Republica Moldova”, inițiativa este implementată de IDIS „Viitorul”, în parteneriat cu Institutul pentru Reforme Economice și Sociale din Slovacia (INEKO).

Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție

Obiectivul pilonului al III-lea: Sporirea prestației justiției și a autorităților anticorupție în prevenirea, combaterea și sancționarea faptelor de corupție, îmbunătățirea mecanismului de recuperare a activelor și asigurarea despăgubirii persoanelor prejudiciate de corupție

Indicatori de impact:

- Încrederea în justiție, în procuratură, în CNA și în Autoritatea Națională de Integritate (ANI), îmbunătățită considerabil

³⁸ <http://viitorul.org/files/library/Raport%20Evoluție%20APL%20si%20si%20II%202018%203%20ro.pdf>

- Independența și eficiența justiției, procuraturii, CNA și ANI, asigurate
- Percepția privind corupția în sectorul justiției, îmbunătățită
- Lipsa corupției în sectorul justiției și lipsa unor influențe improprii din partea executivului asupra justiției.

Prioritatea III.1. Integritatea autorităților anticorupție și a organelor de ocrotire a normelor de drept

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Instruirea inițială și continuă (fiecare 2 ani) a poligrafologilor angajați să-i testeze pe candidații la funcțiile de judecător, procuror, pe angajații CNA, SIS, MAI și SV	Trimestrul I anul 2018, trimestrul I anul 2020	Comisia pentru testări cu poligraful; CSM; CSP; CNA; SIS; MAI; SV	Cel puțin cîte un poligrafolog instruit și certificat pentru testarea candidaților la funcțiile de judecător, procuror, a angajaților CNA, SIS, MAI și SV	Confirmări din partea instituțiilor responsabile (certIFICATELE de instruire)	ÎN PROCES DE REALIZARE

Din rapoartele recepționate de la entitățile responsabile, pe lângă realizarea în totalitate de către Centrul Național Anticorupție și Serviciul de Informații și Securitate a activităților indicate în acțiunile sus-menționate, celelalte entități au evidențiat unele bariere întâmpinate precum necesitatea unei acoperiri financiare substanțiale și lipsa formatorilor naționali pe domeniul respectiv.

Totodată, conform raportului prezentat de **Consiliul Superior al Magistraturii (CSM)**, acesta nu dispune de aparat poligraf prin intermediul căruia să fie asigurată testarea persoanelor care doresc să acceadă în funcția de judecător. Prin Hotărârea nr. 468/19 din 23 iunie 2015, Plenul CSM a avizat pozitiv proiectul hotărârii Comisiei privind aprobarea Codului deontologic al poligrafologului și al asistentului acestuia și privind aprobarea Regulamentului cu privire la atestarea poligrafologului, precum și înregistrarea poligrafologului și asistentului acestuia.

Prin urmare, raportul privind implementarea acțiunii respective va fi prezentat după asigurarea de CSM a aparatului poligraf de detecție a comportamentului simulat. Ținând cont de faptul că există diferite modele de aparate poligraf, instruirea respectivă poate fi realizată numai după identificarea aparatului care va fi utilizat de CSM.

Consiliul Superior al Procurorilor raportează despre semnarea un acord cu Centrul Național Anticorupție, conform căruia procurorii sunt supuși testării de către poligrafologii din cadrul CNA. Totodată, CSP a inclus în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu 2019-2021 cheltuieli pentru procurarea poligrafului. După procurarea poligrafului va fi angajat și poligrafolog.

Conform informației oferite de către **Serviciului Vamal**, pentru perioada semestrului I al anului 2019, conform statului de personal avizat de Cancelaria de Stat la 11.10.2018 a fost instituită unitatea de poligrafolog. Drept urmare, după procurarea aparatului poligraf va fi demarată și procedura de angajare.

Ministerul Afacerilor Interne a raportat la finele anului 2018 privind planificarea evaluării posibilităților financiare, acțiunea fiind supusă dezbatelor în vederea realizării acesteia. În

Cadrul bugetar pe termen mediu (CBTM) 2019-2020, MAI a înaintat Ministerului Finanțelor solicitarea de alocare a mijloacelor financiare în acest scop. Concomitent este de menționat că deși conform H.G. nr. 851/2018 acțiunea dată este inclusă în prioritățile stabilite pentru MAI în CBTM 2019-2020, limitele de cheltuieli stabilite de Ministerul Finanțelor în contextul elaborării proiectului de buget pentru anul 2018, nu a fost inclus.

Astfel, pentru perioada anului 2019, MAI a înaintata repetat solicitări de alocare a mijloacelor financiare suplimentare în contextul elaborării CBTM pentru perioada 2020-2022, însă acestea nu au fost acceptate.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Dotarea cu aparate poligraf a CSM, CSP, SV și MAI	Trimestrul I anul 2018	CSM; CSP; SV; MAI	Cel puțin câte un aparat poligraf pentru CSM și CSP, cel puțin 2 aparate poligraf pentru SV și cel puțin 4 aparate poligraf pentru MAI	Confirmări din partea instituțiilor responsabile privind amenajarea sălilor și instalarea aparatelor poligraf	REALIZAT PARȚIAL

Conform rapoartelor recepționate, în scopul realizării instruirilor inițiale și continui a poligrafologilor angajați, precum și pentru a asigura dotarea cu aparate poligraf a Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor, Ministerului Afacerilor Interne și Serviciul Vamal, **Consiliul Superior al Magistraturii**, a raportat la finele anului 2018 privind solicitarea înaintată Centrului Național Anticorupție privind acordarea suportului în vederea efectuării testelor poligraf a candidaților la funcția de judecător. Centrul Național Anticorupție și-a exprimat disponibilitatea pentru efectuarea testelor la poligraf, în dependență de volumul de lucru al poligrafologului.

Totodată, considerînd lipsa aparatului poligraf pe piața Republicii Moldova, pe parcursul anului 2017, CSM s-a interesat de achiziționarea unui aparat poligraf din țările vecine: România și Ucraina. Respectiv, au fost purtate negocieri cu agenți economici din Ucraina în vederea procurării aparatului poligraf. Din motivul neconcordanței normelor legale în materia procedurii de achiziții publice, negocierile s-au soldat cu eșec.

Subsecvent, Consiliul Superior al Magistraturii a indicat în proiectul de buget remis Ministerului Finanțelor pentru anul 2018, suma de bani necesară achiziționării aparatului poligraf, însă propunerea vizată nu a fost acceptată și respectiv bugetul CSM pentru anul 2019 nu prevede resurse financiare pentru achiziționarea aparatului de poligraf și amenajarea sălii pentru desfășurarea testărilor cu aparatul poligraf.

Procurarea aparatului poligraf pentru **Consiliul Superior al Procurorilor** precum și pentru Serviciul Vamal, a fost planificată pentru anul 2019, cheltuielile fiind incluse în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu 2019-2021 (HG 851 din 20.08.2018), însă careva informații referitoare la realizarea acestei acțiuni nu au fost oferite.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Monitorizarea stilului de viață al angajaților CNA, MAI și SV în vederea stabilirii corespunderii nivelului de trai cu nivelul veniturilor legale al acestora, cât și al persoanelor cu care duc un trai comun	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	CNA; MAI; SV	Rapoartele de monitorizare a stilului de viață	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	ÎN PROCES DE REALIZARE

Informația recepționată de la **Centrul Național Anticorupție** denotă că pe parcursul perioadei anului 2019, subdiviziunea responsabilă din cadrul entității, a asigurat permanent realizarea procesului de monitorizare a stilului de viață, întru identificarea corespunderii nivelului de trai al angajatului sau a persoanelor care urmează să acceadă în funcția publică cu statut special, cu nivelul legal de remunerare a acestuia și a persoanelor cu care duce un trai comun; precum și a corespunderii conduitei angajatului cu exigențele de conduită stabilite în Codul de conduită al angajatului, întru asigurarea, valorificarea și consolidarea integrității în cadrul entității.

În perioada de raportare, **Ministerul Afacerilor Interne** raportează că nu au fost inițiate proceduri de monitorizare a stilului de viață.

Serviciul Vamal nu a oferit careva informații la acest subiect, conform indicatorilor de progres.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Instruirea subdiviziunilor de securitate internă ale CNA, MAI și SV în vederea îmbunătățirii practicilor de monitorizare a stilului de viață al angajaților	Trimestrul III anul 2017, trimestrul III anul 2019	CNA, MAI, SV	Cel puțin 2 instruirii desfășurate pentru angajații subdiviziunilor de securitate internă ale CNA, MAI și SV	Confirmări din partea instituțiilor responsabile cu privire la instruirile desfășurate	PARTIAL REALIZAT

Pe parcursul perioadei de implementare, Centrul Național Anticorupție a identificat posibilități de instruire în afara țării, din motivul lipsei de formatori pe domeniile respective în Republica Moldova. Astfel, angajații subdiviziunii de securitate internă au participat în cadrul a 2 cursuri de instruire, organizate de Centrul Multifuncțional de Pregătire Schengen al MAI Romania. La fel, angajații CNA au beneficiat de instruirii pentru consolidarea capacităților de investigație în cadrul proiectului Twinning “Suport în consolidarea capacităților operaționale ale organelor de drept din Republica Moldova în domeniul prevenirii și investigării infracțiunilor de corupție”.

Totodată, **Serviciul Vamal** informează că pe parcursul perioadei de raportare a fost desfășurat cursul de instruire cu tematica “Rigorile integrității instituționale – de la teorie la practică”, în cadrul căruia au fost instruiți 473 de funcționari vamali.

Ministerul Afacerilor Interne, raportează că reprezentanții SPIA au desfășurat 37 instruiri cu tematica „Controlul special și monitorizarea stilului de viață”, fiind instruiți 961 de angajați. Suplimentar, în cadrul cursurilor de formare managerială de bază, nivelul I, au fost instruiți 50 de angajați ai MAI.

Prioritatea III.2. Eficiența justiției și a autorităților anticorupție						
Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Instituirea instanțelor/completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției	Trimestrul III anul 2017	Parlamentul I; MJ; CSM; CSJ	Proiect de lege elaborat și adoptat de Guvern și Parlament, ce conține mecanismul și procedura de selecție a judecătorilor, precum și criteriile de integritate și de salarizare sporite pentru acești judecători. Instanță sau, după caz, complete de judecată specializate funcționale	Monitorul Oficial al RM	NEREALIZAT

În baza informației prezentate inclusiv pentru perioadele anterioare de raport, prin Hotărârea nr. 454/21 din 04.07.2017, Plenul **Consiliului Superior al Magistraturii** a constatat imposibilitatea instituirii specializării judecătorilor în cadrul tuturor instanțelor nou-create în temeiul Legii nr. 76 din 21 aprilie 2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești, pînă la fuzionarea sediilor instanțelor judecătorești.

Totodată, avînd în vedere faptul că CSM nu are competență de inițiativă legislativă, a propus Ministerului Justiției de a întocmi și înainta Parlamentului RM proiectul de lege privind modificarea prevederilor art. 38 din Codul de procedură civilă. Solicitarea respectivă își are justificarea în faptul că la acest capitol cadrul legal existent face dificilă specializarea judecătorilor, pe motiv că nu este posibil de prevăzut, din timp, la ce sediu reclamanții vor înregistra cererile de chemare în judecată. Or, pentru implementarea specializării judecătorilor este necesar ca toate cererile să fie înregistrate la sediul principal.

Studiul privind hotărârile judecătorești pe infracțiunile de corupție adoptate în anii 2013-2017 identifică un procent sporit de casare a sentințelor pe cauzele de corupție, acesta fiind mult mai mare comparativ cu alte categorii de infracțiuni. Studiul privind sentințele pe actele de corupție adoptate de instanțele de judecată în perioada anului 2018³⁹ relevă unele progrese, precum argumentarea mult mai detaliată a sentințelor, inclusiv la individualizarea pedepselor inculpaților, însă sunt identificate și următoarele provocări:

³⁹https://cna.md/public/files/Studiu_privind_sentințele_pe_actele_de_corupție_adoptate_de_instanțele_de_judecată_in_perioada_2018_1.pdf

- Aplicarea neuniformă a prevederilor legislației procesual penale la încadrarea juridică a acțiunilor inculpaților la săvârșirea mai multor episoade pe același tip de infracțiune;
- Acordarea unei duble valențe juridice unei circumstanțe atenuante, în deosebi la procedura simplificată de judecare;
- Invocarea unor circumstanțe nerelevante pentru persoanele publice, drept circumstanțe ce atenuează răspunderea penală;
- Neaplicarea pedepsei privării de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate, deși infracțiunile sunt săvârșite în timpul îndeplinirii obligațiilor de serviciu sau în timpul exercitării unei anumite activități de către inculpați.

Astfel, este în continuu pertinentă necesitatea sporirii capacităților judecătorilor în domeniul cauzelor de corupție, care poate fi soluționată prin specializarea anumitor judecători pentru examinarea cauzelor vizate. Conform articolului nr. 15 alin (2) din Legea nr. 514/1995, în cadrul instanțelor judecătorești pot funcționa colegii sau complete de judecată specializate. Articolul 161 din legea sus-citată, prevede atribuția președintelui instanțelor de a aproba componența colegiilor și asigura specializarea judecătorilor instanței.

Prin Hotărârea nr. 555/25 din 27 noiembrie 2018, a fost dispusă specializarea sediilor Judecătoriei Chișinău, după cum urmează: Sediul Botanica - în materie de insolvență, Sediul Centru - în materie civilă, Sediul Buiucani - în materie penală, Sediul Ciocana - în materie contravențională și activitatea judecătorului de instrucție, Sediul Rîșcani - în materie de contencios administrativ.

Prin Hotărârea CSM nr. 3/1 din 10 ianuarie 2017 a fost dispusă extinderea specializării judecătorilor în materie civilă, comercială și de contencios administrativ, inclusiv a competențelor specializate în contencios administrativ și judecători pe cauze secrete, penală, de instrucție și contravențională, inclusiv complet specializat pe cauze penale cu implicarea minorilor, în toate sediile Judecătoriei Chișinău (Centru, Buiucani, Rîșcani, Botanica și Ciocana). Ulterior ținând cont de prevederile Legii 76 cu privire la specializarea și numărul judecătorilor Strășeni și Orhei, prin Hotărârile nr. 855/37 din 19 decembrie 2017 și nr. 19/1 din 16 ianuarie 2018, CSM a acceptat posibilitatea specializării judecătorilor din sediile centrale ale instanțelor, urmînd ca președinții să stabilească judecătorii specializați și materia de specializare.

Astfel, prin prisma circumstanțelor menționate supra, se remarcă faptul că dosarele pentru acte de corupție și conexe corupției sunt examinate de judecătorii specializați în materie penală în instanțele specializate, nefiind instituite instanțe sau complete de judecată specializate pentru examinarea dosarelor vizate.

Acțiunea nr. 6, a cărei realizare este dependentă de implementarea acțiunii nr. 5, și care prevede asigurarea instanțelor/completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente..., **se constată de a fi nerealizată pentru termenul- anului 2019**. Suplimentar, în cadrul ședinței Grupului de Monitorizare 3 a SNIA, care a avut loc la data de 07.06.2019, în conformitate cu prevederile Capitolului V al Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020, s-a luat decizia de a înainta Parlamentului următoarele propuneri de modificare și completare a acțiunilor 5 și 6, Prioritatea III.1, Pilonul III. Astfel, urmare a

constatării provocărilor identificate în implementarea acțiunilor vizate, se impune necesitatea realizării unei analize detaliate privind oportunitatea instituirii instanțelor/completelor specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției, considerând condițiile legale și strategice în prezent, cu posibilitatea reîncadrării acțiunilor inițiale în baza rezultatelor analizei vizate. Drept urmare, se propune modificarea acțiunii nr.5, în redacția “examinarea oportunității instituirii instanțelor/completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției”, termenul de realizare “trimestrul III 2020” instituția responsabilă “CSM, CSJ, MJ”, Indicator de progres “Studiu privind oportunitatea instituirii completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției realizat. Dezbateră publică a studiului organizată”, sursa de verificare “pagina web a CSM, CSJ, MJ”, și respectiv suspendarea temporară a acțiunii nr. 6, cu menținerea posibilității de reîncadrare a acesteia, urmare implementării acțiunii nr. 5 în noua redacție.

Ministerul Finanțelor raportează că pentru asigurarea activității instanțelor judecătorești, în bugetul de stat pentru anul 2019, au fost aprobate mijloace financiare în sumă totală de 399,5mil lei, dintre care la situația de la 31 decembrie 2019, cheltuielile au fost executate în sumă de 394.3 mil. lei.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Asigurarea Procuraturii Anticorupție cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente în conformitate cu prevederile Legii nr. 159/2016 cu privire la procuraturile specializate	Trimestrul III anul 2017, trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2019, trimestrul IV anul 2020	Parlamentul; MF; PG	Bugetul suficient aprobat și mijloacele tehnice necesare disponibile pentru activitatea Procuraturii Anticorupție	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	REALIZAT

Conform raportului prezentat de **Ministerul Finanțelor**, pentru asigurarea activității Procuraturii Generale, în bugetul de stat pentru anul 2019, au fost precizate mijloace financiare în sumă totală de 349,1 mil. lei, dintre care la situația de la 31 decembrie 2019, cheltuielile au fost executate în sumă de 334,4 mil. lei.

Totodată, se menționează că Ministerul Finanțelor nu dispune de informații specifice ce țin de activitatea Procuraturii Anticorupție, dat fiind faptul că Procuratura Generală gestionează centralizat alocațiile pentru sistemul procuraturii.

Subsecvent, Procuratura Generală raportează că întru consolidarea capacităților Procuraturii Anticorupție de a combate cazurile de corupție la nivel înalt, au fost întreprinse la nivel instituțional următoarele acțiuni:

- Aprobarea prin Ordinul Procurorului General nr. 8/28 din 17.02.2017 a Regulamentului Procuraturii Anticorupție;

- Aprobarea prin Ordinul Procurorului General nr. 681-p din 15.06.2017 a structurii interne, reședințelor și statului de personal al sistemului Procuraturii Republicii Moldova, inclusiv al Procuraturii Anticorupție;
- Delimitarea procurorilor în cele 3 secții (exercitare a urmăririi penale, conducere a urmăririi penale și judiciară) potrivit principiului specializării;
- Detașarea ofițerilor de urmărire penală (la moment 8 funcții ocupate din 15) și a ofițerilor de investigații (la moment 11 funcții ocupate din 15) la Procuratura Anticorupție;
- Mărirea numărului personalului care asistă procurorii anticorupție (33 consultanți ai procurorului potrivit statului de personal, la moment angajați – 24).

Cu referire la asigurarea Procuraturii Anticorupție cu resursele financiare, s-a menționat art. 2 alin. (3) din Legea nr. 159 din 07.07.2016 cu privire la procuraturile specializate – "Bugetul procuraturii specializate se reflectă separat în bugetul Procuraturii și este administrat de către procurorul-șef al procuraturii specializate". Respectiv, bugetul Procuraturii aprobat pentru anul 2019 include și cheltuielile pentru întreținerea Procuraturii Anticorupție.

De asemenea, prin Legea nr. 265 din 23.11.2018 a fost modificat conținutul art. 91 din Legea nr. 3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură, fiind stipulat expres că bugetele procuraturilor specializate se reflectă separat în bugetul Procuraturii și se administrează de către procurorii-șefi ai procuraturilor specializate. Conform raportului Procuraturii Generale, Procuratura Anticorupție este dotată cu mijloacele tehnice funcționale necesare pentru buna desfășurare a activității.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Asigurarea Autorității Naționale de Integritate cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente în conformitate cu prevederile Legii nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate	Trimestrul III anul 2017, trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2019 , trimestrul IV anul 2020	Parlamentul I; MF	Bugetul suficient aprobat și mijloacele tehnice necesare disponibile pentru activitatea Autorității Naționale de Integritate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	REALIZAT

Conform raportului prezentat de către **Ministerul Finanțelor**, pentru asigurarea activității Autorității Naționale de Integritate, în bugetul de stat pentru anul 2019, au fost aprobate mijloace financiare în sumă totală de 24128,0 mii lei, dintre care la situația de la 31 decembrie 2019, cheltuielile au fost executate în sumă de 16654 mii lei (69,0%), inclusiv 6157,4 mii lei – cheltuieli de personal.

Totodată, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică și Comisia juridică, numiri și imunități a informat despre adoptarea Hotărârea Parlamentului nr. 9 din 08.02.2018 privind aprobarea structurii și a efectivului-limită ale Autorității Naționale de Integritate, acesta fiind compusă din 76 unități.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
9	Implementarea platformei electronice de depunere a declarațiilor de avere și interese personale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru lansarea platformei. Permanent, începând cu trimestrul I anul 2018, cu verificarea anuală a indicatorilor de funcționalitate a platformei	Centrul de e-Guvernare; ANI; Guvernul	Platforma electronică de depunere a declarațiilor de avere și interese personale, lansată și funcțională; semnături electronice transmise tuturor subiecților declarării averilor și intereselor personale; 100% dintre subiecții declarării instruiți cu privire la depunerea în format electronic a declarațiilor;	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	REALIZAT

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
10	Efectuarea unor analize strategice și operaționale în vederea identificării cazurilor de îmbogățire ilicită, conflicte de interese, delapidare a proprietății publice și a fondurilor din asistența externă	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	CNA; ANI	Cel puțin 30 de analize publicate pe pagina web a CNA. Cel puțin 10 analize publicate pe pagina web a ANI. Numărul de cazuri investigate/dosare inițiate ca urmare a acestor analize	Pagina web a CNA. Pagina web a ANI. Hotărârile instanțelor de judecată	ÎN PROCES DE REALIZARE

În perioada de raport, Centrul Național Anticorupție a efectuat 441 produse analitice, inclusiv 16 strategice și 425 operaționale, privind actele de corupție, actele conexe corupției și faptele coruptibile, precum și în domeniile social-economice din Republica Moldova.

Analizele strategice au vizat domeniul asistenței externe (1), organele de control (8), sentințele pe cazurile de corupție adoptate de instanțele de fond în 2018 (2) gestionarea banilor publici înregistrați în evidența trezorerială (2) și unitățile de implementare a proiectelor din Republica Moldova (2). Toate analizele strategice, cu excepția celor ce vizează sentințele pe cazurile de corupție, au fost expediate pentru cercetare ulterioară, conform competenței, subdiviziunilor Centrului.

În analizele operaționale care au vizat proprietățile persoanelor publice în coraport cu veniturile acestora au fost stabilite (55% din analizele operaționale), relațiile între figuranți (21%) și activitatea agenților economici, inclusiv câștigători ai licitațiilor publice (24% din analize). Subiecții supuși analizei operaționale au fost persoane cu funcție de demnitate publică (17), funcționari/agenți publici (232), precum și 1964 persoane fizice/juridice.

În 31 cazuri, a fost stabilită deținerea de către subiecți a unor proprietăți nejustificate, a căror valoare constituie aproximativ 49,1 mil. lei. În 131 de cazuri, au fost stabilite 929 relații (de rudenie, serviciu, afaceri) dintre subiecții vizați, iar în 25 cazuri au fost stabilite împrumuturi

suspecte declarate de către subiecți în sumă totală de 93,9 mln. lei. În alte 8 cazuri s-a stabilit nedeclararea a 66 de bunuri imobile, cu valoarea de 76,8 mln.lei, iar în 7 cazuri nu au fost declarate 17 bunuri mobile, în valoare de 2,7 mln. lei. În 12 cazuri s-a stabilit nedeclararea a 24 surse de venit, în sumă de 2,7 mil lei. De asemenea, au fost stabilite 31 cazuri în care subiecții posibil dețin 191 bunuri imobile înregistrate pe persoane terțe (rude), în valoare de circa 106,2 mln. lei.

În 25 cazuri au fost analizate 2,74 mln. de conexiuni telefonice, în care au fost stabilite 15407 de conexiuni comune între figuranți. În 13 cazuri nu au fost declarate cotele părți deținute de figuranți în cadrul unor companii.

În analizele operaționale care au vizat activitatea agenților economici, inclusiv câștigători ai licitațiilor publice, au fost stabilite următoarele aspecte, în 7 cazuri au fost stabilite riscuri posibile de fraudare a circa 151 mln. lei de la instituții publice sau întreprinderi de stat din domeniul distribuirii gazelor naturale, domeniul prestării serviciilor IT, și sistemului bancar (credite neperformante). În 6 cazuri în care au fost stabilite 7 posibile situații de conflict de interese, a căror beneficii aferente pot constitui circa 73,6 mln.lei.

Produsele de analiză operațională au fost transmise pentru examinare, conform competenței, către ofițerii de urmărire penală și ofițerii de investigații speciale din cadrul CNA, precum și către procurorii anticorupție.

Astfel, în dependență de solicitant, 77% din analizele operaționale au fost expediate subdiviziunilor specializate ale CNA și 23% - către Procuratura Anticorupție. Analizele au fost efectuate în cadrul a 274 cauze penale și materiale.

Totodată, pe pagina web oficială a Centrului au fost publicate următoarele studii:

- Profilului infractorului pe cazurile de corupere pasivă, corupere activă și trafic de influență,⁴⁰ generat de analiza sentințelor pe cazurile de corupție, adoptate de instanțele în fond în perioada ianuarie - decembrie 2018. Studiul a avut un impact major, fiind mediatizat și în cadrul emisiunilor televizate speciale „Publika Report” (Publika TV) și „Apropo” (Vocea Basarabiei TV).

- Analiza sentințelor pe cazurile de corupție, adoptate de instanțele în fond în perioada ianuarie-decembrie 2018⁴¹.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
11	Publicarea și prezentarea unor cercetări privind sentințele adoptate în dosare pentru fapte de corupție și conexe corupției	Trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2020	CNA; PA; CSJ; CSM	Cel puțin 2 studii publicate pe paginile web ale CNA, CSJ și PG/PA. Analiza privind sentințele date în cazuri cu implicarea actorilor din sectorul justiției, prezentată.	Paginile web ale CNA, CSJ și PG/PA	ÎN PROCES DE REALIZARE

⁴⁰https://cna.md/public/files/Studiu_privind_profilul_infractorului_pe_cazurile_de_corupie_din_analiza_sentinelor_pe_dosarelor_de_corupie_pe_anul_2018_2.pdf

⁴¹https://cna.md/public/files/Studiu_privind_sentințele_pe_actele_de_corupie_adoptate_de_instanțele_de_judecată_in_perioada_2018_1.pdf

În cadrul Proiectului "Consolidarea funcției de prevenire a corupției și a funcției analitice ale Centrului Național Anticorupție (CNA)", a fost elaborat studiul privind hotărârile judecătorești pe infracțiunile de corupție, adoptate în anii 2013 – 2017. Studiul este o continuare a analizei practicii judiciare pe infracțiunile de corupție pe anii 2016 – 2017 cu scopul de a afla cum au influențat actul de justiție pe această categorie de dosare modificările în legislație hotărârile Plenului CSJ adoptate între timp, Ghidurile privind individualizarea pedepsei precum și recomandările studiilor precedente. Studiul a fost publicat pe pagina web a CNA.⁴²

În perioada de raport, Direcția Analitică a CNA informează că în cadrul Proiectului "Consolidarea funcției de prevenire a corupției și a funcției analitice ale Centrului Național Anticorupție" a fost elaborat și publicat Studiul privind analiza sentințelor pe cazurile de corupție, adoptate de instanțele în fond în perioada ianuarie - decembrie 2018,⁴³ care a avut drept scop analiza evoluției practicii judiciare privind aplicarea legii penale pe cauzele de corupție. Fiind examinate 321 fapte de corupție și conexe corupției asupra cărora s-au expus instanțele de fond, s-a constatat sporirea atenției magistraților în privința examinării cauzelor pe această categorie de dosare.

Totodată, s-a evidențiat faptul aplicării neuniforme de către instanțele judiciare a legislației penale în special la individualizarea pedepselor. Concomitent, s-a evidențiat scăderea eficacității măsurilor de constrângere statală aplicabile față de persoanele care comit infracțiuni prevăzute de art.326 Cod Penal. În publicarea "Analiza strategică și operațională a corupției – un instrument – cheie al Centrului Național Anticorupție"⁴⁴, realizată pe pagina oficială a Centrului, s-a regăsit una dintre cele mai complexe analize strategice, realizate de CNA în anul 2018, care a vizat eficiența activității organelor competente de sancționarea conducătorilor auto pentru conducerea mijloacelor de transport în stare de ebrietate. Având în vedere faptul că siguranța în trafic este un subiect de ordin major, s-a impus necesitatea efectuării acestui studiu analitic, în vederea stabilirii măsurilor întreprinse și rezultatelor obținute de către organele competente, pentru a combate fenomenul respectiv.

Totodată, **Curtea Supremă de Justiție informează că** în conformitate cu Planul de activitate al instituției pentru anul 2019, aprobat prin Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 16 din 17.12.2019, a fost întocmit proiectul Notei informative privind examinarea cauzelor de corupție, aplicarea instituțiilor punerii sub sechestru a bunurilor și confiscării speciale și aplicarea pedepselor pe cazuri de corupție. Proiectul menționat supra urmează a fi aprobat în semestrul II anul 2020, iar Nota informativă urmează a fi publicată pe pagina oficială a Curții Supreme de Justiție, în semestrul II anul 2020.

În perioada vizată **Procuratura Generală** raportează efectuarea unor analize a practicii judiciare pentru identificarea cauzelor de ordin legislativ care au determinat scoaterea persoanei de sub urmărire penală, clasarea/încetarea procesului penal sau achitarea persoanei. În baza

⁴² <https://www.cna.md/doc.php?l=ro&idc=117&id=1817&t=/Studii-si-analize/Studii-despre-coruptie/Studiu-privind-hotararile-judecatoresti-pe-infraciunile-de-coruptie-adoptate-in-anii-2013-2017>

⁴³ https://cna.md/public/files/sentintele_pe_actele_de_corupie_adoptate_de_instantele_de_judecat_in_perioada_2018

⁴⁴ https://cna.md/public/files/Analiza_strategica_si_operationala_a_coruptie__un_instrument-cheie_al_CNA_in_lupta_anticoruptie.pdf

analizei efectuate au fost elaborate anumite recomandări în procesul de activitate a procurorilor.

Totodată, Procuratura Generală planifică pentru prima jumătate a anului 2020, efectuarea a două studii pe următoarele direcții de activitate: a) Analiza practicii judiciare la capitolul aplicării pedepselor penale în cazul infracțiunilor de corupție și crimelor conexe înregistrate în anul 2019 și b) Generalizarea stării de fapt la examinarea cauzelor penale cu implicarea actorilor din sectorul justiției (judecători, procurori, avocați) pentru anii 2018-2019, cu publicarea acestora pe site-ul Procuraturii Generale.

Procuratura Anticorupție informează că duce evidența continuă a sentințelor pe cauzele penale în care reprezintă învinuirea.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
12	Adoptarea legii privind denunțarea corupției și protecția avertizorilor de integritate	Trimestrul II anul 2017	Parlament, CNA	Legea privind denunțarea corupției și protecția avertizorilor de integritate adoptată	Monitorul Oficial	REALIZAT

Legea nr. 122 privind avertizorii de integritate a fost adoptată în lectură finală la data de 12 iulie 2017. (Publicată: 17.08.2018 în Monitorul Oficial Nr. 309-320 art Nr : 472)

Conform articolului 2. Legea urmărește scopul a spori cazurile *de dezvoltare a practicilor ilegale și a altor dezvoltări de interes public prin:*

- a) *promovarea climatului de integritate în sectoarele public și privat;*
- b) *asigurarea protecției avertizorilor de integritate împotriva răzbunării în contextul examinării dezvoltărilor de interes public ale practicilor ilegale;*
- c) *prevenirea și sancționarea răzbunărilor împotriva avertizorilor de integritate.*

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
13	Instituirea liniei telefonice naționale pentru avertizorii de integritate și instruirea operatorilor liniei	Trimestrul IV anul 2017	CNA	Linia telefonică națională pentru avertizorii de integritate operațională	Pagina web a CNA	REALIZAT

În conformitate cu art. 10 a Legii nr.122 din 12.07.2018 privind avertizorii de integritate, Centrul Național Anticorupție, în calitate de autoritate responsabilă de examinarea dezvoltărilor practicilor ilegale: asigură promovarea și funcționarea Liniei naționale anticorupție, precum și înregistrează dezvoltările practicilor ilegale primite în scris, prin sistemul electronic de dezvoltare on-line, precum și *pe cele primite la linia națională anticorupție*, dacă acestea întrunesc cerințele de conținut prevăzute la art. 11; În cadrul Centrului Național Anticorupție este instituită și funcționează Linia națională anticorupție – 080055555, la care se recepționează informații referitoare la comiterea actelor de corupție, a actelor conexe corupției, precum și a altor fapte de comportament corupțional, precum și

dezvăluirile practicilor ilegale, care este asistată zilnic, 24 din 24 ore de către operatori, s-a decis asupra folosirii în continuare a acestei linii pentru avertizările de integritate.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
14	Promovarea unei campanii de informare a avertizorilor de integritate și a agenților publici care denunță manifestările de corupție cu privire la dreptul lor de a fi protejați	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	CNA	Spoturi audio-video sau grafice dezvoltate și plasate pe posturile TV, radio și pe rețelele de socializare	Emisia posturilor de TV și radio, postările pe rețelele de socializare	REALIZAT

Centrul Național Anticorupție a raportat că în comun cu Oficiul Avocatului Poporului, cu suportul Proiectului PNUD “Consolidarea capacităților tehnice ale instituțiilor naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului”, realizat în parteneriat cu Institutul de Reforme Penale și finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei, au fost elaborate două spoturi grafice (versiunea de 3 min. și versiunea de versiunea de 30 sec.), pliante informative, stegulețe, agende, pixuri, breloace cu mesajul „Denunț pentru că îmi pasă” pentru promovarea mecanismului de protecție a drepturilor avertizorilor de integritate. Spoturile grafice și materialele informative sunt utilizate în cadrul instruirilor la prezentarea Legii privind avertizorii de integritate nr.122/2018, precum și în cadrul activităților și măsurilor de sensibilizare și educație anticorupție desfășurate de către CNA.

De asemenea, spoturile grafice sunt difuzate în continuare la posturile TV naționale, pagina oficială a CNA și pe rețeaua de socializare facebook a CNA.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
15	Elaborarea și adoptarea mecanismului de conlucrare dintre CNA și alte entități abilitate cu examinarea avertizărilor de integritate, precum și cu autoritatea de protecție a avertizorilor de integritate (Ombudsmanul)	Trimestrul I anul 2018	CNA; PG; MAI; Ombudsmanul	Act interdepartamental adoptat	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	REALIZAT

În anul 2018 a fost încheiat Acordul de colaborare în domeniul prevenirii corupției între Oficiul Avocatului Poporului și Centrul Național Anticorupție. Scopul acestuia constă în stabilirea unei colaborări eficiente în domeniul prevenirii și combaterii corupției, pentru asigurarea respectării drepturilor omului și protecției avertizorilor de integritate, educarea anticorupție a cetățenilor, propagarea în masă a culturii anticorupție; sensibilizarea opiniei publice privind

impactul corupției asupra realizării plene a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Totodată, Centrul Național Anticorupție informează despre elaborarea proiectului Hotărârii de Guvern, pentru aprobarea Regulamentului-cadru cu referire la procedura de examinare și raportare internă a dezvoltărilor practicilor ilegale, în temeiul prevederilor art.9 alin.(2) din Legea nr.122/2018 privind avertizorii de integritate. În perioada de raport, proiectului Hotărârii de Guvern a fost înaintat Ministerului Justiției spre aprobare. Proiectul respectiv are drept scop reglementarea procedurii de raportare internă a dezvoltărilor practicilor ilegale de către angajații entităților publice și private, precum și a procedurii de înregistrare și examinare a dezvoltărilor practicilor ilegale, de recunoaștere în calitate de avertizor de integritate și de aplicare a măsurilor de protecție față de angajații care dezvoltă cu bună-credință și în interes public despre practicile ilegale interne.

Totodată, la data de 22 ianuarie 2020, a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 23, privind aprobarea Regulamentului privind procedurile de examinare și raportare internă a dezvoltărilor practicilor ilegale, întru asigurarea stabilirii mecanismului instituțional de aplicare a Legii nr. 122/2018 privind avertizorii de integritate, care va contribui la consolidarea sistemului național de integritate prin stabilirea metodelor de dezvoltare a practicilor ilegale și a măsurilor de protecție a persoanei recunoscute drept avertizor de integritate.

Cu referire la **acțiunile nr. 16, 17, 18 și 19** privind publicarea pe pagina web a rapoartelor de activitate a **Procuraturii Anticorupție, Centrului Național Anticorupție, Ministerului Afacerilor Interne (Serviciul Protecție Internă și Anticorupție) și Autoritatea Națională de Integritate**, pentru perioada anului 2018, potrivit informației prezentate de instituțiile responsabile, constatăm că toate rapoartele au fost publicate pe paginile web respective, **acțiunile vizate fiind realizate pentru perioada curentă de raportare.**

Prioritatea III.3. Consolidarea măsurilor educative și de prevenire a corupției

Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
20	Lansarea platformelor on-line de instruire anticorupție și de promovare a integrității	Trimestrul IV anul 2017 – pentru platforma CNA; trimestrul IV anul 2018 – pentru platforma ANI	CNA; ANI	O platformă de instruire on-line cu acces de pe pagina web a CNA (pe subiecte de promovare a climatului de integritate și anticorupție); o platformă de instruire on-line cu acces de pe pagina web a ANI (pe subiecte de verificare a averilor, intereselor personale, incompatibilităților și restricțiilor)	Pagina web a CNA; pagina web a ANI	PARȚIAL REALIZAT

Ambele entități, Centrul Național Anticorupție și Autoritatea Națională de Integritate au marcat acțiunea drept în proces de realizare.

Platforma de instruire anticorupție "e-Learning" a fost preluată de către Centrul Național Anticorupție de la Biroul Central Anticorupție al Poloniei, în acest sens fiind semnat și un acord. Ulterior, angajații CNA au fost instruiți cum să gestioneze platforma, să facă modificări și să o adapteze după specificul și cerințele Republicii Moldova. Adaptarea platformei și crearea modulelor de instruire a fost inițiată cu suportul PNUD Moldova în cadrul Proiectului „Consolidarea capacităților CNA de exercitare a funcțiilor de prevenire și analiză a corupției”, finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei. La moment, conținutul platformei se dezvoltă și se adaptează după specificul și cerințele naționale.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabil ă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
21	Instruirea elevilor și studenților în spiritul integrității și intoleranței față de corupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; MEd	Instruirea anuală a cel puțin 5000 de elevi și studenți. Aprecierea instruirilor de către audienți	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

Centrul Național Anticorupție raportează că pe parcursul anului 2019, a fost asigurată desfășurarea a 107 de instruirii pentru 12000 de elevi și studenți. Astfel, au fost instruiți cu 9260 mai mulți elevi și studenți de cât în anul 2018.

În mod principal, a fost remarcată Campania „Fără corupție la BAC” desfășurată în perioada aprilie-mai curent, în cadrul căreia au fost desfășurate 24 de întruniri cu 4275 liceeni ai claselor absolvente. Activitățile au vizat liceeni din 94 de instituții publice de învățământ din raza mun. Chișinău. Campania a fost susținută de Direcția Generală Educație Tineret și Sport a Consiliului municipal Chișinău.

Subsecvent, campania „Corupția dăunează grav sănătății” a permis desfășurarea a instruirilor pentru circa 350 de elevi ai colegiilor de medicină din Ungheni, Bălți, Cahul, Orhei.

De asemenea, a fost asigurată organizarea lecțiilor publice în fața a circa 150 elevi și profesori ai Colegiului pedagogic “Vasile Lupu” din mun. Orhei și circa 250 studenți și profesori din cadrul Facultății de Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative a Universității de Stat din Moldova.

Suplimentar, au fost organizate 6 vizite de informare pentru elevi și studenți de la Consiliul Național al Elevilor, Consiliul Național al Elevilor din Învățământul Profesional Tehnic, Centrului de Excelență în Economie și Finanțe, Centrul pentru tineret din Criuleni, Universitatea de Stat din Bălți, Centrului de Plasament al Copilului “Regina Pacis” (aproximativ 150 de elevi și studenți). Vizitatorii au fost familiarizat cu atribuțiile, competențele și realizările instituției în cadrul întâlnirii cu conducerea Centrului, au beneficiat de instruire la subiectul “Educație prin integritate” și au vizitat subdiviziunile Centrului.

În perioada vacanței de vară a derulat Campania „Corupția pe înțeleșul copiilor” în cadrul căreia au fost organizate 30 de întruniri cu circa 3.455 copii și adolescenți din taberele de vară amplasate în stațiunea Vadul lui Vodă, raioanele Soroca, Drochia, Șoldănești, Rezina,

Leova, Călărași, Ialoveni, Dubăsari, Orhei și Hîncești. Participanților le-au fost prezentate informații despre semnificația integrității, cauzele și consecințele corupției, fiind distribuite pliante, reflectorizante, brelocuri și alt material informativ cu mesaje anticorupție și promovare a Liniei Naționale Anticorupție 080055555. În organizarea și desfășurarea activităților din cadrul Campaniei au fost implicați și voluntarii anticorupție.

În septembrie-noiembrie 2019, reprezentanții Centrului Național Anticorupție în parteneriat cu judecători, procurori, avocați - toți în calitate de membri ai Rețelei Naționale pentru Educație Juridică, au realizat 12 activități pentru liceeni. În cadrul întrunirilor ofițerii CNA au familiarizat tinerii cu noțiunea de corupție, principalele infracțiuni de corupție, consecințele implicării în fapte de corupție și modalitatea de sesizare a CNA.

Totodată, voluntarii au fost implicați activ în demararea Campaniei „Lecții de integritate” de la Kapushon, care are drept scop informarea tinerilor privitor la efectul nerespectării legii și consecințele corupției. Rapperul Kapushon, alături de voluntari și angajații direcției au desfășurat pe parcursul lunii noiembrie curent 7 activități în instituțiile de învățământ din țară (Universitatea de Stat din Moldova; Universitatea de Stat Aleccu Russo din Bălți; Academia MAI, Colegiul pedagogic „Vasile Lupu” din Orhei, Colegiul „Mihai Eminescu” din Soroca și LT „Alexandru I. Cuza” din mun. Chișinău; LT „Grigore Vieru” com. Bacioi). Studenții și elevii sunt familiarizați cu atribuțiile CNA, cauzele și consecințele corupției, sunt îndemnați să nu tolereze fenomenul dat și să semnaleze ilegalitățile la care sunt martori. După un recital de piese semnate de Kapushon, care dubutează cu piesa „Dacă ai dat, dacă ai luat”, participanții sunt antrenați în discuții generate de ofițerii CNA, autorul piesei și voluntari.

Școala de vară “Tinerii împotriva corupției” este un alt eveniment destinat elevilor și studenților, care a avut loc în perioada 21-28 iulie 2019 la Vadul lui Vodă și a întrunit 30 de tineri voluntari din Republica Moldova și România. Agenda școlii a oferit posibilitatea de a discuta cu experți, jurnaliști și activiști civici etc.

Pentru asigurarea interactivității, oferirii unui caracter dinamic și deschis activităților, participanții au fost antrenați în dezbateri pe subiecte ce vizează tematica școlii, în pregătiri de discursuri și prezentări publice, în elaborări de agende, scenarii pentru diverse evenimente cu mesaje pro integritate. La final participanții au elaborat produse de comunicare prin care vor promova integritatea în mediul educațional și societate.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabil ă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
22	Instruirea reprezentanților sectorului privat cu privire la etica relațiilor comerciale, controlul intern și transparența afacerilor cu statul	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; ME; CCI	Instruirea anuală a cel puțin 1000 de reprezentanți ai mediului de afaceri. Aprecieria instruirilor de către audienți	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	PARȚIAL REALIZAT

Centrul Național Anticorupție raportează că în rezultatul lansării în comun cu Consiliul Concurenței, a Platformei de cooperare cu mediul de afaceri, în perioada de raportare au fost organizate 17 ședințe informative pentru 470 reprezentanți ai sectorului privat.

În mod principal, se menționează că au fost desfășurate instruirii pe marginea subiectelor, etica relațiilor comerciale, controlul intern și transparența afacerilor cu statul dată în cadrul Asociației Investitorilor Străini și SA Supraten, CNII „Moldinsolv”, Centrului Internațional pentru Antreprenariat, reprezentanții mediului privat din raionul Strășeni și Criuleni, Uniunea Conducătorilor Auto și Incubatorul de afaceri din Ștefan Vodă.

Suplimentar, în cadrul Centrului de educație medicală continuă pentru personalul medical cu studii medii sunt instruiți și personalul din instituțiile medicale private, grație cărui fapt în februarie anul 2019 au fost instruiți 16 asistenți medicali din sectorul privat al medicinei.

Suplimentar, la data de 20 noiembrie 2019, Centrul Național Anticorupție a organizat o masă rotundă, la care au participat circa 60 agenți economici din Republica Moldova. Discuțiile au fost axate pe necesitatea respectării prevederilor legale referitoare la achizițiile publice, implementării procedurilor pentru avertizorii de integritate, neadmiterea concurenței neloiale și a conflictelor de interese, precum și pe marginea bunelor practici și provocări în implementarea standardelor de integritate în sectorul privat. Evenimentul a avut loc cu suportul proiectului „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova”, PNUD Moldova finanțat de către Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei cu suportul PNUD Moldova.

Totodată, **Camera de Comerț și Industrie** informează că la data de 28-29 mai 2019, a asigurat prezența agenților economici din Republica Moldova la trainingul organizat pentru companiile mici și mijlocii intitulat Modalități de autoevaluare a ”Due Dilligence ale IMM-rilor”, organizat de Centrul Internațional pentru Antreprenariat Privat (CIPE), adresat metodelor de realizare a politicilor transparente și atractive ale companiilor, luând în calcul mediul de desfășurare a activității.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
23	Lansarea și implementarea platformei electronice de asigurare a integrității instituționale și de evidență a e-cazierului de integritate profesională	Trimestrul IV anul 2017 – pentru lansarea platformei; trimestrul I anul 2018 – pentru conectarea entităților publice	CNA; entitățile publice	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și de evidență a e-cazierului de integritate profesională, operațională. CNA apt să monitorizeze electronic respectarea cerințelor de integritate profesională și instituțională în cadrul entităților publice.	Confirmări din partea instituțiilor responsabile; pagina web a CNA	PARȚIAL REALIZAT

În perioadele anterioare de raport, **Centrul Național Anticorupție** a informat despre semnarea contractului de garanție și mentenanță cu compania care a dezvoltat Sistemul Informațional ”E-Integritate Instituțională” pentru o perioadă de 2 ani. Totodată, în vederea optimizării activității Centrului, urmare a desfășurării pe parcursul primului trimestru a anului 2018 a ședințelor comune de lucru cu reprezentanții subdiviziunilor Centrului și dezvoltatorul SI „E-Integritate Instituțională”, la 07.03.2018, a fost emisă Dispoziția privind extinderea și

modernizarea Softului nominalizat, cu dezvoltarea unei Platforme informaționale comune pentru subdiviziunile instituției și elaborarea Conceptului în acest sens.

Totodată, pentru perioadele de raport întru realizarea acțiunii, de către CNA au fost întreprinse o serie de măsuri, după cum urmează: testarea și descrierea modulului Raportare strategie a SI e-Integritate Instituțională; testarea și elaborarea propunerilor privind modificarea modulului Cazier de integritate a SI e Integritate Instituțională; a fost elaborat Regulamentul Registrului de evidență și eliberare a certificatelor de cazier privind integritatea profesională; analiza necesităților hardware pentru implementarea platformei și solicitarea de hardware privind procurarea echipamentelor; analiza privind posibilitatea plasării sistemului nominalizat pe platforma tehnologică guvernamentală mCloud; solicitarea privind alocarea de resurse pe platforma mCloud; semnate acordurile cu Agenția de guvernare electronică pentru utilizarea platformelor mSign și mPass; totodată, au fost transmise datele de acces la platforma elaboratorilor portalului, pentru plasarea sistemului pe mediul productiv.

Suplimentar, în perioada anului 2019, CNA raportează realizarea instalării sistemului pe mediul productiv pe platforma guvernamentală mCloud; au fost făcute testări și depistarea erorilor; a fost elaborat și aprobat ordinul cu privire la crearea și ținerea Sistemului de evidență a certificatelor de cazier privind integritatea profesională; a fost depusă o notificare la CNPDCP, prin sistem, urmează a fi expediată oficial; a fost expediată o solicitare privind semnarea unui acord adițional la acordul de bază privind solicitarea de web servicii din Registrul de stat a populației și Registrul unităților de drept; au fost propuse modificări la HG nr. 767 din 19 septembrie 2014 pentru implementarea Legii nr. 325 din 23 decembrie 2013 privind testarea integrității profesionale.

Suplimentar, CNA raportează că la moment sistemul nu este utilizat din motiv că HG nr. 767 din 19 septembrie 2014 nu prevede depunerea solicitărilor online în formă electronică privind eliberarea cazierului privind integritatea profesională și eliberarea certificatelor de cazier în forma electronică, dar poate fi utilizat în calitate de bază de date cu privire la rezultatele testelor de integritate profesională.

Totodată, merită a fi menționat faptul că cu suportul proiectului "Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova" implementat de PNUD în parteneriat cu Centrul Național Anticorupție și Oficiul Avocatului Poporului, cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei a fost contractată o companie IT care va asigura prestarea serviciilor de mentenanță și ajustare a SI E-Integritate Instituțională, pentru perioada următoare, în baza Caietului de sarcini pentru achiziționarea serviciilor elaborat de către CNA.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
24	Evaluarea integrității instituționale și adoptarea planurilor de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; entitățile publice	Cel puțin 20 de rapoarte de evaluare a integrității instituționale, publicate pe pagina web a CNA. Planurile de integritate publicate pe paginile web ale entităților publice evaluate. Agenți publici și, după caz, conducători ai entităților publice, sancționați disciplinar pentru lipsă de integritate profesională și instituțională	Pagina web a CNA; paginile web ale entităților publice evaluate	ÎN PROCES DE REALIZARE

Centrul Național Anticorupție informează că în conformitate cu prevederile Legii nr.325/2013 privind evaluarea integrității instituționale și priorităților stabilite, în perioada de raport au fost

continuate activitățile de evaluare instituțională în privința a 5 entități publice (IMSP Institutul Oncologic, Agenția Națională Transport Auto, Agenția Națională Sănătate Publică, Agenția Apele Moldovei și Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței). În privința a 3 entități publice, au fost finalizate activitățile de evaluare.

La IMSP Institutul Oncologic (IO) și în cadrul Agenției pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței evaluarea integrității instituționale a inclus și etapa de testare a integrității profesionale.

Urmare a activităților desfășurate în cadrul IMSP Institutul Oncologic (IO), Agenției Naționale Transport Auto, Agenției Naționale Sănătate Publică și în cadrul Agenției pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței, au fost constatate un șir de deficiențe care vizează asigurarea climatului de integritate instituțională, rezultate în urma neimplementării sau implementării deficitare a măsurilor anticorupție prevăzute de art.10 al Legii integrității nr.82/2017, neconformități, care pot încuraja sau determina unele riscuri de corupție. Totodată, în cadrul evaluării au fost identificate unele surse externe și interne/organizaționale de riscuri, care pot influența buna funcționare a proceselor evaluate.

Despre rezultatele evaluărilor desfășurate, dar și deficiențele constatate, au fost informate și ministerele de resort, inclusiv oferite recomandări de înlăturare a acestora, conform domeniului de competență.

Versiunea completă a rapoartelor privind rezultatele evaluării, inclusiv a aplicării instrumentului de testare, precum și recomandări de înlăturare a riscurilor de corupție constatate au fost remise în adresa conducătorilor acestor entități. Versiunea depersonalizată a rapoartelor a fost plasată pe pagina web a CNA⁴⁵.

În conformitate cu prevederile art.19 alin (2) al Legii privind evaluarea integrității instituționale nr.325/2013, IMSP Institutul Oncologic, Agenției pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței, Agenția Națională Transport Auto, Agenția Națională Sănătate Publică și-au elaborat și aprobat un Plan de integritate în vederea diminuării sau înlăturării riscurilor de corupție identificate. Experții CNA au oferit suport metodologic acestor entități la elaborarea Planurilor de integritate. La Agenția Apele Moldovei elaborarea planului de integritate este în derulare.

Concomitent, în perioada de raport a fost inițiată procedura de evaluare a integrității profesionale la 2 entități publice (Biroul Migrațiune și Azil; Agenția Proprietate Publică), activitatea fiind în derulare.

Suplimentar, în conformitate cu prevederile art.4 al Legii nr.1104 din 06.06.2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție au fost elaborate 7 Rapoarte de monitorizare privind realizarea Planurilor de integritate a entităților publice. Concluziile privind nivelul de implementare a Planurilor de integritate, inclusiv recomandările formulate în vederea realizării eficiente a măsurilor restante au fost expediate în adresa instituțiilor vizate.

Planurile de integritate a entităților publice evaluate prevăd măsuri care au drept scop înlăturarea factorilor de risc și a vulnerabilităților în sectoarele de intervenție, intensificarea

⁴⁵ <https://cna.md/libview.php?l=ro&idc=165&id=2483&t=/Evaluarea-integritatii-institutionale/Rapoarte-de-monitorizare/RAPORT-privind-monitorizarea-implementarii-Planului-de-integritate-al-IMSP-IO>

controlului managerial, inclusiv de prevenire a incidentelor de integritate și consolidarea climatului de integritate instituțional.

Subsecvent, în conformitate cu art.24 din Legea 325/2013 privind evaluarea integrității instituționale, în adresa Parlamentului RM a fost remis un Raport de activitate al CNA privind implementarea acestui act normativ în perioada anului 2018, care a fost plasat și pe pagina web oficiala a CNA.

.Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
25	Aprobarea noii Metodologii privind efectuarea expertizei anticorupție, în condițiile Legii integrității	Trimestrul II 2017	Colegiul CNA	Metodologia privind efectuarea expertizei anticorupție, aprobată și publicată pe pagina web a CNA	Pagina web a CNA	REALIZAT

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
26	Efectuarea de către CNA a expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative și legislative în condițiile Legii integrității și ale noii Metodologii privind efectuarea expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA	Rapoarte de expertiză anticorupție publicate pe pagina web a CNA	Pagina web a CNA	REALIZAT

În perioada anului 2019, **Centrul Național Anticorupție** raportează despre întocmirea a 581 de rapoarte de expertiză anticorupție la proiecte de acte normative transmise în adresa sa de către entitățile publice. Suplimentar, toate rapoartele de expertiză au fost publicate pe pagina web a CNA.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
27	Publicarea și prezentarea unor cercetări cu privire la constatările expertizei anticorupție efectuate de către CNA	Trimestrul II 2018, trimestrul II 2020	CNA	Cel puțin 2 studii despre tendințele negative asociate procesului de promovare a proiectelor de acte normative și legislative, de promovare a unor interese private în detrimentul interesului public, stabilite în cadrul expertizelor	Pagina web a CNA	ÎN PROCES DE REALIZARE

anticorupție efectuate de către CNA, publicate pe pagina web a CNA și dezbătute în cadrul evenimentelor publice

În perioada anterioară de raport **Centrul Național Anticorupție** a informat despre elaborarea Studiului "Procesul legiferării intereselor: quid prodest (cine profită)? Constatările expertizei anticorupție", elaborat cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în cadrul Proiectului "Consolidarea funcției de prevenire a corupției și a funcției analitice ale Centrului Național Anticorupție (CNA)" implementat cu suportul financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei. Totodată, constatările studiului au fost prezentate în cadrul Conferinței Naționale Anticorupție pentru Drepturile Omului, organizată la data de 12 decembrie 2017, la subiectul "Cum expertiza anticorupție fortifică garanțiile de respectare a drepturilor omului?". Suplimentar, Studiul a fost publicat pe pagina web oficială a CNA.⁴⁶

Subsecvent, cu suportul proiectului "Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova" implementat de PNUD în parteneriat cu Centrul Național Anticorupție și Oficiul Avocatului Poporului, cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei este planificată realizarea a două studii pe marginea tendințelor negative asociate procesului de promovare a proiectelor de acte normative și legislative, de promovare a unor interese private în detrimentul interesului public, stabilite în cadrul expertizelor anticorupție efectuate de către CNA, în perioadele 2016-2018 și respectiv 2019-2020. Primul studiu urmează a fi definitivat și prezentat în trimestrul I al anului 2020.

Prioritatea III.4. Recuperarea bunurilor infracționale

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
28	Adoptarea actelor normative privind recuperarea bunurilor infracționale	Trimestrul II anul 2017	Parlamentul; CNA	Actele normative necesare pentru funcționarea Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale, adoptate	Monitorul Oficial al RM	REALIZAT

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
29	Crearea Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale, responsabilă de urmărirea, indisponibilizarea, administrarea și recuperarea, inclusiv din străinătate, a bunurilor infracționale	Trimestrul III anul 2017	CNA	Hotărârea Parlamentului privind organigrama și regulamentul de activitate ale Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale, adoptată. Agenția funcțională	Monitorul Oficial al RM; confirmări oferite de instituțiile responsabile; pagina web a CNA	REALIZAT

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
----------	----------	-----------------------	-------------------------	----------------------	---------------------	----------------------

⁴⁶ <https://www.cna.md/doc.php?l=ro&idc=117&id=1466&t=/Studii-si-analize/Studii-despre-coruptie/Procesul-legiferarii-intereselor-quid-prodest-cine-profit-a-Constatările-expertizei-anticoruptie>

			responsabilă			
30	Elaborarea și adoptarea Strategiei naționale de recuperare a bunurilor infracționale	Trimestrul III anul 2018	CNA; Parlam entul	Strategia națională de recuperare a bunurilor infracționale, elaborată și adoptată	Monitorul Oficial al RM	NEREALIZAT

Cu referire la realizare acțiunii nr. 30, pentru perioada de raport, acțiunea este calificată drept nerealizată.

Subsecvent, reieșind din faptul că recuperarea bunurilor infracționale reprezintă un proces complex, în care sunt implicate mai multe instituții (organul de urmărire penală, procurorul, Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale, Instanța de judecată, Ministerul Finanțelor, Serviciul Fiscal de Stat, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene) și avînd în vedere că Procuratura Generală participă la implementarea unitară a politicii naționale și internaționale a statului în materie penală, precum și faptul că Capitolul V al Strategiei prevede posibilitatea de modificare/completare a componentelor documentului la mijlocul termenului de implementare, inclusiv în baza raportului Centrului Național Anticorupție, se propune modificarea acțiunii nr. 30 cu următorul conținut: Elaborarea unui mecanism național de coordonare în procesul/activitatea de recuperare a bunurilor infracționale, cu stabilirea termenului de executare pentru trimestrul IV al anului 2020.

Totodată, în contextul asigurării eficienței în activitatea nemijlocită a Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale, menționăm elaborarea, cu suportul proiectului CLEP "Combaterea corupției prin aplicarea legii și prevenire" și aprobarea Strategiei instituționale a ARBI. Suplimentar, considerînd imperativitatea asigurării procesului de recuperare a bunurilor în contextul fraudei bancare, se evidențiază adoptarea Strategiei de Recuperare a mijloacelor financiare sustrase din BC "Banca de Economii", BC "Banca Socială", și BC "Unibank", raportarea progreselor în implementarea acestora fiind reflectată în raportul anual de activitate al Procuraturii Generale.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituți a responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
31	Crearea bazei de date pentru evidența bunurilor infracționale indisponibilizate, sechestrate sau confiscate	Trimestrul IV anul 2018	CNA	Baza de date operațională, cu posibilitatea extragerii informațiilor despre valoarea monetară a bunurilor recuperate (indisponibilizate, sechestrate sau confiscate)	Confirmări oferite de instituțiile responsabile	PARȚIAL REALIZAT

Pe marginea realizării acțiunii nr. 31 Centrul Național Anticorupție raportează că cu suportul proiectului comun al Uniunii Europene și Consiliului Europei "Combaterea corupției prin

aplicarea legii și prevenire“ (CLEP) a fost elaborat conceptul tehnic al bazei de date care la momentul de față se află în etapa de avizare.

Totodată, întru asigurarea interoperabilității bazei de date pentru evidența bunurilor infracționale indisponibilizate, sechestrate sau confiscate cu sistemul informațional al procuraturii “e-case”, precum și din motivul că Procuratura Generală dispune aplicarea/anularea măsurilor asigurătorii și participă în procesul penal pînă la adoptarea unei hotărîri definitive pe caz, Centrul Național Anticorupție propune modificarea acțiunii nr. 31 din prioritatea III.4, Pilonul III, cu includerea Procuraturii Generale la capitolul instituțiilor responsabile și stabilirea termenului de executare pentru „trimestrul IV al anului 2020”. Termenul de realizare al acțiunii este stabilit drept, trimestrul IV al anului 2018, drept urmare, acțiunea nr. 31 este parțial realizată.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituții a responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
32	Instruirea actorilor din sistemul justiției (ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători) cu privire la procedurile de recuperare a bunurilor infracționale, inclusiv cu privire la sechestrarea și confiscarea specială și extinsă, precum și cu privire la cooperarea juridică internațională	Trimestrul III anul 2018; permanent, începînd cu trimestrul I anul 2019, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; INJ	Plan de instruire elaborat. Cel puțin 50 de ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători instruiți	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

Institutul Național al Justiției, informează că în perioada anului 2019, au fost realizate șapte activități de instruire a actorilor din sistemul justiției (ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători) cu privire la procedurile de recuperare a bunurilor infracționale, inclusiv cu privire la sechestrarea și confiscarea specială și extinsă, precum și cu privire la cooperarea juridică internațională, fiind instruite 183 persoane, după cum urmează:

- 28 martie, 6 iunie, 24 octombrie, 7 noiembrie - 4 seminare: „Protecția drepturilor fundamentale ale omului în contextul cooperării juridice internaționale a statelor”, fiind instruiți 96 persoane dintre care: 13 judecători, 28 procurori, 22 asistenți judiciari, 12 grefieri, 17 consultanți ai procurorului, 1 șef de secretariat și 3 specialiști.
- 24 mai, 15 noiembrie - 2 ateliere de lucru: „Recuperarea veniturilor dobândite din activități infracționale”, fiind instruite 65 dintre care 33 judecători și 32 procurori.
- 29-31 iulie - Școala de vară ”Recuperarea veniturilor criminale”, unde au fost instruite 22 persoane, dintre care 4 judecători, 15 procurori, 3 reprezentanți ai Agnției de Recuperare a Bunurilor Infracționale.

Prioritatea III.5. Despăgubirea victimelor corupției

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituții a responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
----------	----------	-----------------------	---------------------------	----------------------	---------------------	----------------------

33	Campanie de sensibilizare a victimelor corupției cu privire la dreptul lor de a obține despăgubiri	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul II anul 2019, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	CNA	Spoturi audio-video sau grafice, dezvoltate și plasate pe posturile de TV, radio și pe rețelele de socializare	Emisia posturilor de TV și radio, postările pe rețelele de socializare	ÎN PROCES DE REALIZARE
34	Elaborarea și promovarea unor ghiduri pentru victimele corupției privind procedurile de obținere a despăgubirilor	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2020	CNA; PA; CNAJGS ; CSJ	Cel puțin un ghid elaborat și promovat de către procurori și avocații publici	Paginile web ale instituțiilor responsabile	ÎN PROCES DE REALIZARE
35	Instruirea avocaților cu privire la asistența juridică acordată victimelor și părților vătămate în cadrul procedurilor penale privind infracțiunile de corupție și conexe corupției	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2020	CNA; UA; CNAJGS	Curriculum de instruire elaborat; cursuri de instruire desfășurate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	ÎN PROCES DE REALIZARE

Centrul Național Anticorupție informează că cu suportul proiectului comun al Uniunii Europene și Consiliului Europei “Combaterea corupției prin aplicarea legii și prevenire” (CLEP), au fost contractați o echipă de experți care în toamna anului 2019 au demarat inițierea elaborării unui Studiului privind posibile mecanisme de despăgubire a victimelor corupției (inclusiv elaborarea unui ghid privind procedurile de despăgubire). Totodată, a fost desfășurate o serie de întrevederi cu reprezentanții CNA și Procuraturii Anticorupție.

Totodată, considerînd caracterul interconectat al acțiunilor vizate asigurarea realizării campaniilor de sensibilizare a victimelor corupției cu privire la dreptul lor de a obține despăgubiri, precum și a desfășurării sesiunilor de instruire a avocaților cu privire la asistența juridică acordată victimelor și părților vătămate în cadrul procedurilor penale privind infracțiunile de corupție și conexe corupției, va fi efectuată urmare implementării acțiunii nr. 34 și urmează a fi realizată cu suportul proiectului “Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova” implementat de PNUD în parteneriat cu Centrul Național Anticorupție și Oficiul Avocatului Poporului, cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei.

Suplimentar, în perioada anului 2019, **Procuratura Generală** de comun cu Procuratura Anticorupție informează despre demararea procesului de elaborare a Ghidului privind investigarea și judecarea infracțiunilor de corupție și conexe.

Procuratura Anticorupție denotă că potrivit art.47 alin.(6) din Legea integrității nr.82 din 25.05.2017 „Persoana care a suferit un prejudiciu rezultat dintr-un act de corupție sau dintr-un act conex actelor de corupție are dreptul la repararea acestui prejudiciu în conformitate cu prevederile legislației penale, contravenționale sau, după caz, civile”. Sub aspectul legii penale, obiectul juridic generic al infracțiunilor de corupție îl reprezintă relațiile sociale privind buna desfășurare a activității în sfera publică și respectiv, a activității de serviciu în sectorul privat. Conform raportului Procuraturii Anticorupți, victima infracțiunilor de corupție apare în ipoteza extorcării de la aceasta a bunurilor, serviciilor, privilegiilor sau avantajelor sub orice formă de

către făptuitor, beneficiind în acest caz de liberare de răspundere penală. În rest, persoana care promite, oferă sau dă bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă la fel comite o faptă social periculoasă, fiind pasibilă de răspundere penală, iar în cazul autodenunțării beneficiind de liberare de răspundere penală. Astfel, în conformitate cu raportul PA, victimele infracțiunilor de corupție beneficiază de dreptul de a fi despăgubite în condițiile prevăzute de Codul de procedură penală de către făptuitor sau persoana civilmente responsabilă, ca și victima oricărei alte infracțiuni, fără nici o deosebire anume.

În ce privește legislația contravențională și cea civilă aferent despăgubirii victimelor corupției, acestea nu prevăd atribuții specifice în acest sens pentru procurori. Respectiv, în lipsa unor aspecte specifice datorate categoriei infracțiunilor de corupție, **Procuratura Anticorupție consideră inoportună elaborarea anumitor ghiduri pentru victimele corupției privind procedurile de obținere a despăgubirilor.**

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituți a respons abilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
36	Înaintarea acțiunilor de regres în interesul statului pe dosarele privind infracțiuni de corupție și conexe corupției	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PA	Numărul de acțiuni în regres înaintate/acceptate; volumul despăgubirilor solicitate; numărul de decizii finale ale instanțelor de judecată și volumul sumelor recuperate	Hotărârile instanțelor de judecată	

Informația cuprinsă în raportul transmis de către Procuratura Anticorupție, reiterează că această acțiune derivă din prevederile art. 48 din Legea integrității nr.82 din 25.05.2017, potrivit căreia „(1) Persoana care a suferit un prejudiciu rezultat dintr-o faptă prevăzută la art.256, 324–3351 din Codul penal are dreptul, în cadrul procesului, la repararea prejudiciului material și/sau moral în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală; (2) După repararea prejudiciului din contul bugetului respectiv, pîrîtul este obligat să intenteze acțiune de regres față de persoana vinovată în mărimea despăgubirii plătite. Persoana care a suferit un prejudiciu rezultat dintr-un act de corupție sau act conex actelor de corupție, comis de către subiecții stabiliți la art.5 lit.a), este în drept să ceară despăgubiri din partea entității publice al cărei agent public a comis actul de corupție sau actul conex; (3) Ministerul Justiției sau, după caz, procurorul va înainta acțiune de regres împotriva persoanei care a comis actul de corupție sau actul conex actelor de corupție dacă autoritățile despăgubitoare nu și-au onorat obligațiile” .

Astfel, pornind de la împuternicirile procurorului de a înainta acțiune civilă exclusiv în cadrul unui proces penal, în activitatea de urmărire penală realizată de Procuratura Anticorupție în perioada anului 2019 nu au fost identificate cazuri de solicitare de către persoana prejudiciată printr-un act de corupție sau act conex actelor de corupție a despăgubirilor din partea entității publice al cărei agent public a comis actul de corupție sau actul conex, care ar fi fost admise cu omisiunea entității respective de a intenta acțiune de regres față de persoana vinovată în mărimea despăgubirii plătite, fapt ce ar permite procurorului în cadrul procesului penal să

Înainte de acțiune de regres împotriva persoanei care a comis actul de corupție sau actul conex actelor de corupție.

Totodată, în contextul celor expuse mai sus **Procuratura Anticorupție** consideră că măsura în cauză urmează a fi exclusă la actualizarea planului de acțiuni a Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție.

Pilonul IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice

Obiectivul pilonului al IV-lea: Creșterea integrității politice și consolidarea controlului asupra finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale

Indicatori de impact:

- Încrederea în Comisia Electorală Centrală îmbunătățită
- Încrederea în partidele politice îmbunătățită.

Prioritatea IV.1. Transparența finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Publicarea în format deschis (cu posibila reutilizare) a datelor legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, prin crearea unui modul electronic actualizat periodic	Trimestrul II anul 2018 – pentru elaborarea modului;	CEC	Modul electronic elaborat și funcțional. Rapoartele financiare ale partidelor politice publicate pe pagina web a CEC prin intermediul modului; rapoartele financiare ale concurenților electorali privind veniturile și cheltuielile în campaniile electorale, inclusiv ale candidaților independenți în cadrul alegerilor locale – publicate pe pagina web a CEC prin intermediul modului	Pagina web a CEC	REALIZAT

Din informațiile oferite de către Comisia Electorală Centrală, întru realizarea publicării în format deschis a datelor legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, a fost asigurată automatizarea și perfecționarea procesului de întocmire și prezentare a rapoartelor privind activitatea de bază a partidelor politice și a celei din campania electorală de către concurenții electorali, în cadrul proiectului „Consolidarea democrației în Moldova prin alegeri incluzive și transparente”, implementat de PNUD Moldova cu suportul financiar al Ambasadei Marii Britanii la Chișinău prin Fondul Marii Britanii „Buna Guvernare” astfel, a fost dezvoltat și implementat Sistemul informatic „Control Financiar”.

Comisia Electorală Centrală informează că în scopul testării SSI „Control Financiar”, au fost realizate o serie de instruiri privind următoarele funcționalități ale sistemului informatic sus-menționat, pentru raportarea financiară, după cum urmează: crearea rapoartelor financiare, semnarea și expedierea rapoartelor financiare, recepționarea rapoartelor financiare,

examinarea sub aspectul acceptării sau respingerii rapoartelor financiare, generarea rapoartelor statistice.

La fel, cu suportul proiectului PNUD, au fost aprobate cerințele față de interfața de vizualizare a rapoartelor destinate publicului larg și contractată compania care se va ocupa de elaborarea platformei. Subsidiar, a fost elaborat și dezvoltat modulul „Control Financiar” al Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri” (SIASA) destinat întocmirii și prezentării rapoartelor financiare de către partidele politice și concurenții electorali în campania electorală.

Totodată, Comisia Electorală Centrală informează că au fost efectuate testări ale programului, iar din 1 ianuarie 2020 întocmirea și prezentarea rapoartelor de către partidele politice și concurenții electorali se va efectua doar prin intermediul SSI „Control Financiar”.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Elaborarea și desfășurarea unei campanii de sensibilizare a opiniei publice cu privire la modul și procedurile de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2018	CEC; CICDE	Spoturi audio-video sau grafice, dezvoltate și distribuite prin intermediul posturilor de TV, radio, al rețelelor de socializare. Dezbateri publice privind procedurile de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale, organizate	Emisia posturilor de TV și radio, postările pe rețelele de socializare	REALIZAT

Pentru perioada anului 2019, în scopul realizării acțiunii vizate, **Comisia Electorală Centrală** raportează despre întreprinderea următoarelor măsuri:

1. plasarea pe pagina web oficială, www.cec.md, a informațiilor privind rapoartele anuale prezentate de către partidele politice la compartimentul „Finanțarea”, rubrica „Finanțarea partidelor/Finanțarea campaniilor electorale”. De asemenea, sînt plasate și informațiile lunare cu privire la subvențiile acordate partidelor politice de la bugetul de stat. Rapoartele privind veniturile și cheltuielile din campania electorală a partidelor politice se regăsesc la compartimentul „Alegeri și referendumuri” pentru fiecare scrutin în parte.;
2. transmiterea, la necesitate, prin intermediul mass-media, a comunicatelor de presă privind finanțarea politică;
3. organizarea, în perioada 24-26 mai 2019, a atelierului InnoVoter, laborator de creație în domeniul electoral. Participanții pasionați în domeniul IT au avut misiunea de a crea o interfață de afișare a datelor privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale în contextul lansării noului instrument informatic de raportare privind finanțarea partidelor politice și a concurenților electorali - modulul „Control Financiar”;
4. organizate seminare, după cum urmează:
 - la 23 ianuarie 2019 „Instruirea persoanelor responsabile de finanțele concurentului electoral la alegerile parlamentare din 24 februarie 2019” - 11 trezoreri;
 - la 24 ianuarie 2019 „Instruirea persoanelor responsabile de finanțele concurentului electoral la alegerile parlamentare din 24 februarie 2019” - 15 trezoreri;
 - la 25 martie 2019 „Particularitățile întocmirii și prezentării Raportului privind gestiunea financiară pentru anul 2018. Raportarea digitală” - 15 trezoreri;
 - la 10 iulie 2019 „Particularitățile Raportului privind gestiunea financiară pentru semestrul întâi al anului 2019, raportarea digitală a finanțării politice” - 11 trezoreri;

- la 20-21 septembrie 2019 „Instruirea persoanelor responsabile de recepționarea rapoartelor privind veniturile și cheltuielile din campania electorală a candidaților independenți la alegerile locale generale din data de 20 octombrie 2019” - 18 persoane;

- la 25 septembrie 2019 „Instruirea persoanelor responsabile de finanțele în campania electorală ale concurenților electorali la alegerile locale generale din data de 20 octombrie 2019 - 16 trezoreri și reprezentanți ai concurenților electorali. Procedurile de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale au fost discutate și în cadrul activităților CICDE din campania de informare și educație civică a alegătorilor “Democrația se învață: de la local la național!”. CICDE oferă materiale analitice și informaționale în domeniul finanțării politice pe pagina sa web.⁴⁷ Totodată, **Centrul de Instruire Continuă în domeniul Electoral pe lângă Comisia Electorală Centrală**, raportează realizarea următoarelor activități:

1. Ședința E-Hub (platformă de discuții) cu tema „Transparența și raportarea digitală privind finanțarea partidelor politice, cazul Letoniei”⁴⁸.

Prin intermediul platformei este oferită posibilitatea tuturor persoanelor interesate de domeniul electoral, membri și simpatizanți ai partidelor politice, funcționari electorali, alegători și viitori alegători, de a se informa pe diverse subiecte electorale, a cunoaște experiența altor state, de a participa la dezbateri și a înainta propuneri.⁴⁹

Activitatea a avut loc la data de 22 iunie 2018, au participat 14 persoane, ședința a fost transmisă live pe www.privesc.eu și a avut peste 74500 vizualizări.⁵⁰

2. Masă rotundă cu genericul “Promovarea integrității politice și a finanțării campaniei electorale: contribuțiile în numele unor terți”⁵¹.

Evenimentul a întrunit reprezentanți ai partidelor politice din Parlamentul Republicii Moldova și cele care se bucură de cel puțin 3% susținere din partea populației, potrivit celui mai recent sondaj de opinie publică, reprezentanți ai International IDEA, Delegația Uniunii Europene la Chișinău, Comisia Electorală Centrală, Promo-LEX, Ministerul Justiției, Asociația Serviciilor Publice, iar expertiza internațională în domeniul finanțării politice a fost oferită de către dna Lolita Cigane, expert internațional în domeniul finanțării politice din Letonia.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Instruirea subiecților implicați în/interesați de gestionarea resurselor financiare ale partidelor politice și campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017 – trimestrul II anul 2020	CEC; CICDE	Plan și materiale de instruire elaborate. Cursuri de instruire desfășurate. Cel puțin 150 de persoane instruite	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	ÎN PROCES DE REALIZARE

⁴⁷ <http://cicde.md/index.php?pag=cat&id=1209&l=ro>

⁴⁸ <http://cicde.md/index.php?pag=news&id=1063&rid=1736&l=ro>

⁴⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=NMsLLF53tu0>

⁵⁰ <https://www.privesc.eu/arhiva/82938/HuB-Electoral-2-0-cu-tema--Transparența-si-raportarea-digitala-privind-finanțarea-partidelor-politice--cazul-Letoniei->

⁵¹ <http://cicde.md/index.php?pag=news&id=1063&rid=1872&l=ro>

Centrul de Instruire Continuă în domeniul Electoral pe lângă Comisia Electorală Centrală, raportează pe marginea următoarelor instruirii a subiecților implicați/interesați de gestionarea resurselor financiare ale partidelor politice și campaniilor electorale, după cum urmează:

1) Seminarul cu tema Particularitățile întocmirii și prezentării Raportului privind gestiunea financiară pentru primul semestru al anului 2018 și tendințele în raportarea digitală.

2) Seminar privind rolul colaboratorilor de poliție la organizarea și desfășurarea alegerilor. Unul dintre subiecte a vizat tema cadourilor electorale, au fost evidențiate reglementările privind agitația electorală și elementele de corupere a alegătorilor⁵².

3) Seminar pentru persoanele responsabile de finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniei electorale. Raportarea digitală a finanțelor utilizate pentru campania electorală. Subiectele abordate: obligațiile grupurilor de inițiativă privind raportarea surselor financiare, a fost testată platforma Control financiar pentru raportarea campaniilor electorale.⁵³

4) Întâlnirea consultativă „Spre o capacitate eficientă de monitorizare a campaniei electorale”. La eveniment a fost prezentat Codul de conduită privind condițiile și modul de susținere financiară, materială și nematerială a campaniei electorale pentru alegerile parlamentare și a referendumului consultativ din 24 februarie 2019.⁵⁴

5) Seminare pentru trezorerii partidelor politice. Participanții au fost instruiți privind raportarea cheltuielilor în alegeri și punerea în aplicare a Serviciul Integrat de Stat (SIS) „Control financiar”, ca parte a Sistemului informațional automatizat de stat (SIAS) „Alegeri”. Ca urmare a analizei informațiilor oferite de către Comisia Electorală Centrală, nu au fost evidențiate date referitoare la elaborarea planurilor de instruire în cadrul entității.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Publicarea de către CEC a rapoartelor anuale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017, trimestrul II anul 2018, trimestrul II anul 2019 , trimestrul II anul 2020	CEC	Rapoartele anuale publicate pe pagina web a CEC	Pagina web a CEC	REALIZAT

În calitate de organ independent de supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice și campaniilor electorale și în conformitate cu prevederile art. 22 alin. (2) lit. d) din Codul electoral, art. 29 alin. (3) din Legea nr.294-XYI din 21 decembrie 2007 privind partidele politice și pct. 69 din Regulamentul privind finanțarea activității partidelor politice, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 4401 din 23 decembrie 2015, Comisia Electorală Centrală publică pe pagina sa oficială informațiile și rapoartele anuale privind gestiunea financiară a partidelor politice, precum și rapoartele privind finanțarea campaniilor electorale.

Pe parcursul anului 2019, Comisia a realizat integral acțiunea și în strictă conformitate cu legislația în vigoare, în termen de 48 de ore de la recepționare și acceptare, rapoartele depuse la CEC au fost plasate pe site, cu respectarea prevederilor privind protecția datelor cu caracter

⁵² <http://cicde.md/index.php?pag=news&id=1063&rid=1860&l=ro>

⁵³ <http://cicde.md/index.php?pag=news&id=1063&rid=1890&l=ro>

⁵⁴ <http://cicde.md/index.php?pag=news&id=1063&rid=1935&l=ro>

personal, la rubrica Finanțarea partidelor/Rapoarte financiare.⁵⁵ Rapoartele privind veniturile și cheltuielile din campania electorală a partidelor politice se regăsesc pe pagina web oficială a Comisiei la rubrica Alegeri și referendumuri ⁵⁶pentru fiecare scrutin în parte. Totodată, Comisia Electorală Centrală, raportează, după cum urmează:

- 12 februarie 2019, Comisia a adoptat Hotărârea nr.2295 „Cu privire la rapoartele privind veniturile și cheltuielile participanților la referendumul republican consultativ din data de 24 februarie 2019, la situația din 4, 11, 18, 25 ianuarie 2019 și 1, 8 februarie 2019” care a fost plasată pe pagina web a Comisiei ⁵⁷și Hotărârea nr. 2296 „Cu privire la rapoartele privind veniturile și cheltuielile concurenților electorali în campania electorală pentru alegerile parlamentare din 24 februarie 2019, la situația din 25 ianuarie 2019 și 1 februarie 2019” care, de asemenea, a fost plasată pe pagina web a Comisiei⁵⁸.
- 15 februarie 2019, Comisia a adoptat Hotărârea nr. 2336 „Cu privire la rapoartele privind veniturile și cheltuielile concurenților electorali candidați independenți în campania electorală pentru alegerile parlamentare din 24 februarie 2019, la situația din 25 ianuarie 2019 și 1 februarie 2019” care a fost plasată pe pagina web a Comisiei.⁵⁹
- 22 februarie 2019, Comisia a adoptat Hotărârea nr. 2391 „Cu privire la rapoartele privind veniturile și cheltuielile concurenților electorali în campania electorală pentru alegerile parlamentare din 24 februarie 2019, la situația din 8 și din 15 februarie 2019” care a fost plasată pe pagina web a Comisiei⁶⁰
- 23 februarie 2019, Comisia a adoptat Hotărârea nr. 2402 „Cu privire la rapoartele privind veniturile și cheltuielile concurenților electorali în campania electorală pentru alegerile parlamentare din 24 februarie 2019” care a fost plasată pe pagina web a Comisiei ⁶¹și Hotărârea nr. 2403 „Cu privire la rapoartele privind veniturile și cheltuielile din campania electorală a participanților la referendumul republican consultativ din data de 24 februarie 2019.”⁶²
- 1 martie 2019, Comisia a adoptat Hotărârea nr. 2407 „Cu privire la rapoartele privind veniturile și cheltuielile concurenților electorali candidați independenți în campania

⁵⁵ <https://a.cec.md/index.php/ro/finantarea-3360.html>

⁵⁶ <https://a.cec.md/ro/alegeri-si-referendumuri-2830.html>

⁵⁷ https://a.cec.md/index.php/ro/cu-privire-la-rapoartele-privind-veniturile-si-cheltuielile-participantilor-la-2751_92538.html

⁵⁸ https://a.cec.md/index.php/ro/cu-privire-la-rapoartele-privind-veniturile-si-cheltuielile-concurentilor-electo-2751_92539.html

⁵⁹ https://a.cec.md/index.php/ro/cu-privire-la-rapoartele-privind-veniturile-si-cheltuielile-concurentilor-electo-2751_92599.html

⁶⁰ https://a.cec.md/index.php/ro/cu-privire-la-rapoartele-privind-veniturile-si-cheltuielile-concurentilor-electo-2751_92691.html

⁶¹ https://a.cec.md/index.php/ro/cu-privire-la-rapoartele-privind-veniturile-si-cheltuielile-concurentilor-electo-2751_92680.html

⁶² https://a.cec.md/index.php/ro/cu-privire-la-rapoartele-privind-veniturile-si-cheltuielile-din-campania-2751_92681.html

electorală pentru alegerile parlamentare din 24 februarie 2019” care a fost plasată pe pagina web oficială a Comisiei.⁶³

- 28 mai 2019, Comisia a adoptat Hotărârea nr. 2505 „Cu privire la rapoartele privind gestiunea financiară a partidelor politice pentru anul 2018”.⁶⁴
- 9 august 2019, Comisia a adoptat Hotărârea nr. 2559 „Cu privire la prezentarea rapoartelor privind gestiunea financiară a partidelor politice pentru primul semestru al anului 2019” care a fost plasată pe pagina web oficială a Comisiei.⁶⁵
- 11 octombrie 2019, Comisia a adoptat Hotărârea nr. 2792 „Cu privire la rapoartele privind veniturile și cheltuielile concurenților electorali în campania electorală pentru alegerile parlamentare noi din 20 octombrie 2019, la situația din 20, 27 septembrie și 4 octombrie 2019”⁶⁶.
- 22 octombrie 2019, Comisia a adoptat Hotărârea nr. 2835 „Cu privire la rapoartele concurenților electorali privind mijloacele bănești acumulate și cheltuielile efectuate în campania electorală pentru alegerile locale generale din 20 octombrie 2019”⁶⁷.
- 7 noiembrie 2019, Comisia a adoptat Hotărârea nr. 2883 „Cu privire la rapoartele privind veniturile și cheltuielile concurenților electorali în campania electorală pentru alegerile parlamentare noi din 20 octombrie 2019”⁶⁸ și Hotărârea nr. 2884 „Cu privire la rapoartele concurenților electorali privind mijloacele bănești acumulate și cheltuielile efectuate în campania electorală pentru alegerile locale generale din 20 octombrie 2019 și turul doi de scrutin din 3 noiembrie 2019”⁶⁹.

De asemenea, a fost plasat pe pagina web oficială și Raportul Comisiei privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale pentru anul 2018. Acesta poate fi consultat la compartimentul „Despre CEC”, rubrica „Rapoarte CEC”⁷⁰.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Publicarea rapoartelor anuale de activitate ale CEC	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018, trimestrul I anul 2019, trimestrul I anul 2020	CEC	Rapoartele anuale publicate pe pagina web a CEC	Pagina web a CEC	REALIZAT

⁶³ https://a.cec.md/index.php/ro/cu-privire-la-rapoartele-privind-veniturile-si-cheltuielile-concurentilor-electo-2751_92695.html.

⁶⁴ https://a.cec.md/index.php/ro/cu-privire-la-rapoartele-privind-gestiunea-financiara-a-partidelor-politice-2751_92873.html.

⁶⁵ https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-prezentarea-rapoartelor-privind-gestiunea-financiara-a-partidelor-2751_94202.html

⁶⁶ https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-rapoartele-privind-veniturile-si-cheltuielile-concurentilor-electo-2751_94775.html

⁶⁷ https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-rapoartele-concurentilor-electorali-privind-mijloacele-banesti-acu-2751_94851.html

⁶⁸ https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-rapoartele-privind-veniturile-si-cheltuielile-concurentilor-electo-2751_94931.html

⁶⁹ https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-rapoartele-concurentilor-electorali-privind-mijloacele-banesti-acu-2751_94932.html

⁷⁰ <https://a.cec.md/ro/rapoarte-cec-3370.html>

Comisia Electorală Centrală, raportează că pe parcursul anului 2019, a fost aprobat Raportul de activitate al Comisiei Electorale Centrale pentru anul 2018 în conformitate cu activitățile prevăzute în Planul strategic al CEC pentru anii 2016-2019, prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2435 din 27 martie 2019.

Suplimentar, Raportul a fost plasat pe pagina web oficială www.cec.md la compartimentul „Despre CEC”⁷¹ și transmis Parlamentului Republicii Moldova.

Prioritatea IV.2. Controlul eficient al finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale						
Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituți a responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
6	Dezvoltarea unui mecanism de asigurare a accesului facilitat al publicului la informațiile privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017 – pentru elaborarea metodologiei; trimestrul II anul 2018, trimestrul II anul 2019, trimestrul II anul 2020 – pentru publicarea rapoartelor	CEC	Metodologie de monitorizare, elaborată. Rapoartele anuale de monitorizare publicate. Recomandări implementate, inclusiv în cazurile de eludare de către partide a regulilor de finanțare a partidelor politice prin desfășurarea unor activități în perioada preelectorală	Pagina web a CEC	PARTIAL REALIZATĂ

În contextul studiului efectuat în cadrul proiectului „Sustținerea Comisiei Electorale Centrale în dezvoltarea unui sistem de raportare digital cu privire la finanțarea partidelor politice”, autorii au elaborat unele recomandări pentru părțile interesate, și anume:

- interconectarea sistemului de raportare digital cu programul de contabilitate „1C Contabilitate și cu alte servicii electronice publice”;
- elaborarea unui șablon detaliat al raportului de gestiune financiară la capitolul Cheltuieli ale partidului politic;
- organizarea unei campanii publice de informare pentru societatea civilă cu privire la lansarea sistemului de raportare financiară electronică a partidelor politice;
- organizarea seminarelor tematice cu privire la utilizarea acestui sistem.

Totodată, în procesul de punere în aplicare a sistemului, vor fi examinate și alte mecanisme legale pentru a facilita accesul.

La finele anului 2018, a fost lansată o nouă interfață a paginii web oficiale a CEC. Astfel, informațiile privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale pot fi accesate la compartimentul „Finanțarea”.

Suplimentar, informații privind finanțarea campaniilor electorale, a grupurilor de inițiativă pot fi accesate și la compartimentul *Alegeri și referendumuri / Sustținere financiară*.

Pentru perioada anului 2019, Comisia Electorală Centrală, raportează că accesul publicului la informații este asigurat prin plasarea pe pagina web oficială a Comisiei a tuturor rapoartelor privind gestiunea financiară a partidelor politice și a rapoartelor privind veniturile și cheltuielile din campania electorală prezentate de către concurenții electorali.

⁷¹ <https://www.a.cec.md/ro/plan-strategic-cec-3371.html>

Totodată, Comisia Electorală Centrală informează că în perioada de referință, a fost dezvoltat și modulul „Control Financiar” al Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri” (SIASA) destinat automatizării proceselor de întocmire, expediere, verificare, aprobare și publicare a rapoartelor privind gestiunea financiară a partidelor politice și a rapoartelor privind veniturile și cheltuielile din campaniile electorale, ce conține opțiuni inclusiv de dezagregare a informațiilor.

Totodată, în scopul testării SSI „Control Financiar”, au fost realizate a o serie de instruiți privind următoarele funcționalități ale sistemului informatic sus-menționat, pentru raportarea financiară, după cum urmează: crearea rapoartelor financiare, semnarea și expedierea rapoartelor financiare, recepționarea rapoartelor financiare, examinarea sub aspectul acceptării sau respingerii rapoartelor financiare, generarea rapoartelor statistice.

Au fost efectuate testări ale programului, iar din 1 ianuarie 2020 întocmirea și prezentarea rapoartelor de către partidele politice și concurenții electorali se va efectua doar prin intermediul SSI „Control Financiar”.

Cu suportul proiectului PNUD, au fost aprobate cerințele față de interfața de vizualizare a rapoartelor destinată publicului larg și contractată compania pentru elaborarea platformei. Pe parcursul anului 2020, după lansarea SSI "Control Financiar", va urma testarea și lansarea platformei de vizualizare a rapoartelor.

Considerînd lipsa informației prezentate în conformitate cu indicatorii de progres ai acțiunii, aceasta se constată de a fi **parțial realizată**.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituți a respons abilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Consolidarea și dezvoltarea cunoștințelor profesionale ale membrilor și funcționarilor CEC în domeniul controlului finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale	Trim II anul 2017 – trim I anul 2020	CEC	100% a membrilor și funcționarilor CEC instruiți; cel puțin 2 instruiți desfășurate; cel puțin 2 vizite de studiu pentru identificarea și implementarea celor mai bune practici în domeniu	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	ÎN PROCES DE REALIZARE

În perioada de raport Comisia Electorală Centrală informează despre organizarea unei vizite de studiu la București, România, la Autoritatea Electorală Permanentă a României pe tema finanțării partidelor politice la care au participat patru funcționari din cadrul Aparatului Comisiei. În cadrul vizitei funcționarii au fost familiarizați cu legislația română în materie de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale, cu procedurile operaționale interne privind verificarea veniturilor și cheltuielilor partidelor politice și cu alte activități de control/audit.

De asemenea, unii membri CEC și funcționari ai Aparatului CEC au participat la atelierul InnoVoter, laborator de creație în domeniul electoral la care au avut misiunea de a crea o interfață de afișare a datelor privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale în contextul lansării noului instrument informatic de raportare privind finanțarea partidelor politice și a concurenților electorali - modulul „Control Financiar”.

Totodată, Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral a oferit acces membrilor și funcționarilor CEC la biblioteca CICDE (care conține studii valoroase referitoare la finanțarea politică) și la baza de date în domeniul finanțării politice a organizației internaționale "International IDEA" (partener al CICDE), precum și a oferit consultații membrilor CEC cu privire la practicile internaționale în domeniul finanțării politice.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabil ă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Revizuirea legislației în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborarea proiectului; trimestrul I anul 2018 – pentru adoptarea legii	CEC; MF; CNA; CC; Parlamentul	Proiect de lege elaborat. Lege adoptată	Pagina web a CEC; Monitorul Oficial al RM	PARȚIAL REALIZAT

Întru realizarea revizuirii legislației în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale, Comisia Electorală Centrală, informează că prin Legea nr. 154 din 20 iulie 2017, cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, au fost revizuite prevederile Codului electoral care stabilesc răspunderea juridică pentru încălcările privind finanțarea partidelor politice și campaniilor electorale. Potrivit ultimei redacții a alineatului (2) al articolului 69 din Codul electoral, pentru încălcarea legislației electorale, CEC sau consiliul electoral de circumscripție poate aplica *grupului de inițiativă* (subiect nou pasibil de răspundere) sau concurenților electorali, în afară de sancțiunile deja prevăzute (precum: avertismentul, solicitarea anulării înregistrării concurentului electoral și lipsirea de alocații de la bugetul de stat ca pedeapsă complementară), de asemenea noi modalități de sancționare: *anularea înregistrării grupului de inițiativă, intentarea procesului contravențional conform legislației și lipsirea de alocații de la bugetul de stat ca sancțiune de bază*.

Totodată, pentru îmbunătățirea procesului de evidență a veniturilor și cheltuielilor din campania electorală și raportarea acestora, au fost operate modificări la Regulamentul privind finanțarea campaniilor electorale, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 3352 din 4 mai 2015 și Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 114 din 18 august 2016.

Suplimentar, prin dispoziția nr. 249-p din 4 septembrie 2018, CEC a creat grupul de lucru interinstituțional pentru revizuirea legislației în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale. Grupul de lucru întrunește reprezentanți ai CEC, ai Curții de Conturi, Ministerului Finanțelor, Serviciului Fiscal de Stat, Ministerului Justiției și Centrului Național Anticorupție. Dispoziția sus-menționată prevede și posibilitatea de a antrena specialiști din cadrul autorităților administrației publice centrale, reprezentanți ai societății civile, precum și posibilitatea de a apela la asistența altor specialiști și experți independenți din Republica Moldova și din străinătate. La data de 20 septembrie 2018, a avut loc prima ședință de lucru,

la care s-a decis prin consens examinarea cadrului legal existent și înaintarea propunerilor de amendare a acestuia.

Ulterior, dat fiind faptul că activitatea grupului s-a suprapus cu acțiunile de organizare și desfășurare a alegerilor parlamentare și referendumului republican consultativ din 24 februarie 2019, CEC a informat privind planificarea reluării lucrărilor grupului după încheierea perioadei electorale, cu mențiunea că la 19 decembrie 2018 membrii grupului de lucru le-a fost prezentată Sinteza privind propunerile parvenite de la autorități, dar și cele formulate de Comisia Electorală Centrală pentru a fi examinate. Urmare a activității grupului, au fost sistematizate mai mult de 30 de propuneri pentru modificarea Legii privind partidele politice, Codului electoral, Codului contravențional și Codului penal, acestea urmează a fi suplimentar examinate de membrii grupului de lucru, după care să fie încorporate într-un proiect de lege pentru a fi înaintat Parlamentului și Guvernului.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
9	Verificarea și publicarea rapoartelor de audit privind gestiunea financiară a partidelor politice	Trimestrul II anul 2019	CEC; CC	Rapoartele de audit privind gestiunea financiară a partidelor politice, publicate. Actele de verificare a rapoartelor de audit, publicate	Pagina web a CEC; Pagina web a CC;	REALIZAT

Comisia Electorală Centrală raportează cu referire la asigurarea desfășurării procesului de verificare și publicare a rapoartelor de audit privind gestiunea financiară a partidelor politice, că în calitate de organ independent de supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale și în conformitate cu prevederile art. 22 alin (2) lit. c din Codul electoral, art. 31 alin (1) din Legea nr. 294-XVI din 21 decembrie 2007 privind partidele politice și pct. 69, 78 din Regulamentul privind finanțarea activității partidelor politice, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 4401 din 23 decembrie 2015, aceasta colectează sistematizează și asigură publicarea pe pagina sa oficială a informațiilor și rapoartelor de audit privind gestiunea financiară a partidelor politice.

Astfel, pe parcursul anului 2019, Comisia a realizat integral acțiunea și în strictă conformitate cu legislația în vigoare, în termen de 48 de ore de la recepționare și acceptare, rapoartele depuse la CEC au fost plasate pe site, cu respectarea prevederilor privind protecția datelor cu caracter personal, la rubrica Finanțarea/Auditul partidelor politice⁷².

Partidele politice ale căror venituri sau cheltuieli anuale depășesc un milion de lei sunt obligate să efectueze auditul rapoartelor privind gestiunea financiară cel puțin o dată la 3 ani. Astfel, 9 partide politice (Partidul Democrat din Moldova, Partidul Comuniștilor din Republica Moldova, Partidul Liberal, Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, Partidul Politic „Șor”, Partidul Politic „Partidul Nostru”, Partidul Liberal Democrat din Moldova, Partidul Politic „Partidul Liberal Reformat”, Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”) au prezentat rapoarte în acest sens.

⁷² <https://a.cec.md/ro/auditul-partidelor-politice-4310.html>

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsa bilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
10	Clarificarea responsabilității și a rolului părților interesate/observatorilor în perioadele interelectorale, inclusiv a drepturilor acestora în contextul monitorizării modului de finanțare a partidelor politice	Trimestrul I anul 2018	CEC; Parlamen tul	Proiect de modificare a legislației elaborat. Lege adoptată	Pagina web a CEC; Monitorul Oficial al RM	NEREALIZAT

Conform informației prezentate de Comisia Electorală Centrală, optează pentru excluderea prezentei acțiuni ce țin de responsabilitățile și rolul persoanelor interesate/observatorilor, precum și drepturile acestora în contextul monitorizării modului de finanțare a partidelor politice, deoarece acestea sînt stabilite de Codul electoral, Legea nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal și Legea nr. 982 din 11 mai 2000 privind accesul la informație, iar drepturile și responsabilitățile observatorilor în perioada electorală sunt descrise în Regulamentul privind statutul observatorilor și procedura de acreditare a acestora, aprobat prin Hotărîrea CEC nr. 332 din 24.10.2006.

Totodată, modul de finanțare a activității partidelor politice, a campaniilor electorale și a grupurilor de inițiativă sunt reglementate de Codul electoral, Legea privind partidele politice, precum și de regulamentele Comisiei Electorale Centrale: Regulamentul privind finanțarea activității partidelor politice, aprobat prin Hotărîrea CEC nr. 4401 din 23.12.2015, Regulamentul privind finanțarea campaniilor electorale, aprobat prin Hotărîrea CEC nr. 3352 din 04.05.2015 și Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă, aprobat prin Hotărîrea CEC nr. 114 din 18.08.2016.

Noțiunea de „observator” în sensul Codului electoral și al Regulamentului privind statutul observatorilor și procedura de acreditare a acestora reprezintă persoanele cu drept de vot, autorizate în modul stabilit, care pot reprezenta organizații sau instituții interne, străine și internaționale și care au misiunea de a urmări modul de organizare și desfășurare a alegerilor. Astfel, pornind de la noțiunea de mai sus, monitorizarea de către observatori a modului de finanțare a partidelor politice poate fi realizată doar în perioada electorală care, potrivit art. 1 din Codul electoral, este perioada de timp cuprinsă între ziua aducerii la cunoștință publică a datei alegerilor și ziua în care rezultatele alegerilor sînt confirmate de către organele competente, dar nu mai mare de 90 de zile.

Conform informației prezentate de CEC, monitorizarea modului de finanțare a partidelor politice ca activitate generală poate fi realizată de către orice persoană, atît în perioada pre și post electorală, cît și nemijlocit în perioada electorală, în condițiile prevăzute de Codul electoral, Legea nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal și Legea nr. 982 din 11 mai 2000 privind accesul la informație, dar neavînd calitatea de observator, or aceasta este o calitate specială acordată persoanei pentru monitorizarea alegerilor. Prin urmare, CEC consideră oportun să fie exclusă extinderea prevederilor Regulamentului privind statutul observatorilor și procedura de acreditare a acestora (adoptat prin Hotărîrea CEC nr. 332 din 24 octombrie 2006 cu modificările ulterioare) ce presupun monitorizarea modului de finanțare a partidelor politice.

Având în vedere că exercitarea atribuțiilor de observator începe din data intrării în vigoare a hotărârii de acreditare și expiră în ziua imediat următoare zilei în care rezultatele finale ale alegerilor sunt confirmate de către organele competente, între perioadele electorale persoana nu mai deține calitatea de observator, respectiv nu se mai supune cadrului legal prevăzut observatorilor.

Ar fi de reținut și faptul că activitatea de control financiar al partidelor politice din partea societății civile se efectuează de către instituțiile mass-media și cele non-guvernamentale, acestea având alte acte cărora se supun, astfel activitatea acestora nu este controlată de către Comisie.

Pe când rolul și drepturile observatorilor sunt specificate în cadrul legal, prevederile existente acordă puțină atenție perioadei inter-electorale, iar detalii privind participarea părților interesate în monitorizarea modului de finanțare a partidelor politice lipsesc.

Studiul Promo-LEX "Strategii, practici și instrumente de finanțare a partidelor politice în Republica Moldova"⁷³, elaborat cu suportul Ambasadei Marii Britanii la Chișinău și al Fondului pentru Buna Guvernanță, în cadrul proiectului "Combaterea corupției politice în Republica Moldova prin îmbunătățirea cadrului legal privind finanțarea partidelor politice și supravegherea civică", evidențiază rolul important al societății civile în monitorizarea conformării cu reguli și standarde existente. Organizațiile neguvernamentale utilizează strategii inovative de măsurare și informare, pentru a limita posibilitățile de eludare sau încălcare a reglementărilor existente.

Conform studiului, o aplicare/interpretare defectuoasă a prevederilor privind statutul observatorilor conform Codului electoral deține potențialul de a împiedica capacitățile societății civile să monitorizeze, observe, intervieveze și să discute cu părțile interesate din domeniul electoral în perioada inter-electorală... Pe parcursul desfășurării interviurilor monitorii Promo-LEX, fără a avea vreun statut sau drept legal bine determinat, nu au avut posibilitate deplină de a solicita și a primi informații relevante de la partidele politice. Astfel, a fost expusă presupunerea inaplicabilității prevederilor legale privind acreditarea observatorilor înainte sau după perioada electorală, din motivul lipsei unei stipulări exacte a drepturilor acestora în perioadele inter-electorale, în special din perspectiva monitorizării finanțării partidelor politice; fiind prezentată și o recomandare în acest context, de revizuire a articolului nr. 62 din Codul Electoral și a prevederilor Regulamentului cu privire la acreditarea și activitatea observatorilor.

În acest sens, CEC propune a fi evaluate modificările ulterioare studiului, dat fiind faptul că studiul a fost efectuat în anul 2016, iar situația actuală este una diferită, pornind de la caracterul public al rapoartelor și accesul liber la acestea.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsa bilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
11	Dezvoltarea normelor metodologice și instruirea ofițerilor de urmărire penală, a procurorilor și a judecătorilor în vederea examinării dosarelor privind	Trimestrul IV anul 2017 – pentru elaborarea normelor metodologice;	PA; CSM; CNA; MAI; CEC; INJ	Normele metodologice recomandate dezvoltate; curriculum de instruire elaborat;	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de	REALIZAT

⁷³ https://promolex.md/wp-content/uploads/2016/04/doc_1459254428-1.pdf

finanțarea partidelor și campaniilor electorale, a cauzelor de corupere a alegătorilor și de utilizare a resurselor administrative	permanent, începând din trimestrul I anul 2018, cu verificarea anuală a indicatorului de progres legat de instruire	cursuri de instruire desfășurate. Cel puțin 50 de ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători instruiți	participanți, evaluarea instruirilor etc.
--	---	---	---

Institutul Național al Justiției raportează că în perioada anului 2019, a fost desfășurate patru activități de formare continuă în domeniu, fiind instruite 83 persoane, după cum urmează:

- 21 mai și la 12 noiembrie cursul de instruire cu tematica “Problematika calificării unor infracțiuni economice, de corupție și conexe, corupția electorală”. La cursul de instruire menționat au participat 50 persoane: 22 judecători și 28 procurori;
- 10-11 octombrie 2019 a avut loc seminarul cu tematica „Consolidarea capacităților judecătorilor în vederea exercitării dreptului la vot a persoanelor cu dizabilități”, unde au fost instruiți 12 judecători;
- 11 octombrie a avut loc seminarul “Rolul instanțelor judecătorești în cadrul alegerilor locale generale” unde au fost instruiți 21 judecători.

Totodată, angajații Direcției Generale Urmărire Penală a **Centrului Național Anticorupție** au fost instruiți la subiectul vizat de acțiune în octombrie 2017. Suplimentar, CNA informează că infracțiunile prevăzute de art. 181, 181-2 și art. 182 din Codul Penal (finanțarea partidelor politice și campaniilor electorale și de corupere a alegătorilor) nu țin de competența organului de urmărire penală a CNA.

Ministerul Afacerilor Interne informează că în perioada de raport, un reprezentant al Direcției generale urmărire penală a instruit efectivul DGUP în domeniul „Coruperii alegătorilor– art. 181 Cod penal”.

Conform informației recepționate de la **Procuratura Generală**, în perioada de raport au fost aprobate prin ordinul Procurorului General nr. 6/11 din 30 ianuarie 2019, Instrucțiunile metodologice „Ghid privind investigarea și judecarea faptelor de corupere a alegătorilor, finanțarea ilegală a partidelor politice a campaniilor electorale și de utilizare a resurselor administrative”.

Nr. crt	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
12	Instruirea funcționarilor electorali privind modalitățile de identificare și de sesizare a încălcărilor privind coruperea alegătorilor și utilizarea resurselor administrative	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul I anul 2020	CEC	Plan și materiale de instruire elaborate. Cursuri de instruire desfășurate. Cel puțin 150 de persoane instruite	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	ÎN PROCES DE REALIZARE

Comisia Electorală Centrală informează că, în perioada de raportare, seminare de instruire pentru funcționarii electorali din cadrul consiliilor electorale de circumscripție și birourilor electorale ale secțiilor de votare au fost realizate în contextul organizării și desfășurării alegerilor parlamentare din 24 februarie 2019. În programul de instruire au fost incluse și aspecte ce au vizat sensibilizarea funcționarilor electorali privind modalitățile de identificare

și de sesizare a încălcărilor privind coruperea alegătorilor și utilizarea resurselor administrative.

Comisia a elaborat și prezentat reprezentanților partidelor politice, ai blocurilor electorale, candidaților independenți, participanților la referendum, altor subiecți implicați direct sau indirect în campania electorală documentul „Declarația de conduită privind condițiile și modul susținere financiară, materială și nematerială a campaniei electorale pentru alegerile parlamentare și referendumul republican consultativ din 24 februarie 2019”.

De asemenea, Comisia a elaborat Manualul în materie de prevenire și combatere a utilizării resurselor administrative în procesele electorale, destinat organelor electorale și tuturor actorilor implicați în procesele electorale (partide politice, candidați la funcții electice, funcționari și organe de stat, instituții mass-media etc.) în perioada electorală, în vederea prevenirii și combaterii utilizării resurselor administrative în scopuri electorale.

La fel, au fost instruiți funcționarii electorali care au activat în cadrul organelor electorale din cadrul consiliilor electorale și birourilor electorale ale secțiilor de votare în contextul organizării și desfășurării alegerilor locale generale și parlamentare din 20 octombrie 2019.

În programul de instruire au fost incluse și aspecte ce au vizat sensibilizarea funcționarilor electorali privind modalitățile de identificare și de sesizare a încălcărilor privind coruperea alegătorilor și utilizarea resurselor administrative. În total au fost instruiți: 12558 funcționari electorali (dintre care 6438 la alegeri parlamentare și 6120 la alegeri locale generale).

Pilonul V. Curtea de Conturi

Obiectivul pilonului al V-lea: Consolidarea capacităților Curții de Conturi de prevenire a corupției în domeniul administrării resurselor financiare și al utilizării patrimoniului public, precum și al asistenței financiare externe

Indicatori de impact:

- Încrederea în Curtea de Conturi îmbunătățită
- Independența auditului efectuat de Curtea de Conturi asigurată.
-

Prioritatea V.1 *Transparența activității Curții de Conturi*

Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Selectarea de către Comisia parlamentară economie, buget și finanțe a companiei de audit pentru auditarea Raportului financiar al Curții de Conturi	Trimestrul II anul 2017, trimestrul II anul 2018, trimestrul II anul 2019, trimestrul II anul 2020	Comisia parlamentară economie, buget și finanțe	Hotărîre a Parlamentului adoptată	Monitorul Oficial al RM	REALIZAT

Curtea de Conturi informează pe marginea semnării la 06 februarie 2019, de către Comisia economie, buget și finanțe, a contractului privind procedura de achiziție a serviciului de audit, inclus în Planul de achiziții publice al Parlamentului pentru anul 2019, care prevedea achiziționarea serviciilor menționate în baza Caietului de sarcini pentru achiziția serviciilor de

audit financiar al rapoartelor financiare ale Curții de Conturi pentru anii 2017 și 2018, adoptat prin Decizia CEB nr. 615 din 12 decembrie 2018⁷⁴.

Totodată, conform Hotărârii Parlamentului nr. 72/2019 privind domeniile de activitate ale comisiilor permanente ale Parlamentului, Comisia control al finanțelor publice, este responsabilă de activitatea Curții de Conturi și informează că în scopul asigurării respectării art.6 alin. (3) din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr.260/2017, este în derulare procedura de achiziție a serviciului de audit privind auditarea rapoartelor financiare ale Curții de Conturi pentru anul 2019. Astfel, Comisia urmează să adopte caietul de sarcini pentru următoarea achiziție a serviciilor de audit financiar a raportului financiar al Curții de Conturi pentru exercițiul bugetar 2019. Planul de achiziții publice al Parlamentului pentru anul 2020 prevede achiziționarea serviciului menționat.

Totodată, **Comisia economie, buget și finanțe** propune modificare acțiunii nr. 1 din prioritatea V.1. Pilonul V, după cum urmează: “Selectarea de către Parlament a organizației de audit independente pentru auditarea situațiilor financiare, instituție responsabilă - Parlamentul, indicator de progres- procedură de achiziții finalizată, sursa de verificare - Registrul de Stat al Achizițiilor publice”.

Modificarea este necesară în scopul asigurării respectării art.6 alin. (3) din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr.260/2017, care prevede că situațiile financiare anuale ale Curții de Conturi se supun auditului extern, efectuat în conformitate cu standardele recunoscute internațional, de către o organizație de audit independentă, selectată de către Parlament în modul stabilit de legislația privind achizițiile publice.

Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Realizarea misiunii de audit al CC, întocmirea și publicarea raportului de audit financiar al Curții de Conturi	Trimestrul IV anul 2017, trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2019 , trimestrul III anul 2020	Parlamentul; CC	Raportul de audit al rapoartelor financiare anuale ale Curții de Conturi publicate pe paginile web a Curții de Conturi și a Parlamentului	Paginile web a CC și a Parlamentului	REALIZAT

Conform raportului **Curții de Conturi**, pe pagina web oficială a entității a fost creată rubrica *Rapoartele de audit extern*, în boxa “Transparență”, unde sunt atașate Rapoartele de audit asupra rapoartelor financiare ale Curții de Conturi pentru anii 2014, 2015 și 2016, inclusiv pentru perioadele anului 2017 și 2018.

În acest sens, Rapoartele de audit asupra rapoartelor financiare ale Curții de Conturi pentru anii 2017⁷⁵, 2018⁷⁶ sunt publicate pe site-ul oficial al Curții de Conturi în rubrica menționată supra. Urmare a desfășurării misiunii de audit au fost emise 2 opinii:

- pentru situațiile financiare încheiate la 31 decembrie 2017 și pentru situațiile financiare încheiate la 31 decembrie 2018 – au fost emise opinii cu rezerve;

⁷⁴ <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=jR%2fcNofV1Y4%3d&tabid=165&language=en-US>

⁷⁵ <http://www.ccrm.md/storage/upload/reports/postari/176/pdf/5d25ebbf9f10c34f0e9602b1e396cb6f.pdf>

⁷⁶ <http://www.ccrm.md/storage/upload/reports/postari/177/pdf/d1c4a9e83e26e70a0deb0dfb7456ec30.pdf>

Drept urmare, întru atingerea indicatorilor de progres, acțiunea cu termenul de realizare pentru trimestrul III a anului 2019 este calificată ca fiind realizată.

Nr.crt.	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare	
3.	Publicarea de rapoarte privind mersul implementării recomandărilor din raportul de audit al rapoartelor financiare ale Curții de Conturi	Trimestrul II anul 2018, trimestrul II anul 2019, trimestrul II anul 2020	CC	Cel puțin 3 rapoarte privind implementarea recomandărilor din raportul de audit al rapoartelor financiare ale Curții de Conturi publicat pe pagina web a Curții de Conturi	Pagina web a CC	PARȚIAL REALIZAT

Pentru perioada anului 2019 Curtea de Conturi raportează că, conform Misiunii de audit extern a situațiilor financiare încheiate la 31 decembrie 2017 și 31 decembrie 2018, Curții de Conturi i-au fost transmise 4 recomandări dintre care 2 cu prioritate înaltă și 2 cu prioritate joasă. Suplimentar, Curtea informează că la data de 07 iunie 2019 a fost aprobat planul de acțiuni în vederea implementării recomandărilor auditului financiar realizat în trimestrul II al anului 2019 asupra situațiilor financiare ale Curții de Conturi încheiate la 31.12.2017 și 31.12.2018⁷⁷.

Informațiile privind recomandările din rapoartele de audit a rapoartelor financiare ale Curții de Conturi sunt plasate pe pagina oficială a instituției (www.ccrm.md), Compartimentul „Transparență”, Rubrica „Rapoarte de audit extern”

Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Consultarea societății civile înainte de aprobarea planurilor și programelor anuale de audit al Curții de Conturi pentru anul viitor	Trimestrul III anul 2017, trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2019, trimestrul III anul 2020	CC	Cel puțin 4 dezbateri publice organizate de Curtea de Conturi cu reprezentanți ai societății civile	Pagina web a CC	REALIZAT

În raportarea progreselor pentru perioada anului 2019, CCRM a informat despre demararea procesului de planificare a Programului activității de audit pentru anul 2020. În acest sens în luna iunie anul 2019, CCRM a venit cu un mesaj către societatea civilă și publicul larg pentru a înainta potențialele tematici și domenii de audit. Mesajul a fost plasat în luna septembrie curent, pe pagina oficială a CCRM și pe pagina CCRM din rețeaua de socializare Facebook.⁷⁸ Propunerile au fost recepționate, inclusiv prin intermediul poștei oficiale ccrm@ccrm.md. Astfel, consultarea societății civile privind potențialele tematici și domenii de audit a fost realizată în 2 etape, și anume consultarea ONG-urilor, și discuții în cadrul Consiliului Consultativ.

La data de 22 noiembrie 2019, în incinta Curții de Conturi a Republicii Moldova (CCRM) a fost organizate ședințe de lucru, la care au participat reprezentanți ai organizațiilor

⁷⁷<http://www.ccrm.md/storage/upload/reports/postari/170/pdf/8bc02d1c898da0a701a7886fa54c8f5e.pdf>

⁷⁸ <http://www.ccrm.md/solicitare-de-propuneri-pentru-tematici-de-audit-1-4165>

nonguvernamentale⁷⁹, precum Asociația Investitorilor Străini, Camera de Comerț și Industrie, Centrul Analitic "Expert-Grup" și Institutul pentru dezvoltare și inițiative sociale IDIS Viitorul⁸⁰. Conceptul Programului activității de audit al Curții de Conturi pe anul 2020 a fost subiectul de discuții pe agenda ședinței Consiliului Consultativ întrunit, la data de 26 noiembrie 2019⁸¹. Drept urmare, **acțiunea cu termenul de realizare în trimestrul III 2018 se consideră a fi realizată.**

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Crearea unui mecanism de comunicare cu donatorii externi cu privire la suspiciunile de fraudă, corupție, iregularități și conflicte de interese identificate de Curtea de Conturi în procesul auditului activității entităților publice care au beneficiat de asistență externă	Trimestrul II anul 2018, verificarea anuală a comunicărilor realizate	CC	Acorduri de cooperare dintre Curtea de Conturi, Curtea Europeană și reprezentanții altor donatori externi, încheiate. Comunicări ale Curții de Conturi realizate	Confirmări din partea instituției responsabile cu privire la încheierea acordurilor	REALIZAT

Din informațiile recepționate, Curtea de Conturi raportează că conform solicitării transmise în adresa Curții de Conturi Europene, privind semnarea unui acord de cooperare, aceasta din urmă a informat că nu încheie Acorduri de cooperare formale cu instituțiile omoloage din alte state, activînd în baza mandatelor și procedurilor aplicabile instituțiilor supreme de audit.

Suplimentar, Curtea de Conturi a RM este membră a Comunității europene privind instituțiile Supreme de Audit (EUROSAI) și de comun cu Curtea de Conturi Europeană participă în cadrul întrunirilor și grupurilor EUROSAI.

Totodată, Curtea de Conturi informează că pe parcursul anului 2018 au fost încheiate 3 tratate bilaterale internaționale, după cum urmează:

- Acordul de cooperare între Curtea de Conturi a Republicii Moldova și Instituția Supremă de Audit a Republicii Polone;
- Memorandumul de Înțelegere între Curtea de Conturi a Republicii Moldova și Curtea de Conturi a Turciei;
- Memorandumul de Înțelegere între Curtea de Conturi a Republicii Moldova și Oficiul Național de Audit al Suediei.

Totodată, Curtea de Conturi informează că în perioada de raport, Președintele Curții de Conturi a Republicii Moldova (CCRM), a întreprins o vizită oficială la Curtea de Conturi Europeană (CCE), la invitația Președintelui CCE, Klaus-Heiner Lehne. În cadrul ședinței au fost abordate aspecte ce țin de colaborarea între CCRM și CCE⁸².

Prioritatea V.2 Impactul activității de audit

⁷⁹ <http://www.ccrm.md/curtea-de-conturi-in-dialog-cu-reprezentantii-ong-urilor-1-4449>

⁸⁰ <http://www.ccrm.md/presedintele-curtii-de-conturi-a-avut-o-intrevedere-cu-asociația-investitorilor-straini-1-4448>

⁸¹ <http://www.ccrm.md/conceptul-programului-activității-de-audit-pe-anul-2020-discutat-la-consiliul-consultativ-pe-langa-curtea-de-conturi-1-4455>

⁸² <http://www.ccrm.md/prima-vizita-oficiala-a-presedintelui-ccrm-la-curtea-de-conturi-europeana-1-4412>

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
6	Crearea sistemului de certificare a auditorilor publici	Trimestrul IV anul 2018	CC	Studiul privind procedura de certificare a auditorilor publici realizat. Actul normativ-metodologic privind procedura de certificare a auditorilor aprobat. Comisia de certificare a auditorilor creată. Programul de certificare acoperind domenii relevante, inclusiv evaluarea riscului de fraudă și corupție, codul etic,	Crearea sistemului de certificare a auditorilor publici	REALIZAT

Pentru perioada anului 2018, Curtea de Conturi a informat cu referire la aprobarea prin Hotărârea Curții de Conturi nr.47 din 05.07.2018, a Conceptului direcțiilor strategice și acțiunilor prioritare în sistemul de certificare a personalului Curții de Conturi cu atribuții de audit public și a Regulamentului privind certificarea personalului cu atribuții de audit public. Totodată, în perioada anului 2019, a fost aprobată componența nominală a Comisiei de Certificare, prin Hotărârea Curții nr.5 din 18 februarie 2019. În această ordine de idei a fost inițiată procedura de achiziționare a serviciilor de formare profesională pentru certificarea personalului cu atribuții de audit public extern, care s-a finalizat cu încheierea a 4 contracte de achiziții publice cu privire la desfășurarea instruirilor pentru 100 de angajați cu atribuții de audit public extern.

Drept urmare, **acțiunea cu termenul de realizare în trimestrul IV 2018 se consideră a realizată.**

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Instruirea auditorilor publici în vederea implementării sistemului de certificare a auditorilor publici	Trimestrul IV anul 2018 – pentru aprobarea programului de instruire; trimestrul IV anul 2019 – trimestrul IV anul 2020 – verificarea anuală a indicatorului de instruire și certificare a auditorilor;		Programul de instruire al auditorilor aprobat. Instruirea și certificarea anuală a auditorilor instruiți, astfel încât cel puțin 70% dintre auditorii publici să fie instruiți și certificați în anul 2020	Trimestrul IV anul 2018 – pentru aprobarea programului de instruire;	REALIZAT

Curtea de Conturi informează despre aprobarea prin Hotărârea Curții de Conturi nr.47 din 05.07.2018 a Conceptului direcțiilor strategice și acțiunilor prioritare în sistemul de certificare a personalului Curții de Conturi cu atribuții de audit public. Conform acestuia, în perioada certificării modulele de formare profesională vor substitui modulele similare de instruire din Planul de instruire și dezvoltare profesională.

Suplimentar, în raportul transmis în adresa Secretariatului Grupurilor de Monitorizare, pentru perioada anului 2019, Curtea raportează că în contextul angajamentelor de certificare a auditorilor publici externi, Curtea de Conturi a demarat în luna iunie a anului 2019, procesul de formare profesională a angajaților.

Astfel, la data de 22 iulie 2019 a fost organizată proba de evaluare care a fost susținută cu succes de către 76 de auditori publici ai instituției care au participat la evaluare. La data de 04 decembrie 2019, urmare a desfășurării repetate a probei de evaluare, 9 persoane au obținut calificativul de auditor public. Respectiv. per total, în anul 2019, 85 angajați ai CCRM au fost certificați, pondere ce constituie 76 % angajați certificați din total angajați cu atribuții de audit ai CCRM.

Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Revizuirea mecanismului de sancționare și demotivare a entităților publice auditate prin responsabilizarea managementului instituțional și corporativ pentru a se conforma cerințelor Curții de Conturi	Trimestrul IV anul 2017 – pentru adoptarea legii; trimestrul III anul 2018 – pentru aplicabilitatea mecanismului revizuit	CC; MF; Parlamentul	Proiect de lege elaborat și adoptat. Mecanism elaborat și aplicabil	Monitorul Oficial al RM	PARȚIAL REALIZAT

Conform raportului prezentat de Curtea de Conturi pentru anul 2019, informație remisă și în cadrul anterioarei raportări pentru progresele înregistrate în anul 2018, se constată că în temeiul Hotărârii Parlamentului nr. 234 din 16.11.2017 privind Raportul anual din 2016 al Curții de Conturi asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și a patrimoniului public, Guvernul va iniția modificarea și completarea Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014 cu prevederi care ar stipula răspundere managerială în cazul emiterii de către Curtea de Conturi a opiniei contrare sau în cazul refuzului auditorului public extern de a emite opinie asupra situației financiare.

Suplimentar, Curtea de Conturi raportează că de comun efort cu Ministerul Finanțelor a fost depus pachetul de documente de modificare a cadrului legal aferent, unde articolul 4 al Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale 181/2014 se completează cu alineatul (4), care are următorul cuprins: „ În cazul emiterii de către Curtea de Conturi a opiniei contrare sau în cazul refuzului auditorului public extern de a emite opinie asupra situației financiare, conducătorul autorității/instituției bugetare/autorității bugetare independente poartă răspundere conform legislației în vigoare.”⁸³

Drept urmare, la data de 20.07.2018, Parlamentul a adoptat Legea nr. 147 cu modificările sus-menționate.

Totodată, în scopul demotivării entităților publice auditate pentru a se conforma cerințelor Curții de Conturi acestea au obligativitatea conform art.37 din Legea 260/2017 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, să raporteze despre implementarea recomandărilor din raportul auditorului sau despre motivele pentru care acestea nu au fost implementate. De asemenea, Curtea de Conturi asigură monitorizarea implementării

⁸³ https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/intr20_109.pdf

recomandărilor, incluzînd un capitol separat privind nivelul de implementare a recomandărilor înaintate de Curtea de Conturi în Raportul anual asupra administrării și întrebunțării resurselor financiare publice și patrimoniul public care se audiază în ședința plenară a Parlamentului, un capitol separat privind nivelul de implementare a recomandărilor înaintate. Comisia control al finanțelor publice informează că luând în considerație că Comisia de control al finanțelor publice a devenit funcțională în luna iulie 2019, pe agenda Comisiei pentru anul 2020 prioritar este auditarea rapoartelor întocmite de către Curtea de Conturi în vederea responsabilizării managementului de vârf al instituțiilor publice să implementeze cerințele și recomandările Curții de Conturi.

Astfel, în lipsa unui mecanism de sancționare și demotivare a entităților publice auditate prin responsabilizarea managementului instituțional și corporativ pentru a se conforma cerințelor Curții de Conturi, elaborat și aplicat, acțiunea nr. 8, se consideră a fi **parțial realizată**.

Pilonul VI. Avocatul Poporului

Obiectivul pilonului al VI-lea: Dezvoltarea funcțiilor Avocatului Poporului de prevenire a corupției prin responsabilizarea instituțiilor publice cu privire la respectarea drepturilor omului și asigurarea protecției avertizorilor de integritate

Indicatori de impact:

- Încrederea în Avocatul Poporului îmbunătățită
- Respectarea drepturilor fundamentale asigurată
- Rata persoanelor care omit să denunțe corupția din frică de persecuții, redusă.

Prioritatea VI.1. Prevenirea corupției pentru asigurarea respectării drepturilor omului

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Identificarea cazurilor de prejudiciere a drepturilor omului în activitatea entităților publice din cauza lipsei de integritate instituțională și profesională	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Avocatul Poporului	Rapoartele anuale ale Avocatului Poporului publicate și prezentate în Parlament. Lansarea publică a rapoartelor	Pagina web a Oficiului Avocatului Poporului	REALIZAT

Oficiul Avocatului Poporului informează că Raportul privind respectarea drepturilor omului în Republica Moldova în anul 2018 a fost transmis în Parlament conform cerințelor legale.

Totodată, în anul 2019 nu au fost organizate audieri în Comisia drepturile omului și relații interetnice a Parlamentului, precum și în ședință în plen a Parlamentului, pe marginea constatărilor incluse în Raportul privind respectarea drepturilor omului în Republica Moldova în anul 2018.

În aceeași ordine de idei, Oficiul Avocatului Poporului relatează despre organizarea unui eveniment public pe marginea prezentării constatărilor din Raportul sus-menționat⁸⁴.

⁸⁴ <http://ombudsman.md/news/comunicat-de-presa-5/>

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Transmiterea către entitățile publice a recomandărilor de evitare a încălcării drepturilor omului în activitatea lor și sesizarea CNA asupra recomandărilor respective	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Avocatul Poporului	Recomandări formulate, transmise entităților publice și publicate pe pagina web a Oficiului Avocatului Poporului	Pagina web a Oficiului Avocatului Poporului	REALIZAT

Pe parcursul anului 2019 de către Oficiul Avocatul Poporului în adresa autorităților publice centrale și locale au fost înaintate 6 demersuri pentru intentarea procedurilor disciplinare sau penale în privința persoanelor cu funcții de răspundere care au comis încălcări ce au generat lezarea drepturilor și libertăților omului (art. 25 alin. (1) lit. (b) din Legea nr. 52/03.04.2014. Suplimentar, au fost realizate 42 de avize cu recomandări pentru repunerea imediată în drepturi a petiționarilor (art. 24 alin. (1) din Legea nr. 52/03.04.2014, dintre care 9 au fost publicate pe pagina web. În adresa entităților publice au fost expediate 8 recomandări de ordin general referitoare la îmbunătățirea activității acestora, dintre care 6 au fost publicate pe pagina web.

Totodată, au fost înaintate 10 rapoarte de vizită cu recomandări remise entităților publice în rezultatul activității de prevenire a torturii.

De asemenea, a fost elaborate 3 rapoarte tematice cu recomandări, după cum urmează:

- "Evaluarea nivelului de asigurare a dreptului pacientului la siguranța și calitatea echipamentelor medicale";
- "Situația persoanelor reținute și aflate în custodia poliției";
- "Respectarea drepturilor cetățenilor străini aflați în custodia Statului";
- "Raportul tematic cu privire la implementarea de către Republica Moldova a prevederilor OMS cu privire la consolidarea îngrijirilor paliative ca o componentă a tratamentelor integrate pe parcursul vieții".

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Informarea Parlamentului cu privire la cazurile de nerespectare a principiilor generale de drept, de administrare defectuoasă și de încălcare a drepturilor omului de către entitățile publice	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Avocatul Poporului	Rapoarte anuale și, după caz, rapoarte speciale ale Avocatului Poporului publicate și prezentate la Parlament. Audieri desfășurate în comisiile parlamentare sau în plenum Parlamentului	Pagina web a Oficiului Avocatului Poporului; ordinea de zi a ședințelor Parlamentului	REALIZAT

Oficiul Avocatului Poporului informează că la data de 10 aprilie 2019 a fost prezentat public Raportul tematic „Evaluarea nivelului de asigurare a dreptului pacientului la siguranța și calitatea echipamentelor medicale”⁸⁵, plasat pe pagina web a Oficiului Avocatului Poporului.

⁸⁵ <http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2019/12/RAPORT-TEMATIC-EVALUAREA-NIVELULUI-engl-1.pdf>

Raportul privind respectarea drepturilor omului în Republica Moldova în anul 2018 a fost de asemenea, prezentat Parlamentului și publicat pe pagina web a Oficiului Avocatului Poporului.

În aceeași ordine de idei, pe parcursul perioadei de raport, au fost prezentate public, după cum urmează:

- Raportul special "Situția persoanelor reținute și aflate în custodia poliției"⁸⁶.
- Raportul tematic cu privire la implementarea de către Republica Moldova a prevederilor OMS cu privire la implementarea de către Republica Moldova a prevederilor Rezoluției OMS cu privire la consolidarea îngrijirilor paliative ca componentă a tratamentelor integrate pe parcursul vieții⁸⁷.
- Raportul tematic "Respectarea drepturilor cetățenilor străini aflați în custodia Statului"⁸⁸. Toate rapoartele au fost plasate pe pagina web a Oficiului Avocatul Poporului.

Prioritatea VI.2. Protejarea drepturilor fundamentale ale avertizorilor de integritate

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Revizuirea și completarea legislației pentru a conferi Avocatului Poporului competența de protejare a avertizorilor de integritate	Trim II anul 2017 – pentru elaborare; trim III anul 2017 – pentru adoptare	Parlamentul; Avocatul Poporului CNA	Proiectul de modificare a legislației elaborat. Lege adoptată	Pagina web a Oficiului Avocatului Poporului; Monitorul Oficial al RM	PARȚIAL REALIZAT

Legea nr. 122/2018 privind avertizorii de integritate prevede atribuirea sarcinii de protecție a avertizorilor de integritate în competența Oficiului Avocatului Poporului, nu și în conformitate cu prevederile Legii nr.52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul).

În octombrie 2018 Oficiul Avocatului Poporului a înaintat Ministerul Justiției, propunerile de modificare a Legii nr. 52 din 03.04.2014, cu privire la Avocatul Poporului, inclusiv cu referire la completarea art.16 "atribuțiile Avocatului poporului" în ceea ce privește atribuțiile de acordare a protecției avertizorilor de integritate. Până în prezent Ministerul Justiției nu a dat curs propunerilor solicitate de Oficiul Avocatul Poporului.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Asigurarea elaborării cadrului normativ subsecvent pentru punerea în aplicare a competenței Avocatului Poporului de protejare a avertizorilor de integritate	Trimestrul IV anul 2017	Avocatul Poporului	Cadrul normativ subsecvent elaborat și adoptat	Pagina web a Oficiului Avocatului Poporului	PARȚIAL REALIZAT

Oficiul Avocatului Poporului în comun cu Centrul Național Anticorupție, în cadrul Proiectului PNUD "Consolidarea capacităților tehnice ale instituțiilor naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului", realizat în parteneriat cu Institutul de Reforme Penale și finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei, au elaborat Metodologia cu privire la

⁸⁶ <http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2019/09/Raport-Situatia-persoanelor-retinute-EN-Web-1.pdf>

⁸⁷ http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/01/RAPORT_PALIATIVE.pdf

⁸⁸ http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2019/12/Studiul_Situatia_str%C4%83inilor_FINAL.pdf

procedura de asigurare a respectării drepturilor avertizorilor de integritate. Documentul Metodologiei a fost ajustat la necesitățile fiecărei entități implicate, precum și standardizat la cele mai bune practici în domeniul vizat.

Totodată, conform raportului OAP, cu sprijinul experților naționali a fost elaborată Instrucțiunea cu privire la procedura de asigurare a respectării drepturilor avertizorilor de integritate. Astfel, ținând cont de procedura specifică de examinare a cazurilor de încălcare a drepturilor omului, de care se conduce în activitatea sa OAP, Instrucțiunea a fost revizuită și ajustată la cele mai bune practici în domeniu.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
6	Instruirea reprezentanților Oficiului Avocatului Poporului cu privire la instituția avertizorilor de integritate	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	Avocatul Poporului; CNA	Curriculum de instruire elaborat. Instruiri desfășurate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

Angajații Centrului Național Anticorupție și Oficiului Avocatului Poporului au beneficiat de 2 sesiuni de instruire cu genericul "Asigurarea respectării drepturilor avertizorilor de integritate", organizate în perioada 13-14 și 20-21 septembrie 2018, în parteneriat cu Institutul de Reforme Penale și cu sprijinul Programului de finanțare a inițiativelor/proiectelor de schimbare în domeniul drepturilor omului. Programul dat a fost realizat cu participarea Institutului de Reforme Penale în cadrul Proiectului "Consolidarea capacităților tehnice ale instituțiilor naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului", finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Instruirile au urmat scopul de consolidare a capacităților necesare pentru cunoașterea și aplicarea prevederilor Legii nr. 122 din 12.07.2018 privind avertizorii de integritate, precum și formarea formatorilor din cadrul CNA și OAP pentru desfășurarea ulterioarelor cursuri de instruire privind instituția avertizorilor de integritate.

De asemenea, în mai 2019, reprezentanții OAP în comun cu reprezentanții CNA au participat la atelierul de lucru „Sistemul de protecție a avertizorilor de integritate și experiența de activitate a Oficiului Comisarului pentru Drepturile Omului din Ungaria”, organizat cu suportul proiectului "Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova" implementat de PNUD Moldova, și finanțat de ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Instruirea funcționarilor publici cu privire la instituția avertizorilor de integritate și respectarea drepturilor omului	Permanent, începând cu trimestrul III anul 2017, cu raportare semestrială	Avocatul Poporului; CNA	Curriculum de instruire elaborat. Instruiri desfășurate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

În perioada de raport, de către **Centrul Național Anticorupție**, au fost desfășurate 20 instruiri intitulate „Avertizarea de integritate” pentru circa 920 de agenți publici. Tematica dată a fost

abordată în cadrul cursurilor de dezvoltare profesională continuă desfășurate de Academia de Administrare Publică și activitățile de instruire care au avut loc la Centrul Național Anticorupție, Academia de Poliție „Ștefan cel Mare”, Serviciul Vamal, Serviciul Fiscal de Stat etc.

Totodată, este de remarcat faptul că instruirea funcționarilor publici cu privire la instituția avertizorilor de integritate și respectarea drepturilor omului este prezentată în cadrul fiecărei instruirii, la expunerea măsurilor de asigurare a integrității instituționale.

Potrivit chestionarelor aplicate rata de utilitate a instruirilor constituie 98% și prestația formatorilor a fost evaluată drept bună și foarte bună de 98% din respondenți.

În cadrul cursurilor organizate pentru angajații Centrului Național Anticorupție și Oficiului Avocatului Poporului în perioada 12-14 și 20-21 septembrie 2018, cu genericul ”Asigurarea respectării drepturilor avertizorilor de integritate”, a avut loc formarea formatorilor din cadrul CNA și OAP pentru desfășurarea ulterioarelor cursuri de instruire privind instituția avertizorilor de integritate. Dezbaterile și exercițiile practice au fost realizate în baza proiectului Metodologiei cu privire la procedura de asigurare a respectării drepturilor avertizorilor de integritate și al Curriculumului de instruire la același subiect, care vor fi utilizate ulterior de către angajații CNA și OAP în asigurarea aplicării efective a Legii nr. 122/2018. Documentele au fost elaborate în cadrul programului realizat de CNA și OAP, cu participarea Institutului de Reforme Penale în cadrul Proiectului ”Consolidarea capacităților tehnice ale instituțiilor naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului”, finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.

În cadrul Oficiului Avocatul Poporului, în perioada de raportare a fost elaborat Programul de instruire ”Protecția avertizorilor de integritate de către Oficiul Avocatul Poporului”, dar instruirea pentru funcționarii publici nu au fost desfășurate. În același timp, în cadrul proiectului ”Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova” implementat de PNUD în parteneriat cu Centrul Național Anticorupție și Oficiul Avocatul Poporului, cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei, Oficiul Avocatul Poporului au fost editate 5000 de postere cu caracter informativ despre atribuția Oficiului Avocatului Poporului în ceea ce privește protecția avertizorilor de integritate.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Înaintarea actelor de reacționare către autoritățile publice pentru protejarea avertizorilor de integritate	Permanent, începând cu trimestrul III anul 2017, cu raportare semestrială	Avocatul Poporului	Avize cu recomandări, demersuri de pornire a urmăririi penale sau de inițiere a procedurii disciplinare, cereri de chemare în judecată înaintate de Avocatul Poporului pentru protejarea avertizorilor de integritate. Avertizori de integritate asistați	Confirmări din partea instituției responsabile; hotărâri ale instanțelor de judecată	REALIZAT

Cu referire la înaintarea actelor de reacționare către autoritățile publice pentru protejarea avertizorilor de integritate, Oficiul Avocatului Poporului, raportează că a fost înregistrată o cerere din partea unui avertizor de integritate. În acest caz a fost înaintat un aviz cu recomandări pentru repunerea imediată în drepturi. La moment cazul este în investigație. Drept urmare, pentru perioada anului 2019, Oficiul Avocatului Poporului asistă un 1 avertizor de integritate.

Pilonul VII. Sectorul privat

Obiectivul pilonului al VII-lea: Promovarea unui mediu de afaceri concurențial, corect, bazat pe standarde de integritate corporativă, transparență și profesionalism în interacțiunea cu sectorul public

Indicatori de impact:

- Riscurile de corupție reduse și nivelul mitei oferite în sectorul privat, diminuat
- Libertatea afacerilor față de corupție, asigurată
- Gradul de risc privind spălarea banilor, redus.

Prioritatea VII.1. Transparența sectorului privat în relațiile sale cu sectorul public

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabil ă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Asigurarea accesului public la Registrul de stat al persoanelor juridice, actualizat permanent, ce conține următoarele informații despre societățile comerciale: domeniile de activitate, numele fondatorilor, ale acționarilor și ale beneficiarilor efectivi	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	MJ (Camera Înregistrării de Stat) ASP	Registrul publicat pe pagina web, fiind asigurat accesul public. Actualizarea permanentă a Registrului	Pagina web a Camerei Înregistrării de Stat	PARTIAL REALIZAT

Având în vedere faptul că Întreprinderea de Stat „Camera Înregistrării de Stat” a fost reorganizată prin fuziune (absorbție) cu Instituția publică „Agenția Servicii Publice” (Hotărârea Guvernului nr. 314/2017 privind constituirea Agenției Servicii Publice),

În conformitate cu prevederile art.34¹ din Legea nr.220/2017 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali, organul înregistrării de stat asigură vizualizarea publică a informației din Registrul de stat pe pagina sa web oficială.

Informația publică prevăzută conține date privind denumirea persoanei juridice, forma juridică de organizare, numărul de identificare de stat (IDNO), data înregistrării, sediul, numele și prenumele administratorului, numele și prenumele sau denumirea fondatorilor (asociațiilor) și mărimea cotelor de participare ale acestora în capitalul social, starea persoanei juridice (pasivă, inactivă, în proces de reorganizare sau radiere, suspendare a activității), precum și numele, prenumele, data înregistrării, numărul de identificare de stat (IDNO) al întreprinzătorului individual și date privind radierea acestuia.

Informațiile vizate sunt actualizate în fiecare zi lucrătoare și sunt disponibile pentru stabilire și vizualizare la orice dată calendaristică din momentul înregistrării și până la radierea persoanei juridice sau a întreprinzătorului individual.

Vizualizarea și accesarea datelor indicate din Registrul de stat se efectuează gratuit. Informația plasată pe pagina web a organului înregistrării de stat se consideră informație oficială, iar organul înregistrării de stat își asumă responsabilitatea pentru exactitatea informației plasate. Pornind de la prevederile legislației în vigoare, Registrul de stat al persoanelor juridice nu conține date cu privire la acționari, motiv care face imposibilă accesarea publică a informației

respective pe pagina web a organului înregistrării de stat. Potrivit art. 17 alin.(3) din Legea nr.1134/1997 privind societățile pe acțiuni, Registrul deținătorilor valorilor mobiliare (registru acționarilor, registrul deținătorilor de obligațiuni sau registrul deținătorilor altor valori mobiliare) poate fi ținut atât de societate, cât și de societatea de registru sau de depozitarul central în temeiul contractului cu privire la ținerea registrului.

Urmează a fi menționat că, în temeiul art.14 alin.(1) al Legii nr.308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, începând din 23.08.2018 organul înregistrării de stat, conform procedurilor stabilite, înregistrează, ține evidența și actualizează datele cu privire la beneficiarii efectivi ai persoanelor juridice și ai întreprinzătorilor individuali la înregistrarea acestora, la înregistrarea modificărilor în actele de constituire ale persoanelor juridice, la înregistrarea de stat a persoanelor supuse reorganizării și la radierea acestora din Registrul de stat.

Potrivit art.14 alin. (5) al Legii nr.308/2017 datele acumulate de către organul înregistrării de stat cu privire la beneficiarii efectivi, sunt furnizate, la cerere, Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, organelor cu funcții de supraveghere a entităților raportoare și entităților raportoare prevăzute la art. 4 doar în scopul executării legii enunțate, precum și altor persoane în cazul existenței unui interes legitim. Concomitent, prin prisma prevederilor art.16 alin.(1) al Codului de procedură civilă, art. 57 alin. (7) și art.253 alin. (1) ale Codului de procedură penală, art. 10 lit. i) și art.12 alin. (4) din Legea nr.753/1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, sunt în drept să solicite informația respectivă: instanțele de judecată, organele de urmărire penală, Serviciul de Informații și Securitate.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Organizarea de consultări publice periodice între reprezentanții sectorului public și ai mediului de afaceri cu privire la politicile și angajamentele naționale anticorupție cu impact asupra activității economice	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; ME	Cel puțin 8 consultări publice organizate cu reprezentanții mediului de afaceri mare, mic și mijlociu. Recomandări și soluții identificate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți	ÎN PROCES DE REALIZARE

Centrul Național Anticorupție, în comun cu Consiliul Concurenței au lansat Platforma de cooperare anticorupție cu sectorul privat. La acest eveniment de lansare au fost prezenți circa 65 de reprezentanți ai agenților economici și a asociațiilor acestora. Scopul Platformei date constă în stabilirea unei comunicări eficiente cu mediul de afaceri, în vederea promovării principiilor de integritate și onestitate, precum și acordarea consilierii în implementarea politicilor anticorupție. Astfel, ca urmare a desfășurării acestei platforme, în perioada de raportare au fost organizate 17 ședințe cu participarea a 470 reprezentanți ai sectorului privat. În principal, se menționează că discuțiile sau axata pe marginea subiectelor, etica relațiilor comerciale, controlul intern și transparența afacerilor cu statul dată în cadrul Asociației Investitorilor Străini și SA Supraten, CNII „Moldinsolv”, Centrului Internațional pentru Antreprenariat, reprezentanții mediului privat din raionul Strășeni și Criuleni, Uniunea Conducătorilor Auto și Incubatorul de afaceri din Ștefan Vodă.

Totodată, la data de 20 noiembrie 2019, Centrul Național Anticorupție a organizat o masă rotundă, la care au participat circa 60 agenți economici din Republica Moldova. Discuțiile au fost axate pe necesitatea respectării prevederilor legale referitoare la achizițiile publice, implementării procedurilor pentru avertizorii de integritate, neadmiterea concurenței neloiale și a conflictelor de interese, precum și pe marginea bunelor practici și provocări în implementarea standardelor de integritate în sectorul privat. Evenimentul a avut loc cu suportul proiectului „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova”, PNUD Moldova finanțat de către Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei cu suportul PNUD Moldova.

Totodată, **Camera de Comerț și Industrie** a raportat participarea pe parcursul anului 2019, la consultările publice care vizează politicile și angajamentele naționale anticorupție cu impact asupra activității economice, organizate în cadrul Consiliului Economic pe lângă Prim-ministrul RM și în cadrul ședințelor Grupului de lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Revizuirea legislației în vederea reglementării mecanismului de stabilire a nivelului de audiență a instituțiilor mass-media	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborare; trimestrul I anul 2018 – pentru adoptare	CCA; MJ	Proiect de lege elaborat. Legea adoptată	Monitorul Oficial al RM	PARȚIAL REALIZAT

Ca urmare a remiterii spre expertiza anticorupție a proiectului definitiv al Regulamentului privind procedura și condițiile de organizare și desfășurare a licitației pentru selectarea companiei care va efectua măsurarea cotelor de audiență, Raportul de expertiză anticorupție elaborat de Centrul Național Anticorupție a identificat factori de risc și a înaintat recomandări, întru excluderea factorilor și riscurilor de corupție identificați. Consiliul Coordonator al Audiovizualului a raportat că va remite repetat spre expertiza anticorupție proiectul definitiv al Regulamentului vizat. Pentru perioada de raport nu au fost comunicate date suplimentare privind aprobarea Regulamentului menționat supra.

Totodată, Consiliul Audiovizualului informează aprobarea prin decizia nr. 25/168 din 09.10.2018 a Regulamentului privind procedura și condițiile de organizare și desfășurare a licitației pentru selectarea companiei care va efectua măsurarea cotelor de audiență.

Prin Decizia nr. 15/49 din 18.03.2019 Consiliul a luat act de Decizia Comisiei de licitație din data de 15.03.2019, prin care a fost selectat, ca urmare a licitației, măsurătorul de audiență - compania ÎCS "TV MR MLD" SRL, care este reprezentantul oficial în Republica Moldova al companiei AGB Nielsen Media Research, și inițierea negocierilor individuale între posturile de televiziune și compania respectivă și a declarat închisă licitația pentru selectarea companiei care va efectua măsurarea cotelor de audiență.

Prioritatea VII.2. Sporirea integrității în activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat / municipală

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Evaluarea riscurilor de corupție existente în legislația și activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală în baza unui eșantion reprezentativ și elaborarea unor modele pentru registrul riscurilor de corupție și, după caz, a planurilor de integritate	Trim II anul 2017 – trim III anul 2018	CNA; ME; entitățile publice care controlează și întreprinde ri de stat/ municipale	Studiul privind riscurile de corupție în legislația și activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală, publicat pe pagina web a CNA. Rapoartele de evaluare publicate. Cel puțin 2 dezbateri publice organizate	Pagina web a CNA	REALIZAT

În conformitate cu indicatorii acțiunii nr. 4, Centrul Național Anticorupție a elaborat 5 rapoarte de evaluare: 2 rapoarte generale de evaluare a riscurilor în activitatea întreprinderilor fondate de AAPC și AAPL, 2 rapoarte detaliate de evaluare a riscurilor în activitatea ÎM/SC fondate de CMC și CMB și 1 raport de evaluare a riscurilor în activitatea întreprinderilor din UTA Găgăuzia. Totodată, a fost elaborat raportul de expertiză a cadrului normativ (recomandări formulate în vederea operării modificărilor la circa 20 legi și hotărâri de Guvern).

Rapoartele sus-menționate au fost publicate pe pagina web oficială a CNA, la rubrica "Evaluarea integrității instituționale", subrubrica "Activități".⁸⁹ Împreună cu studiile vizate, pe pagina web a fost publicat și Modelul codului de conduită pentru întreprinderi mici și mijlocii, elaborat la comanda Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în cadrul Proiectului "Consolidarea funcției de prevenire a corupției și a funcției analitice ale Centrului Național Anticorupție (CNA)" implementat cu suportul financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei.

Concluzii preventive privitor la rezultatele acestei activități au fost prezentate în cadrul Conferinței Naționale Anticorupție pentru Drepturile Omului, desfășurată la 12 Decembrie 2017. Studiile finale au fost publicate pe pagina web a CNA, împreună cu modelul codului de conduită pentru întreprinderile mici și mijlocii și planul – model de integritate pentru întreprinderile fondate de AAPC și AAPL.

În cadrul rapoartelor de evaluare, au fost formulate recomandări pentru fondatorii și administratorii ÎS/ÎM în vederea înlăturării deficiențelor constatate. Suport în acest sens constituie Planul-model de integritate pentru întreprinderi, elaborat urmare evaluării. Materialele vizate au fost remise în adresa Agenției Proprietate Publică, la toate AAPL de nivelul II, precum și Consiliilor Municipale Chișinău, Bălți și UTA Găgăuzia spre informare și întreprinderea măsurilor ce se impun, inclusiv fiind solicitată diseminarea concluziilor către întreprinderile fondate, împreună cu Planul-model de integritate, pentru a fi adaptat specificului de activitate, aprobat și pus în aplicare. În același context, informația privitor la rezultatele evaluării a fost remisă în adresa Prim-ministrului Republicii Moldova. Raportul detaliat de evaluare a cadrului legal aferent activității ÎS/ÎM și SC cu capital de stat a fost remis

⁸⁹ <https://www.cna.md/libview.php?l=ro&idc=83&id=1848&t=/Evaluarea-integritatii-instituționale/Activitati/Evaluarea-riscurilor-de-corupție-in-legislația-si-activitatea-întreprinderilor-cu-cota-integrală-sau-majoritară-de-statmunicipală>

în adresa Ministerului Economiei și Infrastructurii în vederea inițierii modificărilor de rigoare pentru înlăturarea factorilor coruptibili stabiliți.

Urmare acțiunilor de informare, consiliere și monitorizare, întreprinse de către Centrul Național Anticorupție, au fost constatate următoarele rezultate:

1. Prin Dispoziția Prim-ministrului nr.12-05-3646 din 08.05.2018, s-a solicitat ministerelor și autorităților administrative centrale diseminarea concluziilor și recomandărilor CNA tuturor întreprinderilor de stat/societăților pe acțiuni la care aceștia dețin titlul de fondator, în scopul înlăturării deficiențelor constatate.

Totodată, s-a solicitat Ministerului Economiei și Infrastructurii să examineze concluziile și recomandările expuse în „Raportul de evaluare a cadrului legal cu privire la întreprinderile de stat/municipale și societățile comerciale cu capital de stat” și în coordonare cu autoritățile publice centrale să prezinte propuneri privind ajustarea cadrului normativ în domeniu.

2. Conform informației prezentate de Ministerul Economiei și Infrastructurii (MEI), o parte din recomandări au fost incluse spre executare în Planul de activitate al MEI și Planul de activitate al Direcției politice economice și mediul de afaceri pentru anii 2018-2020. Unele recomandări au fost incluse în Planul sectorial anticorupție în domeniul administrării și deetatăzării proprietății publice pentru anii 2018-2020, aprobat prin H.G. nr.554 din 18.06.2018. Agenția Proprietăți Publice a fost desemnată responsabilă pentru colectarea informației privitor la implementarea măsurilor din plan și raportarea trimestrială despre progresul obținut către secretariatul grupului de monitorizare din cadrul CNA.

3. 9 AAPC au raportat despre aprobarea planurilor de integritate de către 46 Întreprinderi de Stat.

4. 18 AAPL de nivelul II au confirmat informarea și diseminarea în teritoriu a planurilor de integritate. 10 AAPL de nivelul II și 40 AAPL de nivelul I au raportat aprobarea recomandărilor înaintate de CNA.

Conform raportului de progres în implementarea SNIA, prezentat de Ministerul Finanțelor, în baza recomandărilor Centrului Național Anticorupție, prin Ordinul Administratorului Î.S. "Camera de Stat pentru Supravegherea Marcării" nr. 5-A din 16 mai 2018, a fost aprobat Planul de integritate pentru Î.S. "Camera de Stat pentru Supravegherea Marcării", care prevede inclusiv elaborarea codului de etică. Concomitent, Raportul de evaluare a riscurilor de corupție în activitatea întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu cota statului a fost diseminat tuturor reprezentanților Ministerului Finanțelor – membri ai consiliilor de administrație în entitățile economice cu capital de stat, pentru informare, călăuză și punere în aplicare a recomandărilor formulate în raport.

De asemenea, Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova a informat privind remiterea cu titlul de informare și uz de serviciu a pachetului de documente către subdiviziunile interesate din subordine, inclusiv Serviciul protecție internă și anticorupție al MAI, în vederea întreprinderii măsurilor pentru neadmiterea riscurilor de fraudă și corupție, diseminării concluziilor generale, Planului-model de integritate tuturor ÎS/SC cu cotă majoritară de stat, pentru a fi adaptat specificului de activitate. În mod similar, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a diseminat concluziile și recomandările Centrului Național Anticorupție tuturor întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni din subordine, precum și Raportul de evaluare a riscurilor de corupție în legislația și activitatea întreprinderilor cu cotă integrală sau

majoritară de stat/municipală, Modelul de Cod de Conduită pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și alte materiale aferente.

Subsecvent, colaboratorul Centrului a prezentat un raport privind rezultatele evaluării riscurilor de corupție în legislația și activitatea ÎS/ÎM și la IGP/INP în cadrul audierilor publice, desfășurate la 10.10.2018 de către Comisia parlamentară securitate națională, apărare și ordine publică, cu genericul "Realizarea mandatului CNA de prevenire a corupției prin aplicarea instrumentului de evaluare a integrității instituționale". Urmare, a fost aprobată Decizia nr.370 din 24.10.2018, conform căreia IGP, INP și Agenția Proprietate Publică urmează să întreprindă o serie de măsuri în vederea înlăturării deficiențelor raportate de CNA.

Concomitent, se informează că Raportul de evaluare a riscurilor de corupție în activitatea întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu cota statului a fost diseminat tuturor reprezentanților Ministerului Finanțelor – membri ai consiliilor de administrație la entitățile economice cu capital de stat, pentru informare, călăuză și punere în aplicare a recomandărilor formulate în raport.

Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Instruirea conducătorilor de întreprinderi cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală cu privire la ținerea registrelor riscurilor de corupție, întocmirea planurilor de integritate și monitorizarea implementării acestora	Trimestru I II anul 2017, trimestru I IV anul 2018	CNA	Numărul de instruiți și de conducători instruiți. Numărul de solicitări de instruire cu privire la managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

În perioada de raportare, au fost desfășurate circa 9 instruiți pentru 236 de agenți publici, dintre care 67 de agenți publici de conducere, privind procedura de ținere a registrelor riscurilor de corupție, întocmirea planurilor de integritate și monitorizarea implementării acestora.

Astfel, în comun cu Consiliul Concurenței a fost lansată Platforma de cooperare anticorupție cu sectorul privat. La acest eveniment au fost prezenți circa 65 de reprezentanți ai agenților economici și a asociațiilor acestora. Reprezentanții mediului de afaceri au primit asistență, inclusiv și pe standardele privind ținerea registrelor riscurilor de corupție, întocmirea planurilor de integritate și monitorizarea implementării acestora.

De asemenea, în perioada de referință, au avut loc instruiți și cu reprezentanții a circa 16 campanii din domeniul construcției și circa 10 campanii din domeniul de transport cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală.

În principal, menționăm că au fost desfășurate instruiți pe componenta ținerii registrelor riscurilor de corupție, întocmirea planurilor de integritate și monitorizarea implementării acestora în cadrul Î.M. „Regia Autosalubritate” și „EXDRUPO”, inclusiv și în alte întreprinderi. De asemenea, au primit consiliere și asistență metodologică pe aspectul dat, prin intermediul telefonului, circa 40 de întreprinderi.

Totodată, reținem că asistență și instruire pe componenta dată va continua pentru perioadele ulterioare, cu suportul partenerilor externi de dezvoltare.

Potrivit chestionarelor aplicate rata de utilitate a instruirilor constituie 97% și prestația formatorilor a fost evaluată drept bună și foarte bună de 98% din respondenți.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsa bilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
6	Monitorizarea adoptării și implementării măsurilor prevăzute în registrele riscurilor de corupție și/sau în planurile de integritate pentru întreprinderile cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală	Începând cu trimestru I II anul 2019 – permanente, cu verificare anuală a indicatorilor de progres	CNA; ME; entitățile publice care controlează întreprinderile municipale	Registrele riscurilor de corupție și/sau planurile de integritate ale întreprinderilor de stat/municipale, aprobate. Rapoartele privind implementarea măsurilor prevăzute în registrele riscurilor și/sau în planurile de integritate, publicate pe paginile web ale întreprinderilor de stat/municipale sau ale entităților publice care le controlează	Paginile web ale instituțiilor responsabile	PARȚIAL REALIZAT

Evaluarea riscurilor de corupție în legislația și activitatea întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală a fost realizată de către Centrul Național Anticorupție reieșind din atribuțiile ce-i revin conform prevederilor art.4 din Legea nr.1104/06.06.2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție și art.6 din Legea nr.325/23.12.2013 privind evaluarea integrității instituționale.

Urmare aplicării instrumentului de evaluare sectorială a riscurilor în activitatea ÎS /ÎM și SC în care statul deține cotă-parte, s-au identificat o serie de riscuri de fraudă și corupție, printre care cu cea mai mare probabilitate de materializare sunt riscul deturnării de active, riscul manipulării intenționate a rapoartelor financiare și riscuri tipice de corupție (riscul traficului de influență, abuz în serviciu și depășirea atribuțiilor de serviciu).

Riscurile identificate sunt generate de coruptibilitatea cadrului normativ ce se referă la fondarea și activitatea întreprinderilor, control ineficient din partea fondatorului, aplicarea defectuoasă a cadrului normativ cu referire la administrarea bunurilor proprietate publică, neimplementarea procedurilor anticorupție, etc.

Ca rezultat al acestei activități, de către experții CNA au fost elaborate recomandări/cerințe minime ce urmează a fi implementate atât de către fondatori, cât și de către administratorii întreprinderilor, în vederea înlăturării problemelor constatate.

Totodată, au fost elaborate, diseminate și plasate pe pagina web oficială a CNA, modelul codului de conduită pentru întreprinderile mici și mijlocii și planul – model de integritate pentru întreprinderile fondate de AAPC și AAPL.

Drept urmare, 9 AAPC au raportat despre aprobarea planurilor de integritate de către 46 Întreprinderi de Stat, 18 AAPL de nivelul II au confirmat informarea și diseminarea în teritoriu a planurilor de integritate, 10 AAPL de nivelul II și 40 AAPL de nivelul I au raportat aprobarea recomandărilor înaintate de CNA.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Elaborarea și adoptarea unui proiect de lege și/sau de hotărâre de Guvern privind modificarea și completarea legislației pentru înlăturarea vulnerabilităților la corupție din activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală	Trimestru I IV anul 2018 – pentru elaborar; trimestru I I anul 2019 – pentru adoptare	ME; CNA; după caz, Parlamentul sau Guvernul	Proiect de lege și/sau de hotărâre de Guvern, elaborate și adoptate	Monitorul Oficial al RM	REALIZAT

Ministerului Economiei și Infrastructurii pentru anul 2019, menționează despre elaborarea și promovarea proiectului Hotărârii Guvernului pentru aprobarea unor acte normative ce vizează funcționarea Legii cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală elaborată în temeiul art.2 alin.(3), art.7 alin.(2) lit.c) și alin.(5), art.8 alin.(1) și alin.(7) lit.n), lit.r), art.10 alin.(2) și art.19 alin.(2) din Legea nr.246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală și are ca scop acordarea suportului întreprinderilor de stat/municipale la etapa elaborării actelor normative/administrative necesare pentru organizarea activității acestora.

Prin proiectul dat a fost propus spre aprobare:

- Statutului-model al întreprinderii de stat;
- Statutului-model al întreprinderii municipale;
- Regulamentului-model cu privire la organizarea și desfășurarea concursului pentru ocuparea funcției vacante de administrator al întreprinderii de stat;
- Modelului contractului individual de muncă al administratorului întreprinderii de stat/municipale;
- Regulamentului-model al consiliului de administrație al întreprinderii de stat;
- Regulamentului-model al comisiei de cenzori a întreprinderii de stat;
- Regulamentului privind achiziționarea bunurilor, lucrărilor și serviciilor la întreprinderea de stat.

Totodată, Ministerul informează că urmare promovării proiectul menționat supra, Guvernul a aprobat Hotărârea Guvernului nr. 484 din 18.10.2019 pentru aprobarea unor acte normative privind punerea în aplicare a Legii nr. 246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Efectuarea periodică a auditului de performanță și a inspecțiilor financiare la întreprinderile cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CC; MF; entitățile publice care controlează întreprinderi cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/ municipală	Numărul de controale ale CC și rezultatele lor. Rapoarte CC publicate pe pagina web. Recomandările CC implementate. Alte rapoarte de audit efectuate și publicate. Numărul de inspecții financiare	Pagina web a CC	REALIZAT

În perioada anului 2019 **Curtea de Conturi a Republicii Moldova** raportează aprobarea a 5 hotărâri:

- Hotărârea nr. 1 din 31 ianuarie 2019 privind Raportul auditului performanței implementării Planului de acțiuni al Programului național de prevenire și control al diabetului zaharat pentru anii 2017-2018;
- Hotărârea nr. 17 din 2 aprilie 2019 privind Raportul auditului performanței "Sunt gestionate în mode eficiente și eficace investițiile în cadrul proiectului Tranziția la agricultura performantă prin aplicarea mecanismelor existente?"
- Hotărârea nr. 45 din 28 mai 2019 cu privire la Raportul auditului performanței managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat pe anul 2018
- Hotărârea nr. 65 din 25 noiembrie 2019 cu privire la Raportul auditului performanței „Sunt necesare acțiuni semnificative pentru asigurarea gestionării eficiente și eficace a mijloacelor Fondului Național pentru Dezvoltare Regională”
- Hotărârea nr.70 din 28 noiembrie 2019 cu privire la Raportul auditului performanței privind funcționalitatea și eficacitatea Sistemului Informațional Automatizat „e-Integritate”

Rapoartele de audit au fost publicate pe pagina web oficială a Curții de Conturi ⁹⁰.

În același timp, **Inspekția Financiară**, informează că în perioada anului 2019 au fost efectuate 659 de inspecții financiare la întreprinderile cu cota de capital integrală sau majorată de stat/municipală.

Suplimentar, **Ministerul Finanțelor** raportează despre informarea cu regularitate a Curții de Conturi despre măsurile întreprinse în vederea implementării recomandărilor din Rapoartele CCRM.

Prioritatea VII.3. Etica afacerilor						
Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
9	Elaborarea și promovarea codului-model de etică în afaceri și de guvernare corporativă pentru societățile comerciale cu scopul de a asigura exercitarea corectă a activităților economice, a preveni conflictele de interese și a încuraja aplicarea bunelor practici comerciale de către întreprinderi, atât în relațiile dintre ele, cât și în relațiile cu statul	Trimestrul III anul 2018 – pentru elaborarea codurilor; începând cu trimestrul II anul 2018 – permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNPF; ME; CCI; CNA; ANI	Modele de coduri de etică în afaceri și de guvernare corporativă elaborate. Cel puțin 25% din societățile pe acțiuni și cel puțin 75% din întreprinderile cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală au adoptat coduri de etică	Paginile web ale instituțiilor responsabile	PARTIAL REALIZAT

În anul 2017 a fost elaborat studiul "Managementul integrității în sectorul privat", un exercițiu de evaluare a conformității sistemului național de integritate în sectorul privat din Republica Moldova și de raliere a acestui sector la standardele internaționale anticorupție, inclusiv la prevederile Convenției ONU împotriva corupției, realizat în cadrul Proiectului „Consolidarea

⁹⁰ <http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95#>

capacităților Centrului National Anticorupție de exercitare a funcțiilor de prevenire și analiză a corupției”, implementat de PNUD Moldova, cu suportul financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei.

Studiul constată lipsa măsurilor de încurajare a integrității și prevenirii corupției în sectorul privat, cum ar fi: respectarea regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea în sectorul privat al agenților publici; respectarea normelor de etică a afacerilor; instituirea sistemelor de control intern; transparența acționariatului, fondatorilor, administratorilor și beneficiarilor efectivi ai organizațiilor comerciale; transparența afacerilor statului cu sectorul privat.

De asemenea în cadrul acestui studiu a fost elaborat un Cod de etică - model pentru întreprinderile mici și mijlocii, care poate fi preluat și adaptat de agenții economici. Codul este plasat pe pagina web a Centrului Național Anticorupție.⁹¹

Din raportul prezentat de către **Comisia Națională a Pieței Financiare**, este menționat faptul că a fost asigurată sesizarea entităților de interes public cu privire la necesitatea alinierii la standardele internaționale de prevenire a corupției în sectorul privat (ISO 37001:2016 “Sisteme de management anticorupție. Cerințe și recomandări de implementare”), precum și a Codului de etică în afaceri. Totodată, aceasta a operat amendamente la Codul de guvernare corporativă, aprobat prin Hotărârea CNPF nr.67/10 din 24.12.2015, care promovează aplicarea codurilor de etică în afaceri și de guvernare corporativă, pentru prevenirea corupției și asigurarea integrității angajaților.

Camera de Comerț și Industrie a inițiat elaborarea Codului de Conduită pentru brokerii vamali, în colaborarea cu Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) și Asociația brokerilor vamali. Proiectul se propune a fi elaborat pe parcursul anului 2019.

Totodată, la data de 28-29 mai 2019, Camera de Comerț și Industrie a RM a participat la trainingul pentru companiile mici și mijlocii intitulat „Modalități de autoevaluare a Due Dilligence ale IMM-rilor”, organizat de CIPE, adresat metodelor de realizare a politicilor transparente și atractive ale companiilor, luând în calcul mediul de desfășurare a activității. În scopul consolidării capacităților actorilor din sectorul public, cel privat și ale organizațiilor societății civile de a implementa instrumentele eficiente de prevenire a corupției și de a consolida o conștientizare sporită a opiniei publice cu privire la anticorupție și mijloacele de combatere a corupției, pe parcursul anului 2019, CCI a RM, în calitate de membru al Consiliului de Administrație al Proiectului “Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Moldova” a examinat solicitările de proiecte pentru participare la concursul pentru granturi mici, ce vizează monitorizarea planurilor locale și sectoriale de acțiuni anticorupție. Proiectul implementat de PNUD Moldova cu suport financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei, contribuie la realizarea unui sistem durabil de integritate și anticorupție în Republica Moldova prin consolidarea capacităților entităților din sectorul public și privat și a societății civile în vederea aplicării și monitorizării eficiente a instrumentelor și standardelor naționale de integritate.

De asemenea, în perioada de raportare, Camera de Comerț și Industrie a RM a inițiat elaborarea “Codului de conduită a colaboratorilor instituției” ce va reglementa normele de conduită profesională obligatorie pentru toți colaboratorii, în exercitarea atribuțiilor ce le revin prin lege, precum și normele de conduită generală aplicabile în afara serviciului.

⁹¹ https://www.cna.md/public/publications/184975_md_model_de_cod_de.pdf

De asemenea, instituția își propune asigurarea traducerii materialelor în domeniul integrității, publicate de Camera de Comerț Internațională, cu scopul de a fi promovat subiectul în rândul membrilor Camerei de Comerț și Industrie a RM.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsa bilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
10	Identificarea stimulentei legale pentru promovarea implementării codurilor de etică în afaceri și de guvernare corporativă, pentru prevenirea corupției și asigurarea integrității angajaților	Trimestrul IV anul 2017	CNPF; CCI; MF; CNA; ANI	Studiul privind stimulentele legale ale societăților comerciale, elaborat și publicat. Dezbaterea publică a studiului organizată	Paginile web ale instituțiilor responsabile	REALIZAT

În scopul identificării stimulentei legale pentru promovarea implementării codurilor de etică în afaceri și de guvernare corporativă, pentru prevenirea corupției și asigurarea integrității angajaților, precum și întru promovarea aplicării standardelor ISO 37:001, **Centrul Național Anticorupție** a solicitat suportul proiectului Consiliului Europei și a Delegației UE ” Combaterea corupției prin aplicarea legii și prevenire”, care s-a angajat de a evalua bunele practici internaționale în asigurarea conformării sectorului privat cu standarde anticorupție. Astfel, a fost selectat un expert care a realizat evaluarea comparativă a standardelor internaționale și transpunerea acestora conform condițiilor naționale în interacțiunea sectoarelor public și privat în Republica Moldova. Totodată, în acest context, a fost organizat atelierul de lucru privind modalitățile de conformare a sectorului privat și efectul acestora în consolidarea integrității afacerilor. La atelier au participat 25 de persoane din partea entităților publice, societății civile, asociațiilor de business și întreprinderilor private. Obiectivul general al evenimentului a fost identificarea potențialelor standarde anticorupție de a fi implementate în sectorul privat în Republica Moldova.

În continuare, cu suportul proiectului CLEP, a fost elaborat și prezentat studiul privind bunele practici internaționale și oportunitatea transunerii acestora în legislația națională, în scopul includerii stimulentei legale pentru promovarea implementării Codurilor de etică în afaceri și de guvernare corporativă, pentru prevenirea corupției și asigurarea integrității angajaților, precum și conformării sectorului privat cu politicile de integritate.

De asemenea, documentul a fost discutat și consultat în cadrul mai multor întruniri cu reprezentanții proiectului CLEP, reprezentanții Centrului Național Anticorupție, precum și cu alte entități publice de profil precum, Ministerul Economiei și Infrastructurii, Consiliului Concurenței, inclusiv cu reprezentanții mediului privat și societății civile.

Conform informației prezentate de **Comisia Națională a Pieței Financiare**, de către Plenul Parlamentului Republicii Moldova a fost aprobat în prima lectură proiectul Legii nr.224 din 04.07.2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni, totodată, Comisia a solicitat suportul autorităților de resort pentru aprobarea în lectură finală a proiectului prenotat supra. Urmare a întrunirii interministeriale din 23.12.2019, Cancelaria de Stat a informat Biroul Permanent al Parlamentului privind menținerea avizului, (aprobat prin HG nr.764/2018), precum și susținerea promovării în Parlament a proiectului de lege prenotat.

Proiectul de Lege menționat are drept scop transpunerea și compatibilizarea prevederilor Legii 1134/1997 cu standardele eurocomunitare, mai cu seamă racordarea legislației naționale la Directiva 2017/1132 UE a Parlamentului European și a Consiliului din 14.06.2017 privind anumite aspecte ale dreptului societăților comerciale, precum și la Directiva 2007/36/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11.07.2007 privind exercitarea anumitor drepturi ale acționarilor în cadrul societăților comerciale cotate la bursă, având drept scop eficientizarea activității societăților, inclusiv prin dezvăluirea informațiilor aferente convocării și desfășurării adunărilor generale ale societăților, consolidarea drepturilor acționarilor, protejarea investitorilor – fiind astfel asigurată promovarea transparenței și eticii în afaceri. În contextul procedurii de revizuire a acțiunilor SNIA la mijloc de termen de implementare, Comisia Națională a Pieței Financiare a propus revizuirea atribuirii CNPF a calității de coordonator-responsabil de implementarea acțiunilor nr. 9 și 10 din prioritatea VII.3, motivând recomandarea cu faptul că acțiunile date depășesc aria de competență a CNPF, respectiv elaborarea codului model de etică în afaceri și de governanță corporativă pentru societățile comerciale, implicit pentru societățile cu răspundere limitată și identificarea stimulentei legale pentru promovarea implementării respectivelor coduri fiind improprie activității CNPF. Drept temei legal, a fost prezentată Legea cadru nr. 192/1998, potrivit căreia CNPF reglementează, autorizează și supraveghează participanții profesioniști la piața financiară nebancaară.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
11	Îmbunătățirea legislației în domeniul filantropiei și sponsorizărilor pentru a asigura transparența în actele de caritate ale societăților comerciale, pentru a evita conflictele de interese și a asigura utilizarea donațiilor în scopurile propuse	Trimestrul IV anul 2017	MF; ANI; Parlamentul	Proiecte de acte normative elaborate și prezentate spre examinare și aprobare. Legi adoptate	Paginile web ale instituțiilor responsabile; Monitorul Oficial al RM	NEREALIZAT

Acțiunea nr. 11 a fost dezbătută în cadrul ședinței Grupului de Monitorizare 2 al Strategiei. A fost expusă poziția Ministerului Finanțelor privind caracterul impropriu al atribuțiilor ce îi revin Serviciului Fiscal de Stat prin art. 23. Capitolul V al Legii nr. 1420 din 31.10.2002 cu privire la filantropie și sponsorizare. A fost evidențiat art. 132 din Codul fiscal nr. 1163-XIII din 24.04.1997, conform căruia sarcina de bază a SFS constă în asigurarea administrării fiscale, prin crearea de condiții contribuabililor pentru conformare la respectarea legislației, aplicarea uniformă a politicii și reglementărilor în domeniul fiscal. Serviciul Fiscal de Stat este o autoritate administrativă care își desfășoară activitatea în subordinea Ministerului Finanțelor, fiind o structură organizațională separată în sistemul administrativ al acestuia, conform art. 132¹ din Codul Fiscal și conform pct. 2 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea SFS (aprobat prin H.G. nr. 395 din 05.06.2017). SFS este constituit pentru prestarea serviciilor publice administrative contribuabililor, pentru supravegherea, controlul în domeniul fiscal și constatarea infracțiunilor în cazurile prevăzute de Codul de procedură penală. Ministerul Finanțelor exercită dirijarea metodologică a Serviciului Fiscal de Stat prin acordarea asistenței metodologice în activitatea acestuia.

Conform articolului 23, Capitolul V, al Legii nr. 1420 din 31.10.2002 cu privire la filantropie și sponsorizare, “Controlul asupra legitimității activităților filantropice și de sponsorizare este exercitat de către Serviciul Fiscal de Stat.” La acest subiect, Ministerul Finanțelor face referire la Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2016-2018, aprobat prin H.G. nr. 890/2016. Compartimentul D, acțiunea nr. 6 a acestuia prevede realizarea reformei Serviciului Fiscal de Stat prin aprobarea Legii Serviciului Fiscal de Stat. Excluderea activităților improprii din competențele Serviciului Fiscal de Stat. Conform raportului MF, chiar dacă acțiunea nr. 11 din Planul de Acțiuni al SNIA, a fost stabilită prin lege în competența SFS, nu înseamnă că responsabilitatea în domeniul politicilor respective revine Ministerului Finanțelor. Spre exemplu, SFS este responsabil de plățile în Fondul viei și a vinului, însă acest fapt nu înseamnă că MF este responsabil de politicile în domeniul viei și vinului; SFS este responsabil de administrarea taxei de stat, însă acest fapt nu înseamnă că MF este responsabil de politic în domeniul justiției sau taxei de stat.

În acest context, Ministerul Finanțelor, menționează lipsa unei legături între acțiunea de evitare a conflictelor de interese și asigurarea utilizării donațiilor în scopurile propuse, și competențele Ministerului Finanțelor. Mai mult ca atât, având în vedere structura Ministerului Finanțelor și competențele acordate prin actele normative ce reglementează activitatea acestuia, Ministerul Finanțelor este în imposibilitate de a-și asuma acțiunea respectivă.

Urmare dezbaterii pe marginea implementării acțiunii nr. 11 în cadrul ședinței Grupului de monitorizare 2 al SNIA, a fost adoptată Decizia Nr.1 din 03.08.2018, care a fost consultată și avizată la toate autoritățile membre ale Grupului. Conform pct. 6 din Decizie, Ministerul Finanțelor va organiza o ședință de lucru având drept subiect acțiunea nr.11 “Îmbunătățirea legislației în domeniul filantropiei și sponsorizărilor pentru a asigura transparența în actele de caritate ale societăților comerciale, pentru a evita conflictele de interese și a asigura utilizarea donațiilor în scopurile propuse” a priorității VII.3. Etica Afacerilor, a Pilonului VII, pentru a decide asupra modului de implementare în continuare a acesteia.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsa bilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
12	Diseminarea în rîndul comunității de afaceri a standardelor internaționale de prevenire a corupției în sectorul privat (ISO 37001:2016 „Sisteme de management anticorupție. Cerințe și recomandări de implementare”) și a codului-model de etică în afaceri și de governanță corporativă	Permanenț, cu verificare anuală a indicatorilor de progres	CNA; ME; CNPF; CCI; ANI	Materiale de instruire elaborate și distribuite. Instruiri desfășurate cu reprezentanți ai mediului de afaceri. Cel puțin 200 de persoane instruite anual	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

Centrul Național Anticorupție raportează că în rezultatul lansării în comun cu Consiliul Concurenței, a Platformei de cooperare cu mediul de afaceri, la finele anului 2018, au fost organizate 17 ședințe informative pentru 470 reprezentanți ai sectorului privat.

În principal, menționăm că au fost desfășurate instruiri pe componenta dată în cadrul Asociației Investitorilor Străini și SA Supraten, CNII „Moldinsolv”, Centrului Internațional

pentru Antreprenoriat, reprezentanții mediului privat din raionul Strășeni, Uniunea Conducătorilor Auto.

Suplimentar, merită a fi menționat faptul că în cadrul Centrului de educație medicală continuă pentru personalul medical cu studii medii sunt instruiți și personalul din instituțiile medicale private, grație cărui fapt în februarie curent au fost instruiți 16 asistenți medicali din sectorul privat al medicinei.

De asemenea, în perioada de raport 50 de angajați ai SA „Supraten” au beneficiat de instruire privitor la sistemele de management anti-mită și integritate în sectorul privat.

Prestația bună și foarte bună a formatorilor și utilitatea instruirilor au fost confirmate de 99% de respondenți.

Totodată, la data de 20 noiembrie 2019, Centrul Național Anticorupție a organizat o masă rotundă, la care au participat circa 60 agenți economici din Republica Moldova. Discuțiile au fost axate pe necesitatea respectării prevederilor legale referitoare la achizițiile publice, implementării procedurilor pentru avertizorii de integritate, neadmiterea concurenței neloiale și a conflictelor de interese, precum și pe marginea bunelor practici și provocări în implementarea standardelor de integritate în sectorul privat. Evenimentul a avut loc cu suportul proiectului „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova”, PNUD Moldova finanțat de către Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei cu suportul PNUD Moldova.

La solicitarea Centrului Internațional pentru Întreprinderi Private (CIPE), **Camera de Comerț și Industrie** a asigurat prezența agenților economici din Moldova care sunt motivați să introducă standardele internaționale de management în domeniul anticorupție, pentru a participa la seminarul privind conformitatea anticorupție dedicată companiilor private, care a avut loc la data de 14-15 martie 2019.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
13	Sensibilizarea publicului privind importanța integrității, a prevenirii și combaterii corupției în sectorul privat	Trimestrul III anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	CNA; ME; CNPf; CCI	Cel puțin 2 campanii de sensibilizare desfășurate. Materiale promoționale distribuite	Emisia posturilor de TV și radio; postările pe rețelele de socializare; Materialele tipografice ale campaniei	REALIZAT

Centrul Național Anticorupție (CNA), cu susținerea Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Moldova (PNUD) și MAE al Norvegiei, a lansat campania națională de informare și sensibilizare publică „Integritatea este libertate”, care informează agenții publici, economici și societate privind drepturile și obligațiile acestora conform prevederilor Legii integrității nr.82 din 25.05.2017. Noile reglementări combină la nivel național politicile de „integritate politică”, „integritate instituțională” și „integritate în sectorul privat”. Campania îmbină filmele, infografice și benzi desenate, diseminate în cadrul evenimentelor și instruirilor organizate de către CNA. Printre materiale se regăsesc prezentări cu privire la relațiile agenților

economici cu sectorul public, restricțiile și limitările foștilor agenți publici (Pantufrajul) și limitarea publicității. Toate materialele sunt publicate pe pagina web a CNA⁹².

De asemenea, în perioada de raport, CNA a demarat în cadrul Campaniei „O zi anticorupție în orașul tău”, desfășurată în localitatea Hîncești, Edineț și Cahul acțiuni de sensibilizare a publicului privind importanța integrității, a prevenirii și combaterii corupției în sectorul privat. În cadrul acestei campanii au fost distribuite cetățenilor pliante informative, stegulețe, agende, pixuri, briloace și genți care conțineau informații relevante privind prevenirea și combaterea corupției în sectorul privat.

Subsecvent, cetățenii au primit asistență și consiliere, de la angajații CNA, pe problemele și întrebările cu care s-au întâmpinat. În acest sens, li s-a oferit tot suportul consultativ în vederea soluționării pozitive și în interesul public a deficiențelor și litigiilor.

În cadrul evenimentului organizat cu ocazia marcării Zilei Europene, CNA a desfășurat în mun. Chișinău și Ungheni acțiuni/măsuri de sensibilizare a publicului larg privind riscurile și consecințele corupției în sectorul privat, precum și despre importanța integrității, a prevenirii și combaterii corupției în sectorul dat.

O altă Campanie de sensibilizare a publicului privind importanța integrității, a prevenirii și combaterii corupției în sectorul privat a fost evenimentul „Ziua Ușilor Deschise la CNA”. În cadrul evenimentului dat, în fața instituției a fost plasat Cortul anticorupție care era asigurat de către colaboratorii CNA. Scopul campaniei rezidă în sensibilizarea și educarea populației, privind fenomenul corupției în sectorul public și privat, modalitățile de denunțare a actelor de corupție și a obținerii dezaprobării publice a corupției. Au fost distribuite cetățenilor materiale informative și li s-a acordat asistență și consiliere, de către angajații CNA.

De asemenea, CNA a participat în cadrul evenimentului „Ziua Ușilor deschise la Parlament” unde a sensibilizat opinia publică referitor la consecințele corupției, mecanismele de denunțare a actelor de corupție și răspunderii pentru lipsa integrității.

Totodată, în cadrul a 6 emisiuni difuzate de Publica TV, Canal 3 TV, TV Vocea Basarabiei a fost sensibilizat publicul privind importanța integrității, a prevenirii și combaterii corupției inclusiv în sectorul privat

Pe pagina oficială a CNA și rețeaua de socializare facebook a CNA au fost plasate informații privind politicile anticorupție, evenimentele/acțiunile/măsurile și materiale video privind importanța prevenirii și combaterii corupției inclusiv în sectorul privat.

Din informațiile parvenite de la **Comisia Națională a Pieței Financiare**, este relevat faptul că a fost asigurată sesizarea entităților de interes public referitor la dispunerea de acțiuni punctuale în materie de integritate, prevenire și combatere a corupției în sectorul privat, sensibilizând angajații prin campaniile lansate de CNA (campania națională „Integritatea este libertate”). În vederea sensibilizării atenției opiniei publice, inclusiv a participanților profesioniști la piața financiară nebancaară, CNPF s-a alăturat campaniei de prevenire a corupției și denunțării practicilor ilegale, prin promovarea institutului de avertizor de integritate. În acest sens, pe pagina web oficială a instituției a fost plasat un material privind domeniul vizat⁹³.

⁹² <https://www.cna.md/pageview.php?l=ro&idc=167&t=/INTEGRITATEA-este-Libertate/Despre-Campanie&>

⁹³ https://www.cnpf.md/ro/cnpf-s-a-alaturat-campaniei-de-prevenire-a-coruptiei-6307_93126.html

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
14	Revizuirea legislației (privind cadastrul bunurilor imobile și insolabilitatea) în vederea asigurării protecției cetățenilor care investesc în proiecte de construcție a blocurilor de locuințe împotriva fraudelor	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborare; trimestrul I anul 2018 – pentru adoptare	MDRC; ME; CNA	Proiect de lege elaborat. Legea adoptată	Monitorul Oficial al RM	REALIZAT

Ministerul Economiei și Infrastructurii informează despre realizarea acțiunii nr. 14, prin adoptarea Legii nr.133 din 15.11.2018 privind modernizarea Codului Civil și modificarea unor acte legislative. La art.1, pct.390, Legea vizată prevede completarea Codului Civil, Capitolul I, Titlul II, cu "secțiunea a 7¹-a Vânzarea -cumpărarea bunurilor imobile". Potrivit acestei secțiuni, cumpărătorul unui bun imobil în construire obține un drept de proprietate provizoriu care se înregistrează în registrul bunurilor imobile, constituind drept real, condiționat asupra imobilului. Concomitent, această secțiune conține o serie de prevederi menite să protejeze cumpărătorul de eventuale fraude.

PROGRESUL CANTITATIV AL REALIZĂRII REZULTATELOR SCONTATE ȘI A INDICATORILOR DE REZULTAT

În cadrul analizei rezultatelor scontate și a indicatorilor de rezultate au fost reflectate progresele prin atribuirea scorurilor în dependență de nivelul de realizare al acțiunii: 0 = nerealizat, 1=parțial realizat, 2=în proces de realizare, 3=realizat

Pilonul I. Parlamentul

<i>Prioritățile pilonului I</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat 2018/2019</i>
I.1. Promovarea eticii deputaților	<ul style="list-style-type: none"> Încălcarea regulilor de etică și conduită din partea deputaților, sancționată 	<ul style="list-style-type: none"> Anchetele de serviciu și rapoartele structurii responsabile/responsabilului de etică, desfășurate Sancțiunile aplicate
Acțiunea 1 – gradul de realizare 3 Acțiunea 2 – gradul de realizare 3 Acțiunea 3 – gradul de realizare 1	Gradul de realizare 2,33 (fără schimbări, în comparație cu anul 2018)	Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/Institutul Republican Internațional Opinia favorabilă privind Parlamentul – 30% ⁹⁴ (o creștere cu 4 7% comparativ cu anul 2018 ⁹⁵)
I.2. Consolidarea controlului parlamentar	<ul style="list-style-type: none"> Aplicarea legilor și funcționarea instituțiilor publice supuse controlului parlamentar, eficientizată 	<ul style="list-style-type: none"> Legile supuse controlului parlamentar Instituțiile publice supuse controlului parlamentar
Acțiunea 7 – gradul de realizare 3 Acțiunea 8 – gradul de realizare 1 Acțiunea 9 – gradul de realizare 1 Acțiunea 10 – gradul de realizare 1	Gradul de realizare 1.5 (o scădere cu 0,5 puncte comparativ cu anul 2018)	Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Indicele 1.1. Limite din partea legislativului – 0.57 (o descreștere cu 0,03%) ⁹⁶ Banca Mondială Indicatorul Mondial de Guvernare „Calitatea regulatorie” – 54

⁹⁴ https://www.iri.org/sites/default/files/iri_poll_-_december_2019_for_publishing.pdf

⁹⁵ https://www.iri.org/sites/default/files/iri_moldova_poll_december_2018-january_2019.pdf

⁹⁶ https://worldjusticeproject.org/sites/default/files/documents/WJPROLI2019_0.pdf

<p>I.3 Transparența procesului legislativ și expertiza anticorupție</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Transparența procesului legislativ la toate etapele, asigurată • Monitorizarea publică a activității Parlamentului, facilitată • Riscurile de corupție identificate în proiectele de legi, excluse/ diminuate 	<ul style="list-style-type: none"> • Monitorizarea activității Parlamentului din partea societății civile înregistrează îmbunătățiri • Legile care prezintă riscuri de corupție, neadoptate sau adoptate după înlăturarea riscurilor respective
<p>Acțiunea 11 – gradul de realizare 1 Acțiunea 12 – gradul de realizare 3 Acțiunea 13 – gradul de realizare 1 Acțiunea 14 – gradul de realizare 1 Acțiunea 15 – gradul de realizare 1</p>	<p>Gradul de realizare 1,4 (o descreștere cu 0,6 puncte comparativ cu anul 2018)</p>	<p>Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Indicele 2.4. Lipsa corupției în legislativ – 0.13 (o creștere cu 0.1 puncte)</p>

* 0 = nerealizat, 1=realizat parțial, 2=în proces de realizare; 3=realizat

Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei realizat pentru perioada noiembrie-decembrie 2019 de către Institutul Republican Internațional, relevă o îmbunătățire a opiniei favorabile a respondenților față de Parlament cu 4%, echivalându-se cu 30%, comparativ cu 26% în perioada decembrie 2018 -ianuarie 2019. Totodată opinia privind prezența corupției în Moldova relevă o scădere în luna iunie 2019, 18 % respondenți au afirmat prezența corupției în Parlament în comparație cu 30 % în decembrie 2018.

De asemenea, conform datelor expuse în Studiul de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, Moldova 2019 , elaborat cu suportul proiectului PNUD „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, ponderea respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere în Parlament a crescut cu 4%, comparativ cu datele prezentate în cadrul Studiul de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anul 2017 .

Aceste rezultate sunt determinate de date socio-politice multidimensionale, însă în corelare cu creșterea opiniei favorabile față de entitate, relevă faptul că deși cad sub incidența reglementărilor generale de integritate, normele de etică și conduită profesională a deputaților nu au fost deocamdată adoptate și implementate în cadrul legislativului, ori

stabilirea și realizarea acestora vor contribui la consolidarea încrederii populației în baza angajamentului astfel, declarat de a coordona activitatea membrilor Parlamentului în mod primar întru servirea interesului public cu respectarea principiilor de integritate. În aceeași ordine de idei, se evidențiază necesitatea continuării intensificării măsurilor de promovare a integrității membrilor Parlamentului și a transparenței față de societatea civilă și cetățeni.

În evaluarea controlului parlamentar a puterii guvernului, Indicele 1.1 Limite din partea legislativului prezintă valoarea de 0.57 în anul 2019, o scădere de 0,03 puncte comparativ cu anul 2018. Rezultatele relevă o ușoară slăbire a controlului parlamentar, care necesită eficientizări din punct de vedere metodologic. Transparența procesului regulator de asemenea, necesită îmbunătățiri.

Un alt set de date calculate de către Banca Mondială, Indicele 2.4. Lipsa corupției în legislație, compilat de către Proiectul Justiției Globale, înregistrează valoarea 0.12, o îmbunătățire cu 0,5 comparativ cu anul 2018. Deși rezultatul marchează o valoare mică în domeniu, progresul în contextul acțiunilor SNIA poate contribui în viitor la îmbunătățirea acestora, inclusiv din eforturile depuse întru consolidarea eticii și conduitei în Parlament. Rezultatul marchează totuși insuficiența eforturilor de control al procesului legislativ, a conformării cu rezultatele expertizei anticorupție.

Suplimentar, merită a fi evidențiate constatările Grupului de State Contra Corupției (GRECO) – Comitet specializat al Consiliului Europei în prevenirea și combaterea corupției, în cadrul Raportului de conformitate adoptat în luna decembrie 2018, în runda a IV-a de evaluare a Republicii Moldova privind prevenirea corupției în rândurile membrilor Parlamentului, judecătorilor și procurorilor, care evidențiază faptul că Republica Moldova trebuie să facă progrese semnificative pentru a atinge un nivel acceptabil de conformitate, criticând faptul că nu a fost adoptat un cod de conduită pentru deputați și că nu au fost luate încă măsuri de prevenire a diferitelor forme de conflicte de interese în rândul parlamentarilor.

De asemenea, GRECO consideră insuficiente eforturile depuse pentru îmbunătățirea transparenței procesului legislativ, astfel solicitând autorităților să asigure, în mod sistematic, publicarea în timp util a proiectelor de legi și a informațiilor aferente, permițând o dezbatere publică și parlamentară semnificativă cu privire la proiectele de inițiative legislative. La același subiect menționăm necesitatea sporirii eforturilor de publicare a rapoartelor de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de acte normative.

Totodată, Uniunea Interparlamentară și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în ultimul raport parlamentar global, constată faptul că Parlamentul Republicii Moldova deține resurse limitate pentru a realiza controlul parlamentar și nu aplică o practică standardizată de numire a responsabililor, de stabilire a termenilor și resurselor necesare pentru procesul de monitorizare. Cu toate acestea, raportul atestă că mai multe sarcini pot fi realizate cu resursele disponibile și extra-parlamentare pentru a susține toate comitetele să-și exercite funcția de control în mod mai efektiv. Se recomandă elaborarea unor instruiți specializate, consolidarea coordonării dintre comitete și unitățile de cercetare și analiză ale Parlamentului, precum și stabilirea unei practici profesionale și consistente în domeniul dat.

Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală

<i>Prioritățile pilonului II</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat 2018/2019</i>
II.1. Promovarea integrității în cadrul entităților publice	<ul style="list-style-type: none"> • Climatul de integritate instituțională cultivat în cadrul entităților publice • Încălcarea exigențelor de integritate de către agenții publici, inclusiv membrii Guvernului și aleșii locali, sancționată 	<ul style="list-style-type: none"> • Evaluările integrității instituționale în cadrul CNA și al Serviciului de Informații și Securitate, publicate • Sancțiunile pentru lipsa de integritate instituțională, constatate în evaluările CNA și SIS, aplicate
Acțiunea 1 – gradul de realizare 1	Gradul de realizare 1,4 (o creștere cu 0,4 puncte comparativ cu anul 2018)	Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/Institutul Republican Internațional
Acțiunea 2 – gradul de realizare 1		Opinia favorabilă privind Guvernul – 32% (o scădere cu 4 %)
Acțiunea 3 – gradul de realizare -		
Acțiunea 4 – gradul de realizare 1		Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției
Acțiunea 5 – gradul de realizare 1		Factorul „Control asupra puterii Guvernului” – 00.43 (scădere cu 0,01 puncte)
Acțiunea 6 – gradul de realizare 1		Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției
Acțiunea 7 – gradul de realizare 1		Factorul „Aplicarea reglementărilor” – 0.42 (fără schimbări)
Acțiunea 8 – gradul de realizare 1		Factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției
Acțiunea 9 – gradul de realizare 1		
Acțiunea 10 – gradul de realizare 1		
Acțiunea 11 – gradul de realizare 1		
Acțiunea 12 – gradul de realizare 1		
Acțiunea 13 – gradul de realizare 1		
Acțiunea 14 – gradul de realizare 1		Sancționarea pentru abateri disciplinare – 0.29 (o scădere cu 0,01 puncte)
Acțiunea 15 – gradul de realizare 3		
Acțiunea 16 – gradul de realizare 3		

<p>Acțiunea 17 – gradul de realizare 3 Acțiunea 18 – gradul de realizare 3</p>		
<p>II.2. Abordarea sectorială a corupției</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Corupția în sectoarele polițienesc, vamal, fiscal, mediu, achiziții publice, administrare și deetatare a proprietății publice, ocrotirea sănătății și asigurări medicale, educație și administrație publică locală, redusă 	<p>Percepția și/sau experiențele cetățenilor și ale oamenilor de afaceri privind corupția în sectoarele polițienesc, vamal, fiscal, achiziții publice, administrare și deetatare a proprietății publice, ocrotirea sănătății și asigurări medicale, educație și administrație publică locală, îmbunătățite</p>
<p>Acțiunea 19 – gradul de realizare 3 Acțiunea 20 – gradul de realizare 2 Acțiunea 21 – gradul de realizare 3 Acțiunea 22 – gradul de realizare 2 Acțiunea 23 – gradul de realizare 3 Acțiunea 24 – gradul de realizare 3 Acțiunea 25 – gradul de realizare 1 Acțiunea 26 – gradul de realizare 1 Acțiunea 27 – gradul de realizare 2 Acțiunea 28 – gradul de realizare 2 Acțiunea 29 – gradul de realizare 3 Acțiunea 30 – gradul de realizare 2</p>	<p>Gradul de realizare 2,08 (o creștere cu 0,08 puncte comparativ cu anul 2018)</p>	<p>Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional</p> <p>Opinia favorabilă privind autoritățile locale – 62% (o creștere cu 5%)</p> <p>Națiuni în tranziție/Freedom House</p> <p>Scorul „Guvernare democratică locală” – 5.50 (fără schimbări)</p>

<p>II.3. Transparență și responsabilitate, inclusiv în fața cetățenilor</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Transparența promovării prin Guvern a proiectelor de acte normative, asigurată • Calitatea serviciilor publice, sporită • Riscurile de corupție identificate în proiectele de legi și proiectele de hotărâri ale Guvernului, diminuate 	<ul style="list-style-type: none"> • Proiectele de acte normative plasate pe pagina web a Guvernului • Serviciile publice prestate prin intermediul platformelor electronice • Acțiunile în regres pentru prejudicierea statului și a societății, înaintate • Legile și hotărârile de Guvern ce prezintă riscuri de corupție, neadoptate sau adoptate după înlăturarea riscurilor respective
<p>Acțiunea 31 – gradul de realizare 1 Acțiunea 32 – gradul de realizare 3 Acțiunea 33 – gradul de realizare 3 Acțiunea 34 – gradul de realizare - Acțiunea 35 – gradul de realizare 1 Acțiunea 36 – gradul de realizare 1 Acțiunea 37 – gradul de realizare 1</p>	<p>Gradul de realizare 1,42 (o descreștere cu 0,38 puncte comparativ cu anul 2018)</p>	<p>factorul „Guvern deschis”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Caracterul public al legilor și al datelor guvernamentale – 0.55 (o scădere cu 0,02 puncte)</p>

Instituirea rigorilor de consolidare a integrității instituționale și transparența instrumentelor utilizate de către entități pentru publicul larg, prin aplicarea măsurilor prevăzute în Legea integrității nr. 82 din 25.05.2017 și în acțiunile din Strategia Națională de Integritate și Anticorupție, precum publicarea registrelor de evidență a cadourilor, publicarea informației privind gestionarea patrimoniului public, publicarea declarației de bună guvernare, adoptarea codului de etică și deontologie, au menirea de a contribui inclusiv la îmbunătățirea percepției asupra eficienței în activitatea instituției.

Datele Sondajului opiniei publice a locuitorilor Moldovei realizat în noiembrie-decembrie 2019 de către Institutul Republican Internațional, relevă o scădere a indicelui privind opinia favorabilă a respondenților față de Guvern, echivalându-se cu 32% în lunile noiembrie-decembrie 2019⁹⁷, comparativ cu 36% în perioada decembrie 2018-ianuarie 2019⁹⁸. Totodată,

⁹⁷ https://www.iri.org/sites/default/files/iri_moldova_may-june_2019_poll_final.pdf

⁹⁸ http://www.iri.org/sites/default/files/2018-7-16_moldova_poll_presentation.pdf

este important de remarcat, rezultatele evidențiate în sondajul opiniei publice pe marginea opiniei favorabile privind autoritățile locale, unde au fost înregistrată o îmbunătățire majoră cu circa 5%, constituind 62 %.

De asemenea, conform datelor expuse în Studiul de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, Moldova 2019 , elaborat cu suportul proiectului PNUD „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, ponderea respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere în Guvern a crescut cu 3%, comparativ cu datele prezentate în cadrul Studiul de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anul 2017. Totodată, în ceea ce privește ponderea respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere în APL la nivel de raion, aici rezultatele denotă o scădere cu 4 % față de datele colectate pentru perioada anului 2017..

Factorii ”Controlul asupra Guvernului” și ”Aplicarea reglementărilor” reflectă scăderi nesemnificative, care totuși urmează a fi monitorizate în scopul depistării eventualelor provocări care necesită a fi soluționate

Indicele ”Caracterul public al legilor și al datelor guvernamentale” înregistrează o scădere nesemnificativă, relevând persistența curenților depistate și în anul 2018, privind nerespectarea obligațiilor de remitere a proiectelor de acte normative pentru efectuarea expertizei anticorupție, necunoașterea mecanismului dat, nepublicarea rapoartelor de expertiză. Domeniul necesită o abordare minuțioasă, atît din punct de vedere al instruirilor pentru agenții publici privind obligativitatea măsurii (fiind înregistrată utilizarea frecventă a noțiunii ”acte pasibile”, nefiind specificată categoria actelor care nu au fost remise pentru expertiză; fiind confundat termenul de ”expertiză anticorupție” cu ”expertiză juridică”) precum și mecanisme eficiente de monitorizare a realizării acesteia.

Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție

<i>Prioritățile pilonului III</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat 2018/2019</i>
III.1. Integritatea autorităților anticorupție și a organelor de ocrotire a normelor de drept	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentele de asigurare a integrității justiției și a autorităților anticorupție, consolidate și efectiv aplicate 	<ul style="list-style-type: none"> Anchete de serviciu desfășurate, sancțiuni aplicate judecătorilor, procurorilor, angajaților CNA și ANI
Acțiunea 1 – gradul de realizare 2 Acțiunea 2 – gradul de realizare 1 Acțiunea 3 – gradul de realizare 2 Acțiunea 4 – gradul de realizare 1	Gradul de realizare 1,5 (o descreștere cu 0,5 puncte comparativ cu anul 2018)	Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional Opinia favorabilă privind instanțele judecătorești – 24% (o scădere cu 6%)

<p>III.2. Eficiența justiției și a autorităților anticorupție</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Funcționarea instituțiilor anticorupție consolidată • Aplicarea sancțiunilor descurajatoare pentru corupție 	<ul style="list-style-type: none"> • Statistica privind condamnările pentru acte de corupție și acte conexe corupției, ameliorată
<p>Acțiunea 5 – gradul de realizare 0 Acțiunea 6 – gradul de realizare 0 Acțiunea 7 – gradul de realizare 3 Acțiunea 8 – gradul de realizare 3 Acțiunea 9 – gradul de realizare 3 Acțiunea 10 – gradul de realizare 2 Acțiunea 11 – gradul de realizare 2 Acțiunea 12 – gradul de realizare 3 Acțiunea 13 – gradul de realizare 3 Acțiunea 14 – gradul de realizare 3 Acțiunea 15 – gradul de realizare 3 Acțiunea 16 – gradul de realizare 3 Acțiunea 17 – gradul de realizare 3 Acțiunea 18 – gradul de realizare 3 Acțiunea 19 – gradul de realizare 3</p>	<p>Gradul de realizare 2.46(o creștere cu 0,06 puncte în comparație cu anul precedent)</p>	<p>Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation</p> <p>Scorul „Eficiența justiției” – 44.9 (o creștere cu 0,05 puncte)</p> <p>Națiuni în tranziție/Freedom House</p> <p>Scorul „Cadrul judiciar și independența” – 5 (fără schimbări)</p> <p>Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Indicele 2.2. Lipsa corupției în justiție, factorul „Lipsa corupției” – 0.35 (o scădere cu 0,01)</p> <p>Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Indicele 7.3. Lipsa corupției, factorul „Justiția civilă” – 0.31 (o creștere cu 0,03 puncte)</p> <p>Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p>

		<p>Indicele 7.4. Lipsa influențelor improprii din partea guvernării, factorul „Justiția civilă” – 0.31 (o scădere cu 0,03 puncte)</p> <p>Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Indicele 7.3. Lipsa corupției, factorul „Justiția penală” – 0.34 (o scădere cu 0.03 puncte)</p> <p>Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Indicele 7.4. Lipsa influențelor improprii din partea guvernării, factorul „Justiția penală” – 0.15 (o scădere cu 0.07 puncte)</p>
<p>III.3. Consolidarea măsurilor educative și de prevenire a corupției</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Standardele de integritate instituțională și profesională cunoscute și aplicate în cadrul entităților publice • Cultivată intoleranța elevilor și studenților față de corupție 	<ul style="list-style-type: none"> • Sesizări privind coruperea activă și influențele necorespunzătoare, depuse de agenții publici • Sesizări privind manifestările de corupție în școli și universități, inclusiv în timpul examenelor, depuse de părinți, elevi și studenți
<p>Acțiunea 20 – gradul de realizare 1 Acțiunea 21 – gradul de realizare 3 Acțiunea 22 – gradul de realizare 1 Acțiunea 23 – gradul de realizare 1 Acțiunea 24 – gradul de realizare 2 Acțiunea 25 – gradul de realizare 3</p>	<p>Gradul de realizare 2 (punctajul rămîne a fi neschimbat comparativ cu anul 2018)</p>	

Acțiunea 26 – gradul de realizare 3 Acțiunea 27 – gradul de realizare 2		
III.4. Recuperarea bunurilor infracționale	<ul style="list-style-type: none"> Bunurile provenite din infracțiuni de corupție, din acte conexe corupției și din alte activități criminale, indisponibilizate și confiscate 	<ul style="list-style-type: none"> Sentiințele pe cauze de corupție ce dispun aplicarea confiscării <ul style="list-style-type: none"> Cererile de comisie rogatorii privind indisponibilizarea bunurilor infracționale, transmise în străinătate și executate în Republica Moldova
Acțiunea 28 – gradul de realizare 3 Acțiunea 29 – gradul de realizare 3 Acțiunea 30 – gradul de realizare 0 Acțiunea 31 – gradul de realizare 1 Acțiunea 32 – gradul de realizare 3	Gradul de realizare 2 (punctajul rămîne a fi neschimbat comparativ cu anul 2018)	
III.5. Despăgubirea victimelor corupției	<ul style="list-style-type: none"> Prejudiciile suportate de stat și de persoane ca urmare a actelor de corupție, reparate 	<ul style="list-style-type: none"> Statisticile privind repararea benevolă a prejudiciilor cauzate prin acte de corupție și acte conexe corupției, în creștere Prejudiciile cauzate prin acte de corupție și acte conexe corupției, recuperate în baza acțiunilor civile depuse de procurori în interesul statului
Acțiunea 33 – gradul de realizare 2 Acțiunea 34 – gradul de realizare 2 Acțiunea 35 – gradul de realizare 2 Acțiunea 36 –	Gradul de realizare 2 (punctajul rămîne a fi neschimbat comparativ cu anul 2018)	

* 0 = nerealizat, 1=realizat parțial, 2=în proces de realizare, 3=realizat

Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei realizat în noiembrie-decembrie 2019 de către Institutul Republican Internațional, relevă o scădere a indicelui opiniei favorabile a respondenților față de instanțele judecătorești, echivalându-se cu 24% pentru lunile noiembrie-decembrie 2019⁹⁹, comparativ cu 30% în decembrie 2018-ianuarie 2019¹⁰⁰.

De asemenea, conform datelor expuse în Studiul de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, Moldova 2019 , elaborat cu suportul proiectului PNUD „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, ponderea respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere în Justiție a scăzut cu 5%, comparativ cu datele prezentate în cadrul Studiului de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anul 2017¹⁰¹.

Astfel, lipsa transparenței în activitatea entităților din domeniu generată de specificul activității acestora, precum și monitorizarea insuficientă a eficienței și impactului activităților realizate și respectiv neraportarea rezultatelor către entitățile publice reprezintă unele din motivele concludente care au dus la determinarea unui astfel de rezultat.

Cu toate acestea, se identifică fluctuații nesemnificative în rândul indicatorilor internaționali de impact, relevându-se necesitatea monitorizării continue a situației. Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției/ Indicele 2.2. Lipsa corupției în justiție, factorul „Lipsa corupției”, Indicele 7.3./8.5 Lipsa corupției, factorul „Justiția civilă”/ „Justiția penală”, Indicele 7.4./8.6 Lipsa influențelor improprii din partea guvernării, factorul „Justiția civilă” /„Justiția penală”, inclusiv și concluziile incluse în Raportul Departamentului de Stat al SUA privind situația drepturilor omului în Republica Moldova pentru anul 2018 remarcă continuitatea problemei corupției în sistemul judiciar.

Pilonul IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice

<i>Prioritățile pilonului IV</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat 2018/2019</i>
IV.1. Transparența finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale	<ul style="list-style-type: none"> Societatea informată cu privire la sursele de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale 	<ul style="list-style-type: none"> Monitorizare publică posibilă Rapoartele partidelor politice privind finanțarea campaniilor electorale, disponibile
Acțiunea 1 – gradul de realizare 3	Gradul de realizare 2,8 (o creștere cu 0.2 puncte în comparație cu anul 2018)	Sondajul Opiniei Publice a locuitorilor Moldovei/IRI Opinia favorabilă privind CEC = 41% (o creștere cu 3%)
Acțiunea 2 – gradul de realizare 3		
Acțiunea 3 – gradul de realizare 2		

⁹⁹ https://www.iri.org/sites/default/files/iri_moldova_may-june_2019_poll_final.pdf

¹⁰⁰ http://www.iri.org/sites/default/files/2018-7-16_moldova_poll_presentation.pdf

¹⁰¹ <https://www.undp.org/content/dam/moldova/docs/Publications/studiu%20Civis%20CNA.pdf>

<p>Acțiunea 4 – gradul de realizare 3</p> <p>Acțiunea 5 – gradul de realizare 3</p>		<p>Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Indicele 1.6. Tranzacția legitimă a puterii, factorul „Control asupra puterii Guvernului” = 0.47 (o îmbunătățire cu 0.03 puncte)</p>
<p>IV.2. Control eficient al finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Asigurarea accesului la guvernare pentru partidele oneste și politicienii integri 	<ul style="list-style-type: none"> • Monitorizarea din partea societății civile și a misiunilor internaționale de observare a alegerilor consemnează îmbunătățiri • Încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale și cu privire la coruperea alegătorilor, investigate • Sancțiuni administrative, contravenționale și penale aplicate
<p>Acțiunea 6 – gradul de realizare 1</p> <p>Acțiunea 7 – gradul de realizare 2</p> <p>Acțiunea 8 – gradul de realizare 1</p> <p>Acțiunea 9 – gradul de realizare 3</p> <p>Acțiunea 10 – gradul de realizare 0</p> <p>Acțiunea 11 – gradul de realizare 3</p> <p>Acțiunea 12 – gradul de realizare 2</p>	<p>Gradul de realizare 1,71 (o creștere cu 0.21 puncte în comparație cu anul 2018)</p>	<p>Sondajul Opiniei Publice a locuitorilor Moldovei/IRI</p> <p>Opinia favorabilă privind partidele politice = 25% (o creștere cu 1%)</p>

Raportul Comisiei Electorale Globale din anul 2012¹⁰², Aprofundarea Democrației: o strategie de îmbunătățire a alegerilor la nivel global, definește alegerile integre drept „profesionale, imparțiale, transparente în organizare și administrare pe durata întregului ciclu electoral”. Tergiversarea unuia din elementele descrise contribuie la scăderea încrederii publice în procesul electoral și în instituțiile responsabile de monitorizarea și gestionarea acestuia.

În acest context, este relevant de analizat cât de semnificative sunt schimbările rezultatelor sondajului realizat de Institutul Republican International (IRI), conform căruia, predispoziția înaltă și medie a cetățenilor de a vota în următoarele alegeri a crescut cu 10% în perioada mai-iunie 2019¹⁰³, comparativ cu luna octombrie a anului 2018.

Sondajul IRI: Cât de predispuși sunteți, sau deloc, să participați la vot în următorul scrutin parlamentar?

Sursa: sondajul opiniei publice: locuitorii Republicii Moldova, Septembrie-Octombrie 2018¹⁰⁴

Indicatorul privind încrederea în CEC a populației a crescut cu 3%, 41% din respondenți afirmând opinia favorabilă față de autoritate în lunile noiembrie-decembrie al anului 2019. Totodată, în perioada mai-iunie 2019 studiu, se înregistrează o scădere cu 2%, în ceea ce privește opinia respondenților privind prezența corupției în cadrul partidelor politice și a managementului acestora.

De asemenea, conform datelor expuse în Studiul de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, Moldova 2019, elaborat cu suportul proiectului PNUD „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, ponderea respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere în Comisia Electorală centrală a scăzut cu 6%, comparativ cu datele prezentate în cadrul Studiul de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anul 2017. Totodată, în ceea ce privește ponderea respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere partidele politice, aici rezultatele denotă o scădere cu 1% față de datele colectate pentru perioada anului 2017.

Pilonul V. Curtea de Conturi

Prioritățile pilonului V	Rezultate scontate	Indicatori de rezultat
V.1. Transparența activității Curții de Conturi	<ul style="list-style-type: none"> Sporirea calității în activitatea Curții de Conturi 	<ul style="list-style-type: none"> Monitorizarea activității Curții de Conturi din partea societății civile, îmbunătățită

¹⁰² http://www.cicde.md/media/files/files/integritate_electoral_ro_web_7215156.pdf

¹⁰³ https://www.iri.org/sites/default/files/iri_moldova_may-june_2019_poll_final.pdf

¹⁰⁴ https://www.iri.org/sites/default/files/2018-11-15_moldova_poll.pdf

<p>Acțiunea 1 – gradul de realizare 3</p> <p>Acțiunea 2 – gradul de realizare 3</p> <p>Acțiunea 3 – gradul de realizare 1</p> <p>Acțiunea 4 – gradul de realizare 3</p> <p>Acțiunea 5 – gradul de realizare 3</p>	<p>Gradul de realizare 2,6 (o creștere cu 1,4 puncte în comparație cu anul 2018)</p>	<p>Studiul Bugetelor Deschise (Open Budget Survey, OBS)</p> <p>Transparența bugetară – 58/100</p> <p>Participare publică – 7/100</p>
<p>V.2. Impactul activității de audit</p>	<ul style="list-style-type: none"> Asigurarea integrității fondurilor publice și a celor din asistența externă 	<ul style="list-style-type: none"> Sanțiuni pentru acte de corupție constatate în baza informațiilor transmise de Curtea de Conturi, aplicate Prejudiciul cauzat statului, recuperat
<p>Acțiunea 6 – gradul de realizare 3</p> <p>Acțiunea 7 – gradul de realizare 3</p> <p>Acțiunea 8 – gradul de realizare 1</p>	<p>Gradul de realizare 2,33 (o creștere cu 1,66 puncte în comparație cu anul 2018)</p>	<p>Studiul Bugetelor Deschise (OBS)</p> <p>Monitorizare bugetară (de către puterea legislativă: Formulare/aprobare – 48/100</p> <p>Executare/audit – 47/100</p> <p>Monitorizare bugetară (de către instituția supremă de audit) – 83/100</p> <p>Factorul „Control asupra puterii Guvernului”/ Indicatorul Statului de Drept /Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Indicele 1.3. Auditarea independentă – 0.43/1</p>

Surse indicatori de rezultat

<https://www.internationalbudget.org/budget-work-by-country/findgroup/group-data/?country=md>

<http://data.worldjusticeproject.org/#/groups/MDA>

Studiul Bugetelor Deschise (Open Budget Survey), realizat de către Parteneriatul Internațional pe domeniul Bugetelor, oferă posibilitatea de a estima transparența bugetară în baza cantității și actualității informației bugetare publicate de guverne. Fiecărei țări îi este atribuit un scor între 0 și 100 pe domeniile de clasificare: transparența bugetară, participare publică, monitorizare bugetară. Indicatorul se prezintă de a fi relevant pentru a măsura atingerea rezultatelor scontate ale Pilonului V, atribuind scorul de 58 din 100 la capitolul „Transparența bugetară”. Se concluzionează asupra caracterului limitat al informației bugetare oferite publicului. Scorul de 7 puncte din 100 la capitolul „Participarea publicului” relevă manifestarea

nefrecventă a oportunităților de participare a publicului în procesul de elaborare, monitorizare și evaluare a bugetului.

De asemenea, conform datelor expuse în Studiul de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, Moldova 2019¹⁰⁵, elaborat cu suportul proiectului PNUD „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, ponderea respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere în Curtea de Conturi a scăzut cu 5%, comparativ cu datele prezentate în cadrul Studiului de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anul 2017¹⁰⁶.

Pilonul VI. Avocatul Poporului

<i>Prioritățile pilonului VI</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>
VI.1. Prevenirea corupției pentru asigurarea respectării drepturilor omului	<ul style="list-style-type: none"> Respectarea drepturilor omului în cadrul entităților publice 	<ul style="list-style-type: none"> Rapoartele partenerilor de dezvoltare privind situația drepturilor omului în Republica Moldova consemnează îmbunătățiri Riscurile afectării drepturilor omului prin corupția constatată în rapoartele CNA privind evaluarea integrității instituționale, înlăturate de către entitățile evaluate
Acțiunea 1 – gradul de realizare 3 Acțiunea 2 – gradul de realizare 3 Acțiunea 3 – gradul de realizare 3	Gradul de realizare 3 (o creștere cu 0.67 puncte în comparație cu anul 2018)	Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Factorul „Drepturi fundamentale” – 0.54 ¹⁰⁷ (fără schimbări)

¹⁰⁵ https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/library/effective_governance/studiu-de-evaluare-a-impactului-strategiei-naionale-de-integrita0.html

¹⁰⁶ <https://www.undp.org/content/dam/moldova/docs/Publications/studiu%20Civis%20CNA.pdf>

¹⁰⁷ https://worldjusticeproject.org/sites/default/files/documents/WJP-ROLI-2018-June-Online-Edition_0.pdf

<p>VI.2. Protejarea drepturilor fundamentale ale avertizorilor de integritate</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Încurajarea denunțării corupției și a fraudelor de către angajați 	<ul style="list-style-type: none"> • Cadrul normativ privind procedura de protecție a avertizorilor de integritate, elaborat și adoptat • Avertizori de integritate care au solicitat protecție și care au fost luați sub protecția Avocatului Poporului • Rapoartele Avocatului Poporului prezentate în Parlament • Monitorizarea activității Avocatului Poporului din partea societății civile, îmbunătățită
<p>Acțiunea 4 – gradul de realizare 1 Acțiunea 5 – gradul de realizare 1 Acțiunea 6 – gradul de realizare 3 Acțiunea 7 – gradul de realizare 3 Acțiunea 8 – gradul de realizare 3</p>	<p>Gradul de realizare 2,2 (o creștere cu 0.6 puncte în comparație cu anul 2018)</p>	

Factorul "Drepturi fundamentale" al Indicatorului Statului de Drept, calculat de Proiectul Mondial al Justiției, a înregistrat o menținere a indicelui de 0.54 în anul 2019 ca și anul 2018. Raportul special privind situația apărătorilor drepturilor omului, prezentat în cadrul Comitetului ONU Drepturile Economice, Sociale și Culturale, prezintă între recomandări "sporirea eforturilor de eradicare a corupției prin implementarea unei politici de toleranță-zero".

Totodată, conform datelor expuse în Studiul de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, Moldova 2019¹⁰⁸, elaborat cu suportul proiectului PNUD „Lupta cu

¹⁰⁸ https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/library/effective_governance/studiu-de-evaluare-a-impactului-strategiei-naionale-de-integrita0.html

corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, ponderea respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere în Avocatul Poporului a scăzut cu 2%, comparativ cu datele prezentate în cadrul Studiului de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anul 2017¹⁰⁹.

Pilonul VII. Sectorul privat

<i>Prioritățile pilonului VII</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>
VII.1. Transparența sectorului privat în relațiile sale cu sectorul public	<ul style="list-style-type: none"> Prevenirea promovării intereselor agenților economici afiliați exponenților mediului public și politic în relațiile comerciale cu statul: parteneriate public-private, concesiuni, privatizări, achiziții publice etc. Prevenirea spălării banilor proveniți din corupție Facilitarea recuperării bunurilor provenite din infracțiuni de corupție 	<ul style="list-style-type: none"> Investigații jurnalistice/penale privind beneficiarii efectivi din mediul public/politic ai parteneriatelor public-private, concesiunilor, privatizărilor, achizițiilor publice etc., realizate și sancțiuni aplicate
Acțiunea 1 – gradul de realizare 1 Acțiunea 2 – gradul de realizare 2 Acțiunea 3 – gradul de realizare 1	Gradul de realizare 1.33 (aceleși rezultat înregistrat în comparație cu anul 2018)	Indicele Global al Inovației¹¹⁰ Pilonul instituțional – 58 (o creștere cu 1.96 puncte)
VII.2. Sporirea integrității în activitatea întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală	<ul style="list-style-type: none"> Prevenirea promovării intereselor private ale demnitarilor publici în cadrul întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală, aflate sub controlul entităților publice pe care le conduc 	<ul style="list-style-type: none"> Indicatorii rentabilității întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală, îmbunătățiți

¹⁰⁹ <https://www.undp.org/content/dam/moldova/docs/Publications/studiu%20Civis%20CNA.pdf>

¹¹⁰ <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-economy>

<p>Acțiunea 4 – gradul de realizare 3</p> <p>Acțiunea 5 – gradul de realizare 3</p> <p>Acțiunea 6 – gradul de realizare 1</p> <p>Acțiunea 7 – gradul de realizare 3</p> <p>Acțiunea 8 – gradul de realizare 3</p>	<p>Gradul de realizare 2,6 (o creștere cu 0.1 puncte în comparație cu anul 2018)</p>	<p>Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation</p> <p>Scorul „Libertatea afacerilor de corupție” – 67 (o creștere cu 3,5 puncte)</p> <p>Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation</p> <p>Scorul „Libertatea investițiilor” – 55 (o scădere cu 3,5 puncte)</p>
<p>VII.3. Etica afacerilor</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Asigurarea unui mediu concurențial liber, corect și onest pentru sectorul privat 	<ul style="list-style-type: none"> • Sancțiuni aplicate exponenților mediului de afaceri pentru corupere activă, dare și luare de mită, trafic de influență și abuzuri
<p>Acțiunea 9 – gradul de realizare 1</p> <p>Acțiunea 10 – gradul de realizare 3</p> <p>Acțiunea 11 – gradul de realizare 0</p> <p>Acțiunea 12 – gradul de realizare 3</p> <p>Acțiunea 13 – gradul de realizare 3</p> <p>Acțiunea 14 – gradul de realizare 3</p>	<p>Gradul de realizare 2,16 (o creștere cu 0.33 puncte în comparație cu anul 2018)</p>	<p>Institutul pentru Guvernare din Basel</p> <p>Indicele Basel privind Riscul Spălării Banilor și Finanțării Terorismului – 5.37 (o scădere cu 0.06 puncte)</p>

Conform rezultatelor sondajului realizat de către CCI, în cooperare cu IDIS "Viitorul" și cu susținere din partea Centrul pentru Întreprinderi Private Internaționale (CIPE), 47,9% din antreprenori consideră că anume corupția împiedică mult și foarte mult desfășurarea afacerilor în Republica Moldova, iar 20,4% consideră că corupția blochează desfășurarea afacerilor în țară.

Pe parcursul implementării SNIA, inclusiv în baza informației raportate de autorități, se identifică o participare sporită a mediului de afaceri în domeniul anticorupție. Acesta poate fi rezultatul intensificării eforturilor de către entitățile publice, inclusiv Centrul Național Anticorupție, prin organizarea campaniilor de informare, a meselor rotunde și a instruirilor pentru sectorul privat. Totodată, un rezultat direct și în termen scurt va fi extinderea vocii

sectorului privat în dialogul cu sectorul public, creșterea numărului de indicatori măsurați privind percepția sectorului privat privind corupția, dar și influența percepției date, posibil în mod negativ, datorită sporirii accesibilității informației la acest subiect.

Astfel, indicatorii bazați pe chestionarea percepției sectorului privat privind corupția în țară, reflectă la finele anului 2018 o scădere în calificativele privind impactul corupției asupra activității businessului, după cum și este reflectat în tabelul de mai sus. Totodată, este incontestabilă necesitatea perfecționării continue a prestației entităților publice în interacțiunea cu companiile și prezența unor provocări actuale în acest sens. Astfel, spre exemplu, "Raportul de cartografiere a riscurilor de corupție și soluțiile businessului pentru controlul de stat în Republica Moldova"¹¹¹, realizat de IDIS Viitorul, în cooperare cu CIPE și Agenda Națională de Business din Moldova, relevă potrivit răspunsurilor oamenilor de afaceri, că în circa 20% din cazurile când au fost depistate anumite nereguli în urma controalelor autorităților publice, li s-a cerut sume de bani sau cadouri pentru a „rezolva” cazul.

Indicele Global al Inovației, creat de către Institutul European pentru Administrarea Businessului, Universitatea Cornell și Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale, estimează capacitatea țării de a asigura activitatea inovatorie prin prisma a șapte piloni, printre care se regăsește și pilonul instituțional, bazat pe mediul politic, mediul de afaceri și mediul regulator. Pilonul instituțional încorporează indicatorii efectivității guvernamentale, calității regulatorii, statului de drept, costurile de concediere aferente disponibilizărilor, facilitarea inițierii afacerilor ș.a. Pentru anul 2018, Pilonul instituțional în Republica Moldova a înregistrat un scor de 56.04, o scădere cu 0.36 puncte comparativ cu anul 2017. Sub-indicele eficacității guvernamentale a înregistrat o scădere de 13.04 puncte, sub-indicele calității regulatorii a scăzut cu 6.05 puncte, iar sub-indicele statului de drept a crescut cu 0.33 puncte. Se trasează o legătură cu rezultatele stabilite la Pilonul VII al Strategiei, unde carențele cele mai semnificative se regăsesc la acțiunile 10 și 11, care se încadrează în domeniul statului de drept. Astfel, Republica Moldova se prezintă restantă la capitolul încrederii și conformării agenților cu regulile societății. Spre exemplu, Legea nr. 1420 din 31.10.2002 în continuare necesită modificări întru promovarea transparenței sponsorizărilor filantropice. Indicele Basel privind Riscul Spălării Banilor și Finanțării Terorismului a crescut cu 0.06 puncte, marcând o creștere în riscul fraudei financiare în țară. Totodată, se înregistrează o scădere cu 2.4 puncte a scorului la indicele "Libertatea afacerilor de corupție".

¹¹¹ <http://anb.viitorul.org/files/resource/Raport%20de%20cartografiere%20fin.pdf>

DESCRIEREA RISCURILOR ÎN IMPLEMENTAREA ACȚIUNILOR PENTRU PERIOADA URMĂTOARE

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului I. Parlamentul

Acțiunile 1, 2, 3 – Stabilirea normelor și standardelor de conduită și etică a deputaților se reflectă în ameliorarea riscului aferent acțiunilor date, inclusiv prin includerea prevederilor vizate în Codul regulilor și procedurilor parlamentare. Studiul realizat cu suportul PNUD-Moldova și a GOPAC, oferă o viziune asupra oportunității de perfecționare a situației în domeniu. Totodată, este relevant de apreciat recomandările oferite de experți, privind revizuirea următoarelor subiecte: necesitatea reglementării clare a funcționării comitetului parlamentar creat pentru cercetarea subiectelor privind conduita și etica, lipsa unor sancțiuni clare și comprehensive pentru lipsa conduitei în plen, precum și în procesul de îndeplinire a mandatului, integrarea regulilor privind recepționarea cadourilor și beneficiilor, introducerea prevederilor privind conflictul de interese precum și stabilirea normelor privind etica și conduita după expirarea mandatului.

Subsecvent, merită a fi menționate inclusiv și constatările Grupului de State Contra Corupției (GRECO) – Comitet specializat al Consiliului Europei în prevenirea și combaterea corupției, evidențiază în cadrul Raportului de conformitate, în cadrul runde a IV-a de evaluare a Republicii Moldova privind prevenirea corupției în rândurile membrilor parlamentului, judecătorilor și procurorilor¹¹², că Republica Moldova trebuie să facă progrese semnificative pentru a atinge un nivel acceptabil de conformitate, criticând faptul că nu a fost adoptat un cod de conduită pentru deputați și că nu au fost luate încă măsuri de prevenire a diferitelor forme de conflicte de interese în rîndul parlamentarilor.

Un alt risc se poate manifesta în domeniul asigurării transparenței activității de control a autorităților publice, precum și în cazul dezvoltării platforme informatice pentru îmbunătățirea monitorizării on-line a procesului legislativ, de la înregistrarea proiectului de lege în Parlament și pînă la adoptarea legii.

De asemenea, riscul persistă în cazul acțiunilor 8, 9 - referindu-se la consolidarea controlului parlamentar, în acest context fiind atestată o planificare și transparență insuficiente a activității comisiilor parlamentare.

Subsecvent, publicarea sintezelor obiecțiilor și propunerilor prezentate de societatea civilă nu este asigurată deplin, urmînd a fi monitorizată și perfectată în continuare, în scopul realizării angajamentelor de guvernare transparentă, promovării unor legi integre, menite să consolideze statul de drept.

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului II. Guvern, sector public și administrația publică locală

Acțiunile 1-14 - se referă la promovarea integrității în cadrul entităților publice prin realizarea și monitorizarea unui set de 14 instrumente anticorupție și necesită asumarea responsabilității

¹¹² <https://rm.coe.int/fourth-evaluation-round-corruption-prevention-in-respect-of-members-of/168096812d>

instituționale și manageriale pentru integritatea angajaților. Riscuri persistă pentru mai multe acțiuni, dintre acestea, revizuirea și perfectarea mecanismelor sunt necesare în cazul stabilirii măsurilor de monitorizare a fenomenului de pantuflaj, elaborării și completării registrelor riscurilor, aprobarea codurilor de conduită pentru angajați. Alte riscuri țin de insuficiența cunoașterii instrumentelor anticorupție. În acest caz evidențiem necesitatea continuă a respectării obligativității de realizare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative, precum și riscul aferent noilor prevederi ale Legii nr. 100/2018, care necesită de a fi uniformizate cu prevederile Legii integrității nr. 82/2017, în special la subiectul necesității de realizare a expertizei anticorupție doar a proiectelor de acte normative definitive.

O sursă de risc pentru Pilonul II este progresul tardiv la subiectul Abordării sectoriale a corupției. Astfel, după aprobarea întârziată a celor 9 planuri sectoriale, este recomandă o atenție sporită implementării și raportării progreselor de către entitățile implementatoare, în special, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 676/2017 și indicatorii de progres ai acțiunilor din Prioritatea II.2. La subiectul adoptării planurilor anticorupție la nivel local, rata de realizare constituie 92% de planuri locale anticorupție adoptate de către autoritățile administrației locale de nivelul II.

La prioritatea *Transparență și responsabilitate în fața cetățenilor* o provocare continuă este crearea unei platforme electronice a Guvernului ce ar permite monitorizarea din exterior a fluxului de proiecte de acte normative.

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului III. Justiție și autorități anticorupție

Un set de acțiuni supuse riscului sunt cele legate de unul din instrumentele de asigurare a integrității autorităților anticorupție și a organelor de ocrotire a normelor de drept - testarea la aparatul poligraf. Instrumentul invocă necesitatea unei acoperiri financiare substanțiale, care pînă în prezent nu a fost asigurată în cadrul autorităților responsabile de realizarea acțiunilor nr. 1 și 2.

Rămîne în continuare supusă riscului constituirea în Republica Moldova a instanțelor sau a completelor specializate de judecători pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție. În procesul de reformă a sistemului anticorupție din Ucraina, astfel de instituții au fost constituite, inițiativa fiind avizată și de către **Comisia de la Venetia**¹¹³. Acțiunea a fost anterior încurajată de Curtea Supremă de Justiție, însă progrese nu au fost realizate, în acest context, *instituirea instanțelor/completelor specializate și asigurarea acestora cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente* (acțiunile nr. 5, 6) rămîne a fi supusă riscului de nerealizare, însă este un subiect de reflecție și pentru Strategia de Dezvoltare a Sectorului Justiției.

Lansarea platformei electronice de asigurare a integrității instituționale și de evidență a cazierului de integritate instituțională este o restanță a anului 2017, nerealizată în anul 2019. Perfectarea acesteia și asigurarea funcționării efective a tuturor modulelor sunt prevăzute a fi realizate cu suportul proiectului PNUD "Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova".

¹¹³ [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2017\)020-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2017)020-e)

Unul din obiectivele Strategiei se referă la despăgubirea victimelor corupției, care pot figura în calitate de parte vătămată sau martori în dosare de corupție, sau care au fost afectate și li s-au adus prejudicii în urma faptelor de corupție și au dreptul de a obține despăgubiri. Aceste acțiuni ale Pilonului III sunt supuse riscului deoarece, mecanismul a fost puțin explorat de justițiar pînă în prezent, iar promovarea acestuia în rîndul victimelor prin *elaborarea și distribuirea unui Ghid pentru victimele corupției*, dar și prin *instruirea avocaților cu privire la asistența juridică acordată victimelor și părților vătămate în cadrul procedurilor penale privind infracțiunile de corupție* (acțiunile nr. 33, 34, 35) poate produce o schimbare și contribui la realizarea acestui obiectiv.

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice

Este necesară o atenție continuă pentru asigurarea realizării acțiunii nr.8, privind revizuirea legislației în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale. CEC a creat grupul de lucru interinstituțional pentru revizuirea legislației în acest scop, activitatea căruia însă a fost suspendată pe perioada electorală, iar pentru perioada anului 2019, CEC nu a oferit careva informații adiționale întru asigurarea realizării acțiunii menționate supra.

Totodată, rămîne incertă realizarea acțiunii ce prevede clarificarea responsabilității și a rolului părților interesate/observatorilor în perioadele interelectorale, inclusiv a drepturilor acestora în contextul monitorizării modului de finanțare a partidelor politice.

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului V. Curtea de Conturi

Acțiunea ce include revizuirea mecanismului de sancționare și demotivare a entităților publice auditate prin responsabilizarea managementului instituțional și corporativ pentru a se conforma cerințelor Curții de Conturi, este supusă unor riscuri majore datorită importanței la nivel național a constituirii acestui mecanism, pentru asigurarea sustenabilității și responsabilității entităților publice.

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului VI. Avocatul Poporului

Legea nr. 122/2018 privind avertizorii de integritate atribuie sarcina de protecție a avertizorilor de integritate în competența Oficiului Avocatului Poporului. Subsecvent, urmează a fi monitorizate modificările respective operate în Legea nr. 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul), care va determina succesul în implementarea acțiunii nr. 8, care prevede asigurarea instrumentelor și capacităților necesare ale OAP pentru *înantarea actelor de reacționare către autoritățile publice pentru protejarea avertizorilor de integritate*.

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului VII. Sector privat

Inițiativele atestate în cei trei ani ce implementare a Strategiei vor prezenta un impact măsurabil în următorii ani, valoarea pozitivă a acestuia fiind dependentă de conlucrarea efectivă dintre sectoarele public și privat, prin implementarea angajamentelor comune, astfel precum sporirea transparenței relațiilor sectorului privat cu sectorul public (acțiuni nr. 1, 2) și dezvoltarea mecanismelor de control și motivare a companiilor în preluarea politicilor de integritate la nivel instituțional.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Impactul Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție este dependent de realizarea conștiințioasă a acțiunilor agreate în comun, precum și raportarea în termen și calitativă a progreselor obținute, de către autoritățile publice implementatoare, în strictă conformitate cu indicatorii de progres față de care și-au exprimat angajamentul. În acest context, constatările la capitolul dat sunt clasificate în două categorii, după cum urmează:

Concluziile de ordin procedural descriu procesul de implementare și de raportare a progreselor înregistrate de către entitățile implementatoare a SNIA.

Printre succesele înregistrate la această categorie, în comun de către autoritățile administrației publice centrale și autoritățile administrației publice locale de nivelul II, delimităm următoarele:

- aprobarea celor 9 planuri sectoriale anticorupție consolidează poziția comună a entităților publice de îndeplinire a responsabilităților specifice sectorului gestionat, față de populație. Progres similar se atestă la nivelul planurilor locale anticorupție, relevând o rată de aprobare de 92%. Cu toate acestea, monitorizarea implementării planurilor este bazată pe publicarea rapoartelor pe paginile web ale entităților responsabile, fapt care a fost realizat de către un număr mic de instituții.
- gradul înalt de raportare asigurat de către AAPL - 83 % a progreselor în implementarea planurilor locale anticorupție aprobate. De asemenea, merită a fi evidențiată deschiderea autorităților administrației publice locale de nivelul II privind aprobarea planurilor locale anticorupție, precum și a funcționarilor desemnați responsabili de monitorizare și raportare din cadrul Consiliilor raionale, de a asigura un dialog continuu cu Secretariatul Grupurilor de monitorizare al SNIA în soluționarea dilemelor parvenite în procesul de implementare și determinarea procedurilor optime de raportare;
- adoptarea Legii nr. 122/2018 privind avertizorii de integritate care va contribui la consolidarea sistemului național de integritate prin stabilirea metodelor de dezvoltare a practicilor ilegale și a măsurilor de protecție a persoanei recunoscute drept avertizor de integritate, precum și stabilirea mecanismului instituțional de aplicare a legii, prin aprobarea Hotărârii Guvernului nr. 23 din 22.01.2020 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile de examinare și raportare internă a dezvoltărilor practicilor ilegale;
- elaborarea și promovarea codului-model de etică în afaceri și de guvernanță corporativă pentru societățile comerciale cu scopul de a asigura exercitarea corectă a activităților economice, a preveni conflictele de interese și a încuraja aplicarea bunelor practici comerciale de către întreprinderi, atât în relațiile dintre ele, cât și în relațiile cu statul;
- asigurarea realizării misiunii de audit ale Curții de Conturi, întocmirea și publicarea raportului de audit financiar al Curții de Conturi pentru ultimii 3 ani, cu plasarea acestora pe pagina web oficială a entității;

- adoptarea Hotărârii de Guvernului nr. 484 din 18.10.2019 pentru aprobarea unor acte normative privind punerea în aplicare a Legii nr. 246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală, care va asigura înlăturarea vulnerabilităților la corupție din activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală;
- elaborarea studiului privind bunele practici internaționale și oportunitatea transpunerii acestora în legislația națională, în scopul includerii stimulentei legale pentru promovarea implementării Codurilor de etică în afaceri și de guvernare corporativă, pentru prevenirea corupției și asigurarea integrității angajaților, precum și conformării sectorului privat cu politicile de integritate.

În procesul de evaluare sunt identificate și oportunități de îmbunătățire și consolidare a eforturilor pentru a atinge rezultate optime în următoarele runde de raportare:

- lipsa uniformității în prezentarea informației de către entitățile publice, în special a datelor colectate de la entitățile subordonate relevă necesitatea instruirii continue la subiectul de monitorizare și evaluare a progreselor în implementarea documentelor de politici;
- necesitatea de consolidare a capacităților autorităților publice locale, de ordin tehnic și profesional, în scopul asigurării monitorizării eficiente a implementării planurilor locale anticorupție, precum și în scopul aplicării nemijlocite a instrumentelor de integritate, care invocă necesitatea unei evaluări analitice extensive a activității instituționale;
- asigurarea dezvoltării profesionale continue la nivelul autorităților publice locale a angajaților va contribui la consolidarea memoriei instituționale, inclusiv în domeniul eticii și al integrității, la eficientizarea activității instituției precum și la sporirea încrederii populației;
- lipsa unei comunicări interne eficiente cu efecte negative semnificative asupra asigurării unui climat instituțional optim, atât la nivelul autorităților publice centrale, nefiind asigurată continuitate în monitorizare, precum și la nivelul autorităților publice locale de nivelul II;
- necesitatea intensificării comunicării inter-instituționale, inclusiv cu societatea civilă și mediul privat, în scopul stabilirii drepturilor și obligativităților în conformitate cu acțiunile Strategiei. La acest subiect menționăm sporirea inițiativelor de stimulare a participării societății civile și sectorului privat în activitatea anticorupție, fapt care va contribui inclusiv la creșterea capacității de monitorizare civică a entităților publice.

Concluziile de ordin instituțional sunt atribuite domeniilor de activitate abordate de pilonii separați ai Strategiei și acțiunile întreprinse de entități în parte, atât la nivel central cât și local, pentru a respecta angajamentele de a atinge rezultatele scontate.

În anul 2019, au fost implementate **127** de acțiuni (cu 2 acțiuni mai mult decât în anul 2018, inclusiv considerând scadența la sfârșitul anului curent a acțiunilor de consolidare a integrității (1-14) din prioritatea II.1). Dintre acțiunile raportate, 59 – **46,5 %** au fost realizate totalmente, 17 – **13,4 %** au fost constatate de a fi în proces de realizare; 43 – **33,8%** au fost realizate parțial, iar 5 – **4 %** acțiuni nu au fost realizate. Subsecvent, au fost evidențiate 3 -**2,3%** acțiuni care au fost calificate drept în imposibilitate de realizare, în mare parte din motivul nesurvenirii cauzei

stipulate în acțiune. Merită a fi menționat că jumătate dintre acestea sunt măsuri cu termen permanent de implementare.

Printre bunele practici identificate de instituții se regăsesc:

- adoptarea metodologiei de evaluare ex-post privind implementarea actelor normative, reprezintă un progres în controlul procesului legislativ, în conformitate cu principiile legalității și certitudinii juridice;
- dezvoltarea Sistemul informatic „Control Financiar”, ce va permite realizarea publicării în format deschis a datelor legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, a fost asigurată automatizarea și perfecționarea procesul de întocmire și prezentare a rapoartelor privind activitatea de bază a partidelor politice și a celei din campania electorală de către concurenții electorali.
- activitățile de informare realizate de Comisia Electorală Centrală, întru sensibilizarea opiniei publice cu privire la modul și procedurile de finanțare a partidelor politice;
- intensificarea activității de promovare a integrității în sectorul privat care vor contribui la conștientizarea importanței subiectului între agenții economici și populație, fiind acordat suport în stabilirea și aplicarea instrumentelor și politicilor de integritate în companii;
- o îmbunătățire medie a rezultatelor privind dezvoltarea și aplicarea instrumentelor de integritate instituțională de către entitățile publice;
- consolidarea continuă a activităților de instruire a agenților publici, reprezentanții organizațiilor non-guvernamentale cu privire la rigurile integrității profesionale și instituționale;

Au fost identificate și **recomandări** pentru îmbunătățirea performanței instituționale, printre care:

- Deși cad sub incidența reglementărilor generale de integritate, normele de etică și conduită profesională a deputaților nu au fost deocamdată adoptate și implementate în cadrul legislativului.

Totodată, Grupul de State Contra Corupției (GRECO), evidențiază în cadrul Raportului de conformitate adoptat în luna decembrie 2018, în cadrul rundeii a IV-a de evaluare a Republicii Moldova privind prevenirea corupției în rândurile membrilor Parlamentului, judecătorilor și procurorilor, că Republica Moldova trebuie să facă progrese semnificative pentru a atinge un nivel acceptabil de conformitate, criticând faptul că nu a fost adoptat un cod de conduită pentru deputați și că nu au fost luate încă măsuri de prevenire a diferitelor forme de conflicte de interese în rândul parlamentarilor;

- publicarea Planurilor individuale de activitate ale comisiilor parlamentare, parte componentă a acestora fiind lista legilor care urmează a fi supuse analizei ex-post, astfel, eficientizând procesul de control parlamentar, identificând prioritățile pentru perioada respectivă și informând părțile interesate privind domeniile care necesită atenție deosebită și dezvoltare continuă;

- realizarea publicării sintezelor obiecțiilor și propunerilor prezentate de către societatea civilă, precum și a rapoartelor de expertiză anticorupție nu este asigurată deplin, urmînd a fi monitorizată și perfectată în continuare, în scopul realizării angajamentelor de guvernare transparentă, promovării unor legi integre, menite să consolideze statul de drept.
- constituie o provocare continuă la prioritatea Transparență și responsabilitate în fața cetățenilor, crearea unei platforme electronice a Guvernului ce ar permite monitorizarea din exterior a fluxului de proiecte de acte normative, astfel asigurînd un proces transparent și echitabil.
- după aprobarea întîrziată a celor 9 planuri sectoriale, este recomandă o atenție sporită acordată de către entitățile implementatoare procesului de implementare și raportare a progreselor de către entitățile implementatoare, în special, în conformitate cu Hotărîrea Guvernului nr. 676/2017 și a indicatorilor de progres ai acțiunilor din Prioritatea II.2., concomitent în ceea ce privește publicarea pe paginile web a entităților, a rapoartelor privind implementarea planurilor sectoriale și locale anticorupție;
- carențe identificate în asigurarea funcționalității tuturor platformelor electronice, dezvoltarea cărora a fost inclusă drept angajament în diferiți piloni ai SNIA. Astfel, se recomandă intensificarea cooperării inter-instituționale și cu partenerii externi de dezvoltare, întru depășirea provocărilor identificate.
- neconcordanța întîmpinată în rapoartele privind realizarea expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative, invocă necesitatea unei raportări mai detaliate la acțiunea dată, cu indicarea actelor normative pasibile de a fi supuse expertizei anticorupție în coraport cu actele normative transmise CNA spre expertizare.
- constituirea în Republica Moldova a instanțelor sau a completelor specializate de judecători pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție. În procesul de reformă a sistemului anticorupție din Ucraina, astfel de instituții au fost constituite, inițiativa fiind avizată și de Comisia de la Veneția. Acțiunea a fost anterior încurajată de Curtea Supremă de Justiție, însă progrese nu au fost realizate, în acest context, instituirea instanțelor/completelor specializate și asigurarea acestora cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente (acțiunile 5, 6) rămîn a fi angajamente nerealizate, însă este un subiect de reflecție și pentru Strategia de Dezvoltare a Sectorului Justiției.

GRILA INDICATORILOR DE EVALUARE A IMPACTULUI SNIA 2017-2020

SCOPUL STRATEGIEI: INTEGRITATE ÎN LOC DE CORUPȚIE

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Agenți publici	Media generală
1	C3 / A4	F2.18/F3.4	Ponderea respondenților care consideră că fenomenul corupției nu este o problemă în Moldova <i>1= Corupția în Moldova este o problemă foarte gravă</i> <i>10 = Corupția în Moldova deloc nu este o problemă</i>	% nota 8-10	I - 2017	2%	6%	8%	5%
					II - 2019	2%	2%	9%	4%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale					
2	C3 / A4	F2.18/F3.4	Percepția corupției în calitate de problemă în Moldova <i>1= Corupția în Moldova este o problemă foarte gravă</i> <i>10 = Corupția în Moldova deloc nu este o problemă ...</i>	Media notelor 1-10	I - 2017	1.9	2.2	3.1	2.4
					II - 2019	1.8	2.1	3.3	2.4
				Target: creșterea graduală a valorii medii					
3	C4 / A5	F2.19/ F3.5	Cinci cele mai importante cauze ale corupției în Moldova	Scara 0%- 100%	I - 2017	44%	51%	76%	57%
			• Salariile mici în sectorul public		II - 2019	43%	43%	66%	51%
			• Mentalitatea de a cere și a da mită (bani și/sau bunuri)		I - 2017	42%	59%	55%	52%
			• Persoanele corupte nu sunt sancționate/pedepsite		II - 2019	46%	56%	45%	49%
			• Avearea agonisită din corupție a funcționarilor nu se confiscă		I - 2017	44%	45%	27%	39%
			• Pedepse blânde, care nu descurajează implicarea în acte de corupție		II - 2019	57%	51%	40%	49%
					I - 2017	43%	39%	33%	38%
					II - 2019	46%	48%	36%	43%
				Target: scăderea graduală a valorii procentuale					
4	C5 / A6	F2.20/F3.6	Ponderea respondenților care consideră că nivelul corupției în Moldova s-a redus (ușor/considerabil)	Scara 0%- 100%	I - 2017	14%	23%	39%	25%
					II - 2019	8%	18%	18%	17%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale					
5	D1	F2.22	Ponderea respondenților care consideră inacceptabile orice situații de corupție: 7 situații de corupție pentru populație și 5 pentru business	Scara 0%- 100%	I - 2017	45%	61%	-	53%
					II - 2019	62%	83%	-	73%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale					
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 1, 2, 4, 5: Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex: 2% = 0.2; 39% = 3.9)	Media scor 1-10	I - 2017	2.0	2.8	2.6	2.5
					II - 2019	2.2	3.3	2.0	2.5
				Target: creșterea graduală a valorii medii					

OBIECTIVUL GENERAL 1: DESCURAJAREA IMPLICĂRII ÎN ACTE DE CORUPȚIE

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
6	G2	F2.31	Ponderea respondenților care consideră că în Moldova lupta cu corupția este efectivă (<i>destul de efectivă/foarte efectivă</i>)	Scara 0%-100%	I - 2017	15%	20%	18%
					II - 2019	12%	17%	15%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
7	E1.1.3	F2.28	Ponderea respondenților care au plătit mită în formă de bani în decursul ultimului an	Scara 0%-100%	I - 2017	11,3%	3,6%	8,9%
					II - 2019	7%	4,7%	6,3%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
8	E1.1.6	F2.29	Ponderea respondenților care au plătit mită în formă de bunuri în decursul ultimului an	Scara 0%-100%	I - 2017	6,2%	3,0%	5,2%
					II - 2019	2,1%	1,8%	2,0%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
9	E1.1.3, E1.1.6	-	Volumul mitei (în bani și bunuri) estimat în decursul unui an <i>Univers extrapolare: 2 219 352 persoane în vârstă de 18 ani și mai mult (Recensământ 2014); 52 300 întreprinderi (BNS, 2016), 56 300 (BNS, 2018)</i>	MDL	I - 2017	278 milioane	127 milioane	405 milioane
					II - 2019	319,4 milioane	197,3 milioane	516,7 milioane
				Target: diminuarea graduală a valorii				
10	E1.1.4	-	Frecvența mitei în bani – în decursul unui an, în medie pentru o persoană fizică/juridică care a oferit mită	Media	I - 2017	3,7	6,1	4,5
					II - 2019	5,4	3,5	4,8
				Target: diminuarea graduală a valorii medii				
11	E2	-	Ponderea respondenților care au plătit mită (bani și/sau bunuri) femeilor și bărbaților (<i>din total respondenți</i>)	Scara 0%-100%	I - 2017	F – 5,9%	F – 1,0%	F – 4,4%
						B – 3,3%	B – 2,2%	B – 2,9%
					II - 2019	F&B – 4,4%	F&B – 2,0%	F&B – 3,6%
						F – 3,2%	F – 1,2%	F – 2,6%
						B – 1,3%	B – 2,4%	B – 1,6%
						F&B – 3,1%	F&B – 1,6%	F&B – 2,6%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 6-8 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% = scor 0.2; 39% = scor 3.9). Pentru indicatorii specifici cu target de diminuare, la calcularea indicatorului integrat s-a luat valoarea opusă.</i>	Media scor 1-10	I - 2017	3.4	2.9	3.2
					II - 2019	3.2	3.0	3.1
				Target: diminuarea graduală a valorii medii				

OBIECTIVUL GENERAL 2: RECUPERAREA BUNURILOR PROVENITE DIN INFRAȚIUNI DE CORUPȚIE

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
12	H1	F2.32	Ponderea respondenților care consideră că agenții publici sunt impuși să restituie banii și bunurile provenite din acte de corupție (des/foarte des/întotdeauna) <i>Media procentuală în baza a 11 categorii de agenți publici</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	7%	3%	5,7%
					II - 2019	5%	2%	4,1%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
13	H1	F2.32	Percepția privind impunerea agenților publici să restituie banii și bunurile provenite din acte de corupție <i>1 = Niciodată ... 6 = Întotdeauna</i> <i>Medie în baza a 11 categorii de agenți publici</i>	Media scor 1-6	I - 2017	1.8	1.7	1.8
					II - 2019	1.5	1.5	1.5
				Target: diminuarea graduală a valorii medii				
14	H2.1	F2.33	Ponderea respondenților care s-au confruntat în decurs de 12 luni cu situații de corupție și li s-a restituit prejudiciul cauzat <i>Procent integrat în baza a 7 situații de corupție pentru populație și 5 situații de corupție pentru business</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	14%	14%	14%
					II - 2019	17%	8%	14%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 12-14 Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% = scor 0.2; 39% = scor 3.9)	Media scor 1-10	I - 2017	1.3	1.1	1.2
					II - 2019	1.2	0.8	1.1
				Target: diminuarea graduală a valorii medii				

OBIECTIVUL GENERAL 3: ETICĂ ȘI INTEGRITATE ÎN SECTOARELE PUBLIC, PRIVAT ȘI NEGUVERNAMENTAL

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
15	E1.1.2.	F2.27	Ponderea respondenților mulțumiți (mulțumit/foarte mulțumit) de interacțiunea cu agenții publici <i>Media procentuală în baza a 29 (categorii) instituții publice</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	48%	59%	51%
					II - 2019	52%	56%	53%
Target: creșterea graduală a valorii procentuale								
16	E1.1.2.	F2.27	Nivelul de satisfacție al respondenților de interacțiunea cu agenții publici 1= Foarte nemulțumit ... 5 = Foarte mulțumit <i>Medie în baza a 29 (categorii) instituții publice</i>	Media notelor 1-5	I - 2017	3.3	3.5	3.4
					II - 2019	3.3	3.4	3.3
Target: creșterea graduală a valorii medii								
17	K1	F2.41	Percepția respondenților privind etica și integritatea în activitatea sectorului public 1= <i>Corupție, lipsă de etică și integritate</i> 10 = <i>Etică și integritate totală și lipsa corupției</i>	Media notelor 1-10	I - 2017	4.4	4.8	4.5
					II - 2019	4.7	4.9	4.8
Target: creșterea graduală a valorii medii								
18	K1	F2.41	Percepția respondenților privind etica și integritatea în activitatea sectorului privat (întreprinderi) 1= <i>Corupție, lipsă de etică și integritate</i> 10 = <i>Etică și integritate totală și lipsa corupției</i>	Media notelor 1-10	I - 2017	4.6	5.6	4.9
					II - 2019	4.9	6.4	5.4
Target: creșterea graduală a valorii medii								
19	K1	F2.41	Percepția respondenților privind etica și integritatea în activitatea mass-media 1= <i>Corupție, lipsă de etică și integritate</i> 10 = <i>Etică și integritate totală și lipsa corupției</i>	Media notelor 1-10	I - 2017	4.8	5.6	5.1
					II - 2019	4.9	5.6	5.1
Target: creșterea graduală a valorii medii								
20	K1	F2.41	Percepția respondenților privind etica și integritatea în activitatea ONG-urilor 1= <i>Corupție, lipsă de etică și integritate</i> 10 = <i>Etică și integritate totală și lipsa corupției</i>	Media notelor 1-10	I - 2017	5.3	6.4	5.6
					II - 2019	5.3	6.2	5.6
Target: creșterea graduală a valorii medii								
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 15-20 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% = scor 0.2; 39% = scor 3.9)</i>	Media scor 1-10	I - 2017	5.1	5.9	5.4
					II - 2019	5.3	5.4	5.3
Target: creșterea graduală a valorii medii								

OBIECTIVUL GENERAL 4: PROTECȚIA AVERTIZORILOR DE INTEGRITATE ȘI A VICTIMELOR CORUPȚIEI

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
21	H2&H3	-	Ponderea respondenților care s-au confruntat cu acte de corupție în decurs de 12 luni	Scara 0%-100%	I - 2017	31%	30%	31%
					II - 2019	17%	20%	18%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
22	J1	F2.35	Ponderea respondenților care s-au confruntat cu acte de corupție în decurs de 12 luni și le-au raportat	Scara 0%-100%	I - 2017	10%	7%	9%
					II - 2019	10%	9%	10%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
23	J3	-	Ponderea respondenților care au raportat acte de corupție cu care s-au confruntat în decurs de 12 luni și nu au avut de suferit, persoana vinovată fiind atrasă la răspundere	Scara 0%-100%	I - 2017	25%	38%	29%
					II - 2019	6%	0%	4%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
24	J4	F2.36	Ponderea respondenților care NU au raportat acte de corupție cu care s-au confruntat în decurs de 12 luni, deoarece consideră că nu există protecție pentru cei care raportează actele de corupție	Scara 0%-100%	I - 2017	36%	38%	37%
					II - 2019	22%	15%	20%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
25	J8	F2.40	Ponderea respondenților care cred (<i>în mare măsură/absolut convingși</i>) că vor fi protejați în cazul denunțării unui act de corupție de pe urma căruia au avut de suferit	Scara 0%-100%	I - 2017	3%	4%	3%
					II - 2019	4%	5%	4%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
26	J8	-	Percepția respondenților privind protecția în cazul denunțării unui act de corupție de pe urma căruia au avut de suferit 1= Deloc nu cred ... 5 = Absolut convins că voi fi protejat	Media notelor 1-5	I - 2017	1.82	1.90	1.85
					II - 2019	1.9	2.2	2.0
				Target: creșterea graduală a valorii medii				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 21-26 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% = scor 0.2; 39% = scor 3.9). Pentru indicatorii specifici cu target de diminuare, la calcularea indicatorului integrat s-a luat valoarea opusă.</i>	Media scor 1-10	I - 2017	3.2	3.4	3.3
					II - 2019	3.3	3.4	3.3
				Target: creșterea graduală a valorii medii				

OBIECTIVUL GENERAL 5: TRANSPARENTA INSTITUTIILOR PUBLICE, A FINANȚĂRII PARTIDELOR ȘI MASS-MEDIEI

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
27	L1	F2.42	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență în activitatea puterii executive și legislative drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i> <i>Media procentuală în baza a 3 categorii de instituții centrale (Președinție, Parlament și Guvern)</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	20%	18%	19%
					II - 2019	20%	20%	20%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
28	L2.1	F2.43	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență în activitatea instituțiilor publice la nivel central drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i> <i>Media procentuală în baza a 5 categorii de activități (adoptare decizii, cheltuire bani publici, achiziții, informare cetățeni, executare lucrări de interes public)</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	17%	19%	18%
					II - 2019	15%	17%	16%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
29	L2.2	F2.44	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență în activitatea instituțiilor publice la nivel local drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i> <i>1= Deloc nu este transparent ... 4 = Foarte transparent</i> <i>Media procentuală în baza a 5 categorii de activități (adoptare decizii, cheltuire bani publici, achiziții, informare cetățeni, executare lucrări de interes public)</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	38%	30%	36%
					II - 2019	25%	24%	25%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
30	L3	F2.45	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență în finanțarea partidelor politice drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	7%	7%	7%
					II - 2019	5%	5%	5%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
31	L3	F2.45	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență în finanțarea campaniilor electorale drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	8%	8%	8%
					II - 2019	5%	7%	6%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
32	L3	F2.45	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență în finanțarea mass-media drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	15%	13%	14%
					II - 2019	10%	8%	9%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
33	L3	F2.45	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență în finanțarea ONG-urilor drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	20%	20%	20%
					II - 2019	12%	12%	12%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 27-33 Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% =scor 0.2)	Media scor 1-10	I - 2017	1.8	1.6	1.7
					II - 2019	1.3	1.3	1.3
				Target: creșterea graduală a valorii medii				

OBIECTIVUL GENERAL 6: EDUCAREA SOCIETĂȚII ȘI A FUNCȚIONARILOR

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
34	D2	F2.23	Atitudinea respondenților față de plățile neformale <i>1= Prefer să existe sistemul plăților neformale, deoarece astfel am acces mai rapid la servicii ... 10 = Prefer să nu existe sistemul plăților neformale chiar dacă aceasta ar însemna accesare mai îndelungată a serviciilor</i>	Media notelor 1-10	I - 2017	8.3	7.9	8.2
					II - 2019	8.7	7.9	8.5
				Target: creșterea graduală a valorii medii				
35	D3	F2.24	Ponderea respondenților care preferă să soluționeze problemele cu autoritățile publice prin adresarea oficială la instituție, fără a apela la cunoscuți și mulțumiri	Scara 0%-100%	I - 2017	73%	76%	74%
					II - 2019	74%	85%	77%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
36	D4	F2.25	Ponderea respondenților care consideră că dacă denunță faptul că au dat mită unui agent public (voluntar sau forțat), atunci doar agentul public urmează a fi atras la răspundere	Scara 0%-100%	I - 2017	16%	17%	16%
					II - 2019	14%	7%	12%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
37	M1	F2.52	Factorii care ar determina respondenții să se implice în acțiuni de diminuare a corupției <i>(Top 3 factori)</i>	Scara 0%-100%				
			Să am siguranța că voi fi protejat împotriva funcționarului pe care îl denunț		I - 2017	43%	40%	42%
			Să fiu sigur că justiția în RM este independentă		II - 2019	32%	30%	31%
			Să știu ce drepturi am ca cetățean în fața funcționarilor și obligațiile lor față de mine		I - 2017	34%	57%	41%
					II - 2019	32%	53%	39%
					I - 2017	31%	28%	30%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
38	M2	F2.53	Ponderea respondenților care au auzit/văzut <i>multă/foarte multă</i> informație despre activități anticorupție în ultimele 12 luni <i>Media procentuală pentru 2 categorii de informații</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	30%	48%	36%
					II - 2019	36%	48%	40%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
39	N1	F2.54	Ponderea agenților economici care au beneficiat de instruire cu privire la etica afacerilor și integritatea în relațiile cu statul	Scara 0%-100%	I - 2017	-	22%	22%
					II - 2019	-	19%	19%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 34, 35, 36, 38, 39 Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% =scor 0.2)	Media scor 1-10	I - 2017	5.1	4.8	5.0
					II - 2019	5.0	4.8	4.9
				Target: creșterea graduală a valorii medii				

PILONUL I. PARLAMENTUL

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
Încrederea în Parlament îmbunătățită considerabil								
40	B1	F2.3	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în Parlament	Scara 0%-100%	I - 2017	5%	8%	6%
					II - 2019	11%	9%	10%
Target: creșterea graduală a valorii procentuale								
Percepția privind corupția în cadrul legislativului îmbunătățită								
41	C1	F2.14	Ponderea respondenților care apreciază Parlamentul <i>Deloc corupt sau Puțin corupt</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	13%	12%	13%
					II - 2019	18%	17%	18%
Target: creșterea graduală a valorii procentuale								
42	C2	F2.17	Ponderea respondenților care apreciază Parlamentul drept <i>Cea mai coruptă instituție</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	32%	32%	32%
					II - 2019	29%	13%	24%
Target: diminuarea graduală a valorii procentuale								
Eficiența controlului parlamentar sporită								
43	B3	F2.7	Ponderea respondenților care susțin că Parlamentul controlează <i>În mare măsură / În foarte mare măsură</i> modul cum funcționează legile pe care le adoptă	Scara 0%-100%	I - 2017	10%	17%	12%
					II - 2019	8%	9%	8%
Target: creșterea graduală a valorii procentuale								
Calitatea reglementărilor îmbunătățită								
44	B2	F2.6	Percepția respondenților privind funcționalitatea legilor <i>1 = Legile în RM deloc nu funcționează / Legile în RM se aplică doar unora ...</i> <i>10 = Legile în RM funcționează foarte bine / Legile în RM se aplică egal tuturor</i>	Media notelor 1-10	I - 2017	3.6	4.4	4.0
					II - 2019	3.3	3.7	3.4
Target: creșterea graduală a valorii medii								
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 40-44 Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% = scor 0.239% = scor 3.9). Pentru indicatorii specifici cu target de diminuare, la calcularea indicatorului integrat s-a luat valoarea opusă;	Media scor 1-10	I - 2017	2.6	3,0	2.7
					II - 2019	2.8	3.2	2.9
Target: creșterea graduală a valorii medii								

PILONUL II. SECTORUL PUBLIC ȘI ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
Încrederea în Guvern îmbunătățită considerabil								
45	B1	F2.3	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în Guvern	Scara 0%-100%	I - 2017	8%	12%	9%
					II - 2019	12%	11%	12%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Încrederea în autoritățile publice centrale și locale îmbunătățită								
46	B1	F2.3	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în APL la nivel de raion	Scara 0%-100%	I - 2017	15%	14%	15%
					II - 2019	10%	12%	11%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
47	B1	F2.3	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în Primărie / consiliul local	Scara 0%-100%	I - 2017	28%	22%	26%
					II - 2019	25%	16%	22%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Percepția privind corupția în cadrul executivului îmbunătățită semnificativ								
48	C1	F2.14	Ponderea respondenților care apreciază Guvernul <i>Deloc corupt sau Puțin corupt</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	13%	13%	13%
					II - 2019	17%	19%	18%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
49	C2	F2.17	Ponderea respondenților care apreciază Guvernul drept <i>Cea mai coruptă instituție</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	22%	3%	16%
					II - 2019	23%	12%	20%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
Abaterile disciplinare ale agenților publici sancționate								
50	G1	F2.30	Ponderea respondenților care consideră că agenții publici sunt sancționați de către conducători pentru lipsa de etică și integritate profesională (<i>Des/Foarte des/ Întotdeauna</i>)	Scara 0%-100%	I - 2017	9%	10%	9%
					II - 2019	9%	7%	8%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Transparența decizională și transparența datelor guvernamentale sporită								
51	L1	F2.42	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență în activitatea Guvernului drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	17%	18%	17%
					II - 2019	20%	21%	20%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
52	L2	F2.43	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență al instituțiilor publice la nivel central în procesul de adoptare a deciziilor drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	19%	22%	20%
					II - 2019	17%	21%	18%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
53	L2	F2.43			I - 2017	14%	17%	15%

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
			Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență al instituțiilor publice la nivel central în procesul de cheltuire a banilor publici, achiziții publice și executarea lucrărilor și serviciilor de interes public drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i>	Scara 0%-100%	II - 2019	14%	16%	15%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
54	L4	F2.46	Ponderea respondenților care au solicitat informație de la instituții publice la nivel central în ultimele 12 luni	Scara 0%-100%	I - 2017 II - 2019	5% 4%	15% 7%	8% 5%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
55	L4	F2.46	Ponderea respondenților care au solicitat informație de la instituții publice la nivel local în ultimele 12 luni	Scara 0%-100%	I - 2017 II - 2019	19% 11%	36% 27%	24% 16%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
56	L5	F2.47	Ponderea respondenților care au solicitat informație de la instituții publice la nivel central în ultimele 12 luni și au primit răspuns	Scara 0%-100%	I - 2017 II - 2019	75% 74%	95% 85%	81% 77%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
57	L5	F2.47	Ponderea respondenților care au solicitat informație de la instituții publice la nivel local în ultimele 12 luni și au primit răspuns	Scara 0%-100%	I - 2017 II - 2019	87% 76%	94% 87%	89% 79%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
58	L6	F2.48	Nivelul de satisfacție al respondenților care au solicitat informație de la instituții publice la nivel central sau local în ultimele 12 luni și au primit răspuns <i>1= Deloc satisfăcut ... 10 = Foarte satisfăcut</i>	Media notelor 1-10	I - 2017 II - 2019	7.7 7.9	7.4 8.0	7.6 7.9
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
59	L7	F2.50	Ponderea respondenților care au utilizat cel puțin un serviciu public electronic în ultimele 12 luni	Scara 0%-100%	I - 2017 II - 2019	17% 14%	70% 69%	34% 31%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
60	L8	F2.51	Ponderea respondenților mulțumiți (<i>Destul de mulțumit/Foarte mulțumit</i>) de serviciile publice electronice	Scara 0%-100%	I - 2017 II - 2019	79% 88%	93% 90%	83% 89%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 45-60 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% = scor 0.239% = scor 3.9). Pentru indicatorii specifici cu target de diminuare, la calcularea indicatorului integrat s-a luat valoarea opusă;</i>	Media scor 1-10	I - 2017 II - 2019	3.5 3.4	4.4 4.1	3.8 3.6
				Target: creșterea graduală a valorii medii				

PILONUL III. JUSTIȚIA ȘI AUTORITĂȚILE ANTICORUPȚIE

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală	
Încrederea în justiție, în procuratură, în Centrul Național Anticorupție și în Autoritatea Națională de Integritate, îmbunătățită considerabil									
61	B1	F2.4	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în Justiție	Scara 0%-100%	I - 2017	11%	13%	12%	
62			Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în Procuratură		II - 2019	7%	7%	7%	
63			Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în CNA		I - 2017	10%	11%	10%	
64			Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în ANI		II - 2019	7%	7%	7%	
						I - 2017	17%	22%	19%
						II - 2019	9%	9%	9%
						I - 2017	10%	14%	11%
						II - 2019	5%	7%	6%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale					
Independența și eficiența justiției, procuraturii, Centrului Național Anticorupție și Autorității Naționale de Integritate, asigurate									
65	B7	F2.12	Ponderea respondenților care apreciază activitatea CNA <i>Bine/Foarte bine</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	18%	20%	19%	
66			Ponderea respondenților care apreciază activitatea ANI <i>Bine/Foarte bine</i>		II - 2019	9%	11%	10%	
67			Ponderea respondenților care apreciază activitatea Procuraturii Anticorupție <i>Bine/Foarte bine</i>		I - 2017	10%	11%	10%	
68			Ponderea respondenților care apreciază activitatea Instanțelor de judecată <i>Bine/Foarte bine</i>		II - 2019	6%	7%	6%	
						I - 2017	15%	18%	16%
						II - 2019	8%	9%	8%
						I - 2017	11%	16%	13%
						II - 2019	8%	8%	8%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale					
69	B8	F2.13	Ponderea respondenților care consideră CNA drept instituție total independentă	Scara 0%-100%	I - 2017	10%	7%	9%	
70			Ponderea respondenților care consideră ANI drept instituție total independentă		II - 2019	7%	5%	6%	
71			Ponderea respondenților care consideră Procuratura drept instituție total independentă		I - 2017	6%	5%	6%	
72			Ponderea respondenților care consideră Instanțele de judecată drept instituție total independentă		II - 2019	6%	5%	6	
						I - 2017	7%	6%	7%
						II - 2019	6%	4%	5%
						I - 2017	7%	7%	7%
						II - 2019	6%	4%	5%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale					
73	J2	-	Ponderea respondenților care s-au confruntat cu acte de corupție și au raportat aceste acte la agențiile anticorupție (CNA, ANI, Procuratura anticorupție)	Scara 0%-100%	I - 2017	44%	64%	50%	
					II - 2019	55%	67%	59%	
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale					

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
74	J3	-	Ponderea respondenților care s-au confruntat cu acte de corupție, le-au raportat, însă au avut de suferit sau persoana vinovată nu a fost trasă la răspundere	Scara 0%-100%	I - 2017	75%	62%	71%
					II - 2019	66%	89%	73%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
75	J7	F2.39	Ponderea respondenților care ar prefera să raporteze acte de corupție la agențiile anticorupție prin diferite mijloace	Scara 0%-100%	I - 2017	86%	85%	86%
					II - 2019	87%	87%	87%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Percepția privind corupția în sectorul justiției, îmbunătățită								
76	C1	F2.14	Ponderea respondenților care apreciază Instanțele de judecată <i>Deloc corupte sau Puțin corupte</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	11%	12%	11%
77			Ponderea respondenților care apreciază ANI <i>Deloc corupte sau Puțin corupte</i>		II - 2019	11%	8%	10%
					I - 2017	21%	19%	20%
78			Ponderea respondenților care apreciază CNA <i>Deloc corupte sau Puțin corupte</i>		II - 2019	12%	14%	13%
					I - 2017	24%	22%	23%
79			Ponderea respondenților care apreciază Procuratura <i>Deloc corupte sau Puțin corupte</i>		II - 2019	17%	15%	16%
	I - 2017	11%		13%	12%			
80	Ponderea respondenților care apreciază Procuratura Anticorupție <i>Deloc corupte sau Puțin corupte</i>	II - 2019	11%	9%	10%			
		I - 2017	19%	18%	19%			
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
81	C2	F2.17	Ponderea respondenților care apreciază Instanțele de judecată drept <i>Cea mai coruptă instituție</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	21%	8%	17%
82			Ponderea respondenților care apreciază ANI drept <i>Cea mai coruptă instituție</i>		II - 2019	26%	37%	29%
					I - 2017	0,3%	0,8%	0,5%
83			Ponderea respondenților care apreciază CNA drept <i>Cea mai coruptă instituție</i>		II - 2019	0,4%	0,2%	0,3%
					I - 2017	3%	4%	3%
84			Ponderea respondenților care apreciază Procuratura drept <i>Cea mai coruptă instituție</i>		II - 2019	3%	5%	4%
	I - 2017	10%		6%	9%			
85	Ponderea respondenților care apreciază Procuratura Anticorupție drept <i>Cea mai coruptă instituție</i>	II - 2019	18%	20%	19%			
		I - 2017	2%	1%	2%			
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
86	B5	F2.10	Ponderea respondenților care susțin că justiția în RM nu este influențată de interese politice, Guvern și interesul de îmbogățire a judecătorilor <i>Procent integrat (cei care au răspuns nu la toate 3 tipuri de influențe)</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	3%	3%	3%
					II - 2019	6%	5%	5%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 61-86 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% =scor 0.239% = scor 3.9). Pentru indicatorii specifici cu target de diminuare, la calcularea indicatorului integrat s-a luat valoarea opusă;</i>	Media scor 1-10	I - 2017	3.2	3.5	3.3
					II - 2019	3.0	2.9	2.97
				Target: creșterea graduală a valorii medii				

PILONUL IV. COMISIA ELECTORALĂ CENTRALĂ ȘI PARTIDELE POLITICE

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
Încrederea în Comisia Electorală Centrală îmbunătățită								
87	B1	F2.3	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în CEC	Scara 0%-100%	I - 2017	12%	17%	14%
					II - 2019	7%	10%	8%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
88	B4	F2.8	Ponderea respondenților care consideră că alegerile în RM sunt <i>Mai degrabă corecte și libere sau Sunt întotdeauna libere și corecte</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	11%	26%	16%
					II - 2019	25%	23%	24%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Încrederea în partidele politice îmbunătățită								
89	B1	F2.3	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în partide politice	Scara 0%-100%	I - 2017	4%	6%	5%
					II - 2019	4%	5%	4%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 87-89 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% =scor 0.239% = scor 3.9).</i>	Media scor 1-10	I - 2017	0.9	1.6	1.1
					II - 2019	1.2	1.3	1,2
				Target: creșterea graduală a valorii medii				

PILONUL V. CURTEA DE CONTURI

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
Încrederea în Curtea de Conturi îmbunătățită								
87	B1	F2.3	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în Curtea de Conturi	Scara 0%-100%	I - 2017	10%	16%	12%
					II - 2019	6%	9%	7%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Independența auditului efectuat de Curtea de Conturi, asigurată								
89	B6	F2.11	Ponderea respondenților care consideră că auditul efectuat de Curtea de Conturi la instituțiile publice este independent	Scara 0%-100%	I - 2017	11%	15%	12%
					II - 2019	8%	9%	8%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 87-89 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% = scor 0.239% = scor 3.9).</i>	Media scor 1-10	I - 2017	1.1	1.6	1.3
					II - 2019	0.7	0.9	0.8
				Target: creșterea graduală a valorii medii				

PILONUL VI. AVOCATUL POPORULUI (OMBUDSMANUL)

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
Încrederea în Avocatul Poporului îmbunătățită								
92	B1	F2.3	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în Avocatul Poporului	Scara 0%-100%	I - 2017 II - 2019	11% 9%	13% 11%	12% 10%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Respectarea drepturilor fundamentale, asigurate								
93	A1	F2.1	Percepția respondenților privind respectarea drepturilor omului de rând în Republica Moldova <i>1= Deloc nu se respectă ... 10 = Se respectă în totalitate</i>	Media notelor 1-10	I - 2017 II - 2019	3.6 3.3	4.8 4.4	4.0 3.6
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
94	A2	F2.2	Ponderea respondenților care conștientizează faptul că orice caz de corupție duce în mod automat la încălcarea drepturilor omului <i>Procent integrat din 5 afirmații (cei care au răspuns Acord total la toate 5 afirmații)</i>	Scara 0%-100%	I - 2017 II - 2019	73% 73%	79% 94%	75% 80%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Rata persoanelor care omit să denunțe corupția din frică de persecuții, redusă								
95	J1	F2.35	Ponderea respondenților care s-au confruntat cu acte de corupție în ultimele 12 luni și NU le-au raportat	Scara 0%-100%	I - 2017 II - 2019	82% 80%	80% 74%	81% 78%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
96	J4	F2.36	Ponderea respondenților care s-au confruntat cu acte de corupție în ultimele 12 luni și NU le-au raportat din cauza <i>fricii de a nu suferi mai târziu pe plan personal sau profesional</i>	Scara 0%-100%	I - 2017 II - 2019	34% 14%	32% 16%	33% 15%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
97	J5	F2.37	Ponderea respondenților care NU ar raporta acte de corupție, <i>dacă s-ar confrunța cu ele</i> (Probabil nu/Sigur nu)	Scara 0%-100%	I - 2017 II - 2019	32% 27%	31% 23%	32% 26%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
98	J6	F2.38	Ponderea respondenților care NU ar raporta acte de corupție, <i>dacă s-a confrunța cu ele din cauza fricii de a nu suferi mai târziu pe plan personal sau profesional</i>	Scara 0%-100%	I - 2017 II - 2019	40% 29%	47% 22%	42% 27%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 92-98 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% =scor 0.239% = scor 3.9). Pentru indicatorii specifici cu target de diminuare, la calcularea indicatorului integrat s-a luat valoarea opusă;</i>	Media scor 1-10	I - 2017 II - 2019	4.7 5.2	5.0 5.9	4.8 5.4
				Target: creșterea graduală a valorii medii				

PILONUL VII. SECTORUL PRIVAT

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
Riscurile de corupție reduse și nivelul mitei oferite în sectorul privat diminuat								
99	N4	F2.62	Ponderea agenților economici care afirmă că nu s-a confruntat cu situații de corupție în interacțiunea cu agenții publici	Scara 0%-100%	I - 2017	-	53%	53%
					II - 2019	-	74%	74%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Libertatea afacerilor față de corupție, asigurată								
100	N2	F2.60	Ponderea agenților economici care afirmă că <i>fenomenul corupției în sistemul judiciar, fiscal, vamal control al calității produselor și în procedurile de achiziții publice</i> este printre principalele obstacole în activitatea lor	Scara 0%-100%	I - 2017	-	32%	32%
					II - 2019	-	29%	29%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
101	N3	F2.61	Ponderea agenților economici care afirmă că activitatea lor <i>Deloc nu este afectată</i> de interese politice	Scara 0%-100%	I - 2017	-	51%	51%
					II - 2019	-	64%	64%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
102	N6	-	Ponderea agenților economici care au cod de etică în cadrul companiei <i>Baza de eșantionare: întreprinderile mici, medii și mari</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	-	81%	81%
					II - 2019	-	82%	82%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Gradul de risc privind spălarea banilor redus								
103	M3	F2.56	Ponderea respondenților care preferă să achiziționeze bunuri și servicii prin transfer bancar/card	Scara 0%-100%	I - 2017	24%	-	24%
					II - 2019	19%	-	19%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
104	M3	F2.57	Ponderea respondenților care NU preferă să achiziționeze bunuri și servicii prin transfer bancar sau card, deoarece este incomod sau nu au încredere în bănci	Scara 0%-100%	I - 2017	61%	-	61%
					II - 2019	62%	-	62%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
105	N7	F2.58	Ponderea agenților economici care folosesc numerarul ca mijloc de plată în activitatea companiei în proporție de 20% și mai mult	Scara 0%-100%	I - 2017	-	48%	48%
					II - 2019	-	55%	55%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
106	N8	F2.59	Ponderea agenților economici care consideră că folosirea numerarului ca mijloc de plată oferă posibilitatea de eschivare de la plata impozitelor	Scara 0%-100%	I - 2017	-	19%	19%
					II - 2019	-	17%	17%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 99-106: Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex. 2% = 0.2, 39% = 3.9). Pentru indicatorii specifici cu target de diminuare, la calcularea indicatorului integrat s-a luat valoarea opusă;	Media scor 1-10	I - 2017	3.2	6.4	4.2
					II - 2019	2,9	7,0	4.2
				Target: creșterea graduală a valorii medii				

REFLECTAREA INDICATORILOR DE IMPACT AI STRATEGIEI CONFORM
SURSELOR ALTERNATIVE

Nr. crt.	Scop, obiectiv sau prioritate a Strategiei naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017–2020	Surse de date alternative pentru indicatorii de impact	Valori de referință disponibile la începutul implementării Strategiei, anul și scara de apreciere de la negativ la pozitiv	Valori înregistrate la începutul anului 2018
1	Scopul Strategiei: <i>Integritate în loc de corupție</i>	<p>Indicele de Percepție a Corupției/Transparency International</p> <p>Sursa: www.transparency.org</p> <p>Factorul „Absența corupției”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</p> <p>Scorul „Corupția”/Națiuni în tranziție/Freedom House</p> <p>Sursa: https://freedomhouse.org/reports</p>	<p>30 / 2016</p> <p>Scara: de la 0 pînă la 100</p> <p>0,28 / 2016</p> <p>Scara: de la 0 pînă la 1</p> <p>5,75 / 2016</p> <p>Scara: de la 7 pînă la 1</p>	<p>33 / 2018 32/2019</p> <p>0,32/2019 0,34/2020</p> <p>6 / 2018</p>
2	Obiectivul general 1: <i>Descurajarea implicării în acte de corupție</i>	<p>Indicatorul Mondial de Guvernanță „Controlul asupra corupției”/Banca Mondială</p> <p>Sursa: http://info.worldbank.org/governance/wgi/#home</p> <p>Volumul total estimat al mitei oferite de gospodăriile casnice/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova</p>	<p>-0,88 / 2015</p> <p>Scara: de la -2,5 pînă la +2,5</p> <p>860 milioane lei/ 2015</p> <p>Scara: nu există</p>	<p>-</p> <p>0,80/2017 0.73/2018</p> <p>–</p>

		<p>Sursa: www.transparency.md</p> <p>Ponderea persoanelor care afirmă că au dat mită/ Barometrul Global al Corupției/Transparency International</p> <p>Sursa: http://www.transparency.org/</p>	<p>42% / 2015</p> <p>Scara: 0–100%</p>	
3	<p>Obiectivul general 2:</p> <p><i>Recuperarea bunurilor provenite din infracțiuni de corupție</i></p>	–	–	–
4	<p>Obiectivul general 3:</p> <p><i>Etică și integritate în sectoarele public, privat și neguvernamental</i></p>	<p>Scorul „Integritatea Guvernului”/Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation</p> <p>Sursa: www.heritage.org/index/</p> <p>Clasamentul Doing Business/Banca Mondială</p> <p>Sursa: http://www.doingbusiness.org/rankings</p> <p>Indicele 1.5. Control neguvernamental, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</p>	<p>42.4 / 2017</p> <p>Scara: 0–100</p> <p>44 / 2016</p> <p>Scara: 1–190 țări</p> <p>0,55 / 2016</p> <p>Scara: de la 0 pînă la 1</p>	<p>41.5/2019</p> <p>37.2/2020</p> <p>47 / 2018</p> <p>74.4/2020</p> <p>0,50 / 2019</p> <p>0,51/2020</p>
5	<p>Obiectivul general 4:</p> <p><i>Protecția avertizorilor de integritate și a victimelor corupției</i></p>	<p>Ponderea persoanelor care s-au plîns pe cazuri de corupție, procentul celor care s-au confruntat cu acest fenomen/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova</p> <p>Sursa: www.transparency.md</p>	<p>8,5% gospodării casnice și 12,5% oameni de afaceri/ 2015</p> <p>Scara: 0–100%</p>	–

6	<p>Obiectivul general 5:</p> <p><i>Transparența instituțiilor publice, a finanțării partidelor și mass-mediilor</i></p>	<p>Scorul „Procesul electoral”/Națiuni în tranziție/ Freedom House</p> <p>Sursa: https://freedomhouse.org/reports</p>	<p>4,00 / 2016</p> <p>Scara: de la 7 pînă la 1</p>	<p>4,00/2018</p> <p>4,00/2019</p>
		<p>Factorul „Guvern deschis”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</p>	<p>0,58 / 2016</p> <p>Scara: de la 0 pînă la 1</p>	<p>0,55 / 2019</p> <p>0,55/2020</p>
		<p>Indicele Global al Libertății Presei/ Reporterii Fără Frontiere</p> <p>Sursa: https://rsf.org/en/moldova</p>	<p>28,83 / 2016</p> <p>Scara: de la 100 pînă la 0</p>	<p>30,01/2018</p> <p>31,21/2019</p>
		<p>Indicele situației mass-mediilor din Republica Moldova/Centrul pentru Jurnalism Independent</p> <p>Sursa: http://media-azi.md/</p>	<p>26,66 / 2016</p> <p>Scara: de la 100 pînă la 0</p>	<p>24,14/2019</p>
7	<p>Obiectivul general 6:</p> <p><i>Educarea societății și a funcționarilor</i></p>	<p>Ponderele gospodăriilor casnice și a oamenilor de afaceri care nu acceptă justificarea cazurilor de corupție/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova</p> <p>Sursa: www.transparency.md</p>	<p>80,8% gospodării casnice și 81,8% oameni de afaceri/ 2015</p> <p>Scara: 0–100%</p>	<p>–</p>
		<p>Ponderele gospodăriilor casnice și a oamenilor de afaceri care s-au confruntat cu fenomenul corupției/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova</p> <p>Sursa: www.transparency.md</p>	<p>24,4% gospodării casnice și 23,7% oameni de afaceri/ 2015</p> <p>Scara: 0–100%</p>	<p>–</p>
Pilonul I. Parlamentul				

8	Indicator de impact Pilon I: <i>Încrederea în Parlament îmbunătățită considerabil</i>	Opinia favorabilă privind Parlamentul/Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/Institutul Republican Internațional Sursa: www.iri.org	23% / 2017 Scara: 0–100%	26% / octombrie 2018 30%/decembrie 2019
9	Indicator de impact Pilon I: <i>Percepția privind corupția în cadrul legislativului, îmbunătățită</i>	Ponderea gospodăriilor casnice și a businessmenilor care consideră legislativul (Parlamentul) cea mai coruptă ramură a puterii/ Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md Indicele 2.4. Lipsa corupției în legislativ, factorul „Lipsa corupției”/Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	35,3% gospodării casnice și 24,4% oameni de afaceri / 2015 Scara: 100–0% 0,30 / 2016 Scara: de la 0 pînă la 1	– 0,12/2019 0,13/2020
10	Indicator de impact Pilon I: <i>Eficiența controlului parlamentar sporită</i>	Indicele 1.1. Limite din partea legislativului, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/ Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,61 / 2016 Scara: de la 0 pînă la 1	0,57 / 2019 0,60/2020
11	Indicator de impact Pilon I: <i>Calitatea reglementărilor îmbunătățită</i>	Indicatorul Mondial de Guvernare „Calitatea regulatorie”/Banca Mondială Sursa: http://info.worldbank.org/governance/wgi/#home	-0,05 / 2015 Scara: de la -2,5 pînă la +2,5	-0,04 / 2017 0.05/2018
Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală				

12	Indicator de impact Pilon II: <i>Încrederea în Guvern îmbunătățită considerabil</i>	Opinia favorabilă privind Guvernul/Sondajul opiniei publice a	27% / 2017 <i>Scara: 0–100%</i>	36% / 2018
		locuitorilor Moldovei/Institutul Republican Internațional <i>Sursa: www.iri.org</i>		
		Factorul „Control asupra puterii Guvernului”/ Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/</i>	0,43 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	0,43 / 2019 0,46/2020
		Factorul „Aplicarea reglementărilor”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,41 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	0,42 / 2019 0,43/2020
	Indicatorul Mondial de Guvernare „Eficiența Guvernului”/Banca Mondială <i>Sursa: http://info.worldbank.org/governance/wgi/#home</i>	-0,63 / 2015 <i>Scara: de la -2,5 pînă la +2,5</i>	-0,51 / 2017 0.47/2018	
13	Indicator de impact Pilon II: <i>Încrederea în autoritățile publice centrale și locale îmbunătățită</i>	Opinia favorabilă privind autoritățile locale/ Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional <i>Sursa: www.iri.org</i>	50% / 2017 <i>Scara: 0–100%</i>	57% / octombrie 2018 62%/2019
		Scorul „Guvernare democratică locală”/Națiuni în tranziție/Freedom House <i>Sursa: https://freedomhouse.org/reports</i>	5,75 / 2016 <i>Scara: de la 7 pînă la 1</i>	–
14	Indicator de impact Pilon II: <i>Percepția privind corupția în cadrul</i>	Ponderea gospodăriilor casnice și a businessmenilor care consideră executivul (Guvernul) cea mai coruptă ramură a puterii/ Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de	27,9% gospodării casnice și 22,2% oameni de afaceri / 2015	–

	<i>executivului, îmbunătățită semnificativ</i>	afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova <i>Sursa: www.transparency.md</i>	<i>Scara: 100–0%</i>	
15	Indicator de impact Pilon II: <i>Abaterile disciplinare ale agenților publici sancționate</i>	Indicele 1.4. Sancționarea pentru abateri disciplinare, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,27 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	0,29 / 2019 0,31/2020
16	Indicator de impact Pilon II: <i>Transparența decizională și transparența datelor guvernamentale sporită</i>	Indicele 3.1. Caracterul public al legilor și al datelor guvernamentale, factorul „Guvern deschis”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i> Indicele Global privind Transparența Datelor/ Open Knowledge International <i>Sursa: http://index.okfn.org</i>	0,62 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i> 51% / 2015 <i>Scara: de la 0–100%</i>	0,61 / 2019 0,60/2020 –
Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție				
17	Indicator de impact Pilon III: <i>Încrederea în justiție, în procuratură, în Centrul Național Anticorupție și în Autoritatea Națională de Integritate, îmbunătățită considerabil</i>	Opinia favorabilă privind instanțele judecătorești/ Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional <i>Sursa: www.iri.org</i>	28% / 2017 <i>Scara: 0–100%</i>	30% / 2018

18	Indicator de impact Pilon III: <i>Independența și eficiența justiției, procuraturii, Centrului Național Anticorupție și Autorității Naționale de Integritate, asigurate</i>	Scorul „Eficiența justiției”/Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation <i>Sursa: www.heritage.org/index/</i>	23,9% / 2017 <i>Scara: 0–100%</i>	26,3% / 2018 31.7/2020
		Scorul „Cadrul judiciar și independența”/Națiuni în tranziție/Freedom House <i>Sursa: https://freedomhouse.org/reports</i>	4,75 / 2016 <i>Scara: de la 7 pînă la 1</i>	–
19	Indicator de impact Pilon III: <i>Percepția privind corupția în sectorul justiției, îmbunătățită</i>	Indicele 2.2. Lipsa corupției în justiție, factorul „Lipsa corupției”/Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,25 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	0,35/ 2019 0,39/2020
		Ponderele gospodăriilor casnice și a businessmenilor care consideră justiția (sistemul judecătoresc) drept cea mai coruptă ramură a puterii/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova <i>Sursa: www.transparency.md</i>	31,9% gospodării casnice și 43,5% oameni de afaceri / 2015 <i>Scara: 100–0%</i>	–
20	Indicator de impact Pilon III: <i>Lipsa corupției în sectorul justiției și lipsa</i>	Indicele 7.3. Lipsa corupției, factorul „Justiția civilă”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,23 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	0,32 / 2019 0,33/2020

	<i>unor influențe improprii din partea executivului asupra justiției</i>	Indicele 7.4. Lipsa influențelor improprii din partea guvernării, factorul „Justiția civilă”/ Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa:</i> www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,34 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	0,31/2019 0,35/2020
		Indicele 8.5. Lipsa corupției, factorul „Justiția penală”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa:</i> www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,32 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	0,34 / 2019 0,36/2020
		Indicele 8.6. Lipsa influențelor improprii din partea guvernării, factorul „Justiția penală”/ Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa:</i> www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,24 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	0,15/2019 0,20/2020
Pilonul IV: Comisia Electorală Centrală și partidele politice				
21	Indicator de impact Pilon IV: <i>Încrederea în Comisia Electorală Centrală îmbunătățită</i>	Opinia favorabilă privind Comisia Electorală Centrală/Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei /Institutul Republican Internațional <i>Sursa:</i> www.iri.org Indicele 1.6. Tranziția legitimă a puterii, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa:</i> www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	34% / 2017 <i>Scara: 0–100%</i> 0,46 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	38% / 2018 0,47 / 2019 0,50/2020
22	Indicator de impact Pilon IV: <i>Încrederea în partidele</i>	Opinia favorabilă privind partidele politice/ Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional	23% / 2017 <i>Scara: 0–100%</i>	25% / 2018

	<i>politice îmbunătățită</i>	Sursa: www.iri.org		
Pilonul V. Curtea de Conturi				
23	Indicator de impact Pilon V: <i>Încrederea în Curtea de Conturi îmbunătățită</i>	–	–	–
24	Indicator de impact Pilon V: <i>Independența auditului efectuat de Curtea de Conturi, asigurată</i>	Indicele 1.3. Auditarea independentă, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule- of-law-index	0,46 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	0,42 / 2019 0,46/2020
Pilonul VI. Avocatul Poporului (Ombudsmanul)				
25	Indicator de impact Pilon VI: <i>Încrederea în Avocatul Poporului îmbunătățită</i>	–	–	–
26	Indicator de impact Pilon VI: <i>Respectarea drepturilor fundamentale, asigurată</i>	Factorul „Drepturi fundamentale”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule- of-law-index	0,58 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>	0,54/2019 0,54/2020
27	Indicator de impact Pilon VI: <i>Rata persoanelor care omit să denunțe corupția din</i>	Ponderea persoanelor care nu au apelat la organele de ocrotire a normelor de drept temîndu-se că aceasta le-ar crea doar probleme/ nesemnarea cazurilor de corupție, procentul celor care s-au confruntat cu această problemă/ Cercetarea sociologică „Corupția în	37,9% gospodării casnice și 51,9% oameni de afaceri/ 2015 <i>Scara: 100–0%</i>	–

	<i>frică de persecuții, redusă</i>	Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/ Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md		
Pilonul VII. Sectorul privat				
28	Indicator de impact Pilon VII: <i>Riscurile de corupție reduse și nivelul mitei oferite în sectorul privat diminuat</i>	Rata oamenilor de afaceri dispuși să ofere mită/ Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/ Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md Volumul total estimat al mitei oferite de oamenii de afaceri/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md	64,3% / 2015 <i>Scara: 100–0%</i> 381 milioane lei / 2015 <i>Scara: nu există</i>	– –
29	Indicator de impact Pilon VII: <i>Libertatea afacerilor față de corupție, asigurată</i>	Scorul „Libertatea afacerilor de corupție”/ Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation Sursa: www.heritage.org/index/ Scorul „Libertatea investițiilor”/Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation Sursa: www.heritage.org/index/	65,9% / 2017 <i>Scara: 0–100%</i> 55% / 2017 <i>Scara: 0–100%</i>	63,5% / 2019 68,1%/20 20 58,5% / 2019 55%/2020
30	Indicator de impact Pilon VII: <i>Gradul de risc privind spălarea banilor redus</i>	Indicele Basel privind Riscul Spălării Banilor și Finanțării Terorismului/Institutul pentru Guvernanță din Basel Sursa: https://index.baselgovernance.org/	5,24 / 2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 10</i>	5,37/2018 5.29/2019